آذربایجان روزنامه‌لرینده معاصر طبّ

انجمن (۱۳۲۴-۲۷ق. ۱۲۸۵-۸۸ش.)
آذربایجان (۱۳۲۰ش.)
آذربایجان (۱۳۲۴-۱۳۲۵ش.)

توپلاییب، تألیف ائدن:
رقیه کبیری

BAYQUSH
PUBLICATION

آذربایجان روزنامه‌لرینده
معاصر طبّ

انجمن
(۱۳۲۷-۱۳۲۴ق. ۱۲۸۸-۱۲۸۵ش.)
آذربایجان
(۱۳۲۰ش.)
و آذربایجان
(۱۳۲۵-۱۳۲۴ش.)

توپلاییب، تألیف ائدن:
رقیه کبیری

آذربایجان روزنامه‌لرینده معاصر طبّ

توپلاییب، تألیف ائدن: **رقیه کبیری**
یایین ائوی : **بایقوش یاییتلاری**

گرافیک تاساریمچی: **محسن هادی**
بیرینجی باسقی: **۲۰۲۳**

تورونتو، اونتاریو، کانادا
ISBN:978-1-7782187-1-2

9 781778 218712

BAYQUSH
PUBLICATION

azcivicnation1@gmail.com

بایقوش، آذربایجان سیویک نئشن
آدلی قورومون یایین ائویدیر.

• فهرست

» خلاصه / ۵
» اؤن سؤز / ۱۱
» مقدمه / ۱۵
» انجمن روزنامه‌سی / ۲۷
» آذربایجان روزنامه‌سی ۱۳۲۰ / ۳۵
» آذربایجان ۲۵-۱۳۲۴ / ۴۹
» طبی سؤزلوک / ۱۹۳
» اویغونلاشدیریلمیش کلمه‌لر / ۲۰۳

- **خلاصه**

بو کیتاب اینسانلارین معاصیر طب ایله تانیش اولماسیندا آذربایجان قزئته‌لرینین رولونو گؤسترمک مقصدینی داشییر. بو مقصدله آذربایجاندا نشر اولموش اوچ قزئتین اساس خصوصیتلرینی عکس ائتدیرمکله یاناشی معاصیر طب ایله باغلی مقاله و اعلانلاری توپلانمیشدیر. بو اوچ نشر آشاغیدا سیرالادیغیم قزئتلردن عبارتدیر:

۱- تبریز ایالتی انجمنی‌نین رسمی قزئتی کیمی تانینیب و اوچ ایل (هجری ۱۳۲۷-۱۳۲۴ / میلادی ۱۹۰۹-۱۹۰۶) بویونجا نشر اولموش انجمن روزنامه‌سی

۲- آذربایجان روزنامه‌سی (هجری ۱۳۲۰ - میلادی ۱۹۴۱)

۳- آذربایجان دموکرات فرقه‌سینین رسمی قزئتی، آذربایجان روزنامه‌سی (هجری ۱۳۲۵-۱۳۲۴ / میلادی ۱۹۴۶-۱۹۴۵)

- **Xülasə**

Bu kitab insanların müasir tibblə tanış olmasında Azərbaycan qəzetlərinin rolunu göstərmək məqsədini daşıyır. Bu məqsədlə kitabda Azərbaycanda nəşr olan üç qəzetənin əsas xüsusiyyətlərini əks etdirməklə yanaşı müasir tibblə bağlı məqalə və elanlar toplanmışdır. Bu üç nəşr:

(1) Əncüməni-əyalətiyi-Təbriz (Təbriz Əyalət Şurası) üç il (hicri 1324-27/h. 1906-09) rəsmi qəzeti kimi tanınan Əncümən Qəzeti,

(2) Azərbaycan Qəzeti (hicri 1320-ci il. /1941 m.),

(3) Azərbaycan xalqının rəsmi qəzeti və (Azərbaycan Demokrat Firqəsinin qəzeti, hicri 1324-1325 / m. 1945-1946)

- **Abstract**

This book aims to show the role of Azerbaijani newspapers in acquainting people with modern medicine. To this end, the articles and announcements related to modern medicine along with the main features of three publications have been collected. These three publications are (1) Anjuman Newspaper, the official newspaper of Anjuman-i Ayalati-i Tabriz (the Tabriz Provincial Council) for three years (1324–27 A.H./1906–09 A.D.), (2) Azerbaijan Newspaper (1320 A.H./1941 A.D.), the official newspaper of the people of Azerbaijan, and (3) The Newspaper of Azerbaijan, the official newspaper of the Azerbaijani Democratic Party. In my view, this book can be used to study the history of modern medicine in the history of the press.

• اؤن سؤز

هر سؤزدن اوّل بو کتابی ندن و نئجه حاضیرلادیغیم بارەده قیسا بیر آچیقلاما یازماغیمی لازم گؤرورم. محقق دوستوم دکتر لیلا رحیمی بهمنی تحقیق ایش‌لری اوچون قهرمانزادەنین یازدیغی «مهاجرلر دستەسی» آدلی حیکایەنی آختارارکن بو حیکایەنین آذربایجان (۲۵-۱۳۲۴ش.) روزنامەسینده چاپ اولدوغونو دوشونوردو. اونا یاردیمچی اولوم دئیه بو حیکایەنین آختاریشی پروسەسینده زنگین کتابخانایا مالیک اولان عالیم‌لردن سوروشدوغوم شخص‌لردن بیری ده مهندس علیرضا صرافی ایدی. بیر نئچه گون سونرا صرافی جناب‌لاری بو حیکایەنین آذربایجان روزنامەسینده چاپ اولمادیغینی، روزنامەلره گؤز گزدیریرکن بیر قادین حیکایه یازارینا راستلادیغینی بیلدیرەرک، او حیکایەنی منه گؤندرمیش، اوستەلیک بو روزنامەده چاپ اولموش حیکایەلری بیر کتاب کیمی توپلاماغا ماراقلی اولسام، روزنامه آرشیوینی منیم اختیاریمدا قویاجاق‌لارینی بیلدیرمیشدی. بو گؤزلنیلمز تکلیف منی چوخ ماراقلاندیردی.

آذربایجان ادبیاتینا هر هانسی بیر ایدئولوژیدن اوزاق یاناشان بیر یازیچی اولاراق، دقت مرکزیندن اوزاق قالمیش قیسا حیکایه ژانریندا یازیلمیش اثرلری بیر کتابدا توپلاییب، بو حیکایەلرین مضمون، فرم و یازی اسلوبی

ایله باغلی تاریخی بیر باخیش الده ائده بیلمک قصدی ایله منه گلن تکلیفی قبول ائدیب، صرافی جناب‌لاری تبریزه سفر ائتدیک‌لرینده بو باره‌ده دانیشمالی اولدوغوموزا قرار وئردیک. صرافی جناب‌لارینین تبریزه سفری چوخ واخت آپاردی، باشقا طرفدن آذربایجان روزنامه‌سی آرشیوی‌نین تبریزین مرکزی کتابخاناسیندا اولدوغونو اؤیرنیب، بو آرشیوی کتابخانادان الده ائتمک قرارینا گلدیم.
آذربایجان (۲۵-۱۳۲۴ش.) روزنامه‌سینده درج اولموش حیکایه‌لرین سیاهی‌سینی حاضیرلارکن «تعیین بهای پنی‌سیلین» آدلی بیر یازی دقتیمی چکدی. اوتوز ایل طب‌مرکزلرینده امک وئردیییم اوچون، ۷۵ ایل بوندان اوّل تبریزده بیر ایل‌لیک بیر حکومتی اداره ائدن سیاسی حزبین (آذربایجان دموکرات فرقه‌سی) رسمی روزنامه‌سینده معاصر طبّ حقینده درج اولموش قیسا یازی‌لار و مقاله‌لری گؤرمک چوخ ماراقلی ایدی. «تعیین بهای پنی‌سیلین»دن سونرا سلّ ناخوشلوغو درمانی‌نین تاپیلدیغی و پروفسور فلمیچ [فلمینگ] باره‌ده یازیلمیش یازینی گؤردویومده، حیکایه‌لرین سیاهیسینی حاضیرلاماقلا یاناشی معاصر طبّ حقینده یازیلمیش مقاله‌لری ده باشقا بیر سیاهیده قلمه آلدیم.
سیاهی‌لری حاضیرلادیغیم گون‌لر کرونا ویروس یایغین‌لیغی ایله اوست-اوسته دوشموشدو. خالق آراسیندا سنتی طبّین داها آرتیق یوکسه‌لیشی ایله ببه‌نک، دارچین، گولاب، عنبرنساء و.... کیمی ماده‌لردن استفاده ائتمک و واکسیناسیونا قارشی گلمک گونو-گوندن آرتیردی. عینی زماندا خالقی چیچک دؤیدورمه‌یه تشویق ائدن یازی‌لاری آذربایجان روزنامه‌سنیده اوخودوغومدا، طبّی مقاله‌لری بیر کتابدا توپلاماغا ماراغیم ایکی قات آرتدی.
آذربایجانین طبّ تاریخینده چوخ آز گؤرونن بو دؤنمین تدقیقاتینا یاردیمچی اولماق اوچون بو یازی‌لاری تایپ ائدیب، عینی زاماندا مقاله‌لری تاریخی بیر سند کیمی روزنامه‌لردن کسیب، حاضیرلاماق قرارینا گلدییمده، هر ایشدن اوّل تاریخ ساحه‌سینده چالیشان تدقیقاتچی‌لارین تجربه‌لریندن فایدالانماق اوچون بیر نئچه شخص ایله مصلحتلشدیم.
بو ساحه‌ده منه یاردیمچی اولان بوتون شخص‌لردن، اؤزللیکله بو ایشی

باشلادیغیمدا منی دستکله‌ین بیرینجی شخص‌لردن اولان عزیز دوستوم دکتر لیلا رحیمی بهمنی، حیکایه‌لری توپلاماغی تکلیف ائدیب، اوسته‌لیک مرکزی کتابخانا آرشیویندە ناقص اولان آذربایجان روزنامه‌سی‌نین ایییرمی نومره‌سینی منیم اختیاریمدا قویان مهندس علیرضا صرافی، صمیمیت ایله تدقیقات یول-یؤنده‌مینی منه گؤسترن دکتر رحیم رئیس‌نیا، انجمن(۲۷-۱۳۲۴ق.-۸۸-۱۲۸۵ش.)، و آذربایجان (۱۳۲۰ش.) روزنامه‌لرینین معاصر طبّ ایله باغلی اولان یازیلارینی بو کتابا آرتیرماغی توصیه ائدن سید مرتضی حسینی، انجمن و ارومیه [اورمیه] قزئت‌لرینین پی‌دی‌اف فایلینی منیم اختیارمدا قویان علی‌اصغر حقدار و گؤستریش‌لریندن فایدالاندیغیم دکتر رضا پورجوادی جناب‌لارینا منتدارلیغیمی بیلدیریرم.
مرکزی کتابخانادا موجود اولان روزنامه‌لرین آرشیوینی الده ائتمک اوچون منه یاردیمچی اولان محمودزاده جناب‌لاری و روزنامه‌لرین مقاله‌لرینی تایپ ائدیب، کسیلمیش شکلینی حاضیرلاماقدا یاردیمچی اولان تئلناز خانیم نعمتی و حیات یولداشی صیاد (ایلهان) نعیمی هوشمند خلیلوند جناب‌لارینا اؤزل تشکر بورجلویام.
آدلارینی آپاردیغیم روزنامه‌لرین چاپ اولدوغو دؤره‌لرده آذربایجان تورکجه‌سینده یازیلان یازی‌لاردا دیاکرکتیک علامت‌لری، ویرگول، نقطه و...اشارت‌لرین رعایت اولمادیغینا گؤره، اوخونوشو آسانلاشدیرماق اوچون جمله قورولوشونا توخونمادان، مقاله‌لرین تایپیندا بو اشارت‌لر و علامت‌لر نظرده آلینیب و دییشیلن کلمه‌لر طبّی سؤزلوکله بیرلیکده کتابین سونوندا درج اولونوبدور.

فروردین ۱۴۰۱
آوریل ۲۰۲۲
رمضان ۱۴۴۳

• مقدمه

اؤلکه‌میزین طبّی و صحیه سیستمی بوگونکو وضعیته چاتماق اوچون مجادله دولو یول‌لاردان کئچیب. مناسب مدنی، فرهنگی و اقتصادی شرایطین اولمادیغی، هابئله معاصر طبّی کفر کیمی قیمتلندیرن بیر دؤره‌ده اونون تملینی قویماق، یورولمادان چالیشماق طلب ائدیرمیش. عمومیتله سنّتی طبّی اؤیرنمک تانینمیش بیر طبیبین طلبه‌سی اولماق و یا میراث کیمی آتادان عایله‌نین مذکر اولادینا چاتماقلا حیاتا کئچیریلیرمیش. شرح اسباب نفیسی[1] و حکیم ابوعلی‌سینانین قانون کتابیندا درج اولونموش عملی و نظری قاعده‌لر اساسیندا طبابت ائدن شخص‌لردن باشقا، ثابت دللک‌لر [توکان صاحبی اولان سلمانی‌لار] ایله آیاقچی دللک‌لر حجمت، سنّت [ختنه]، قان آلماق، دیش چکمک، کوپه سالماق، دؤیمه دؤیمک، سینیق‌چیلیق و... بونون کیمی ایش‌لره باش قوشارمیشلار.

قاجار سلسله‌سینده تجددطلبلیک مئیلی فتحعلی شاه دؤروندن باشلانسادا، اونون ولیعهدی عباس میرزا و سونرا محمد شاه دؤرونده دوام ائتدی. ناصرالدین شاهین دال‌بادال فرنگستان سفرلری تجددطلبلیک مئیلینی زیروه‌یه چاتدیریب، محروسه مملکت‌لری دربارینده معاصر طبّ و صحیه

۱. شرح اسباب نفیسی: شرح الأسباب و العلامات کتابی، متن: سمرقندی محمدبن علی بن عمر (م ۶۱۹). شرح : نفیس کرمانی دن. فهرست ملی ج. ۱۱ ص. ۷۷ . بو کتاب ۲۹ باب و ۳۷۹ فصلده یازیلیب. کتابین هر بابی فرقلی فصل‌لری احتوا ائدیر و هر فصلده اؤزل بیر ناخوشلوغا اشاره اولونوب.

ساحه‌سینده دییشیکلیک‌لره یول آچدی. پادشاه‌لار، نایب‌السلطنه‌لر و دربار اهلی بیربیرینین آرخاسینجا معاصر طبّین گلیشمه سینده اشتراک ائتدیلر. گئت-گئده سیاسی-نظامی هئیت‌لری مشایعت ائدن خارجی طبیب‌لر قاجارلارین حرم و دربارینا یول تاپیب، طبابتدن علاوه دربار و حرم اهلی‌نین حؤرمت و گووه‌نینی قازاندیلار. ایلکینده محمدشاه، سونرا ایسه ناصرالدین‌شاهین گووه‌نینی قازانان فرانسه‌لی دکتر ارنست کلوکه[1] قاجار سلسله‌سینین دربارینا یول تاپان بیرینجی شخص‌لردن سایبلیر. انگلیس وطنداشی جوزف ریچارد دیکسون[2]، اتریش وطنداشی یاکوب ادوارد پولاک[3]، فرانسه وطنداشی ژوزف طولوزان[4] و فرانسه ارتشی‌نین امکداشی، اتریش‌لی دکتر اشنایدر[5] قاجار دربارینین حرمت و گووه‌نینی قازانان شخص‌لردن اولموشلار.

قاجار دربارینا قبول اولونان طبیب‌لرله یاناشی غرب اؤلکه‌لریندن گلن مسیونر-طبیب‌لر، اؤزللیکله پروتستان فرقه‌سی کلیساسی‌نین عضولری و بعضی شهرلرده خریستیانلارا مخصوص قورولموش مدرسه‌لر و مریضخانالار، اعیان و دربار اهلی‌نین دقت و ایسته‌یینی معاصر طبّه آرتیردی. دکتر جوزف کاکرن[6] بو حکیم‌لرین بیرینجی‌لریندن سایبلیر. دکتر کاکرن ۱۲۸۷ق. [۱۸۸۰م.- ۱۲۴۹ش.] ایلینده اورمیه‌دن یاریم‌آغاجلیق[7] مسافه‌ده «سنت وست مینستر» مریضخاناسی‌نین تملینی قویوب، اونونلا یاناشی بو مریضخانانین باغیندا نظری و عملی طبّ تحصیلی اوچون کالج یا آمریکایی عالی مسیونرلیک مدرسه‌سینی قورموشدو. دکتر کاکرن محروسه مملکت‌لرینده معاصر طبّ [غربی طبّ] ساحه‌سینده طبیب‌لر یئتیشدیرن

---

۱. Louis André Ernest Cloque

۲. Joseph Richard Dixon

۳. Jakob Eduard Polak

۴. Josephe Tholozan

۵. Jean-Etienne Justin Schneider

۶. جوزف پلامب کاکرن (Joseph Plumb Cochran)، بو کتابدا دکتر کاکرن حقینده یئر آلان معلومات «رتبه‌الانسان فی حیات الدکتر کاکران» کتابیندا درج اولونوب. بو کتابی آمریکالی‌لارین «معرفت» آدلی مدرسه‌سی‌نین معلم و مدیری ویلیام شید تألیف و مدرسه‌نین ناظمی میرزا یوسف‌خان لسان‌الحضور فارسجایا ترجمه ائدیب و (۱۳۲۵ق. [۱۹۰۷م.] ایلینده آمریکالی‌لارین اورمیه‌ده‌کی مطبعه‌سینده چاپ اولونوب. دکتر کاکرن و بیر نئچه باشقا آمریکالی مسیونرین مزاری اورمیه‌نین سیر بؤلگه‌سینده یئرلشیر. قایناق: سربی کتاب‌لار، آیت‌الله العظمی بروجردی کتابخاناسی (مسجد اعظم) دیجیتال نسخه‌لر قایناغی.

۷. یاریم آغاج: یاریم فرسخ. هر آغاج ۶ کیلومتردن عبارتدیر.

ایلک حکیم‌لردن بیری سایِیلیر. بو مدرسه‌ده تحصیل آلان محصیل‌لرین بیر چوخو خریستیانلیق جامعه‌سینه عایید ایمیش.[1]
بو کالجده تحصیلینی باشاچاتدیران ۲۶ کیشی و بیر قادین طبیب[2] دکتر کاکرن‌ین اؤلوموندن سونرا مختلف شهرلرده طبابت ائدیب‌لر. «رتبه‌الانسان فی حیات الدکتر کاکران» کتابیندا قید ائتدیینه گؤره اوچ نفری خوی، بیر نفری سلماس، بیریسی اردبیل، اوچ نفری ساووجبولاق، آلتیسی اورمیه و بیر نفری عثمالی اؤلکه‌سینده ایشه مشغول اولموشلار. باشقا طبیب‌لرین هانسی شهرده طبابت ائتدیک‌لری باره‌ده معلومات الده ائده بیلمه‌دیم.
دکتر کاکرن (۱۳۲۱و۱۳۱۰ق.)، [۱۹۰۴ و ۱۸۹۳م.- ۱۲۸۳ و ۱۲۷۲ش.] ایل‌لرینده وبا اپیدمی زامانی ناخوش‌لارین معالجه‌سینده اؤنملی رولو وار ایمیش. او، همین ایل‌لرده ناخوش‌لاری معالجه ائتمکله یاناشی، وبا ناخوشلوغویلا باغلی فارسی و سریانی دیل‌لرینده نسخه یازیب، آمریکا مطبعه‌سینده یوکسک سایِیدا چاپ ائدیب، خالق آراسیندا پایلامیشدی. دکتر کاکرین آدی-سانی جراحلیق و ناخوشلوق‌لاری معالجه ائتمکله باغلی بوتون اؤلکه‌ده یاییلمیشدی. اونا مراجعت ائدن یوخسول و عادی جماعتدن باشقا بعضی دربار اهلی و تانینمیش شخص‌لر مکتوب و یا تلگراف واسیطه‌سی ایله ناخوشلوق‌لارینین معالجه‌سی اوچون اوندان گؤستریش‌لر ایسته‌ییرمیش‌لر. دکتر کاکرن‌ین معالجه‌سی و شخص اولاراق اؤزونه ماراق گؤسترن‌لردن سعدالسلطنه سایین‌قالادان، حسنعلی‌خان امیرنظام، شیخ عبیدالّله ایله اوغلو، نسطوری‌لرین اعظم خلیفه‌سی مارشمعون و تانینمیش عالیم حاجی میرفضل‌الله آقا مجتهد کیمی شخص‌لردن آد آپارماق اولار. «رتبه‌الانسان فی حیات الدکتر کاکران» کتابیندا درج اولدوغونا گؤره، مظفرالدین میرزا و محمدعلی میرزا تبریز نایب‌السطنه‌سینده یاشادیق‌لاری

۱. وست مینستر مدرسه‌سینده طبّ تحصیلی آلان بعضی طبیب‌لرین آدلاری «اطباء عصر قاجار» کتابیندا، قهرمانی اصل، ولی‌اله، پژوهش‌های دانشگاهی انتشاراتی، بیرینچی چاپ (۱۳۹۵ش.): اسحق، اسرائیل، الیشا، افلشیم‌خان، الخاص، الکساندروس، انویه، اوشاناخان، باباخان خوئی، دانیال، داوودخان قره‌حسنلو، شلیمون، شموئیل، میرصادق خوئی، علی خوئی، لوتر. صفحات ۵۳،۵۴،۶۵،۶۶،۷۰،۷۱،۷۲،۱۱۷،۱۱۸،۱۴۱،۱۴۳،۲۰۵

۲. «اطباء عصر قاجار» کتابی، قهرمانی اصل، ولی‌اله، پژوهش‌های دانشگاهی انتشاراتی، بیرینچی چاپ (۱۳۹۵ش.) ص ۱۳

ایل‌لـر صحیه‌لـری خصوصونـدا دکتـر کاکـرن ایلـه مصلحت‌لشیـب، اوسـته‌لیک ۱۳۰۱ق. [۱۸۸۴م.- ۱۲۶۳ش.] ایلینـده بیـر قطعـه اصلان ایلـه گونـش [شیـر و خورشیـد] نیشـانی ناصرالدیـن شـاه طرفینـدن اونـا تؤحفـه وئریلمیشـدیر.

معاصـر طـبّ سـاحه‌سینه دقت‌لـری جلـب ائـدن عامل‌لـردن بیـری ده دارالشـفاء و مریضخانالاریـن تیکینتیـسی ایـدی. قاجـار سلسـله‌سینده تهرانـدا تیکیلمیـش اون‌اوچ دارالشـفا و مریضخانانیـن بئـشی فتحعلی‌شـاه، ایکی دارالشـفا ناصرالدین‌شـاه، بیـر مریضخانـا مظفرالدین‌شـاه، بیـر مریضخانـا محمدعلی‌شـاه و اوچ مریضخانـا احمدشـاه حکومـتی زامانینـدا تیکیلیـب. بـو مریضخانالاریـن بیـری قادیـن‌لار ایلـه اوشـاق‌لارا مخصـوص ایمیـش.

دارالشـفالارین تیکیلمـه‌سی و مسیونـری فعالیت‌لرلـه یانـاشی عبـاس میرزانیـن ولیعهدلیـک دؤرونـدن بـری خـارجی اؤلکه‌لـره گؤندریلـن محصل‌لـر و ۱۲۶۷ق. [۱۸۵۱م.- ۱۲۳۰ش.] ایلـده تهـران دارالفنـون مدرسـه‌سینین ایشـه باشلامـاسی ایـران و اروپـا آراسینـدا علمی-مـدنی کؤرپونـون قورولماسینـدا چوخلـو تأثیـری اولموشـدو. دارالفنـون مدرسـه‌سینین تحصیـلی سـاحه‌سینین آنـا قـول‌لاری پیاده‌نظـام، سـواره‌نظام، توپخانـا، طـبّ، جراحلیـق، داواچی‌لیـق [داروسـازی][1] و کانی‌شـناسی[2] ایـدی. تهـران دارلفنـون مدرسـه‌سی قورولدوغوندان ۲۵ ایل سـونرا مظفرالدیـن میرزانیـن ولیعهدلیـک چاغینـدا، ۱۲۹۳ق. [۱۸۷۶م.- ۱۲۵۵ش.] ایلینـده قاجـار سلسـله‌سی‌نین ولیعهدنشیـن شـهرینده ناصرالدین‌شـاهین امـری ایلـه تبریـز دارالفنـون مدرسـه‌سی قورولـدو.[3]

تبریـز دارالفنـون مدرسـه‌سینین محصل‌لـری «دولـت متعلم‌لـری» و «ملـت متعلیم‌لری»کیـمی ایـکی دسـته‌یه بؤلونموشـدو. دولـت متعلیم‌لـری شـهرین اشـراف و تانیمیـش شـخص‌لرینین مذکـر اولادلاری و ملـت متعلیم‌لـری ایسـه نفوذلـو شـخص‌لرین اولادلاری ایدیلـر. دولـت متعلم‌لرینیـن درس‌لیک‌لـری ملت متعلم‌لریـندن فرقـلی ایـدی. دولـت متعلم‌لـری اوچـون حسـاب، فرانسـه دیـلی، پیاده‌نظـام و ملـت متعلم‌لـری اوچـون حسـاب، دیـل درسی و توپخانـا نظـرده

---

۱. Pharmacy

۲. Mineralogy

۳. - بیرینـجی ایل‌لـرده مدرسـه‌نین آدی یـوخ ایمیـش و تقویم‌لـرده «دولـتی مدرسـه» کیـمی اونـدان آد آپاریلیـب، آنجـاق امیرنظـام زامـانی مدرسـه‌نین موقـت تعطیلینـدن سـونرا، «مظفـری مدرسـه‌سی» کیـمی بـو مدرسـه‌دن آد آپاریلیـب. (دارالفنـون تبریـز، انتشـارات نـدای شـمس ۱۳۸۲ش.، ص۱۴، سـرداری‌نیا، صمـد)

آلینمیشـدی. طـبّ سـاحه‌سینین ده اؤزونه‌مخصـوص محصل‌لـری وار ایمیـش. دارالفنـون معلیم‌لرینیـن تدریـس ائتـدیییی درس‌لـر طـب، جغـرافی، ریـاضی، پیاده‌نظـام، توپحانـا، نسـتعلیق خـطی، قـران قرائـتی، فرانسـه، انگلیـسی، عـربی و فـارسی دیلینـدن عیبـارت ایمیـش. اوسـته‌لیک تبریـز دارالفنونـو محصل‌لریـن اقامـت یئرلریـنی نظـرده آلاراق اونلاری ایـکی دسـته‌یه، ایچـری و ائشیـک محصل‌لـری کیـمی بؤلموشـدو. ایچـری محصل‌لرینـه مدرسـه‌نین پانسیونونـدا اجرت‌سیـز اقامـت امـکانی وئریلمیشـدی. اؤلکـه‌ده نشـر اولان ایلـک دانشـجویی روزنامـه، «ورقـه» روزنامـه‌سی ایرج‌میرزانیـن بـاش مدیـرلییی ایلـه دارالفنـون عمـومی خبرلـری ایلـه یانـاشی بـو خصوصـدا دا خبرلـر درج ائتمیشـدیر. ۱۳۱۱ ق. [۱۸۹۴م.- ۱۲۷۲ش.] رجـب آیینـدا نشـر اولونمـوش «ورقه»نیـن اوچونجـو نومره‌سینـده و ۱۳۱۱ ق. [۱۸۹۴م.- ۱۲۷۲ش.] شـعبان آیینـدا نشـر اولمـوش دؤردونجـو نومره‌سینـده بـو محصل‌لریـن آدلاری درج اولونوبـدور. بونـدان علاوه «ورقـه» دارالفنونـا اعانـه وئـرن دؤرد محصلیـن آدیـنی دا درج ائتمیشـدیر.[۱]

سـرداری‌نیا «دارالفنـون تبریـز» کتابینـدا بـو مدرسـه‌ده تحصیل‌لریـنی باشـا چاتدیـران ناصرالحکمـا لقـبی ایلـه تانینان دکتـر جلیل خلیـلی و قـارداشی میرزا جبارخـان ارفع‌الحکمـا، میـرزا نصرالله‌خـان سیف‌الاطبـا، حـاج میـرزا مسـعود طبیـب و اسـماعیل‌خان نجم‌الاطبـا کیـمی شـخص‌لردن آد آپاریـب. مشـروطه انـقلابی چاغینـدا تبریـز دارالفنـون مدرسـه‌سینین تعطیـل اولدوغونـدان ۱۱ ایـل سـونرا تبریـز والی‌سی میـرزا عبدالحسیـن فرمانفرمـا دارالفنـون یئنیـدن آچیلیشینـا چالیشسـا دا، بـو ایـش بـاش توتمامیشـدیر.

۱۳۳۸ق. [۱۹۲۰م. - ۱۲۹۸ش.] ایلینـده انسـتیتو پاسـتورون ایشـه باشلامـاغی ایلـه یانـاشی علمی-طـبّی کتاب‌لاریـن ترجمـه‌سی، یولوخوجـو عفـونی ناخوشـلوق‌لار حقینـده آراشـدیرمالار، واکسـن اسـتحصالی و عمـومی صحیه‌یـه دقـت یئتریمـک اوچـون مناسـب زمینـه یاراتمیشـدیر.

تجددطلب‌لیـک دوشـونجه‌سینین بهره‌لرینـدن سـاییلان معاصـر طـبّ ایلک‌اؤنجـه دربـار اهلینـه اؤزل اولسـا دا، مشـروطه انقلابی‌نیـن مدنی-اجتمـاعی گلیشـمه‌لری و خالقیـن روزنامـه اوخومـاق ایسـته‌یی ایلـه روزنامه‌لریـن تیـراژی یوخـاری قالخیـب، معاصـر طـبّ ایلـه باغـلی معلومـاتی عمومی‌لشـدیریب، خالق

۱. - دارالفنون تبریز، ندای شمس انتشاراتی ۱۳۸۲ش.، صفحات ۲۳، ۲۷، ۲۹، ۳۱، ۴۶، ۴۷، سرداری‌نیا، صمد

آراسینـدا یایمـاغی باشـارا بیلمیشـدی. ادوارد براون‌یـن یازدیغینـا گـؤره تبریـزده «انجمــن» روزنامــه‌سی بئش‌میــن تیــراژ ایلــه چــاپ اولورمــوش. ســاوادلی و تحصیــل آلمیــش شــخص‌لرین ســاییسی‌نین آشــاغی اولمــاسی و اقتصــادی وضعیتیــن یاخـشی اولماماسینـا گـؤره، نئچه نفـر بیرلیـک‌ده روزنامه‌نی شـراکتی آلیـب، اوخویورمـوش‌لار.[1]

تبریـز و بعـضی شـهرلرده انجمنیـن قورولمـاسی ایله یانـاشی بیرینجی مجلسـده عمـومی صحیـه و مریضخانالاریـن قورولمـاسییلا باغـلی کئچیریلـن مصوبه‌لـر اساسینـدا عمـومی و فـردی صحیـه دقّتـه آلینـدی و ایالـتی انجمـن اقتصـادی و اجتمـاعی مشـکل‌لری آرادان قالدیرماغـا چالیشـماقلا بیرلیـک‌ده خیابـان‌لار و کئچیدلریـن آبادانلیغینـا داهـا آرتیـق دقـت یئتریـب، بـو بـاره‌ده کئچیریلـن مذاکره‌لـری «انجمـــن» روزنامه‌سینـــده درج ائدیـــب، جماعتـــه معلومـــات وئرمه‌یـه چالیشیبدیـر.

۱۳۲۵ق. [۲۳ مـه ۱۹۰۷م. اول خـرداد ۱۲۸۶ش.] ایلینـده ربیع‌الثانی‌نیـن اونونجـو گونـو شـورای مـلی مجلسی‌نیـن بیرینـجی دؤرونـده مختلـف ایالت‌لریـن وکیل‌لرینیـن رأیی ایلـه ۹۷ مـادده‌ده «انجمن‌هـای ایالـتی و ولایـتی» قانونـو کئچیریلـدی. بـو قانونـون ۹۷-جی ماده‌سینـده، ۱۴ و ۱۶-جی بندلرینـده ایالـتی مریضخانـالار ایلـه یتیم‌خانـالار کیـمی مـکان‌لارا نظـارت ائتمـه‌یی قیـد ائدیـب.[2] اوسـته‌لیک ۱۳۲۵ق. [دوم جـولای ۱۹۰۷م. ۱۱ خـرداد ۱۲۸۶ش.]، ربیع‌الثانی‌نیـن ۲۰-جی گونونـده کئچیریلمیـش بلدیـه قانونـو، ایکینـجی بندی‌نیـن بیرینـجی فصلینـده بوتـون قایـدالار، او جملـه‌دن عمـومی کئچیدلریـن صحیـه‌سی، دارالعجـزه و مریضخانالاریـن تیکینتیـسی مجلـس وکیل‌لرینیـن طرفینـدن دقتـه آلینیـب. بـو قایـدالار آشـاغیداکی بندلـردن عبارتدیـر:

«رابعـا) سـاختن و پـاک نـگاه داشـتن کوچه‌هـا و میدان‌هـا و کالسـکه‌رو و باغ‌هـای عمـومی و مجاری میـاه و زیـر آبهـا و پلهـا و معابـر وغیـره و همچنـان روشـن کـردن شـهر و تقسـیم آبهـای شـهری و مراقبـت در تنقیـه قنـوات و

---

۱. - تاریخ مطبوعـات و ادبیـات ایـران در دوره مشـروطه، ایکینـجی جیلـد، ص ۱۵۹، تالیـف بـراون، ادوارد، ترجمـه و تحشیـه و تاریـخی و ادبی تعلیقـات: عبـاسی، محمد، انتشـارات کانـون معرفـت (۱۳۳۵ و ۱۳۴۱ش.)

۲. - قانـون انجمنهـای ایالـتی و ولایـتی. مرکـز پژوهش‌هـای مجلـس شـورای اسلامی. بـو قانونـو اوخودوغـوم تاریـخ: ۱۴۰۰.۱۱.۲۶ گیریـش لینـکی: https://rc.majlis.ir/fa/law/show/90097

پاکیــزگی حمام‌هــا.
خامســاً) مراقبــت در رفــع تکــدی و تأسیــس دارالمســاکین و دارالعجــزه و مریضخانه‌هــا و امثــال آن.[۱]
سادساً) معاونــت در اقدامــات حفظ‌الصحــه و حفــظ دواب و حشــم و تأسیــس دواخانه‌هــا و امثــال آن.»[۲]
بلدیــه قانونــو، ۳-جــو فصلــی، ۹۰-جی بندینــده یئنــه ده عمــومی کئچیدلریــن صحیه‌سینــه اشــاره اولونوبــدور: «بلدیــه می‌توانــد کــه قواعــد لازمــه را در بــاب تنظیفــات کوچه‌هــا و دســتورالعملهای راجعــه بــه ســاختن پشــت‌بامها و ناودانهــا و پاکیــزگی مجــاری میــاه و اقدامــات حفظ‌الصحــه و ضــد عفونــت و تمیــزی میدانهــا و اقدامــات ضــد حریــق و حفــظ و حراســت اهــالی از مــواد محترقــه و غیــره ترتیــب نمایــد.»[۳]
انجمــن روزنامــه‌سی مــلّی مریضخانانیــن آچیلیــشی ایلــه باغــلی ایالــتی انجمــن عضولرینیــن دانیشیق‌لاریــنی بئلــه قئیــد ائدیــب:
«آقامیرزاحسیــن - دیــروز کــه رســم افتتــاح مریضخانــه مــلّی بــود قونســولهای دول خارجــه غیــر از جنرال قونســول روس تشــریف نداشــتند از قراریکه شــنیدیم علّــت نیامدنشــان ایــن بــوده اســت کــه مریضخانــه مــلّی در همــه جــا از طــرف اداره بلدیّــه تاسیــس می‌شــود ولی اداره بلدیّــه تبریــز مداخلــه در امــر مریضخانــه نداشــته اســت.
گفته شد که هنگام تاسیس مریضخانه اداره بلدیّه تعطیل بوده است.
آقامیرزاحسیــن- بعــد از آنکــه بــکار افتــاده اســت چــرا رسیــدگی نمی‌نمایــد! خــوب اســت چیــزی در ایــن بــاب بریاســت [بــه ریاســت] بلدیّه نیز نوشــته شــود کــه بعــد از ایــن انجمــن ایالــتی اداره بلدیّــه را مســئول انتظــام مریضخانــه خواهد شــناخت.»[۴]
خــارجی اؤلکه‌لــره محصــل گؤندرمــک، تهــران و تبریــز دارالفنونونــدا طــبّ

۱. - بو بندلر تاریخی سند اولدوغونا گؤره یازیلدیغی دیلده درج اولوب.
۲. - قانــون بلدیــه. مرکــز پژوهش‌هــای مجلــس شــورای اسلامی، بــو قانونــو اوخودوغــوم تاریــخ: ۱۴۰۰.۱۱.۲۶. گیریــش لینــکی:
https://rc.majlis.ir/fa/law/show/90099 بو متن تاریخی سند اولدوغو اوچون یازیلدیغی دیلده درج اولوب.
۳. - قانون بلدیه. بو قانونو اوخودوغوم تاریخ: ۱۴۰۰.۱۱.۲۶گیریش لینکی: https://rc.majlis.ir/fa/law/show/90099
۴. - انجمــن روزنامــه‌سی، اوچونجــو دوره، ذیقعــده۱۳۲۶ق. نمــره ۲۶ ص ۴ (تاریــخی ســند اولدوغــو اوچــون دانیشیق‌لاریــن دیــلی یازیلدیــغی کیــمی درج اولونــوب.)

مدرسه‌سینین قورولماغی، علمی و طبّی کتاب‌لارین فارسجایا ترجمه اولونماغی، دارالشفا و مریضخانا تیکمک کیمی ایش‌لر ممالک محروسه درباری ایله معاصر طبّ آراسیندا اؤنملی بیر کؤرپو قورماغینا باخمایاراق، او عصرین روزنامه‌لری عادی جماعتی معاصر طبّ ایله تانیش ائتمکده گئنیش و اؤنملی رول اوینامیش‌لار.

مشروطه انقلابیندان اوّل عموم انسان‌لار معاصر طبّ متدلاری حقینده هر هانسی بیر معلوماتا مالیک دئییلدی. مشروطه‌دن سونرا عمومی صحیه، ناخوشلوق‌لارا قارشی اؤن‌تدبیرلر، ناخوشلوق‌لارین معالجه‌سی و فرقلی اپیدمی‌لرین قارشیسینی آلماق و اونون کیمی مقاله‌لری روزنامه‌لرده درج ائتمکله معاصر طبّ متدلاری یایغین اولدو. گئت-گئده عادی جماعت ده اعیان و دربار اهلی کیمی معاصر طبّدن استفاده ائتمک امکانینا مالیک اولدولار. مشروطه سایه‌سینده الده ائدیلن بو گلیشمه، ژورنالیست‌لیک ساحه‌سینده گؤزه گلن قازانج‌لاردان بیری ساییلیر.

ایالتی انجمن‌ین جلسه‌لرینده عمومی صحیه حقینده کئچیریلن دانیشیق‌لاردان باشقا، انجمن روزنامه‌سینین بعضی نومره‌لرینده دکترلرین مطب آدرس‌لری و معاصر طبّ معالجه‌سی ایله باغلی تبلیغاتی یازی‌لار دا درج اولونموشدور. سیاسی بیر حزبین رسمی روزنامه‌سینده صحیه ایله باغلی اولان مقاله‌لرین یازیلماسی گونوموزده غیرعادی بیر دوروم اولسا دا، او دؤره‌ده جماعتی معلوماتلاندیرماق اوچون روزنامه‌نین بوتون امکان‌لاریندان استفاده ائتمک‌لرینی گؤستریر. انجمندن باشقا آذربایجاندا نشر اولان آیری روزنامه‌لر ده همان یول-یؤندمی داوم ائتدیرمیش‌لر. مثال اوچون (۱۳۲۰ش.) [۱۹۴۱م.- ۱۳۶۰ق.] ایلده، «جمعیت آذربایجان» آدلی سیاسی تشکیلاتین فیکیر-دوشونجه‌سینی تانیتدیران و بیرینجی نومره‌سی آبان آیی‌نین ۱۰-جو گونو [۱ نوامبر ۱۹۴۱م.- ۱۱ شوال ۱۳۶۰ق.] نشر اولان آذربایجان روزنامه‌سی بعضی نومره‌لرینده دکتر مطب‌لرینین عنوانی ایله ناخوش قبول ائتمک ساعت‌لری ایله یاناشی قادین‌لارا اؤزل ناخوشلوق‌لار، جنسی یول ایله سرایت ائدن ناخوشلوق‌لار، اپی‌لپسی [صرع- غش] و... کیمی ناخوش‌لاری قبول و معالجه ائتمکله باغلی آگهی‌لر درج ائتمیشدیر. ۲۵-۱۳۲۴ش. [۴۶-۱۹۴۵م.- ۶۵-۱۳۶۴ق.] ایل‌لرینده آذربایجان دموکرات

فرقه‌سی‌نین دوشونجه‌لرینی تبریزده نشر ائدن «آذربایجان» و اورمیه‌ده دموکرات فرقه‌سی‌نین ولایتی کمیته‌سی‌نین دوشونجه‌لرینی نشر ائدن «ارومیه» [اورمیه] روزنامه‌لرینده اهمیتلی مقاله‌لر درج اولونوبدور. بو مقاله‌لری او دؤره‌نین اعتبارلی و بیلیکلی دکترلری قلمه آلمیش‌لار.

«ارومیه» روزنامه‌سی او زامانین صحیه رئیسی، دکتر افشاری‌نین کنفرانس متنی ایله بیرلیک‌ده یایغین اولان ناخوشلوق‌لار، تریاک و الکل ضررلری و بیر چوخ ناخوشلوق‌لار باره‌سینده طبّی مقاله‌لر درج ائتمکدن علاوه دولتی مریضخانالارا مراجعت ائدن شخص‌لرین سابیسی و ناخوشلوق‌لارین سیاهیسینی بعضی نومره‌لرینده درج ائدیب. بو طبّی مقاله‌لر آراسیندا تیف خسته‌لییی، جلدی سل، تریاک سمی‌نین اثری اورکده و شرایین اوستونده، تریاکی‌لرین نجاتی، اگر تریاک غذایی ماده دئییل، ارومی دریاچه‌سی طبّی نقطه نظردن، تب راجعه و... کیمی مقاله‌لری گؤرمک اولار.[1]

همین ایل‌لرده «آزاد ملت» آدلی آذربایجانین ملی مجلسی‌نین رسمی روزنامه‌سی اسفند آییندا نشر اولونموش بئشینجی نومره‌سینده تریاک و اوندان استحصال اولان ماده‌لرین استفاده ائتمه‌سینه قارشی مبارزه‌ده بئش ماده‌لی بیر قانون کئچیریلمه‌سیندن خبر وئریبدیر.[2] آلتینجی سابیسیندا ایسه حکم‌آباد محله‌سینین عمومی صحیه و تمیزلییینی قوروماق اوچون «شرکت سهامی نظافت» آدلی مؤسسه‌نین امکداشلیغیلا بیر حامام تیکینتیسی ایله باغلی اعلان درج ائدیبدیر.[3]

آذربایجان زحمتکش‌لر و ایشچی‌لرین دوشونجه‌سینی نشر ائدن هفته‌لیک «غلبه» درگیسی ۱۰-جو نومره‌سینده تریاک ضررلری ایله باغلی درج اولان مقاله‌ده بو ماده‌نین فردی و اجتماعی ضررلرینی وورغولاییبدیر.[4] تریاک مسئله‌سی ایله باغلی ۱۳۲۴ش [۱۹۴۶م.- ۱۳۶۴ق] ایلینده «ینی شرق» [یئنی شرق] روزنامه‌سی تهراندا نشر اولان «داد» روزنامه‌سینه استناد ائدرک اسفند آیی‌نین ۱۱-جی گونو، ۱۱۵-جی نومره‌سینده «اوچ کرور تریاکی» باشلیقلی بیر یازیدا «الکل و تریاک ایله مبارزه» آدلی بیر انجمنین

---

۱. - ارومیه روزنامه‌سی، نشر: ۲۵-۱۳۲۴ ش.[۱۹۴۵م.- ۱۳۶۴ق.] نومره‌لر: ۱، ۹، ۱۰، ۱۳، ۱۵،۳۱، ۳۸، ۳۹، ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۴۸، ۴۹، ۵۰، ۵۳

۲. - آزاد ملت روزنامه‌سی. ۵-جی نومره، ص ۱. نشر تاریخی ۱۳ اسفند ۱۳۲۴ش.، [۴ مارس ۱۹۴۶م- ۱۳۶۵ق.]

۳. - آزاد ملت روزنامه‌سی، ۶-جی نومره، ص ۳، نشر تاریخی ۱۵ اسفند ۱۳۲۴ ش.[۶ مارس ۱۹۴۶م- ۱۳۶۵ق.]

۴. - غلبه هفته‌نامه‌سی، نومره ۱۰، ایکینجی دوره، ص ۲، نشر تاریخی: ۱۱ خرداد ۱۳۲۵ ش. [۱ ژوئن ۱۹۴۶م- ۱۳۶۵ق.]

ییغینجاغینـدا دکتـر مصـدق ایلـه دکتـر چهرازی‌نیـن دانیشیق‌لاریـنی درج ائدیبدیـر. بـو روزنامه‌نیـن یازدیغینـا گـؤره تهـران وکیـلی دکتـر مصـدق تریـاک یئتیشـدیرمه‌نین قدغـن ائدیلمـه‌سی بـاره‌ده مجلسـه تقدیـم ائده‌جـک ایـکی فوریـتی بیر طـرح باره‌سینـده دانیشیرکـن، مجلسـده حاضـر اولان شـخص‌لرین بیـری اونـا بئلـه جـواب وئریـر: «آقـای دکتـر! سیزیـن بـو طرحینیـز هئچ وقـت تصویـب اولمیاجاقـدر زیـرا مجلسـده اولان تریـاکی نماینده‌لـر ابسـتراکسیون[1] واسیطـه‌سی ایلـه سیزیـن نقشـه‌زی عقیـم قویاجـاقلار. دکتـر مصـدق جوابینـدا دییـر: معلـوم اولـور تریـاکی نماینده‌لـر اکثریتـه حائزدرلـر!»[2]

مشـروطه‌دن اول و سـونرا اؤلکـه‌ده چئشیـدلی ناخوشـلوق‌لار یایقیـن اولسـا دا، بو ناخوشـلوق‌لارین بیـر قسـمی ایالت‌لریـن اقلیـمی شـرایطیندن آسیـلی ایـدی. مـثلا گیلان ایالتینـده یایغیـن اولان طاعـون، آبلـه، اسـهال، بواسیـر، الـکل و تریـاکا آلیشـقانلیق کیـمی ناخوشـلوق‌لاردان باشـقا هـاوا رطوبتـلی اولدوغـو اوچـون گؤبلـک ناخوشـلوق‌لاری، مالاریـا و رماتیسـم آیـری ایالت‌لـردن داهـا آرتیـق یایغیـن ایـدی. آذربایجـان ایالتینـده هاوانیـن سـویوقلوغو و جماعتیـن معلومات‌سیزلیـغی، فـردی و عمـومی صحیه‌یـه دقت‌سیزلیـک سـببیندن تیفـوس، تـب راجعـه و آنفولانـزا کیـمی ناخوشـلوق‌لار لاپ چـوخ یایغیـن اولان ناخوشـلوق‌لاردان اولموشـدور.

(۲۵-۱۳۲۴ش.) [۴۶-۱۹۴۵م.] ایل‌لرینـده تبریـزده ۳۷۰ نومـره‌ده نشـر اولان «آذربایجـان» روزنامه‌سینیـن مدیرلـری سیـاسی، اقتصـادی، مـدنی و ادبی مباحثه‌لرلـه یانـاشی عمـومی و فـردی صحیـه مباحثه‌سیـنی ده ایـره‌لی سـوردوروب، ناخوشـلوق‌لارا قـارشی اؤن‌تدبیرلـر و اوشـاق اؤلومـو ایلـه مبـارزه سـاحه‌سینده طبّیـن گئری‌لییـنی آرادان قالدیرمـاق، کؤرپه‌لـر اوچـون آنـا سـوتونون اؤنمـلی اولدوغـو و کؤرپه‌لیـک دؤرونـدن سـونرا اوشـاق‌لارین یاشینـا اویغـون قیدالانماسینـین اهمیتـلی اولدوغونـا توخونموشـدور. اوسـته‌لیک تریـاک و الـکل کیـمی ماده‌لریـن آلیشـقانلیغیندان نئجـه قورتولمـاق و بـو ماده‌لریـن تجـارتی ایلـه مبـارزه ائتمـک، اؤزللیکلـه شیره‌کئش‌خانـالار و ایچـگی توکان‌لاریـنی باغلامـاق و انسـان‌لاری بئلـه مـکان‌لاردان اوزاق

---

۱. - رای آلماق زمانی مجلسی چوخلوقدان محروم ائتسینلر دئیه وکیل‌لرین بیلرکدن مجلسدن غایب اولماقلاری

۲. - «ینی شرق» روزنامه‌سینده یازیلمیش متن عین شکیلده درج اولوب.

ساخلاماق و عمومی صحیه ساحه‌سینده اشتراک ائتمک چاغیریشی کیمی مقاله‌لر درج ائدیب، سوزاک و سیفلیس کیمی جنسی یول ایله سرایت ائدن ناخوشلوق‌لار، تراخم و او زامان‌لار بیت ناخوشلوغو آدلانان تیفوس ناخوشلوغو، کئچل‌لیک، اگزما، پیشک‌دن انسانا سرایت ائدن ناخوشلوق‌لار، جذام، مالاریا، اوشاق صحیه‌سی ایله باغلی مقاله‌لر درج ائتمکله یاناشی انسان‌لاری چیچک دؤیدورمه‌یه تشویق ائدیب، بلدیه اداره‌سینده صحیه شعبه‌سی‌نین قورولماغی و عمومی حامام‌لارین خزنه‌لری ایله قهوه‌خانالار و مسافرخانالارا نظارت ائتمک کیمی ایش‌لرله معاصر صحیه حقینده مباحثه‌لری جدیت‌ایله ایره‌لی سوردوروموش‌لر.

«مدرسه حفظ‌الصحه‌سی» باشلیقلی مقاله‌ده و مناسب بیر مدرسه‌نین خصوصیتی ایله باغلی مقاله یازماق روزنامه مدیرلری‌نین گنج نسله دقت یئتردیيینی گؤستریر. بو روزنامه‌ده یازیلان بیر یازیدا ساغلام حیات کئچیرمک اوچون جنسی یول‌لارلا سرایت ائدن ناخوشلوق‌لارا قارشی اؤن‌تدبیرلردن ان اؤنملی‌سینی گنج‌لرین عایله حیاتی قورماغی قئید ائده‌رک، دولت‌دن گنج‌لرین ائولنمک‌لرینه وام وئرمه‌سینی طلب ائدیر. او ایل‌لرده حفظ‌الصحه ساحه‌سینده اؤزل نشریاتین اولمادیغینا گؤره بعضی روزنامه‌لر معاصر طبّ مباحثه‌سینی عادی انسان‌لارین آراسیندا یایغین‌لاشدیرماغی لازم بیلدیک‌لری اوچون طبّ حقینده مقاله‌لر درج ائتمه‌یی اؤز روزنامه‌لرینین سیاست‌لریندن بیری کیمی نظرده توتموشدولار. سیاسی بیر حزبین رسمی روزنامه‌سینده فردی و عمومی صحیه باره‌ده یازیلمیش یازی‌لار او دؤره‌نین صحیه دورومونون نئجه پیس وضعیتده اولدوغونو و روزنامه مدیرلری‌نین بو مسئله‌نی دقته آلدیق‌لارینی وورغولاییر. آدلاری قید اولان روزنامه‌لرده درج اولونموش طبّی مقاله‌لرین اهمیتی، بو مقاله‌لرین ساده و عادی جماعتین باشا دوشدوغو دیلده یازیلماسی‌دیر.

بو مقاله‌لر چیچک دؤیدورمک کیمی درمان‌لاری اسلام دونیاسیندا اجنبی دسیسه‌سی کیمی حسابلایان انسان‌لاری گئت-گئده معاصر طبّ ایله باریشدیرماغی باشارا بیلمیشدیر. بونونلا بئله، معاصر طبّ ایله سنتی طبّ چاتیشمالاری بو گونه کیمی دوام ائتمکده‌دیر. گؤروندویونه گؤره بوتون

گلیشـمه‌لره و معاصر طـبّ سـاحه‌سینده علـمی نائلیت‌لـره باخمایـاراق خرافـه ایلـه عمـومی جهالـت آرادان قالدیریلماییبدیـر و هـر دؤره‌نیـن اؤزونه‌مخصـوص مخالفت‌لــری وار.

شماره (۵۱) سال اول (صفحه ۱)

اداره مرکزی

دار السلطنه تبریز خیابان مجیدیه

(عنوان)

مراسلات و نوشتجات باسم میرزا علی اکبرخان مدیر نوشته میشود.

(محل توزیع)

دکان آقا میر محمد سگار فروش است

ابونه سالیانه صد نسخه

تبریز	(۱۰ قران)
ولایات داخله ایران	(۱۵ قران)
ولایات روسیه	(۵ منات تیم)
ولایات عثمانی	(۶۰ غروش)
ولایات اروپ	(۱۰ فرانك)

(قیمت یك نسخه)

انجمن

(هفته دو بار و بعضی هفته) (سه بار طبع و توزیع میشود) (در تبریز دو شاهی) (ولایات داخله سه شاهی)

روز شنبه ۸ صفر المظفر ۱۳۲۵

جریده ایست آزاد منسوب بانجمن ملی تبریز مذاکرات اعضاء انجمن مبارك ومقالات مفید وسودمند را درج مینماید ومقالات ومکتوبات بشرط امضا ومعروفاً قبول میشود وبنا بخواهش اهالی مطالب و مندرجات بالفاظ سهل وساده نوشته خواهد شد که موجب انتفاع عموم گردد

(بقیه تلگراف طهران)

وباز بالناس میکنیم از همجان یکی جلوگیری فرمائید تا نتیجه معلوم شود جناب اجل سعد الدوله هم نهایت

در هزار رحق العبور در قلیل مدت بمرور ششهزار شده یك مشت فقرا ازاین ظلم فاحش خانه خراب وقطع معاش شوند رضای خدا بذل توجه واین بیچارگان را

انجمن روزنامه‌سی

(۱۳۲۷-۱۳۲۴ق. ۱۲۸۸-۱۲۸۵ش.)

سندلر و تایپ اولموش متن‌لر

- جریده ملی، سال اول، ۱۲ شوال ۱۳۲۴ق نمره ۱۲ ص ۲

اعلان

دکتر (آتاناس) یونانی که مدّتها در دارالفنون‌های متعدد تحصیل کرده و امتحان داده و دپلوم [دیپلم] گرفته، در دست دارد و چند وقت است که در مهمانخانه محمّدیه مشغول معالجه بوده و اهالی تبریز نهایت امتنان دارند و و مرضا را با ضمیر دقّت و راستی معاینه و معالجه می‌کند و دواهای تازه از همه جور آورده و حاضر دارد و هر روز از صبح تا غروب مشغول معالجه است سوای [به غیر از] از روزهای یکشنبه.

باز چه صدای یاالله است مگر
چه شده هیچ های هوی نکنید انشاءالله
حضرت اقدس والا روحنافداه تمام
عرایض شما را قبول خواهند فرمود
باری مردم قدری ساکت شده های هوی
را موقوف نمودند.
پس از شور و مصلحت چنان صلاح
دیدند که چند نفر از آقایان علماء با جناب
نیّر السّلطان بباغ رفته عرایض ملّت را
کما هو حقّه بخاکپای مبارک عرض داشته
و قراری در این خصوص ها بدهند که
ملّت آسوده شده بعد از این اسباب
پریشانی و زحمت و ضرر اهالی نشود.
اهالی که جمع بودند متّفقاً گفتند
نمی گذاریم آقایان علماء بباغ روند و مانع
شدند که آقایان از انجمن بیرون شوند

اعلان
دکتر (آتاناس) یونانی که مدّتها در
دار الفنون های متعدّد تحصیل
کرده و امتحان داده و دپلوم گرفته
در دست دارد و چند وقت است که
در مهمانخانه محمّدیّه مشغول معالجه
بوده و اهالی تبریز نهایت امتنان
دارند و مرضا را با ضمیر و دقّت و
راستی معاینه و معالجه میکنند و
دواهای تازه از همه جور آورده و
حاضر دارد و هر روز از صبح تا غروب
مشغول معالجه است سوای از
روزهای یکشنبه.

» جریده ملی، سال اول، ۱۲ شوال ۱۳۲۴ق نمره ۱۲ ص ۲

- جریده ملی، سال اول، ۱۱ ذیقعده ۱۳۲۴ق نمره ۲۳ ص ۲

اعلان

آقامیرزا محمود دندانساز که مدتی در خارجه تحصیل کرده، بعموم اهالی با کمال احترام اعلام می‌نماید که از صبح تا غروب در تیمچه صاحبدیوان بمعالجه و ساختن هر گونه دندان می‌پردازد.

امین نویان مخابره کرده بودند آن هم در مجلس
خوانده شد و حکومت خوی را اسکات اهالی
و دفع مفسده تکلیف خواسته بودند و وکلای
انجمن مقدس ملی بعد از شور و مصلحت تلگراف
ذیل را بخوی مخابره کردند.

توسط جناب مستطاب آقای حاجی میرزا
ابراهیم آقای مجتهد سلمه الله تعالی خدمت
جناب مستطاب آقای حاجی سید علی آقا
چون از قرار مخابرهٔ تلگرافات عدیده اهالی
خوی از جنابعالی و آقازادگان جنابعالی متظلم
و متشکی هستند لهذا زحمت میدهم باباید
بموجب این تلگراف باستحضار جناب مستطاب
شریعتمدار آقای حاجی میرزا ابراهیم آقا
سلمه الله تعالی بمقام اصلاح برآمده و از
اهالی ترضیه حاصل نمائید و یا اینکه آقازاده
کان در تبریز حاضر شوند که تحقیقات لازمه
بعمل آید (انجمن ملی تبریز)

بعد تلگرافی که جناب آقا میرزا خلیل
خوئی بتوسط یکی از تجار بانجمن ملی کرده
بود خواندند ملخص تلگراف این بود صندوق
مشارالیه را که در ماه رمضان در بازار
خوی در نزدیکی بای چراغ از حجره اش
اظهار شده از قرار معلوم تاکنون پیدا نکرده
اید مؤکداً زحمت میدهیم لازمه اهتمام در پیدا
کردن صندوق مزبور بعمل آورده و آقا خلیل
را آسوده نمائید (انجمن ملی تبریز)

(سواد تلگرافی که در خصوص توقیف)
(روزنامهٔ ملا نصر الدین بدارالشوری)
(کبرای طهران مخابره شده)

حضور مبارک اعضای محترم مجلس دارالشورای ملی
دامت تائیداتهم اولین اساس ترقی و انتباه و ایقاظ هر ملت
جراید است جریدهٔ ملا نصر الدین که مرآت قبایح اعمال مستبدین
و اسباب ترقی ملت است بمیدانیم بچه ملاحظه در پستخانه توقیف
و اذن توزیع نمیدهند و این فقره موجب یأس و هیجان ملت گشته
شکایات مفصله بانجمن میکنند که در زمان استبداد منع توزیع
جریدهٔ ملا نصر الدین نمیشد حال که ایام عدالت و آزادی قلم است
چرا منع نشر جراید می شود. استدعا داریم مقرر فرمایند
پستخانهٔ تبریز مانع نگشته موجب اطمینان ملت و اسکات
هیجان ایشان گردد ولازم است که در این خصوص
اقدامات لازمه را مضایقه نفرمایند.
(انجمن ملی تبریز)

(اعلان) آقا میرزا محمود دندانساز که مدتی در خارجه تحصیل کرده
بعموم اهالی با کمال احترام اعلام می نماید که از صبح تا غروب در تیمچه
صاحبدیوان بمعالجه و ساختن هر گونه دندان می پردازد

» جریده ملی، سال اول، ۱۱ ذیقعده ۱۳۲۴ق نمره ۲۳ ص ۲

- انجمن، دوره اول شنبه ۸ صفر ۱۳۲۵نمره ۵۸ ص ۴

اعلان

جناب ...افتخارالاطباء که از اجلّه اطبا و مستغنی از تعریف و توصیفند در سوابق ایام بواسطه بُعد مسافت و دوری منزل و بعضی موانع اجباری نمیتوانستند چنانچه شاید بعمل طبابت عمومی بپردازند حال که خدا را شکر اوضاع زمان بر نهج مستقیم استقرار یافته جناب معزی‌الیه هم محض خدمتگذاری و وطن‌پرستی منزل خودشانرا به داخل شهر آورده و در کنار رودخانه جنب خانهای [خانه‌های] قدیم حضرت مستطاب شریعتمدار آقای ثقة‌الاسلام دام ظله بخانهای [به خانه‌های] مرحوم حاجی میرزا صادقخان نقل و تحویلنموده [تحویل نموده] همه روز از صبح تا پنج از رسته گذشته و از سه ساعت بغروبمانده [به غروب مانده] الی یک از شب رفته در خانه مزبور برای پذیرائی و قبول عمومی مرضی با کمال احترام حاضر خواهد شد.

(اعلان)

جناب .... افتخارالاطباء که از اجلّه اطبا و مستغنی از تعریف و توصیفند در سوابق ایام بواسطه بعد مسافت و دوری منزل و بعضی موانع اجباری نمیتوانستند چنانچه شاید بعمل طبابت عمومی بپردازند حال که خدا را شکر اوضاع زمان بر نهج مستقیم استقرار یافته جناب معزی الیه هم محض خدمتگذاری و وطن پرستی منزل خودشانرا بداخل شهر آورده در کنار رودخانه جنب خانهای قدیم حضرت مستطاب شریعتمدار آقای ثقة الاسلام دام ظله بخانهای مرحوم حاجی میرزا صادقخان طاب ثراه نقل و تحویلنموده همه روز از صبح تا پنج از رسته گذشته و از سه ساعت بغروب مانده الی یک از شب رفته در خانه مزبور برای پذیرائی و قبول عمومی مرضی با کمال احترام حاضر خواهند شد

» انجمن، دوره اول شنبه ۸صفر ۱۳۲۵نمره ۵۸ ص ۴

- انجمن، دوره اول چهارشنبه، دوم صفر ۱۳۲۵نمره ۶۴ ص ۴

اعلان

جناب آقای سیدرضاخان صدیق‌الحکما محض خدمت بابنای [به ابنای] وطن و قربةالی‌اللّه هفته [ای] دو روز یکشنبه و پنجشنبه از صبح تا ظهر در منزل خودشان که در کوچه سیدحمزه است مشغول بمعالجه مرضی فقیر و بی‌مکنت شهر بوده دواهای لازم را مجاناً خواهند داد.

نخواهد بود مگر در زیر سایه قانون عدالت امنیت مالی و جانی باقی نخواهد بود مگر بقطع ریشهٔ منحوسهٔ استبداد در اینصورت حضرت عالی در اجرای این امر مقدس باید از همه بیشتر ساعی و مجد باشید خواهش مخصوص مینمائیم که عاجلاً در ترفیه عامه توجهی خاص مبذول فرمائید، وقتی نشود که انجمن محترم تبریز در اسود که اهالی رشت که ودیعه خدا تعالی و رعایای محترم اعلیحضرت همایون شاهنشاه جم جاه خلد الله ملکه و سلطانه میباشند اقدامات لازمه بعمل آورد. (انجمن ملی تبریز)

(سواد جواب تلگراف از رشت)

از مفاد تلگراف انجمن ملی محترم تبریز استحضار حاصل نموده لازم داشت که خاطر رؤسای آن انجمن مقدس را مطلع بدارد تقریباً پنجاه روز است بنده وارد گیلان شده ام در این مدت تمام اوقات بنده وجهی بر این مصروف بوده نفاق و کدورت مردمان خود غرض که غیر از اغتشاش انقلاب ایران مقصود دیگری ندارند و بعدها حال انها بر عموم رؤسای ممالک ایران معلوم خواهد شد ما بین بومی و غریبه هر روز یک وسیله ایجاد مینمایند از میان برداشته متفقاً و متحداً بانجام مقاصد عالیه که در مد نظر تمام رؤسای دولت و ملت ایران است بپردازیم چون بنده در این مدت قلیل دیده اند که شکایت با انجمن محترم ملی تبریز کرده اند حروف را بطور اجمال زدن و بی جهت مردم را متهم داشتن از قانون عدالت تمام ملل عالم خارج است خوب است رؤسای انجمن مقدس ملی تبریز اولاً اهالی اذربایجان را که در گیلان سکونت دارند [illegible] لازمه برفع این نفاق دعوت فرموده بلکه انشاالله تعالی از حسن اقدامات انجمن مقدس از مقاصد عالیه که در مد نظر عموم اهالی است باز نمانیم ثانیاً از انها استعلام نمایند کدام استبداد در این مدت قلیل بر ضد مقاصد عمومی از بنده و کسان بنده بروز و ظهور نموده است تشکی کتبی و تلگرافی قرارداده مزاحم ان انجمن محترم میشوند و بر اولیای انجمن محترم یقین خاطر نشان باشد که همیشه طالب انتشار عدل و موافقت ملت و اتحاد دولت بوده و میباشم و از مراحل استبداد دور این مقصد عالی را منظور داشته و میدارم و در اطاعت اوامر مجلس مقدس حاضر و ناظر و فرمایشات را مطیع. (محمد ولی) سپهدار

(اعلان) جناب آقا سید رضاخان صدیق الحکما محض خدمت بابنای وطن و قربة الی الله هفته دو روز یکشنبه پنجشنبه از صبح تا ظهر در منزل خودشان که در کوچه سید حمزه است مشغول بمعالجه مرضی فقیر و بی مکنت شهر بوده دواهای لازمه را مجاناً خواهند داد.

» انجمن، دوره اول چهارشنبه، دوم صفر ۱۳۲۵نمره ۶۴ ص ۴

- انجمن، دوره دوم، سال دوم،۷ ربیع‌الاول ۱۳۲۶نمره ۱۰ ص ۴

اعلان

(حبّ مانع‌السکته)

حبّی است از مخترعات دکتر بوشارد که اوّلین فیلسوف فرنگستان است هرکس مستعد سکته بوده است از این حبها [حبّ‌ها] استعمال کرده هیچ یک با مرض سکته وفات نکرده است. هرکس از آقایان طالب باشد بدواخانه [به دواخانه] این بنده که روبروی پستخانه قدیم است رجوع نمایند. طریق استعمال این حبها [حب‌ها] یک روز خورده دو روز قطع خواهند کرد دو دانه صبح دو دانه عصر.

(خادم ملت عبدالرحیم مشیرالاطبا)

※محمدمعین‌التجار※

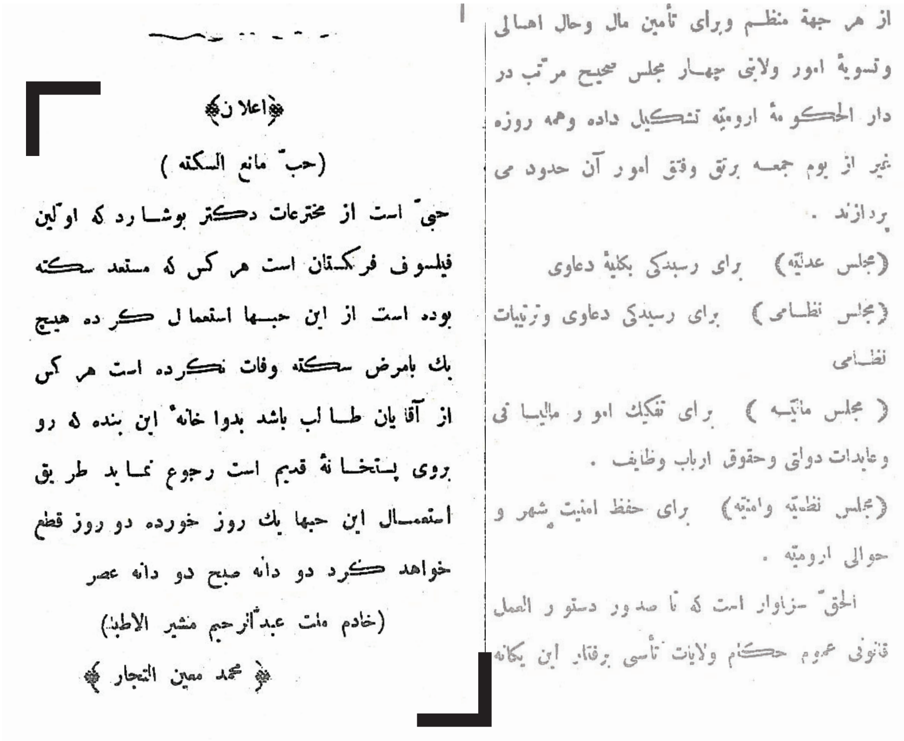

از هر جهة منظم وبرای تأمین مال وحال اهالی وتسویهٔ امور ولایتی چهار مجلس صحیح مرتب در دار الحکومهٔ ارومیّه تشکیل داده وهمه روزه غیر از یوم جمعه برتق وفتق امور آن حدود می پردازند .

(مجلس عدلیّه) برای رسیدگی بکلیهٔ دعاوی

(مجلس نظامی) برای رسیدگی دعاوی وترتیبات نظامی

(مجلس مالیّه) برای تفکیک امور مالیاتی وعایدات دولتی وحقوق ارباب وظایف .

(مجلس نظمیّه وامنیّه) برای حفظ امنیت شهر و حوالی ارومیّه .

الحقّ سزاوار است که تا صدور دستور العمل قانونی عموم حکام ولایات تأسی برفتار این یگانه

اعلان

(حبّ مانع السکته)

حبّی است از مخترعات دکتر بوشارد که اوّلین فیلسوف فرنگستان است هر کس که مستعد سکته بوده است از این حبها استعمال کرده هیچ یك بامرض سکته وفات نکرده است هر کس از آقایان طالب باشد بدوا خانهٔ این بنده که رو بروی پستخانهٔ قدیم است رجوع نماید طریق استعمال این حبها یك روز خورده دو روز قطع خواهد کرد دو دانه صبح دو دانه عصر

(خادم ملت عبدالرحیم مشیر الاطبا)

محمد معین التجار

» انجمن، دوره دوم، سال دوم،۷ربیع‌الاول ۱۳۲۶نمره ۱۰ ص ۴

- انجمن، دوره سوم،۱۹ ذیقعده، ۱۳۲۶نمره ۲۶ ص۴

[گفتگویی درج شده در روزنامه انجمن در باب تاسیس و افتتاح مریضخانه ملّی در تبریز]

آقامیرزاحسین ـ دیروز که رسم افتتاح مریضخانه ملّی بود قونسولهای دول خارجه غیر از جنرال قونسول روس تشریف نداشتند از قراریکه شنیدیم علّت نیامدنشان این بوده است که مریضخانه ملّی در همه جا از طرف اداره بلدیّه تاسیس میشود ولی اداره بلدیّه تبریز مداخله در امر مریضخانه نداشته است.

گفته شد که هنگام تاسیس مریضخانه اداره بلدیّه تعطیل بوده است.

آقامیرزاحسین ـ بعد از آنکه بکار افتاده است چرا رسیدگی نمی‌نماید! خوب است چیزی در این باب بریاست [به ریاست] بلدیّه نیز نوشته شود که بعد از این انجمن ایالتی اداره بلدیّه را مسئول انتظام مریضخانه خواهد شناخت.

گفته شد که در این باب رای گرفته شود.

آقامیرزا اسمعیل ـ مسئله قانونی است و محتاج رای گرفتن نیست باید نوشته شود. مجلس ختم شد.

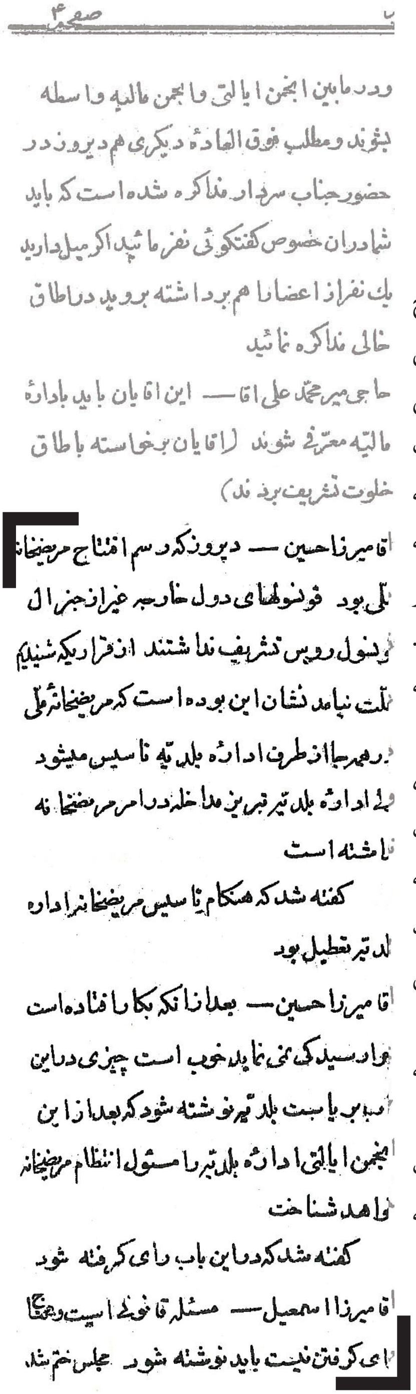
صفحه ۴

ودر مابین انجمن ایالتی و انجمن مالیه واسطه بشوند و مطلب فوق العاده دیگری هم دیروز در حضور جناب سردار مذاکره شده است که باید شما دراین خصوص گفتگوئی نفرمائید اگر میل دارید یک نفر از اعضا را هم برداشته بروید در اطاق خالی مذاکره نمائید

حاجی میر محمد علی آقا — این آقایان باید باداره مالیه معرفی شوند (آقایان برخاسته باطاق خلوت تشریف بردند)

آقامیرزا حسین — دیروز که رسم افتتاح مریضخانه ملی بود قونسولهای دول خارجه غیر از جنرال قونسول روس تشریف نداشتند از قراریکه شنیدیم علت نیامدنشان این بوده است که مریضخانه ملی در همه جا از طرف اداره بلدیه تاسیس میشود ولی اداره بلدیه تبریز مداخله در امر مریضخانه نداشته است

گفته شد که هنگام تاسیس مریضخانه اداره بلدیه تعطیل بود

آقامیرزا حسین — بعد از آنکه بکار افتاده است چرا رسیدگی نمی‌نماید خوب است چیزی در این باب بریاست بلدیه نوشته شود که بعد از این انجمن ایالتی اداره بلدیه را مسئول انتظام مریضخانه خواهد شناخت

گفته شد که در این باب رای گرفته شود

آقامیرزا اسمعیل — مسئله قانونی است و محتاج رای گرفتن نیست باید نوشته شود مجلس ختم شد.

» انجمن، دوره سوم،۱۹ ذیقعده، ۱۳۲۶نمره ۲۶ ص ۴

آذربایجان

مدیر : ع . شبستری
سردبیر : ا . شمس
عنوان تلگرافی
نامهٔ آذربایجان
جای اداره : خیابان توپخانه
روبروی بازار (موقتا)

اداره درحك واصلاح
ودرج مقالات وارده
آزاد و مختار است

وجه آبونمان :
سالیانه ۵۰ ریال
ششماهه ۳۰ ریال

بهاء اعلانات : صفحه ۲ - ۲ ریال صفحه ۳ - ۱/۵ ریال

بهاء تك شماره : ۵۰ دینار بعد از یکروز یکریال

شنبه ۱۰ آبان ماه | (ناشر افکار جمعیت آذربایجان) | شماره ۱ سال ۱۳۲۰

روزنامهٔ آذربایجان اولین روزنامه ایست که از طرف یك جمعیت و برای رساندن مرام ومنظور او بجامعه در آذربایجان منتشر میشود روزنامهٔ آذربایجان سعی دارد : اوضاع اجتماعی گذشته و حال را تشریح کرده - علل اصلی مفاسد اقتصادی و اخلاقی جامعه را تشخیص داده - و در مرحلهٔ سوم راه چارهٔ عملی برای رفع فشار های اقتصادی واصلاح مفاسد اخلاقی جامعه پیدا کند.

راه نامهٔ آذربایجان

اهالی این آب وخاك را مژده باد که طوفان ناگهان حادثات ابراستبداد را از افق این سرزمین دور نموده و ستارهٔ آزادی درآسمان مطبوعات درخشید. گذشت آن روزهائیکه مجلات وروزنامه ها بجای تنویرافکار جامعه ودرج تقاضا های ملت مانند شعراء وندمای چندصد سال پیش اوقات خود را در مداحی این وزیر وخوش آمدگفتن بآن رئیس صرف

بکشایند واین ملت بدبخت را ازآوارگی خلاصی دهید.

نامهٔ آذربایجان که به مساعدت **جمعیت آذربایجان** در افق مطبوعات بدیدار گردیده همان دهان حق گو است که میخواهد حقایق را آشکار کرده و معایب را شرح دهد - حرفهای اورا به چشم غرض نگاه نکنید که نیش آن نوش بوده دردهای شمارا شفا میبخشد.

اخطار بوکلای آذربایجان

وکلای آذربایجان ؛ ازآنجائیکه شما از یادگاریهای دوره منحوس پهلوی بوده وزمانی کرسیهای مقدس نمایندگی را اشغال نموده اید که ملت از خود اختاری نداشته ونمی توانست نمایندگان قانونی خودرا انتخاب کند جمعیت آذربایجان عدم اعتماد خود را نسبت بشما اعلام داشته کلیه تصمیم و تصویب شمارا خالی ازاعتبار میداند وانتظار دارد هرچه زودتر با مراعات اصول مشروطیت صحیح تجدید انتخابات شود.

دقت

راجع بعفو مقصرین سیاسی وکیفیت آزادی آنان که آیا حقیقة آزا...

آذربایجان روزنامه‌سی

۱۳۲۰ش.

سندلر و تایپ اولموش متن‌لری

- آذربایجان ۱۳۲۰دوشنبه۲۴ آذر، پنجشنبه ۲۷ آذر و پنجشنبه ۴ دی شماره‌های ۱۳ و ۱۴ و ۱۶ صفحات ۳

آگهی مفید

دکتر بانو شرفیه (دیپلومه از دارالفنون طبی روسیه) بیمارانیکه بمرض اپیلپسیا (غش دائمی) [epilepsy -صرع][1] و بمرض جنون مبتلا هستند در کمترین مدت علاج قطعی آنها را تعهد مینماید.

نشانی: خیابان پهلوی

۱. – بیماری صرع یا اپی‌لپسی: صرع نوعی اختلال سیستم عصبی مرکزی است که منجر به فعالیت غیرطبیعی مغز شده و باعث تشنج یا دوره هایی از رفتارهای غیرمعمول و گاهی از دست دادن آگاهی می شود. صرع می تواند در تمامی افراد از هر سن، جنسیت و نژاد ایجاد شود.
منبع: مجله اینترنتی پزشکی رسا. https://resaa.net/blog/epilepsy/

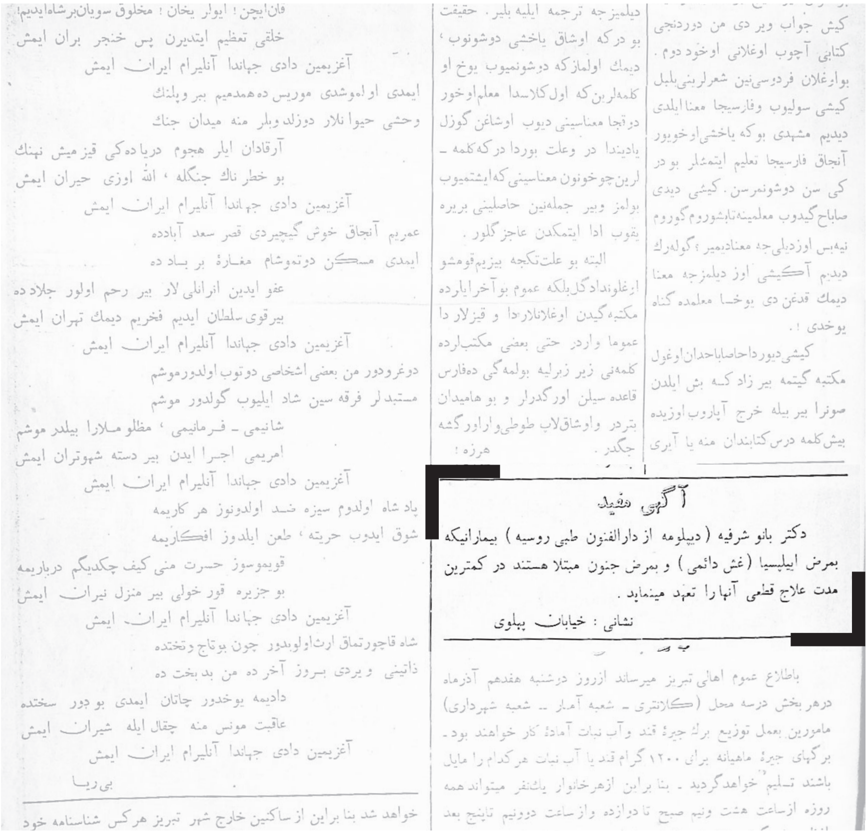

کیش جواب ویر دی من دوردنجی
کتابی آچوب اوغلانی اوخود دوم.
بو اوغلان فردوسی‌نین شعرلرینی بلبل کیشی سولیوب وفارسیجا معنا ایلدی
دیدیم مشهدی بوکه یاخشی اوخیور
آنجاق فارسیجا تعلیم ایتمشلر بو در
کی سن دوشونمرسن. کیشی دیدی
صاباح گیدوب معلمینه تاپشوروم گوروم
نیه‌بس اوزدیلی‌جه معنادیمیر؟ گوله‌رك
دیدیم آکیشی اوز دیلمزجه معنا
دیمك قدغن دی یوخسا معلمده گناه
یوخدی!.
کیشی دیورداحاصاباحدان اوغول
مکتبه گیتمه بیر زاد که بش ایلدن
صونرا بیر بیله خرج آپاروب اوزیده
بیش کلمه درس کتابندان منه یا آیری
دیلمیزجه ترجمه ایلیه بلیر. حقیقت
بو درکه اوشاق یاخشی دوشونوب،
دیمك اولمازکه دوشونمیوب یوخ او
کلمه‌لرین که اول کلاسدا معلم اوخور
دوقجا معناسینی دیوب اوشاغن گوزل
یادیندا در وعلت بوردا درکه کلمه -
لرین چوخونون معناسینی که ایشتمیوب
بولمز وبیر جمله‌نین حاصلینی بریره
یغوب ادا ایتمکدن عاجز گلور.
البته بو علت‌تکجه بیزیم‌قومشو
اوغلونداد گل‌بلکه عموم بوآخرایارده
مکتبه گیدن اوغلانلاردا و قیزلاردا
عموما واردر حتی بعضی مکتبلرده
کلمه‌نی زیر زبرلیه بولمه گی ده‌فارس
قاعده سیلن اورگدرلر و بو هامیدان
بتردر واوشاقلاپ طوطی‌واراور گشه
جگدر. هرزه!

قان‌ایچن! ایولر یخان! مخلوق سویان‌برشاه‌ایدیم!
خلقی تعظیم ایتدیرن پس خنجر بران ایمش
آغزیمین دادی جهاندا آنلیرام ایران ایمش
ایمدی اولموشدی موریس ده‌همدمیم ببر وپلنك
وحشی حیوانلار دوزلدوبلر منه میدان جنك
آرقادان ایلر هجوم دریاده‌کی قیزمیش نهنك
بو خطرناك جنگله، الله اوزی حیران ایمش
آغزیمین دادی جهاندا آنلیرام ایران ایمش
عمریم آنجاق خوش گیچیردی قصر سعد آبادده
ایمدی مسکن دوتموشام مغارهٔ بر بادده
عفو ایدین انرانلی‌لار بیر رحم اولور جلادده
بیرقوی سلطان ایدیم فخریم دیمك تهران ایمش
آغزیمین دادی جهاندا آنلیرام ایران ایمش
دوغرودور من بعضی اشخاصی دوتوب اولدورموشم
مستبدلر فرقه سین شاد ایلیوب گولدور موشم
شانیمی - فرمانیمی، مظلوملارا بیلدر موشم
امریمی اجرا ایدن بیر دسته شهوتران ایمش
آغزیمین دادی جهاندا آنلیرام ایران ایمش
پادشاه اولدوم سیزه ضد اولدونوز هر کاریمه
شوق ایدوب حریته، طعن ایلدوز افکاریمه
قویموسوز حسرت منی کیف چکدیگم درباریمه
بو جزیره قور خولی بیر منزل نیران ایمش
آغزیمین دادی جهاندا آنلیرام ایران ایمش
شاه قاجورتماق ارثاولوبدور چون بوتاج وتختده
ذاتینی ویردی بروز آخرده من بدبخت ده
دادیمه یوخدور چاتان ایمدی بو دور سختده
عاقبت مونس منه چقال ایله شیران ایمش
آغزیمین دادی جهاندا آنلیرام ایران ایمش
بی‌ریا

آگهی مفید
دکتر بانو شرفیه (دیپلومه از دارالفنون طبی روسیه) بیمارانیکه بمرض ایلپسیا (غش دائمی) و بمرض جنون مبتلا هستند در کمترین مدت علاج قطعی آنها را تعهد مینماید.
نشانی: خیابان پهلوی

باطلاع عموم اهالی تبریز میرساند ازروز دوشنبه هفدهم آذرماه درهر بخش درسه محل (کلانتری - شعبه آمار - شعبه شهرداری) مامورین بعمل توزیع برك جیرهٔ قند وآب نبات آمادهٔ کار خواهند بود. برگهای جیرهٔ ماهیانه برای ۱۲۰۰ گرام قند یا آب نبات هرکدام را مایل باشند تسلیم خواهدگردید. بنا براین ازهرخانوار یکنفر میتواند همه روزه ازساعت هشت ونیم صبح تا دوازده وازساعت دوونیم تاپنج بعد

خواهد شد بنا براین از ساکنین خارج شهر تبریز هرکس شناسنامه خود

» آذربایجان ۱۳۲۰دوشنبه۲۴ آذر، پنجشنبه ۲۷ آذر و پنجشنبه ۴ دی شماره‌های ۱۳ و ۱۴ و ۱۶ صفحات ۳

- آذربایجان ۱۳۲۰پنجشنبه ۲۵دی شماره ۲۲، ص۳

آگهی

دکتر حسن اورنگی ـ متخصص امراض داخلی و نسوان
کوچه تلگرافخانه

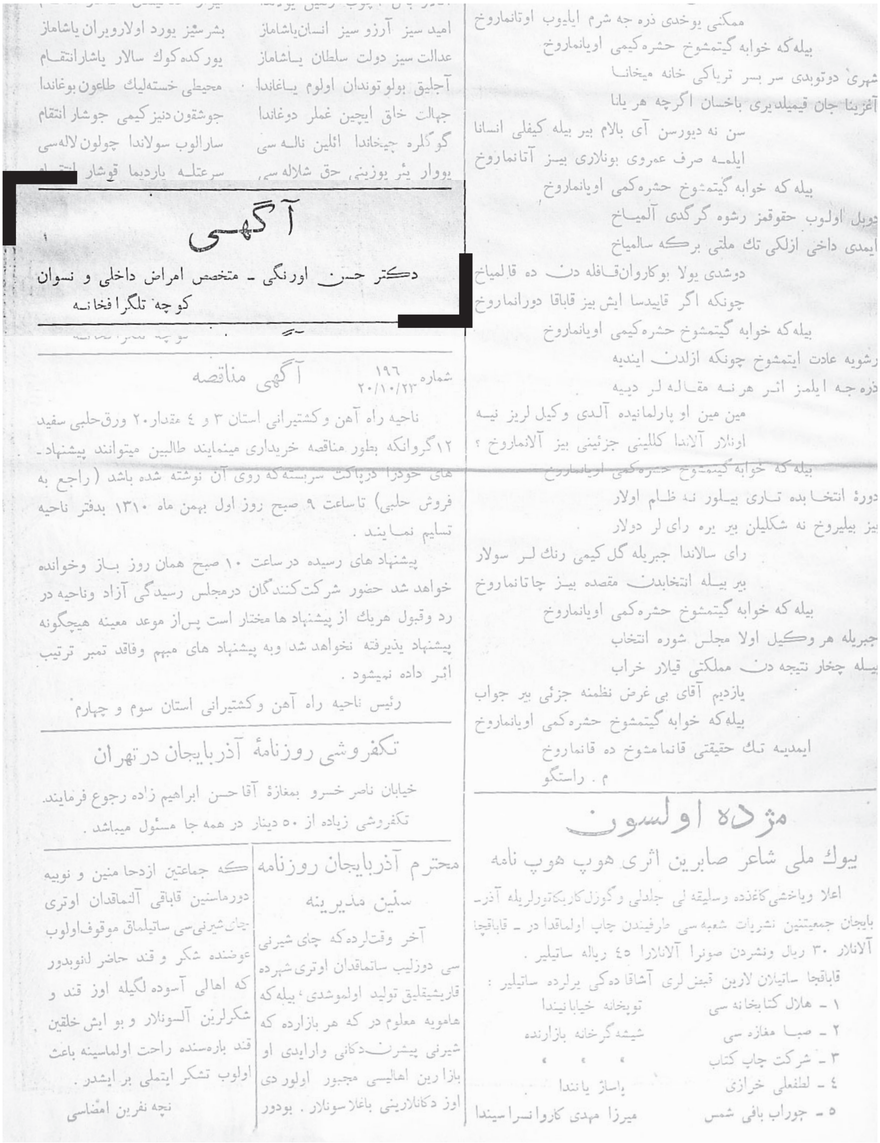

ممکنی یوخدی ذره جه شرم ایلیوب اوتانماروخ
بیله‌که خوابه گیتمشوخ حشره‌کیمی اویانماروخ
شهری دوتوبدی سر بسر تریاکی خانه میخانا
آغزینا جان قیمیلدیری باخسان اگرچه هر یانا
سن نه دیورسن آی بالام بیر بیله کیفلی انسانا
ایلمه صرف عمروی بونلاری بیز آتانماروخ
بیله که خوابه گیتمشوخ حشره‌کمی اویانماروخ
دوبل اولوب حقوقمز رشوه گرگدی آلمیاخ
ایمدی داخی ازلکی تك ملتی برکه سالمیاخ
دوشدی یولا بوکاروان‌قافله دن ده قالمیاخ
چونکه اگر قاییدسا ایش بیز قاباقا دورانماروخ
بیله‌که خوابه گیتمشوخ حشره‌کیمی اویانماروخ
رشویه عادت ایتمشوخ چونکه ازلدن ایندیه
ذره جه ایلمز اثر هرنه مقاله‌لر دییه
مین مین او پارلمانیده آلدی وکیل‌لریز نیه
اونلار آلاندا کللینی جزئینی بیز آلانماروخ ؟
بیله که خوابه گیتمشوخ حشره‌کمی اویانماروخ
دورهٔ انتخابده تاری بیلور نه ظلم اولار
بیز بیلیروخ نه شکلیلن بیر یره رای‌لر دولار
رای سالاندا جبریله گل کیمی رنك‌لر سولار
بیر بیله انتخابدن مقصده بیز چاتانماروخ
بیله‌که خوابه گیتمشوخ حشره‌کمی اویانماروخ
جبریله هر وکیل اولا مجلس شوره انتخاب
بیله چخار نتیجه دن مملکتی قیلار خراب
یازدیم آقای بی غرض نظمنه جزئی بیر جواب
بیله‌که خوابه گیتمشوخ حشره‌کمی اویانماروخ
ایمدیه تك حقیقتی قانمامشوخ ده قانماروخ
م . راستگو

امید سیز آرزو سیز انسان‌یاشاماز
عدالت سیز دولت سلطان یاشاماز
آجلیق بولو توندان اولوم یاغاندا
جهالت خاق ایچین غملر دوغاندا
گوگلره جیخاندا ائلین ناله سی
یووار یئر یوزینی حق شلاله سی

بشرسیز یورد اولارویران یاشاماز
یورکده‌کوك سالار یاشارانتقام
محیطی خسته‌لیك طاعون بوغاندا
جوشقون دنیز کیمی جوشار انتقام
سارالوب سولاندا چولون لاله‌سی
سرعتله یاردیما قوشار انتقام

آگهی

دکتر حسن اورنگی ـ متخصص امراض داخلی و نسوان
کوچه تلگرافخانه

شماره ۱۹۶ ۲۰/۱۰/۲۳ آگهی مناقصه

ناحیه راه آهن وکشتیرانی استان ۳ و ٤ مقدار ۲۰ ورق‌حلبی سفید ۱۲گروانکه بطور مناقصه خریداری مینمایند طالبین میتوانند پیشنهاد ـ های خودرا درپاکت سربسته‌که روی آن نوشته شده باشد (راجع به فروش حلبی) تاساعت ۹ صبح روز اول بهمن ماه ۱۳۱۰ بدفتر ناحیه تسلیم نمایند .

پیشنهاد های رسیده درساعت ۱۰ صبح همان روز باز وخوانده خواهد شد حضور شرکت‌کنندگان درمجلس رسیدگی آزاد وناحیه در رد وقبول هریك از پیشنهاد ها مختار است پس‌از موعد معینه هیچگونه پیشنهاد پذیرفته نخواهد شد وبه پیشنهاد های مبهم وفاقد تمبر ترتیب اثر داده نمیشود .

رئیس ناحیه راه آهن وکشتیرانی استان سوم و چهارم

تکفروشی روزنامهٔ آذربایجان درتهران

خیابان ناصر خسرو بمغازهٔ آقا حسن ابراهیم زاده رجوع فرمایند.
تکفروشی زیاده از ۵۰ دینار در همه جا مسئول میباشد .

محترم آذربایجان روزنامه سنین مدیرینه

آخر وقتلرده‌که چای شیرنی سی دوزلیب ساتماقدان اوتری شهرده قاریشیقلیق تولید اولموشدی، بیله‌که هامویه معلوم در که هر بازارده که شیرنی پیشرن دکانی وارایدی او بازارین اهالیسی مجبور اولوردی اوز دکانلارینی باغلاسونلار . بودور که جماعتین ازدحامنین و نوبه دورماسنین قاباقی آلنماقدان اوتری چای شیرنی‌سی ساتیلماق موقوف‌اولوب عوضنده شکر و قند حاضر لانوبدور که اهالی آسوده لگیله اوز قند و شکرلرین آلسونلار و بو ایش خلقین قند بارەسنده راحت اولماسینه باعث اولوب تشکر ایتملی بر ایشدر .

نچه نفرین امضاسی

مژده اولسون

بیوك ملی شاعر صابرین اثری هوپ هوپ نامه

اعلا ویاخشی کاغذده وسلیقه لی جلدلی وگوزل کاریکاتورلریله آذربایجان جمعیتنین نشریات شعبه‌سی طرفیندن چاپ اولماقدا در ـ قاباقجا آلانلار ۳۰ ریال ونشردن صونرا آلانلارا ٤٥ ریاله ساتیلیر .

قاباقجا ساتیلان لارین قبض‌لری آشاقاده‌کی یرلرده ساتیلیر :

۱ ـ هلال کتابخانه سی — توپخانه خیابانیندا
۲ ـ صبا مغازه سی — شیشه گرخانه بازارنده
۳ ـ شرکت چاپ کتاب — « « «
٤ ـ لطفعلی خرازی — پاساژ یانندا
۵ ـ جوراب بافی شمس — میرزا مهدی کاروانسراسیندا

» آذربایجان ۱۳۲۰پنجشنبه ۲۵دی شماره ۲۲، ص۳

- آذربایجان ۱۳۲۰پنجشنبه ۳ بهمن، دوشنبه ۲۵ اسفند و شماره‌های ۲۴ و ۳۶، صفحات ۳

آگهی

برای بهبودی از بیماری‌های: جراحی ــ زنانه ــ آمیزشی (مقاربتی) به دکتر مجیر مولوی (روبروی شهرداری) مراجعه فرمائید.

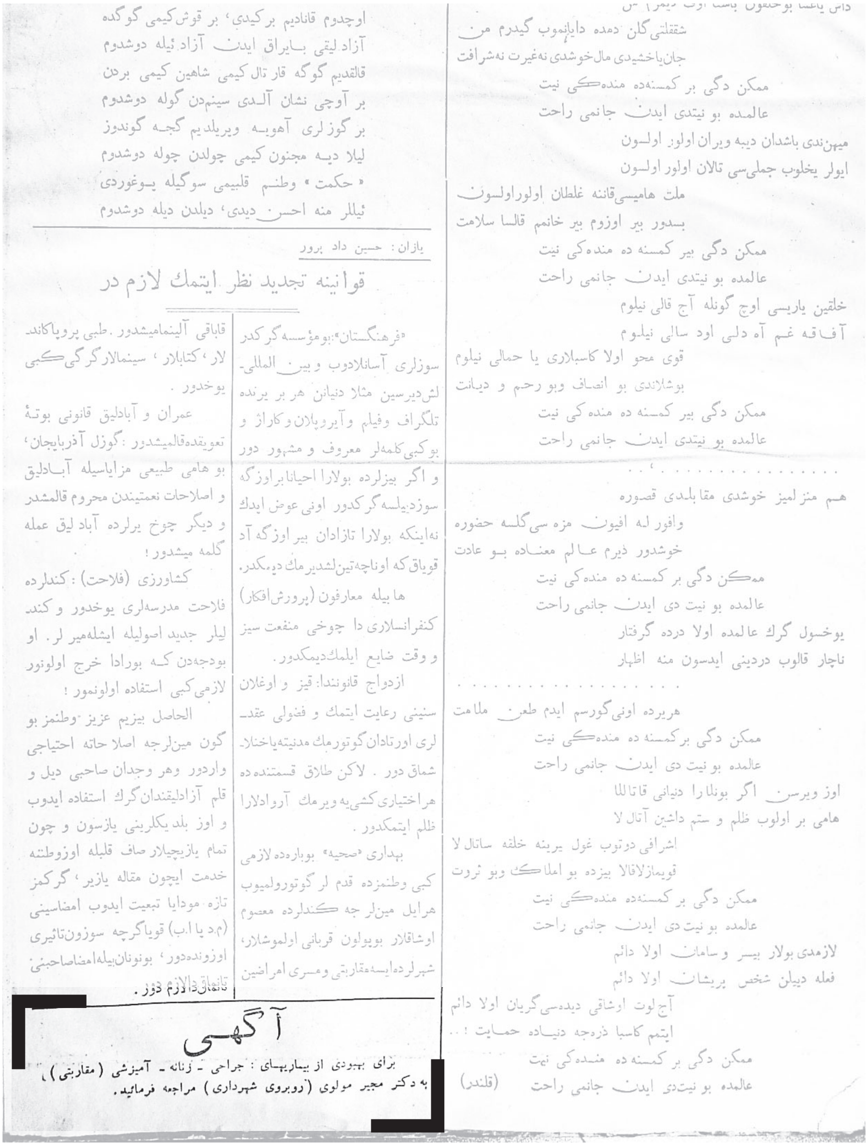

شققلتی‌گلن دمده دایانموب گیدرم من
جان‌یاخشیدی مال‌خوشدی نه‌غیرت نه‌شرافت
ممکن دگی بر کمسنه‌ده منده‌کی نیت
عالمده بو نیتدی ایدن جانمی راحت
میهن‌ندی باشدان دیبه ویران اولور اولسون
ایولر یخلوب جملی‌سی تالان اولور اولسون
ملت هامیسی‌قانه غلطان اولوراولسون
بسدور بیر اوزوم بیر خانمم قالسا سلامت
ممکن دگی بیر کمسنه ده منده‌کی نیت
عالمده بو نیتدی ایدن جانمی راحت
خلقین یاریسی اوچ گونله آج قالی نیلوم
آفاقه غم آه دلی اود سالی نیلوم
قوی محو اولا کاسبلاری یا حمالی نیلوم
بوشلاندی بو انصاف وبو رحم و دیانت
ممکن دگی بیر کمسنه ده منده‌کی نیت
عالمده بو نیتدی ایدن جانمی راحت
. . . .
هم منزلمیز خوشدی مقابلدی قصوره
وافورله افیون مزه‌سی‌گلسه حضوره
خوشدور ذیرم عالم معناده بو عادت
ممکن دگی بر کمسنه ده منده‌کی نیت
عالمده بو نیت دی ایدن جانمی راحت
یوخسول گرك عالمده اولا درده گرفتار
ناچار قالوب دردینی ایدسون منه اظهار
. . . .
هربرده اونی‌گورسم ایدم طعن ملامت
ممکن دگی برکمسنه ده منده‌کی نیت
عالمده بو نیت دی ایدن جانمی راحت
اوز ویرسن اگر بونلارا دنیانی قاتاللا
هامی بر اولوب ظلم و ستم داشین آتال لا
اشرافی دوتوب غول یرینه خلقه ساتال لا
قویمازلاقالا بیزده بو املاك وبو ثروت
ممکن دگی بر کمسنه‌ده منده‌کی نیت
عالمده بو نیت‌دی ایدن جانمی راحت
لازمدی بولار بیسر و سامان اولا دائم
فعله دیلان شخص پریشان اولا دائم
آج‌لوت اوشاقی دیده‌سی‌گریان اولا دائم
ایتمم کاسبا ذره‌جه دنیاده حمایت !..
ممکن دگی بر کمسنه ده منده‌کی نیت
عالمده بو نیت‌دی ایدن جانمی راحت
(قلندر)

اوچدوم قانادیم بر کیدی، بر قوش‌کیمی گوگده
آزادلیقی بایراق ایدن آزاد ئیله دوشدوم
قالقدیم گوگه قارتال کیمی شاهین کیمی بردن
بر آوچی نشان آلدی سینم‌دن گوله دوشدوم
بر گوزلری آهویه ویریلدیم گجه گوندوز
لیلا دیه مجنون کیمی چولدن چوله دوشدوم
«حکمت» وطنم قلبیمی سوگیله یوغوردی
ئیللر منه احسن دیدی، دیلدن دیله دوشدوم

یازان: حسین داد پرور

قوانینه تجدید نظر ایتمك لازم در

«فرهنگستان»: بومؤسسه گرکدر سوزلری آسانلادوب و بین المللی‌لش‌دیرسین مثلا دنیانن هر بر یرنده تلگراف وفیلم وآیروپلان وکاراژ و بوکیبی کلمه‌لر معروف و مشهور دور و اگر بیزلرده بولارا احیانا براوزگه سوزدیلسه گرکدور اونی عوض ایدك نه‌اینکه بولارا تازادان بیر اوزگه آد قویاق که اوناچه‌تین‌لشدیرمك دیه‌مکدر.

ها بیله معارفون (پرورش‌افکار) کنفرانسلاری دا چوخی منفعت سیز و وقت ضایع ایلمك‌دیمکدور.

ازدواج قانوننده: قیز و اوغلان سنینی رعایت ایتمك و فضولی عقدلری اورتادان گوتورمك مدنیته‌یاخنلاشماق دور . لاکن طلاق قسمتنده‌ده هراختیاری کشی‌یه ویرمك آروادلارا ظلم ایتمکدور .

بهداری «صحیه» بوبارده‌ده لازمی کبی وطنمزده قدم لر گوتورولمیوب هرایل مین‌لرجه کندلرده معصوم اوشاقلار بویولون قربانی اولموشلار، شهرلرده‌ایسه‌مقاربتی ومسری امراضین قاباقی آلینمامیشدور . طبی پروپاکاندلار، کتابلار، سینمالار گرگی‌کبی یوخدور .

عمران و آبادلیق قانونی بوته‌ٔ تعویقده‌قالمیشدور : گوزل آذربایجان، بو هامی طبیعی مزایاسیله آبادلیق و اصلاحات نعمتیندن محروم قالمشدر و دیگر چوخ یرلرده آبادلیق عمله گلمه میشدور !

کشاورزی (فلاحت) : کندلرده فلاحت مدرسه‌لری یوخدور و کندلیلر جدید اصولیله ایشله‌میرلر. او بودجه‌دن که بورادا خرج اولونور لازمی‌کبی استفاده اولونمور !

الحاصل بیزیم عزیز وطنمز بو گون مین‌لرجه اصلاحاته احتیاجی واردور وهر وجدان صاحبی دیل و قلم آزادلیقندان گرك استفاده ایدوب و اوز بلدیکلرینی یازسون و چون تمام یازیچیلار صاف قلبله اوزوطنه خدمت ایچون مقاله یازیر، گرکمز تازه مودایا تبعیت ایدوب امضاسینی (م.د یا ا.ب) قویاگرچه سوزون‌تاثیری اوزونده‌دور، بونونان‌بیله‌امضاصاحبنی تانماق‌دالازم دور .

آگهی

برای بهبودی از بیماریهای : جراحی ـ زنانه ـ آمیزشی (مقاربتی) به دکتر مجیر مولوی (روبروی شهرداری) مراجعه فرمائید.

» آذربایجان ۱۳۲۰پنجشنبه ۳ بهمن، دوشنبه ۲۵ اسفند و شماره‌های ۲۴ و ۳۶، صفحات ۳

- آذربایجان ۱۳۲۰دوشنبه ۶ بهمن شماره ۲۵، ص۳

قدردانی

محترما معـروض میـدارد: کمینـه علویـه اسـیری مقیـم بخـش چهـار بمـرض مختل‌الحـواسی مبـتلا شـده بـودم کمینـه را بپرورشـگاه فرسـتاده و چندیـن مـاه مشـغول معالجـه کردنـد، ممکـن نشـد و بچندیـن نفـر از دکترهـای معروف شـهر تبریـز دکتـر قالوسیان ــ دکتر باغداسـاریان ـ دکتـر آنوش ـ دکتـر اسلامی مراجعـه و معالجـه گردیـد، ترتیـب اثـری نشـد بعـداً بدکتـر بانـو شـرفیه مقیـم خیابـان سـتارخان مراجعـه گردیـد و در تحـت قـرارداد دو مـاه مـدت معالجـه، در عـرض یکمـاه بهبـودی حاصـل گردیـد. اینسـت کمینـه بـرای قـدردانی برای شـرفیه خانـم خواسـتم مراتـب را بواسـطه روزنامه بعرض برسـانم. علویـه اسیری

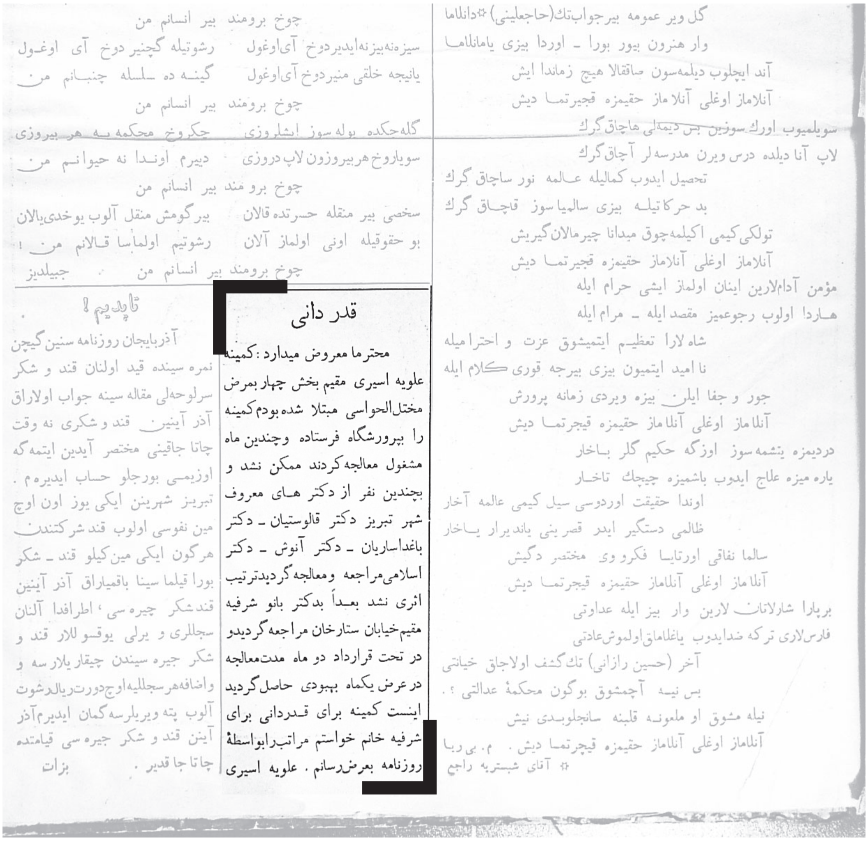
گل ویر عمومه بیرجواب‌تك(حاجعلینی)☆دانلاما
وار هنرون بیور بورا ـ اوردا بیزی یامانلاما
آند ایچلوب دیلمه‌سون صاقفالا هیچ زماندا ایش
آنلاماز اوغلی آنلاماز حقیمزه قجیرتما دیش
سویلمیوب اورك سوزین بس دیمه‌لی هاچاق گرك
لاپ آنا دیلده درس ویرن مدرسه‌لر آچاق گرك
تحصیل ایدوب کمالیله عالمه نور ساچاق گرك
بد حرکاتیله بیزی سالمیاسوز قاچاق گرك
تولکی کیمی اکیلمه‌چوق میدانا چیرمالان گیریش
آنلاماز اوغلی آنلاماز حقیمزه قجیرتما دیش
مؤمن آدام‌لارین اینان اولماز ایشی حرام ایله
هاردا! اولوب رجوعمیز مقصد ایله ـ مرام ایله
شاه‌لارا تعظیم ایتمیشوق عزت و احترامیله
نا امید ایتمیون بیزی بیرجه قوری کلام ایله
جور و جفا ایلن بیزه ویردی زمانه پرورش
آنلاماز اوغلی آنلاماز حقیمزه قیجرتما دیش
دردیمزه یتشمه‌سوز اوزگه حکیم گلر باخار
یاره میزه علاج ایدوب باشمیزه چیچك تاخار
اوندا حقیقت اوردوسی سیل کیمی عالمه آخار
ظالمی دستگیر ایدر قصرینی یاندیرار یاخار
سالما نفاقی اورتایا فکرووی مختصر دگیش
آنلاماز اوغلی آنلاماز حقیمزه قیجرتما دیش
برپارا شارلاتان‌لارین وار بیز ایله عداوتی
فارس‌لاری ترکه ضدایدوب یاغلاماق‌اولموش‌عادتی
آخر (حسین رازانی) تك کشف اولاجاق خیانتی
بس نیه آچمشوق بوگون محکمهٔ عدالتی ؟.
نیله مشوق او ملعونه قلبنه سانجلوبدی نیش
آنلاماز اوغلی آنلاماز حقیمزه قیجرتما دیش. م. بی‌ریا
☆ آقای شبستریه راجع

چوخ برومند بیر انسانم من
سیزه‌نه‌بیزنه‌ایدیردوخ آی‌اوغول رشوتیله گچنیر دوخ آی اوغول
یانیجه خلقی منیردوخ آی‌اوغول گینه ده سلسله جنبانم من
چوخ برومند بیر انسانم من
گله‌جکده بوله‌سوز ایشلروزی جکروخ محکمه‌یه هر بیروزی
سویاروخ هربیروزون لاپ دروزی دییرم اوندا نه حیوانم من
چوخ برومند بیر انسانم من
سخصی بیر منقله حسرتده قالان بیرگومش منقل آلوب یوخدی‌یالان
بو حقوقیله اونی اولماز آلان رشوتیم اولماسا قالانم من!
چوخ برومند بیر انسانم من جبیلدیز

قدر دانی

محترما معروض میدارد: کمینه علویه اسیری مقیم بخش چهار بمرض مختل‌الحواسی مبتلا شده بودم کمینه را ببرورشگاه فرستاده وچندین ماه مشغول معالجه کردند ممکن نشد و بچندین نفر از دکتر های معروف شهر تبریز دکتر قالوستیان ـ دکتر باغداساریان ـ دکتر آنوش ـ دکتر اسلامی‌مراجعه ومعالجه گردیدترتیب اثری نشد بعداً بدکتر بانو شرفیه مقیم‌خیابان ستارخان مراجعه گردیدو در تحت قرارداد دو ماه مدت‌معالجه درعرض یکماه بهبودی حاصل‌گردید اینست کمینه برای قدردانی برای شرفیه خانم خواستم مراتب‌رابواسطهٔ روزنامه بعرض‌رسانم. علویه اسیری

تاپدیم!

آذربایجان روزنامه سنین گیچن نمره سینده قید اولنان قند و شکر سرلوحه‌لی مقاله سینه جواب اولاراق آذر آینین قند و شکری نه وقت چاتا جاقینی مختصر آیدین ایتمه‌که اوزیمی بورجلو حساب ایدیرم. تبریز شهرینن ایکی یوز اون اوچ مین نفوسی اولوب قند شرکتندن هرگون ایکی مین کیلو قند ـ شکر بورا قیلما سینا باقمیاراق آذر آینین قندشکر جیره سی، اطرافدا آلنان سجللری و یرلی یوقسوللار قند و شکر جیره سیندن چیقاریلارسه و واضافه‌هرسجللیه‌اوچ‌دورت‌ریال‌رشوت آلوب پته ویریلرسه‌گمان ایدیرم‌آذر آینن قند و شکر جیره سی قیامتده چاتاجا قدیر. بزات

» آذربایجان ۱۳۲۰دوشنبه ۶ بهمن شماره ۲۵، ص۳

- آذربایجان ۱۳۲۰پنجشنبه ۱۴ اسفند شماره ۳۴ و دوشنبه ۲۵ اسفند شماره ۳۶، صفحات۳

آگهی

اینجانـب دکتـر علـی نورهاشـمی کـه سـابقا بعـد از ظهرهـا از آقایـان پذیـرائی مینمـودم اخیـرا همـه روز را (صبحهـا از سـاعت ۱۲-۸ ظهـر و عصرهـا ۷-۲/۵ بعـد از ظهـر) از مرضـای محتـرم پذیـرایی مینمایـد.

۱ ــ ۵

به پیشنهاد های مبهم و فاقد سپرده ترتیب اثر داده نخواهد شد.

۱۱۴۹۲ اگهی مناقصه

ناحیه راه آهن و کشتیرانی استان سوم‌وچهارم آبیاری باغچه و سایر مصارف آب محلهای مشروحه پائین را:

ایستگاه تبریز ـ کیلومتر دوم ایستگاه تبریز ـ منزل عملجات کیلومتر۴۳ شرفخانه ـ کیلومتر۱۸ خط شرفخانه ـ ایستگاه شرفخانه منزل کارگران چرچر کیلومتر۹۲ ـ ایستگاه هرزند ـ منزل عملجات شجاع نظام ایستگاه دیزه ـ ایستگاه گرگر. مطابق معمول سنواتی از اول فروردین ۱۳۲۱ بمدت یکسال اجاره مینماید داوطلبین میتوانند پیشنهادهای خود را با ذکر حد اقل مال الاجارهٔ سالیانه هریك از محلهای نام‌برده تا ساعت نه صبح روز چهارشنبه ۲۷ اسفند بدفتر ناحیه در تبریز تسلیم نمایند پیشنهادها باید حاکی از مدت دایرهٔ آب‌واسم قنات باشد. پیشهاد دهندگان باید مبلغ یکصد ریال سپرده بصندوق ناحیه تسلیم و قبض سپرده اخذ و نمرهٔ آن را در پیشنهاد خود ذکر نمایند که در صورت اصابت مناقصه و خودداری از عقد پیمان بنفع ناحیه برداشت و الا مسترد گردد. داوطلبان برای هرگونه توضیحات میتوانند بکار پردازی ناحیه رجوع کنند.

پیشنهاد های رسیده ساعت ده صبح همان روز باز وخوانده خواهد شد. حضور پیشنهاد دهندگان در مجلس بازکرد پیشنهادات آزاد وناحیه در رد وقبول هریك از پیشنهادات مختار خواهد بود به پیشنهاد های بدون تمبر ترتیب اثر داده نخواهد شد.

آگهی

اینجانب دکتر علی نور هاشمی که سابقا بعد از ظهرها از آقایان پذیرائی مینمودم اخیرا همهٔ روز را (صبح ها از ساعت ۸-۱۲ ظهر و عصرها ۵ر۲-۷ بعد از ظهر) از مرضای محترم پذیرائی مینماید.

۱ — ۵

یوخسا گچن ایشلرون بر بالاجا قاندون آ
یاده‌گتور بر زمان بزلری سن داندون آ
لیکن آذربایجانی چوخدا حقیر ساندون آ
دوز دییسن؟ ایندی ده نقل مکان ایلمه!
کوشش عمو بر بیله آه و فغان ایلمه!
سز دیوسوز ایندی‌ده بز قول اولاخ؟ اولمروخ
خانهٔ تزویروزه بیز ده دولاخ؟ دولموروخ!
یا آچیلان گل کیمی برده سولاخ؟ سولموروخ
سز دن‌اتور جان‌ویروب زلفی‌یولاخ؟ یولموروح
سزده وفا گورمدوخ! کشف نهان ایلمه!
کوشش عمو بر بیله آه و فغان ایلمه!
پهلوی دور ینده سیز بولمز ابدوز ملتی
لیك برلر دوز روا بیز لره هر ذلتی
اوندا هاموز لال ایدوز ایندی ندور علتی
دیل بوغازا سالمو سوز گوستریسوز قلتی
هی چیغیریر های‌وریر پیر وجوان ایلمه!
کوشش عمو بر بیله آه و فغـان ایلمه!
بز نه دیدیك سز بیله باشلامسوز آخ واخی
هیچ داخی فکرایتمسوز گتدی قاباخچی‌دائی
چوخلی جنایتلری سز ایله‌دوز یوخ سایی
کشف اولا جاخ دور سیزون هر لایی
خائنه باخ هی دییر دینمه بیان ایلمه!
کوشش عمو بر بیله آه و فغان ایلمه!
کیمدی بو رازانی‌دا هی داش آتیر بیز لره
اصلینی بزدن دوتوب ایندی گیروب سزلره
باطنوزه عالموخ یاخشی گوزوخ سیز لره
سویله گیلن خائنه وورما هاه دیزلره
ساکت‌اوتور برزمان چوخ جولان ایلمه!
کوشش عمو بر بیاه آه و فغان ایامه!
باجادان باخان!

» آذربایجان ۱۳۲۰پنجشنبه ۱۴ اسفند شماره ۳۴ و دوشنبه ۲۵ اسفند شماره ۳۶، صفحات۳

- آذربایجان ۱۳۲۰ پنجشنبه۲۵ اسفند شماره ۳۷ ص۴، دوشنبه ۶ فروردین ۱۳۲۱ شماره ۳۸ص۴ و دوشنبه ۱۰ فروردین ۱۳۲۱ ص۴

آگهی

چون اخیراً پزشکی و بازرسی بهداشت آموزشگاه‌های تبریز بعهده اینجانب «دکتر علی نورهاشمی» واگذار گشته است اینک خاطر عموم مراجعین را مستحضر میدارد که اوقات مطب بعد از ظهرها بوده و پذیرایی مواقع صبح که در شماره پیش اخطار شده بود اشتباه میباشد.
۱ ــ ۳

کتاب کالبدگشائی قانونی ـــ تالیف دکتر قلی باوندی

این کتاب نفیس نخستین بار است که بزبان فارسی تالیف گشته و مطالعه آن برای پزشکان و کارمندان دادگستری و شهربانی ضروری است. بقیمت ۲۰ ریال از کتابخانه سروش و یا از مطب شخصی «دکتر علی نورهاشمی» واقع در خیابان پهلوی ابتیاع فرمائید.
۲ ــ ۵

بز تازا ایل دوغومین یاخشی فال دوتوب آمید ایدیریك ...

برقرار اولسون وبز بو آرزو ایله خلقمزه تبریك دیوب، اونلارین سعادتین واستبدادین محو اولماسین ایستیریك

ملتی اغلاتماقدان ال چکون

آغلادیقجا کیشی غیرتسیز اولور
نجه که آغلادی ایران اولدی!

ع . صابر

آقای احمد مهروانلو ، اگر حقیقتا سیز ایران ملتنین نجاتی ، سعادتی ایچون آغلایرسوز ، اگر دوغرودان‌دا ایران ملتلرینین سرگردانلیقی سیزی متاثر ایدوب ، گوزلر یوزون یاشی توکولسه او تقدیرده ملتمزی آغلاماغا یوخ ، مرد اولماغا ، سعادت اوغروندا چالیشماغا ، مترقی ومتمدن اولماقا ئوز بدبختلیك لرینین سببنه آچق گوزله باخماغا ، دوستی ایله دشمن تانیماغا دعوت ایدین .

یوخسا فتنه‌لی و اوستی اورتولی سوزلریله بزی یاخشی قوشومزین علیهنه تحریك ایتمك ملته خیانتدر .

شورالار اتفاقی ایگرمی ایلدن بوخاری‌در که آپاردیقی خارجی سیاستنده ایران ملتلرینه دوست و صمیمی دوست اولدیغنی ثبوت ایتمشدر . اگر بو حقیقتی احمد مهروانلو لار گورمك ایستمیرسه و یااونلارا بوحقیقت صرف ایتمیرسه‌بونین ایران خلقنه‌دخلی یوخدر

ایران خلقی چوخ اعلا بیلیر که تزاری روسیه‌سی ایله شوروی آراسیندا زمین آسمان فرق واردر محض بوناگوره ده قزیل اردونون غرب جبهه‌سنده قازاندیغی موفقیتلر ملتمزی سویندیریر بونه‌هر گون تهران‌دا شوراسفارتخانه‌سینه تبریك تلگراف لاری گلیر ، قزیل اردویا گوندریلمك ایچون ایران خلقی هدیه‌لر تهیه ایدیرلر .

گیزلنباچ واسطه‌لر ایله بوملتی سوء تفاهمه سالماق ماجرا جولا را ال ویرمیه‌جلق .

قزیل اردونون ایراندا اولدیغی مدت ظرفنده ملتمز اونلاردان بر ذره‌قدرده رنجیده اولمامشدر بونی سیز بلکه‌ده بیلمیرسز , اما ایران تجاری ، اصنافی ، کسبه‌سی ، رنجبرلری ؛ خورده‌مالك‌لری چوخ یاخشی بیلیرلر بو اردونون اساس مقصدی جامعه‌مزه گون کیمی آشکاردر .

اگر سیزین قولاغوزا آغلاماق سسی گلیرسه ؛ بونون سببنی سیز ئوز دفتریووزده و ئوز دائره‌وزده آختارین ـ ملتین بدبخت؛مملکتین منهدم اولماغنین سببی ساتقین و رشوه خور زمامدارلارین آپاردیقی سیاستین نتیجه‌سیدر که بونداسیزین و اطرافوزدا اولانلارین پایی واردر ایندی که بیلدین ایشین هراوزونی دیمه ایران نیه ویران اولدی !!

غ .

ملتیمزی مین جورواسطه‌لرله آغلادوب گوزی یاشلی ساخلاماق ایستینلر ، محققدر که معین بر مقصدی تعقیب ایدیرلر .

آغلاماق و گوزیاشی توکمك ایله گذران ایدن ملت گتدیکجه عاجز ، ضعیف وذلیل اولور . باشی آغلاماقا قاتیشان ملتین ، بدبختلکلرین سببی آراشدیرماغا مجالی اولمور . بیله ملت ئوز داخلنده اولان خائنلری تاپوب گوره بیلمیر اونین گوزیندن توکولن یاشلار ـ ایسه نتیجه‌ده ثروت اولوب مفتخورلارین و محتکرلرین جیبینه دولور .

اودرکه بر چوخلاری نوحه گرلیگی ئوزونه صنعت قرارویروب ملتی دائم آغلاتماغا چالیشیر که بونلاردان بریسی ده احمد مهروانلو در .

احمد مهروانلو پرچم روزنامه سنین ۳۱نجی شمارسینده نوحه گرلیك ایدیر ومجلسی قیزیشدیرماق ایچون ماهر مرثیه خوانلار کیمی اوزی ده آغلایر . او ، قزیل اردونین آلمان فاشیست جاسوسلارینی ایراندان قووماسینه اوره گی یانیر آغلاییر ، باش گوزینه وورور .

معلومدر که ، اونین گوزیاشلاری ایران ملتنه لازم دگل ، لکن بو گوزیاشلارینین خریداری واردر بو خریدارلار برلین ده دکتر گوبله‌سین کابینه سینده در .

بو ایلان سیز یلتیلاری ، عقرب یالواریش لاری ، تمساح آه‌زارلاری لا واسطه فاشیست آلمانیا سینین سفارشلری ایله عملی اولور .

بقیه‌از صفحهٔ اول

آژانس پارس

مهمترین اخبار جنگ

انگلیسها یکشهر کوچك پس گرفتند

ماندله ـ نیروی انگلیس شهر کوچك سوجین را درصد میلی شمال خاوری رانگون از دشمن پس گرفتند ژاپنیها این‌شهررا طی حمله اخیرخود پس‌از زد وخورد تصرف کرده بودند .

مسکو ـ اداره اطلاعات شوروی اعلام داشته که نیروی‌ما نبردهای‌تعرضی خودرا بادشمن ادامه داده ودر بسیاری ازمناطق حملات متقابل نیروی‌آلمان‌را دفع کرده اند روز شانزدهم مارس ۴۷ هوا پیمای آلمانی سرنگون شده و در مقابل ۱۵ هوا پیمای شوروی ازدست رفته ناوهای ما طی عملیات خود در دریای بارنتس دو کشتی سرباز بر یك ناوچه یك ناو نگهبان کرانه دشمن را غرق کرده‌اند واحدهای نیروی شوروی درعرض یکروز رزم درمنطقه مرکزی جبهه باختر شش صد آلمانی را نابود کردند ودرمنطقه دیگر جبهه درناحیه پرجمعیت دریك روزچند بارحمله متقابل دشمن راکه با پشتیبانی تانك صورت گرفت دفع کردند نیروی دشمن صدها کشته درمیدان جنك باقی گذاشتند . واحدهای ما طی عملیات دریکی‌ازمناطق جبهه قالنین چند نقطه را پس گرفتند پانصد آلمانی راکشتند .

فرستادن مواد جنگی بترکیه

واشنگتن ـ وزارت جنك آمریکا اعلام‌میدارد بطوریکه‌وزیر جنك آمریکا اشعار داشته واحدهای نیروی هوائی و نیروی زمینی آمریکا وارد استرالیا شده اند دشمن پس از چند روزآرامش بجور ناگهانی بر مواضع نیروی ما در باتان حمله برده لیکن این‌حمله بآسانی از طرف نیروی ژنرال واین‌رایت‌درهم شکست وسایل دفاعی بندر مدت‌چندین ساعت مورد گلوله باران شدید آتشبارهای‌دشمن قرارگرفتند ولی تنهاخسارت مختصری وارد گردید معاون وزارت امور خارجه در جلسهٔ روزنامه‌نگاران اظهار داشته که دولت آمریکا کلیه مساعی خود را بکار می‌برد تاهرچه زودتر مواد جنگی را بترکیه بفرستد .

آگهی

چون اخیراً پزشکی وبازرسی بهداشت آموزشگاههای تبریز بعهدهٔ اینجانب « دکتر علی نور هاشمی » واگذار گشته است اینك خاطر عموم مراجعین را مستحضر میدارد که اوقات مطب بعد ازظهرها بوده وپذیرائی مواقع صبح که درشماره پیش اخطارشده بود اشتباه میباشد .

۱ ـ ۳

کتاب کالبد گشائی قانونی ـ تألیف دکتر قلی باوندی

این کتاب نفیس نخستین بار است که بزبان فارسی تألیف گشته ومطالعهٔ آن برای پزشکان و کارمندان ادارهٔ دادگستری وشهربانی ضروری است بقیمت ۲۰ ریال از کتابخانه سروش ویا ازمطب شخصی « دکتر علی نور هاشمی » واقع در خیابان پهلوی ابتیاع فرمائید .

۲۰ ـ ۵

... روزنامه ... تمالیدر . | آذربایجان | نمود تاایلده تدریجا در ظرف ۲۵ | علی اسعدی

» آذربایجان ۱۳۲۰ پنجشنبه۲۵ اسفند شماره ۳۷ ص۴

- آذربایجان ۱۳۲۰دوشنبه ۲۵ اسفند شماره ۳۶، ص۴

قدردانی

یکی از صبایای بنده معصومه نام که از سال ۱۳۱۲ شمسی مبتلا بمرض (اسکروفیل) [بیماری اسکلرودرما][1] و سل استخوان بود اغلب دکترهای شهر و مریضخانه شیر و خورشید سرخ و تا مریضخانه آمریکائیان مراجعه نموده و دو مرتبه به (گچ) گرفتند. بیچاره دختر در این مدت هشت و نه سال گرفتار آن مرض موذی بوده و بیشتر از دو سال در مریضخانه شیر و خورشید سرخ بستری و مشغول معالجه بودند، اثری از بهبودی دیده نشده و روز بروز بشدت مرض افزوده میشد. بالاخره چند دکتر جواب نموده و این بنده نیز مایوس بودم که در آخرین نفس به آقای دکتر غلامحسین پزشکی مراجعه و دکتر نامبرده نسخه نوشته و از داروخانه شفائیه تحصیل و بدختر خوراندیم فردای آنروز دختر چشم باز کرد و بحرف زدن شروع نمود تا اینکه تدریجا در ظرف ۲۵ روز توانست برای رفع احتیاج بمحوطه حیاط برود اینک بکلی مرض رفع شده و راه میرود.
بوسیله این روزنامه شریفه به عموم هموطنان دکتر نامبرده را معرفی مینمایم تا از وجود ایشان در موطن عزیز ما استفاده نمایند. خانواده و بنده در نوبه خود از آقای دکتر نامبرده تشکر مینمائیم.
علی اسعدی

---

۱. – بیماری اسکرودرما: اسکلرودرمی که به آن اسکلروز سیستمیک نیز گفته می‌شود، یک بیماری خود ایمنی است که بر روی پوست و برخی اندام‌های داخلی بدن تأثیر می‌گذارد. سیستم ایمنی بدن به بافت‌های سالم آسیب می‌رساند و آن‌ها را با جای زخم جایگزین می‌کند و باعث ضخیم شدن و سفت شدن پوست می‌شود. نام اسکلرودرمی از دو کلمه یونانی sclera به معنی سخت و derma یعنی پوست گرفته شده است. این بیماری بیشتر از مردان، در زنان رخ می‌دهد
منبع: مجله اینترنتی پزشکی رسا: https://resaa.net/blog/scleroderma/

صفحه ٤ — اذربایجان — شماره ۳٦

آژانس پارس

آخرین اخبار جنك

کامبرا - اعلامیه استرالیاهوا- پیماهای ما بار دیگر نیروی ژاپون را که در کینه‌جدید پیاده شده‌بودند بمباران کرد بیك فرودگاه‌ضربتهای مستقیم واردآورد هواپیماهای‌دشمن بر موریس حمله بردند ولی تلفاتی وارد نیاوردند.

لندن - رادیوی تولوز ازمنبع بیطرفی در انتشارات خود اطلاع داده که ارتش شوروی اخیرا بچندین حمله شدید مبادرت نموده این‌حمله از تمام شدیدتر و مهم میباشد - فرماندهی شوروی‌بالغ برنودلشگر داخل کارزار کرده هدف آن‌خارکف و منطقه استالیتو و تاکازودو است

مسکو - نیروی شوروی از پنجم فوریه تا هشتم مارس درجبهه کالنین بیش از پنجاه هزار آلمانی کشته ١٦١ دهگده پس گرفته بعلاوه مقدار زیادی غنائم بدست آورده ٢٧٧ هواپیمای آلمانی نابود گردید

چونك كنك - اعلامیه حاکیست در دشت مین هونان و چانك تونك رزم بسیارسختی در گرفت سی هزار ژاپنی‌بر مواضع چینی حمله‌ناگهانی نمودند.

قاهره - کشتیهای انگلیس در تمام مدت روز فعالیت کردند ولی واقعه تازه‌ای روی نداد.

جبهه شمال باختر - نیرو های شوروی پیوسته واحدهای ارتش شانزدهم آلمان‌را که در استارایاروسا محاصره شده‌اند نابود کرده‌اند - در ۲٤ ساعت اخیر یازده نقطه مسکونی ومهمات جنگی‌فوق‌العاده بهتری بدست آوردند

ملبورن - معاون فرماندهی هندهلند اظهارداشت ازقراراطلاع که ازنقاط شمالی ومرکزی ستون بدست‌آورده نیروی هلند باشهامت کامل جنك می‌کنند خبر منابع ژاپنی دایر به تسلیم نیروی هلند بکلی بی‌اساس است

واشنگتن — وزارت جنك آمریکا اعلام داشته درجبهه‌فیلی پین دوشنبه‌گذشته در باتان هیچ‌گونه واقعه قابل ذکری نبود یك کشتی نفت‌کش‌انگلیسی یك کشتی بخاری سوئدی در دریای کارائیب مورد اژدر خوردند - جبهه باختر روسیه در یکی از قسمتهای باختری یك موضع دفاعی دشمن نابود اسیران جنگی و غنائم زیادی بدست آمد

بمبئی - اعلامیه ستاد نیروی هوائی انگلیس اشعار میدارد چند بمب افکن انگلیسی در دو روز پیاپی بر مواضع دشمن در مولمین حمله بردند در بسیاری از نواحی آژیر داده شده ولی هواپیماهای ژاپن بمبی نیفکندند

واشنگتن - وزارت دریاداری آمریکا اعلام میدارد که زیردریائی آمریکا سه کشتی‌بخاری‌ویك کشتی باری ژاپنی رادر آبهای ژاپن‌غرق کرده است.

مسکو - اداره اطلاعات‌دولت شوروی اعلام میدارد دربسیاری‌از قسمتها برعلیه نیروی‌آلمان‌عملیات تهاجمی شده یکی‌از واحدهای ما درقسمتی ازجبهه باختری‌ظرف‌یك روز جنك شدید چهار توپ پنج مسلسل پنج مین‌انداز دوازده گاری بابار مهمات جنگی‌را منهدم‌ساخت مقدار زیادی غنائم جنگی بتصرف در آورد تلفات آلمانیها متجاوز از یکصد و پنجاه سرباز وافسر شد.

تصحیح

گیچن شماره مزده «آیی خدمتی» مقاله سنده بیرایکی سهو گتمشدر اونلاری اصلاح ایدیریك. ٢ نجی صحیفه ده‌کی حصه نین آخرنجی سطر لرینده: «بقول روزنامه‌بر مذهبده، برآدمده، جماعه سی‌ده بیر مذهبده، بیر آدابده» اوخونمالی‌و مقاله نین ٣ نجی صحیفه ده چاپ ایدیلن حصه سنده آخرنجی‌ستونین باشندا «باشقا یرلرده آذربایجانجا دانشیرلار» «دانیشیرلار» اوخونمالیدر.

آذربایجان

مرند دن گلن مکتوب

آذربایجان روز نامه سینین محترم مدیری

گچن گون‌یاس‌مجلسنده میرزا باقر بر نفر دیزه کندنین ملاسی بو مثل معروفون؛ (اویان قویی،بویان قویی تربشمه قویی‌یه دوشرسن!) اطرافنده ویردیکلری کنفرانسین صورتنی اجمالی طریقیله یازوب اونون روزنامه‌ده درج اولماقینی سیزون رای مبارکنیزه واقویورام بو آخوند جماعته خطاب ایلیوب دیور: ایهاالناس بو تازه مدرسه‌لر شیطان فابریقاسی دیلر مبادا اوشاق لاروزی بو جور یرلره قویوب - ضلالته سالاسوز اگر ایستیر سوز اوشاقلاروز مؤمن و مسلمان ودین و ایمان صاحبی اولسونلار اونلری کهنه مکتبلره، کهنه طلبه مدرسه‌سنه قویون، قم شهرینه یوللویون والا اولادینز حقنده بیوك‌برخیانت ایلیه جکسیز.

آقای مدیر اگر آخوندون بو تبلیغاتی جماعتده موثر واقع اولسه قدیم مکتبدار لارین بختی ایاغه دوروب عین حالدا بیچاره معلم‌لرین ایشلری الیه قالا جاقدی!

بر نفر دیزه اهلی

قدر دانی

یکی از صبایای این‌بنده‌معصومه نام که‌ازسال١٣١٢ شمسی مبتلا بمرض (اسکرزفل) و سل استخوان بود اغلب دکترهای شهر ومریضخانه شیر وخورشید سرخ وتامریضخانه آمریکائیان مراجعه‌نموده ودومرتبه به(گچ) گرفتند بیچاره دختر دراین مدت هشت ونه سال گرفتار آن مرض موذی بوده وبیشتر ازدوسال در مریضخانه شیر وخورشید سرخ بستری ومشغول معالجه بودنداثری از بهبودی دیده نشده و روز بروز بشدت مرض افزوده میشد بالاخره چند دکتر جواب نموده واین بنده نیز مایوس بودم که در آخرین‌نفس به آقای دکتر غلامحسین پزشکی مراجعه ودکتر نامبرده نسخه نوشته از داروخانهٔ شفائیه تحصیل وبدختر خوراندیم فردای همان روز دختر چشم بازکرده وبحرف زدن شروع نمود تااینکه تدریجا در ظرف ٢٥ روزتوانست‌برای‌رفع‌احتیاج‌بمحوطه حیاط برود اینك بکلی مرض رفع شده وراه‌میرود

بوسیلهٔ این روزنامه شریفه به عموم‌هموطنان‌دکتر نامبرده‌رامعرفی مینمایم تا از وجود ایشان در موطن عزیز ما استفاده نمایند. خانواده و این بنده در نوبهٔ خود از آقای‌دکتر نامبرده تشکر مینمائیم.

...اسعدی

و. میر رحیم

آنا دیلی شیرین اولار

تهراندا بعضی چوروك فکرلی و اسکك‌فکرلی شخصلر بزیم‌آذربایجا نین بوگونکی آنا دیلینه وگوتوردیگی بیوك قدملرینه مخالف مقاله‌لر یازیر لار و آذربایجان روزنامه‌سنین تهراندا خلق ایچریسنده‌اوقونماسینا مانع اولورلا اونلار دان‌سوروشماق‌لازم درکه‌آیا بیز سیزین دیلزه توقونوروق؟ آیابزدیریك که سز فارس دیلنده یازمایز دانشمایز؟

بز دموکراسی قانونوندا اولان مطبوعات آزادلیقنی، قلم آزادلیقنی و دیل آزادلیقنی طلب ایدیریك وحیاتده تطبیق ایدیریك. هرکسین ئوز آنا دیلی ئوزینه داها دا شیرین‌در.

آذربایجان اهالیسی هیچ‌وقت‌قول اولمامیش و اولمیاجاقدر. زور آلتینا گتمه‌یب وگیتمیه جکدر. بزیم آذربایجانین داگچمش و ایمدی ئوزآنا دیلنده یازان تالانتلی شاعرلری و ادیبلری اولدوغو حالدا بتون اهالی‌ئوز دوغما وطنمزین شاعرلرینی و ادیبلرین یارادیجیقلارینی و اونلارین اجتماعی سیاسی و اخلاقی نقطه نظردن سویو بتون خلق ئوز تورپاغینی شاعرلرینه بیوك بر محبت و علاقه بسله‌یر. هر هانسی بر خلقین ئوز آنا دیلنده‌معارفی اولمازسا اوخلقلر‌ترقی ایده‌بیلمه‌ز بیزده آذربایجاندا آنا دیلیمزده ابتدائی،اورتا وعالی مکتبلر آچیلماسینی ایسته یریك بزیم بتون اوشاقلاریمیز و اهالی‌میز بو یول ایله تیز بر صورتده سوادلانارلار

بز اوز آنا دیلمیزی سویریك دیبه فارسلاری کناره قویمایریق. بز ایرانده یاشایان هامو ملت لر بربریمز ایله قارداشق. او ظالملر که بزیم آنا دیلمیزه و آزادلیقمزا توخونورلار!. اونلارا جواب ویریریك:

ای ظالملر نه ایچون بزیم آنا دیلمزه مخالف‌سیز. بزدن نه‌ایستیرسز؟ بیز ئوزدوغما و آنا وطنمیزی‌سودیگمز ایچون ئوز مقدس آنا دیلمیزی‌ده‌گوز به‌به‌گی کیمی ساخلایاجایق و اونون قاباغا گیتمه‌سی ایچون چالشیریق و چالیشاجایق!.

» آذربایجان ۱۳۲۰دوشنبه ۲۵ اسفند شماره ۳۶، ص۴

- آذربایجان ۱۳۲۱دوشنبه ۶ فروردین و دوشنبه ۱۰ فروردین شماره‌های ۳۸ و ۳۹، صفحات ۴

آگهی

چون اخیراً پزشکی و بازرسی بهداشت آموزشگاههای تبریز بعهده اینجانب «دکتر علی نورهاشمی» واگذار گشته است اینک خاطر عموم مراجعین را مستحضر میدارد که اوقات مطب بعد از ظهرها بوده و پذیرایی مواقع صبح که در شماره پیش اخطار شده بود اشتباه میباشد.
۲ــ۳

کتاب کالبدگشائی قانونی ــــ تالیف دکتر قلی باوندی

این کتاب نفیس نخستین بار است که بزبان فارسی تالیف گشته و مطالعه آن برای پزشکان و کارمندان دادگستری و شهربانی ضروری است. بقیمت ۲۰ ریال از کتابخانه سروش و یا از مطب شخصی «دکتر علی نورهاشمی» واقع در خیابان پهلوی ابتیاع فرمائید.
۳ــ ۵

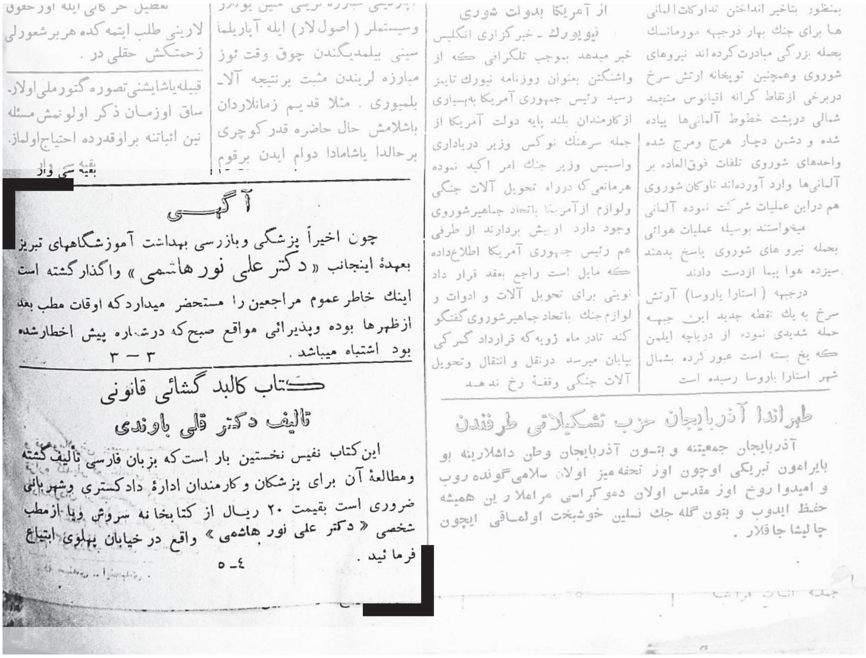

بمنظور بتاخیر انداختن تدارکات آلمانی ها برای جنك بهار درجبهه مورمانسك بحمله بزرگی مبادرت کرده اند نیروهای شوروی وهمچنین توپخانه ارتش سرخ دربرخی ازنقاط کرانه اقیانوس منجمد شمالی درپشت خطوط آلمانی‌ها پیاده شده و دشمن دچار هرج ومرج شده واحدهای شوروی تلفات فوق‌العاده بر آلمانی‌ها وارد آورده‌اند ناوکان شوروی هم دراین عملیات شرکت نموده آلمانی میخواستند بوسیله عملیات هوائی بحمله نیرو های شوروی پاسخ بدهند سیزده هوا پیما ازدست دادند.

درجبهه (استارا یاروسا) آرتش سرخ به یك نقطه جدید این جبهه حمله شدیدی نموده از دریاچه ایلمن که یخ بسته است عبور کرده بشمال شهر استارا یاروسا رسیده است

از آمریکا بدولت شوری

نیویورك ـ خبرگزاری انگلیس خبر میدهد بموجب تلگرافی که از واشنگتن بعنوان روزنامه نیورك تایمز رسید رئیس جمهوری آمریکا به‌بسیاری ازکارمندان بلند پایه دولت آمریکا از جمله سرهنك نوکس وزیر دریاداری واسیمس وزیر جنك امر اکید نموده هرمانعی که درراه تحویل آلات جنگی ولوازم ازآمریکا باتحاد جماهیرشوروی وجود دارد ازپیش بردارند از طرفی هم رئیس جمهوری آمریکا اطلاع‌داده که مایل است راجع بعقد قرار داد نوینی برای تحویل آلات و ادوات و لوازم جنك باتحاد جماهیرشوروی گفتگو کند تادر ماه ژوئیه که قرارداد کنونی بپایان میرسد درنقل و انتقال وتحویل آلات جنگی وقفهٔ رخ ندهد

وسیستملر (اصول لار) ایله آپاریلما سینی بیلمدیگندن چوق وقت ئوز مبارزه لریندن مثبت برنتیجه آلا-بلمیوری . مثلا قدیم زمانلاردان باشلامش حال حاضره قدر کوچری برحالدا یاشامادا دوام ایدن برقوم

تعطیل حرکاتی ایله اورحقوق لارینی طلب ایتمه کده هربرشعورلی زحمتکش حقلی در .

قبیله‌یاشایشنی‌تصوره گتورملی‌اولار-ساق اوزمان ذکر اولونمش مسئله نین اثباتنه براوقدرده احتیاج‌اولماز.

بقیه‌سی وار

آگهی

چون اخیراً پزشکی وبازرسی بهداشت آموزشگاههای تبریز بعهدهٔ اینجانب «دکتر علی نورهاشمی» واگذار گشته است اینك خاطر عموم مراجعین را مستحضر میدارد که اوقات مطب بعد ازظهرها بوده وپذیرائی مواقع صبح که درشماره پیش اخطارشده بود اشتباه میباشد .
۳ - ۳

کتاب کالبد گشائی قانونی
تالیف دکتر قلی باوندی

این کتاب نفیس نخستین بار است که بزبان فارسی تألیف گشته ومطالعهٔ آن برای پزشکان و کارمندان ادارهٔ دادگستری وشهربانی ضروری است بقیمت ۲۰ ریال از کتابخانه سروش ویا ازمطب شخصی « دکتر علی نور هاشمی » واقع در خیابان پهلوی ابتیاع فرمائید .
۵ـ٤

طهراندا آذربایجان حزب تشکیلاتی طرفندن

آذربایجان جمعیتنه و بتون آذربایجان وطن داشلارینه بو بایرامون تبریکی اوچون اوز تحفه‌میز اولان سلامی گونده روب و امیدوا روخ اوز مقدس اولان دموکراسی مراملارین همیشه حفظ ایدوب و بتون گله جك نسلین خوشبخت اولماقی ایچون چالیشاجاقلار .

» آذربایجان ۱۳۲۱دوشنبه ۶ فروردین و دوشنبه ۱۰ فروردین شماره‌های ۳۸ و ۳۹، صفحات ۴

- آذربایجان ۱۳۲۱ پنجشنبه ۱۴ فروردین شماره ۴۰، ص۴

بیماران: جراحی ـ زنانه ـ آمیزشی

دردهای شما درمان‌پذیر و بهبودیاب است.
۳ – ۵
دکتر مجیر مولوی روبروی شهرداری

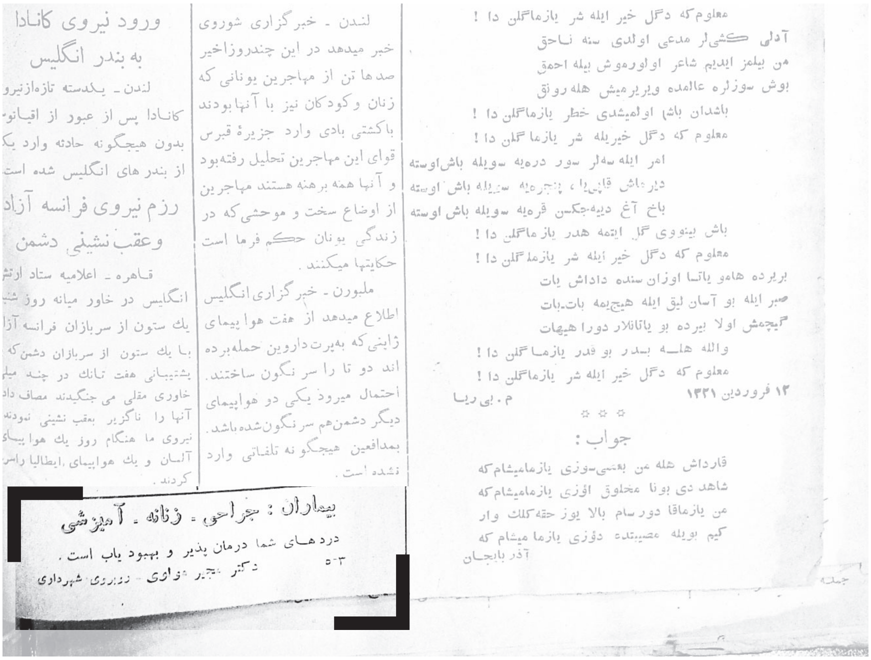
معلوم‌که دگل خیر ایله شر یازماگلن دا !
آدلی کشی‌لر مدعی اولدی سنه ناحق
من بیلمز ایدیم شاعر اولورموش بیله احمق
بوش سوزلره عالمده ویریرمیش هله رونق
باشدان باش اولمیشدی خطر یازماگلن دا !
معلوم که دگل خیریله شر یازما گلن دا !
امر ایله سه‌لر سور دره‌یه سویله باش‌اوسته
دیرماش قاپی‌یا ، پنجره‌یه سویله باش اوسته
باخ آغ دیه‌جکسن قره‌یه سویله باش اوسته
باش بینووی گل ایتمه هدر یازماگلن دا !
معلوم که دگل خیر ایله شر یازماگلن دا !
بریرده هامو یاتسا اوزان سنده داداش یات
صبر ایله بو آسان‌لیق ایله هیچ‌یمه بات‌بات
گیچمش اولا بیرده بو یاتانلار دورا هیهات
والله هله بسدر بو قدر یازماگلن دا !
معلوم که دگل خیر ایله شر یازماگلن دا !
۱۲ فروردین ۱۳۲۱
م . بی ریا

☆ ☆ ☆

جواب :
قارداش هله من بعضی‌سوزی یازمامیشام‌که
شاهدی بونا مخلوق اوزی یازمامیشام‌که
من یازماقا دورسام بالا یوز حقه‌کلك وار
کیم بویله مصیبتده دوزی یازما میشام که
آذربایجان

لندن ـ خبرگزاری شوروی خبر میدهد در این چندروزاخیر صدها تن از مهاجرین یونانی که زنان و کودکان نیز با آنها بودند باکشتی بادی وارد جزیرهٔ قبرس قوای این مهاجرین تحلیل رفته‌بود و آنها همه برهنه هستند مهاجرین از اوضاع سخت و موحشی‌که در زندگی یونان حکم فرما است حکایتها میکنند .

ملبورن ـ خبرگزاری انگلیس اطلاع میدهد از هفت هواپیمای ژاپنی‌که به‌پرت داروین حمله‌برده اند دو تا را سر نگون ساختند. احتمال میرود یکی دو هواپیمای دیگر دشمن‌هم سرنگون‌شده‌باشد. بمدافعین هیچگونه تلفاتی وارد نشده است .

ورود نیروی کانادا به بندر انگلیس

لندن ـ یکدسته تازه‌ازنیرو[...] کانادا پس از عبور از اقیانو[...] بدون هیچگونه حادثه وارد یک[...] از بندر های انگلیس شده است[...]

رزم نیروی فرانسه آزاد[...] وعقب نشینی دشمن

قاهره ـ اعلامیه ستاد ارتش[...] انگلیس در خاور میانه روز شنب[...] یك ستون از سربازان فرانسه آزا[...] با یك ستون از سربازان دشمن‌که [...] پشتیبانی هفت تانك در چند میل[...] خاوری مقلی می جنگیدند مصاف داد[...] آنها را ناگزیر بعقب نشینی نمودند[...] نیروی ما هنگام روز یك هواپیمای[...] آلمان و یك هواپیمای ایطالیا راسر[...] کردند .

بیماران : جراحی ـ زنانه ـ آمیزشی
دردهای شما درمان پذیر و بهبود یاب است .
۳-۵
دکتر مجیر مولوی ـ روبروی شهرداری

» آذربایجان ۱۳۲۱ پنجشنبه ۱۴ فروردین شماره ۴۰، ص۴

آذربایجان

مدیر: ع شبستری

بو روزنامه‌نین تحریریه واسطه‌سیله یازیلوب موقع انتشاره قویولور.

تک شماره نیم ریال

آیده ایلیک	۲۵۰ ریال
۶ آیده	۱۲۰ «
۳ «	۶۰ «

شماره ۵ ایکنجی دوره

۲شنبه ۲۶ شهریور ۱۳۲۴

بو روزنامه آذربایجان دموکرات فرقه‌سینین ناشر افکاری‌در

گونده‌لیک سیاسی و اجتماعی بر روزنامه‌در

گوج بیرلیکده‌در

فلد مارشال سوگیاما انتحار کرده است

آقای پیشه‌وری‌نین

نطق‌لرین مختصری

-۳-

حسین صحاف

شانلی وطن

آذربایجان

۱۳۲۴-۱۳۲۵ش.

سندلر و تایپ اولموش متن‌لر

- آذربایجان ۱۳۲۴، جمعه ۳۰ شهریور، شماره ۹، ص۱

تعیین بهای پنی‌سیلین

پنی‌سیلین که برای ذات‌الریه مفید است، اخیراً مقدار زیادی بتهران وارد شده در بنگاه داروئی کشور از قرار عددی یکصد و ده ریال بفروش میرسد. اگر انباردار بهداری تبریز بمرخصی نروند همشهریهای ما هم میتوانند از آن استفاده کنند.

تعیین بهای پنی‌سیلین
پنی‌سیلین که برای ذات‌الریه مفید است اخیراً مقدار زیادی بتهران وارد شده در بنگاه داروئی کشور از قرار عددی یکصد و ده ریال بفروش میرسد اگر انباردار بهداری تبریز بمرخصی نروند همشهریهای‌ما هم میتوانند از آن استفاده کنند.

» آذربایجان ۱۳۲۴، جمعه ۳۰ شهریور، شماره ۹، ص۱

- آذربایجان ۱۳۲۴چهارشنبه ۴ مهر، شماره ۱۳، ص۱

رئیس بهداری

آقـای دکتـر بقـائی بریاسـت بهـداری تبریـز تعییـن شـده چنـد روز اسـت بـه تبریــز وارد گردیده‌انــد.

آذربایجان

مدیر : ع شبستری

تك شماره نیم ریال

شماره ۱۳ ایکنجی دوره

٤ شنبه ٤ مهرماه ۱۳۲٤

رئیس بهداری

آقای دکتر بقائی بریاست بهداری تبریز تعیین شده چند روز است به تبریز وارد گردیده‌اند .

حرکت رئیس فرهنگ

آقای ماهکراده رئیس اداره فرهنگ بتهران حرکت کرده در جای ایشان آقای سلیمی امور فرهنگی را اداره می کنند .

ارباب و رعیت مسئله‌سینڭ حلی

بئی حیاته دوغرو

مذاکرات نفت در لندن ادامه دارد

اویان ای آذرستان اهلی بسدور خواب غفلتدن

انتظار ما

مهمترین اخبار جهان

» آذربایجان ۱۳۲۴چهارشنبه ۴ مهر، شماره ۱۳، ص۱

- آذربایجان ۱۳۲۴، یکشنبه ۱۵ مهر، شماره ۲۲، ص۱

دنیا خبرلری

سل آزارینین درمانی تاپیلدی

لندن رادیوسونون ویردیگی خبره گوره [وئردییی خبره گؤره] بریتانیا عالیملریندن پروفسور فلمیچ آدلانان بیر شخص سل آزارینین قطعی درمانی[نی] تاپدی. بو درمان هر جور شدتلی سل آزارینا شفا وریر. [وئریر]

دنیا خبرلری
سل آزارینین درمانی تاپیلدی
لندن رادیوسینن ویردیگی خبره گوره بریتانیا عالملریندن پروفسور فلمیچ آدلانان بر شخص سل آزار ینین قطعی درمانی تاپیدی بو درمان هرجور شدتلی سل آزارینه شفاویرر.

» آذربایجان ۱۳۲۴، یکشنبه ۱۵ مهر، شماره ۲۲، ص۱

- آذربایجان، پنجشنبه ۱۰ آبان شماره ۴۳، ص۲

حکیمین مصلحتی

حکیمین مصلحتی

اوچ جوره مقاربتی (زهروی) خسته‌لیک‌لر وار در. بونلاردان ان بویوگی «سیفلیسدر».

بو خسته‌لیک حرب زمانی صلح زمانینه نسبتاً چوق انکشاف ایدر، مشرق مملکت‌لرینده بو خسته‌لیک گونن گونه آرتیر. سببی ایسه شرق ملتلرینین یوخسول و مدنیت‌دن گیری ده قالمالاریدر. خسته‌لیک (آتیتو) دوره‌لرینده یعنی علامت‌لری دری اوزه‌رینده اولدیقی حالده اولدیقجه سرایت‌لی اولور. بو سرایت اساس اعتباریله ایکی واسطه ایله انسانلارا ویریلیر.

بیرنجی ـ یاووقلاشما (مقاربت) ایکینجی ـ میخانیکی (تماس) یوللاریله: اوپوشمک، بیر قابدان یئوب، ایچمک و بوکیمی‌لری... بونلاردان علاوه آسه‌تیپکه‌نی (نظافت) مراعات ائتمیه‌ن بعضی دیش حکیملرینین کلبه‌تین و اینسترومنت‌لری (آلت پزشکی) و ائله‌ده بعضی سلمانیلرین (دلاک‌لرین) اولگوج و فیلچه‌لری بوکیمی مسری خسته‌لیک‌لری خسته‌دن ساغلاما پیوند ایله‌مک ایچون جانلی بیرواسطه‌در.

سیفلیس‌لی آنالار معالجه اولونمادیقدا سیفلیس‌لی اوشاقلار دوغمالاری تجربه‌ده آز گورونمیر.

سفلیس اوچ دوره‌یه بولونور: بیرنجی دوره سیفلیس دوتدیقی گونندن بیرنجی علامت اولاراق (برک یارا) چیخان گونه کیمی اولان فاصله در که اورتا حسابیله ۲۱ گون دن ۳۴ گونه کیمی (نادر حاللاردا اون گوندن ـ یتمیش بش گونه کیمی اوزانار) بو یارا آغری‌سیز قیرمیزی رنگده (ائله بتزر) یارانین یاووقلیقینداکی وزلر شیشیرلر و بوکیمی بیرچوق علامتلر... خسته‌لیک کاملا معالجه اولونمادیقدا معین فاصله‌لریله بیرنجی دوردن ایکینجی دوره‌یه و ایله‌ده ایکینجی دوره‌دن اوچنجی دوره‌یه کچه‌بیلر.

خسته‌لیگین قاباغینی آلماق ایچون بو خسته‌لیگه دوتولان و یا خود همین خسته‌لیک‌دن آزدا اولسا شبهه‌لی اولانلار تیزلیگله متخصص حکیمه مراجعت ایتمک ایله برابر حکیمین گوستریشلرینه یوزده‌یوز عمل ایلمه‌لیدیرلر.

متخصص حکیم دوزگون و دوغرولوقیله معالجه ایتدیکده خسته‌لیک تماملیه ساغالا بیلر، بوندان علاوه اوز خانمیندان سوای باشقالاریلا یاووقلاشانلار اون ایکی [۱۲] ساعت عرضینده اوزلرینی متخصص حکیمه یتوروب طبی مساعدت ایستیلر همیشه مقاربتی خسته‌لیک‌لردن تامین اولونابیلرلر، و بونودا بیز همیشه اوز مطبیمیزده حامیه‌توصیه‌ایدیریک.

دکتر محمود یوسف‌زاده

اوچ جوره مقاربتی (زهروی) خسته‌لیکلر واردیر. بونلاردان ان بؤیوگو «سیفلیس»دیر. بو خسته‌لیک حرب زامانی صلح زامانینا نسبتاً چوخ انکشاف ائدر. مشرق مملکت‌لرینده بو خسته‌لیک گونو گوندن آرتیر. سببی ایسه مشرق ملتلرینین یوخسول و مدنیتدن گئریده قالمالاریدیر. خسته‌لیک(آتیتو)[1] دؤره‌لرینده یعنی علامتلری دری اوزه‌رینده اولدوغو حالدا اولدوقجا سرایتلی اولور. بو سرایت اساس اعتباری ایله ایکی واسطه‌یله انسانلارا وئریلیر.

بیرینجی: یاووقلاشما(مقاربت)، ایکینجی: میخانیکی(تماس) یوللاریلا: اؤپوشمک، بیر قابدان یئییب- ایچمک و بو کیمیلری... بونلاردان علاوه آسه‌تیپگه‌نی[2] (نظافت) مراعات ائتمه‌ین بعضی دیش حکیملرینین کلبه‌تین و اینسترومنتلری(آلت پزشکی) و ائله‌ده بعضی سلمانی‌لرین(دللاکلارین) اولگوچ و فیلچه‌لری بو کیمی مسری خسته‌لیکلری خسته‌دن ساغلاما [ساغلام انسانا] پیوند ائله‌مک اوچون جانلی بیر واسطه‌دیر. سیفیلسلی آنالار معالجه اولونمادیقدا اوشاقلار دوغمالاری [دوغماقلاری] تجربه‌ده آز گؤرونمور. سیفلیس اوچ دؤره‌یه بؤلونور: بیرینجی دؤره سیفیلیس توتدوغو گوندن بیرینجی علامت اولاراق(برک یارا)[3] چیخان گونه کیمی اولان

1. - فعال: Active
2. - ضد عفونی: Asepsis
3. - علمی آدی: شانکر

» آذربایجان ۱۳۲۴، پنجشنبه ۱۰ آبان، شماره ۴۳، ص۲

فاصله‌دیر کی اورتا حسابیله ۲۱ گوندن ۲۴ گونه کیمی (نادیر حاللاردا اون گوندن-یئتمیش بئش گونه کیمی اوزانار) بو یارا آغریسیز قیرمیزی رنگده (اته بنزه‌ر) یارانین یاووقلوغونداکی وَزلر شیشیرلر و بو کیمی بیر چوخ علامتلر...

خسته‌لیک کاملاً معالجه اولونمادیقدا معین فاصله‌لریله بیرینجی دؤره‌دن ایکینجی دؤره‌یه و ائله‌ده ایکینجی دؤره‌دن اوچونجو دؤره‌یه کئچه بیلر.

خسته‌لیین قاباغینی آلماق اوچون بو خسته‌لییه دوتولان و یاخود همین خسته‌لیکدن آز دا اولسا شوبهه‌لی اولانلار تئزلیک ایله متخصص حکیمه مراجعت ائتمک ایله برابر حکیمین گؤستریشلرینه یوزده- یوز عمل ائلَمه‌لی‌دیرلر.

متخصص حکیم دوزگون و دوغرولوق ایله معالجه ائتدیکده خسته‌لیک تمامی ایله ساغالا بیلر. بوندان علاوه اؤز خانیمیندان ساوای باشقالاریلا یاووقلاشانلار اون ایکی [۱۲] ساعت عرضینده اؤزلرینی متخصص حکیمه یئتیریب طبی مساعدت ایسته‌ینلر همیشه مقاربتی خسته‌لیک‌لردن تأمین اولونا بیلرلر، و بونو دا بیز همیشه اؤز مطبیمیزده هامییا توصیه ائدیریک.

دکتر مسعود یوسفزاده.

- آذربایجان۱۳۲۴، جمعه ۱۱ آبان، شماره ۴۴، ص۱

کشف داروی مالاریا

رادیو تهران ــ آموزشگاه بیماری‌های گرمسیری لندن داروئی کشف کرده است که برای مالاریا خیلی مفید و در موقع عمل به موفقیت نایل شده‌اند.

کشف داروی مالاریا
رادیو تهران ـ آموزشگاه بیماری های گرمسیری لندن داروئی کشف کرده است که برای مالاریا خیلی مفید و در موقع عمل به موفقیت نایل شده اند.

« آذربایجان۱۳۲۴، جمعه ۱۱ آبان، شماره ۴۴، ص۱

- آذربایجان ۱۳۲۴، سه‌شنبه ۱۵ آبان، شماره ۴۷، ص۲

حکیمین مصلحتی

دکتر مسعود یوسف‌زاده

گریپ

مسری خسته‌لیکلردن بیریسی ده [گریپ]‌دیر. بو خسته‌لیک هامی مملکتلرده [ئه‌ندومیک حالدا][1] یعنی دائمی وار، هر ایگرمی یا اوتوز ایلدن بیر [پانامیک حالدا دوشر][2] یعنی بیر مملکتدن دیگر مملکته کئچر.
خسته‌لیک، خسته‌یه یاخینلاشماقلا سرایت ائدیر، سوت اَمر اوشاقلاردانٍ باشلایاراق قوجالارا کیمی خسته‌لیک ایلین هر فصلینده و مخصوصاً سویوق وقتلرده داها دا چوخ گؤرونر. اؤلوم فائیضی یوخسول عائله‌لرده وارلی عائله‌لره نسبتاً چوخ اولار.
خسته‌لییه دوتولموش آدام بیرینجی گوندن اوچونجو گونه کیمی خسته‌لییین علامتلرینی حس ائتمگه باشلار. خسته‌لیک اوشوتمه‌یله باشلار، ذکام، اؤسگورمه، تنگ نفسلیک، خسته‌لر بدن آغریسیندان شکایت ائدرلر. حرارت بیردن بیره قالخار، بیردن بیره دوشر و بعضاً ده بیر درجه‌ده قالار. بیر چوخ بو کیمی علامتلر... آغیر حاللاردا خسته‌لیک(یاتالاق) و (قروپوزلی) جیگر التهابینا چوخ بنزه‌ر، چوخ وقت خسته‌لییین آخرلری مختلف فسادلاریلا قورتارار.
بیرینجی نوبه‌ده خسته‌نی ترلتمه‌لی، بدنینه عطیرلی سیرکه سورتمه‌لی، بوغازینا قدر یورغان ایله اؤرتمه‌لی، آیاقلارینا ایستی شئی قویمالی، سالیسیل(پری پاراتلاری) (انواع ایله آرادان)[3] عمله گتیریر، آسپرین و یا سالیپیرین گونده اوچ دفعه‌ده یاریم گرم وئرمک، کوپه قویماق[4]، خردل، قومپرس[5] چوخ فایدالیدیر. مختلف قلب داوالاری دردی آلتینا وورماق و یا داخله وئرمه‌لی. ساغلام آداملار خسته‌لیک دوتماقدان اؤتورو خسته‌یه

---

۱. - اندمیک (Endemic): یئرلی- بومی
۲. - پاندمیک (pandemic): بوتون دنیانی مبتلا ائدن ناخوش‌لوقلارر- دنیاگیری.
۳. سالیسیل(پری پاراتلاری) (انواع ایله آرادان): سالیسیل‌آلدهید (Salicylaldehyde)
۴. کوپه قویماق: بادکش
۵. قومپرس: کمپرس

یاخینلاشـمامالیدیرلار. عیـنی زامانـدا اؤزلریـنی سـویوقدان سـاخلامالیدیرلار، خســتەنین افرازتینه(دیزینفقسیه)[1](ضــد عفــونی) ائدیــجی محلــوللاردان تؤکمەلیدیرلــر. خســتەنین یاتدیــغی اوتــاغی (دیزینفقســیــه) ائتمــک لازیــم دئییلدیــر. فقــط قــاپی و پنجرەلــری آچیــب هاوایــا وئرمــک کفایتدیــر.

*آچیقلامـا: بـو متـندەکی پارانتـز و کروشـه علامتلـری، یئـرلی و یـا یئرسیـز اولاراق مقالەنیـن مؤلـفی دکتـر مسعـود یوسـفزادەیه عاییددیـر.

۱. Disinfection: ضد عفونی

آذربایجان

حکیمین مصلحتی

دکتر مسعود یوسفزاده

گریپ

مسری خستەلیکلردن بیریسیده [گریپ] در. بو خستەلیک حامی مملکتلرده [کەقومیک حالدا] یعنی دائمی وار، هرایکی‌ایلدن با اوتوزایلدن بیر [پاندامیک حالده‌دوشر] یعنی بیر مملکت‌دن دیگر مملکته کچر.

خستەلیک، خستەیه یاخینلاشما ایله سرایت ایدیر. سوت امر اوشاقلاردان باشلیاراق قوجالارا کیمی خستەلیک ایلین هرفصلینده و مخصوصا سویوق وقتلرده‌داها داچوق گورولر.

» آذربایجان ۱۳۲۴، سەشنبه ۱۵ آبان، شماره ۴۷، ص۲

- آذربایجان ۱۳۲۴، سه‌شنبه ۲۲ آبان، شماره ۵۳، ص۳

کئچللیک

کئچللیـک ان چـوخ راسـت گلـن خسـته‌لیکلردن بیریسیدیـر. خصوصـاً بیزیم(وطنیمیـزده) خسـته‌لیین سـرایتی آدامـدان- آدامـا کئچمکـدن علاوه ائـو حیوانلارینـدان دا –ایـت، پیشیـک... انسـانا کئچـه بیلیـر. خسـته‌لیین خصـوصی مقـروبی وار، هانـسی کی بـو مقـروب سـاغلام آدامیـن خسـته آدام ایلـه بیـر یئـرده یاتماغینـدان و یـا خسـته‌نین داراغینـدا و دسـمالیندان و بؤرکونـدن اسـتفاده ائتمـک ایلـه ده کئچـه بیلـر. خسـته‌لیک ۴ یاشینـدان ۱۵یاشـا قـدر اوشـاقلاردا چـوخ تصـادف اولونـار. بـونلان بئلـه، یاشیـن چـوخ یـا خـود آز اولمـاسی شـرط ده‌ییلدیـر. ناتمیـز، چیـرکلی حیـات کئچیـرن هـر بیـر آدام کئچللیگـه دوتـولا بیلـر. خزینـه‌سی اولان حامـاملاردا، ائلـه‌ده نظافـت مراعـات ائتمه‌یـن بعـضی سـلمانی‌لرین (دلاک‌لاریـن) اولگـوج و ماشینکه‌لـری بـو خسـته‌لیین انکشـافینا و آرتماسینـا سـبب اولـور.

کئچللیـک درینیـن هـر یئرینـده عملـه گلـه بیلـر. لاکـن، کئچللیـک مقروبینین ان سـئودیگی یئـر بـاش و دیرنـاقلاردان عبارتدیـر. مقـروب دوشـدویو یئـرده انکشـاف ائدیـب گـون بـه گـون آرتـار.

دری اوزَرینـده کیچیـک سـاری رنگـده قارتمـاق عملـه گلر. بـو قارتماق یـاواش- یـاواش هـر طرفه یـاییلا بیلـر. قارتمـاغی قوپاردیقـدا یئرینـده التهابـلی قیزارانتی گؤرونـر. توکلریـن رنـگی سولقونلاشـار و کـول رنگینـده اولار. دریـده گیجیشـمه حـس اولونـار، اوزون مـدت دوام ائـدن کئچللیـک دریـده کوزمـک عملـه گتیـرر و نتیجـه‌ده توکلـر تؤکولـر، یئـری ایسـه داز قـالار.

کئچللیـک دیرنـاقلار واسـطه‌سی ایلـه بدنیـن باشـقا حصه‌لرینـه کئچـر. کئچللیـک مقـروبی دیرناقلاریـن آراسینـا کئچدیـک‌ده دیرناغیـن رنـگی ایتـر، دیرنـاق اوزو چـوخ آسـانلیقلا سینـار.

کئچللیـک خسـته‌لیینه دچـار اولمامـاق اوچـون کئچـل آدامیـن یورقـان- دؤشَـگینه، بؤرکونـه، دسـمالینا، داراغینـا یـاووق دوشـمَمه‌لی، خزینـه‌سی اولان حامـاملارا، ائلـه‌ده نظافـت مراعـات ائتمه‌یـن سـلمانی‌لرین دوکانلارینـا گئتمه‌مَـلی.

عیـن زامانـدا کئچللیـک حـس ائـدن هـر بیـر آدام فـوراً متخصـص حکیمـه مراجعــت ائتمه‌لیدیــر.

دوزگـون اولمویـان اوصـوللاریلا معالجـه اولوندوقـدا، خسـته‌ده داهـا دا نـه کیـمی باشـقا خسـته‌لیکلر عملـه گلمه‌سیـنی گله‌جکـده گؤسـتره‌جه‌ییک.

دکتر مسعود یوسفزاده

حکیمین مصاحتی

کچللیک

کچللیک ان چوخ راست گلن خسته لیك لردن بیرسیدیر، خصوصا بیزیم (وطنیمیز ده) خسته لیگین سرایتی آدام دان ـ آداما کچمکدن علاوه ایو حیوانلاریندا ندا ابت ـ پشیك ... انسانه کچه بیلر، خسته لیگین خصوصی مقروبی وار، هانسیکه بو مقروب سالغلام آدامین خسته آدام ایله بیربرده یاتماغیندان و یاخسته‌نین داراغیندان و دسمالیندان و بورکیندن استفاده. ایتمك ایله ده کچه بیلر، خسته‌لیك ۴ یاشدان ۱۵ یاشا قدر اوشاقلار دا چوخ تصادف اولونار، بونیله بیله یاشین چوخ یا خود آز اولماسی شرط دمیلدیر، ناتمیز، چرکلی حیات کچرن هر بیر آدام کچللیکه دوتولا بیلر، خزینه سی اولان حمام‌لار، ایله ده نظافت مراعات ایتمیه‌ن بعضی‌سلمانی لارین (دلاك لارین) اولکوج و ماشینکه لری بو خسته‌لیگین انکشا فینه و آرتماسینه سبب اولور.

کچللیك دمرینین هر یرینده عمله گله بیلر، لاکن کچللیك مقرو بینین ان سیودیگی یر باش و دیر ناقلار دان عبارتدر.

ـ مقروب دوشدیگی یوده انکشاف ایدیب گون به‌گون آرتار.

دری یوزمرینده کیچیك ساری رنگده قارتماق عمله گلر، بوقارتماق یواش ـ یواش هرطرفه یاییلا بیلر، قارتماقی قوپاردیقدا یرینده التهابلی قاراتی گورونر توك لرین رنگی سولقونلاشار و کول رنگینده‌اولار دریده گیجیشمه حس اولونار، اوزون مدت دوام ایدن کچللیك دریده کوزمك عمله گترر و نتیجه ده توك لر تو کولر، یری ایسه داز قالار.

کچللیك دیرناقلار واسطه سیله بدنین باشقا حصه لرینه کچر، کچل لیك مقروبی دیرناقلارین آراسینه کچدیك ده دیرناقون رنگی ایتمر دیرناق اوزی چوخ آسانلیقیله سینار

کچللیك خسته لیگینه دوچار اولماماق ایچون کچل آدامین بورقان دوشگینه، بورکینه، دسمالینه داراغینه یاووق ـ دوشمه‌ملی، خزینه سی اولان حمام لارا، ایله‌ده نظافت مراعات ایتمیه‌ن سلمانیلرین دکانلارینه گیتمه‌ملی.

عین زماندا کچللیك حس‌ایدن هر بیر آدام فوراً متخصص حکیمه مراجعت ایتمه‌لیدیر.

دوزگون اولمیان اصوللار یلا [illegible]لجه اولوندیقدا خسته ده داها [illegible]ه کیمی باشقا خسته‌لیك لر عمله [illegible]مه‌سینی گله‌جکده گوسته‌ره‌جییك

[illegible]مسعود یوسف زاده

» آذربایجان ۱۳۲۴، سه‌شنبه ۲۲ آبان، شماره ۵۳، ص۳

- آذربایجان ۱۳۲۴،چهارشنبه ۳۰ آبان، شماره ۶۰، ص۲

دیفتریا خسته‌لییی

دیفتریا خسته‌لییی اوشاق خسته‌لیکلریندن بیریسی‌دیر. بو خسته‌لییی چوخ وقت اوشاقلار ۱ الی ۶ یاشلاریندا دوتارلار. سوت اَمَر اوشاقلاردا و ائله‌ده بؤیوک اوشاقلاردا بو خسته‌لیک چوخ آز گؤرونر.
بو مسری خسته‌لیک ساغلام انسانلارا اؤز خصوصی مقروبلاری واسطه‌سی ایله کئچیر. دیفتریا دوتموش اوشاق تئز-تئز اؤسکورور، آسقیرار، خسته‌لیین ۷-۵-جی گونلرینده خسته اودقوندوغو زامان بوغازینین آغریسیندان شیکایت ائدر. بعضی حاللاردا خسته‌لیک نفس بُوروسونا و یا اونون آشاغی حصه‌سینه کئچر کی، بو زامان خسته‌نین سسی دوتولور، اؤسکوره‌کی گوبودلاشیر. بعضاً ده نفس بُوروسونون دوتولماسی خسته‌نین بوغولماسینا سبب اولور. بو خسته‌لیین زهری (توقسینی)[1] بدنده چوخ آغیر حاللار عمله گتیره بیلر. بئله‌کی، زهر قانی سوزولمک ایله اوره‌گین، عصب سیستیمینین آغیر خسته‌لنمه‌سینه سبب اولور. بو خسته‌لییه دوتولان اوشاقلار بوغولمادان و یا خوددا اورک افلینجیندن تلف اولارلار.
هر بیر اوشاغین دیفتریا خسته‌لیینه دوتولماسی اؤز وقتینده معین ائدیلیب خسته‌لییه عایید[سه‌روم][2] پیوندی وورسالار خسته‌لیین قاباغی آلینار. بونا گؤره ده بوغاز آغریسیندان شکایت ائدن هر بیر اوشاغی فوراًمتخصیص حکیمین یانینا آپاریلمالیدیر.
خسته‌لییه دوتولماماق اوچون خسته‌یه یاووقلاشمامالی، حتی خسته‌نین تماسدا اولدوغو اشیا واسطه‌سی ایله خسته‌لیک سرایت ائتمه‌سینی نظره آلیب تدبیرلر گؤرمه‌لی. بو خسته‌لییه دوتولموش آدامی مطلق خسته‌خانایا گؤندرمه‌لی. آنجاق حکیمین اجازه‌سی ایله ائوده ساخلانیلا بیلر. بو حالدا خسته‌نین اوتاغی آیری اولمالی‌دیر. و حفظ‌الصحه قانونلاری مراعات اولونمالی، خسته‌نین یاتدیغی اوتاغا ساغلام اوشاقلاری بوراخمامالی.
خسته یاخشی اولدوقدان سونرا، یاتدیغی اوتاغی و ائله‌ده اورادا اولان

---

۱. – toxin
۲. – سه‌روم: سرم

شــــئیلری(فارمالین) یاخود(ســـوبلیمه) محلـــوللاریبلا ضدعفونی(دیزنیفقسیـــه) ائله‌مَـــلی.

دکتر مسعود یوسفزاده

- آذربایجان ۱۳۲۴،یکشنبه ۱۱ آذر، شماره ۶۸، ص۲

هیئت ملی‌دن بهداری‌یه یازیلمیش کاغذ

شماره ۷۸ ۴-۹-۲۴
اداره بهداری استان ۳
بقرار گزارش وارده به هیئت ملی آذربایجان راجع به شیوع مرض تیفوس در قراء میاردان و نوچه‌ده ازمحال سهندآباد و مهرانرود شیوع پیدا کرده و تلفات زیاد داده است. نه پزشک نه دارو، بهیچوجه وسیله تداوی نیست. مقتضی است بفوریت گزارش جامعی از این بابت ارسال و از اقداماتی که خواهد شد هیئت آذربایجان را مستحضر فرمائید.

****

رئیس هیئت ملی آذربایجان علی شبستری

اداره بهداری‌نین یازدیغی جواب
شماره ۸۸۱۵ ۷-۹-۲۴
پاسخ نامه شماره ۷۸-۴-۹-۲۴
به اطلاع میرساند که قبل از وصول نامه آن هیئت ملی نامه شماره ۸۵۴۹ / ۲۶-۸-۲۴ و ۸۷۶۰-۲۴/۹/۱ نسبت به اطفاء بیماری محل مزبور دستورات لازم به بهداری سراسکند هشترود داده شده است.

معاون بهداری استان سوم
دکتر پزشکی

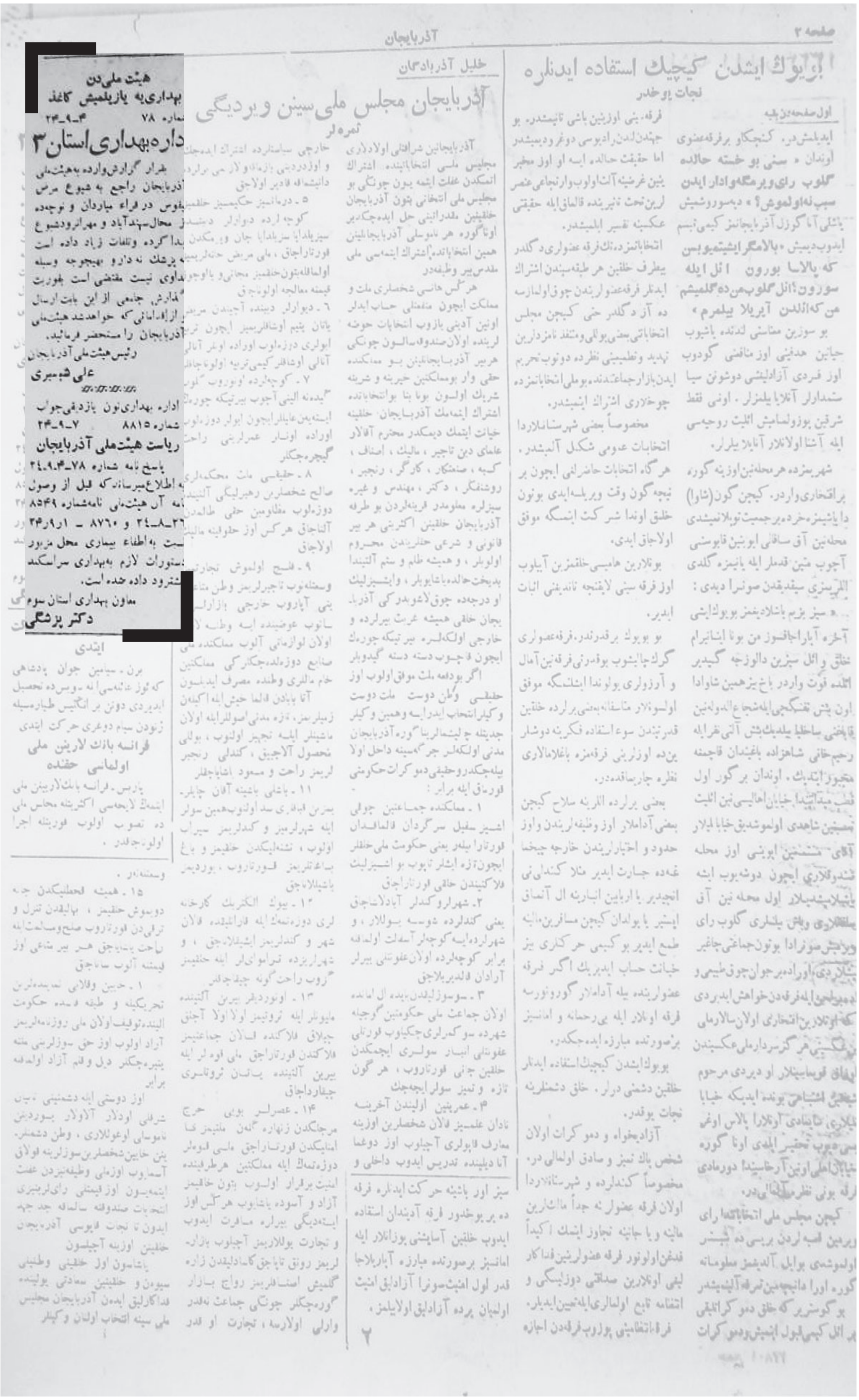

هیئت ملی‌دن
بهداری‌یه یازیلمیش کاغذ
شماره ۷۸ ۲۴-۹-۴

اداره بهداری استان ۳

بقرار گزارش وارده به هیئت ملی آذربایجان راجع به شیوع مرض تیفوس در قراء میاردان و توجیده از محال سهندآباد و مهرانرود شیوع پیدا کرده وتلفات زیاد داده است به پزشك نه دارو و هیچ‌گونه وسیله مداوی نیست مقتضی است بفوریت گزارش جامعی از این بابت ارسال و از اقداماتی که خواهدشد هیئت ملی آذربایجان را مستحضر فرمائید.

رئیس هیئت ملی آذربایجان
علی شبستری

اداره بهداری‌نون یازدیقی جواب
شماره ۸۸۱۵ ۲۴-۹-۷

ریاست هیئت ملی آذربایجان

پاسخ نامه شماره ۷۸-۲۴.۹.۴ به اطلاع میرساند که قبل از وصول نامه آن هیئت ملی نامه‌شماره ۸۵۴۹ ۲۶-۸-۲۴ و ۸۷۶۰ - ۱ر۹ر۲۴ نسبت به اطفاء بیماری محل مزبور دستورات لازم به بهداری سراسکند شترود داده شده است.

معاون بهداری استان سوم
دکتر پزشگی

» آذربایجان ۱۳۲۴،یکشنبه ۱۱ آذر، شماره ۶۸، ص۲

- آذربایجان ۱۳۲۴،چهارشنبه ۲۸ آذر، شماره۸۱، ص۴

تریاک و اونونلا مبارزه

اوزون مدتلر واردیر کی تریاکا مبتلا اولان اشخاص ایران و آذربایجانین هر بیر یئرینده آز یا چوخ واردیر. البته بو جور بدبختچیلیک اولاندا بیزیم تدبیرلریمیز معین اندازه‌ده، او جور ناقصلیگی آرادان قالدیراجاییق. تهران کیمی بؤیوک شهرده هر بیر قهوه‌خانایا داخیل اولساق بو جور تریاکخانالارا راست گلریک. مخصوصاً قهوه دوکانلارینی پرده‌یله ایکی یئره بؤلوبلر، دالی طرفینده تریاکی‌لر تریاک چکیر و قاباق طرفده ایسه آیری یولو دوشن موشتری‌لر چای اوچون گئدیرلر.

اما آذربایجان طرفلرینده اولسادا دالدا – بوجاقدادیر. اکثر سالیم موشتری هئچ او جور یئرلری قطعیاً تانیماز، اما تصادفاً او جور یئره یاخینلاشاندا انسانی گیجه‌لدن بیر یانیق تریاک قوخوسو گلیر و تریاک چکمه‌ین اشخاصی ناراحات ائدیر.

ایندی مسئله‌نین او بیری اوزونه کئچک. آیا ایستر جنوبی و ایسترسه شمالی ایراندا بو تریاک ایله مشغول اولان انسانلار بیزیم قارداشیمیز-یولداشیمیز، هموطنیمیز دئییلمی؟ مگر بو بدبختلر فردوسینین اثری اولان «شاهنامه»ده گؤستریلن قهرمانلارین و یا قدیم ایران شاهلارینین شجاعتلرینین اؤولادلاری دئییلمی؟ نه اولدو کی همان اشخاص بو جوره بدبخت اولدو؟ سببی ندیر؟ بوندان بئله گؤرسه‌نیر کی بونلاری بو آخیرینجی ۳۵ ایل ایچریسینده بدبخت ائدیبلر. او لحاظ ایله کی ایراندا وطن‌پرور و حسابی آدام اولماسین. بو ایشلری بو شکله سالان عامللر بیر پارا بخیل و خائن و ایرانین همیشه ذلیل‌لیگینی آرزو ائدن آلچاق و مردار شخصلردیر کی تریاکی او وقت زور ایله ایرانا ادخال ائدیب جماعتین آراسیندا مود (دب) سالیبدیر. نه ائدک عیبی یوخدور وقت اولار بیز ایرانلی و آذربایجانلی‌لار کبیر اولوب اوجورلارین حئسابینی تصفیه ائدهریک. تریاک، قاقایین[۱]، شیره، حشیش و مورفین فقط دوا دوزلتمکدن اؤترو داواخانالاردا لازیم‌دیر نه اینکی اوجوره جاماعات آراسیندا معمول

۱. – قاقاین: کوکائین

اولسون، نتیجه‌سینده خالقی بئچارا ائتسین!
تریاک انسانین عؤمرونو زهرله‌مکله آزالدیر مثلاً بیر انسان ۹۰ یاشیندا فوت اولاجاق ایمیش تریاکی چکدیگیندن ۵۰-۶۰ یاشیندا دنیادان گئدیر. اوندان علاوه تریاکی بیر آدام همیشه سست، تنبل، مورگولوین (چورت ویران) و ایشیندن آواره اولار.
هر آخشام تریاکخانالاردان ال چکمز، حتی گئجه‌لریده تریاکخانالاردا قالیرلار. بس بو بیچاره نه وقت ائوینه چؤرک قازانیر و یا قازانمیرسا ائوینین اساسینی ساتیر یئییر. بوندان‌دا ایش اولماز.
در صورتیکه وطنیمیز اونلارا اومود باغلاییر، وطنیمیزین عزیز خاک پاکنی دوشمن‌لردن قورویوب اصلاح اولونماسینا چالیشاجاقدیر اودور کی بو جوره انسانلار هم او دنیاسیندا هم بو دنیاسیندا بی‌عرضه و ذلیل و اوزو قارادیر. بو لحاظ ایله صلاحیت‌دار عالی‌مقام دموکرات رهبرلریندن خواهیش ائدیرم بو قسمته یاخشی نظر یئتیرسینلر کی بلکه بو بدبخت‌چیلیق آرادان گئده و بو باره‌ده دندان‌شکن (دیش سیندیران) قانونلار قویولمالی کی بیرده بیر آدام تریاک دورهسینه دولانماسین و تریاکا تشویق ایدن اشخاصی ده عدالت محکمه‌سی‌نین قاباغیندا یعنی جرم‌لر و مجازاتلار اولونسون (تشویق بوجور اولور گؤرورسن کی یولداش یولداشی آپاریر اوجور بی‌صلاح یئرلره بئله دئییر: «بیرنفس چک هئچ اولماسا بیرنفس» یولداشی نه قدر دئییر: «جانیم گل قویاق گئدک» اولمور آخیردا بیرنفس یا ایکی نفس چکیب عادت ائدیر. اوندان سونرا یولداش‌سیز اؤزو گئدیر و یا تریاک چکنده گویا بیربیرلرینه احترام ائدیرلر بیریسی احترامیله حقه- ماشانی توتور او بیریسی‌ده کمال ادبله چکیر.
بونا باعث اولان تشویقاتچیلار انسانین معنوی قاتلی‌دیرلر. چونکی قاتل آشکارا آدامی وورور اما بونونکی او قاتل‌لیکدن رنگلیدیر. بئله قاتل‌لر ائله انتیک رول اویناییرلار کی هئچ عصرده بونلاری محکمه‌یه چکن اولمور.
چونکی اوسته گؤستردیییم کیمی ممکن‌دور بیر تریاکی آدام صاف واقتی اولسا ایدی ممکن ایدی ۹۵-۹۰ قدر یاشیا ایدی اما تریاکی اولاندان سونرا عؤمرو زهرلهنیر ۵۵-۵۰ یاشیندا محو اولوب گئدیر.
البته بندهنین بو اندازه بو فرقهیه و بو آذربایجان و ایران استقلالینا

علاقـه‌م اولدوغونـا امیـدوارم کی بونـدان سـونرا قطـعی صورتـده بئلـه ایشـلره یـول وئرمهییـب بدبحـت اولانلاری دا تدریجـاً او یولـدان قایتاراجاقدیـر.
فرضـاً بیریـسی گونـده ۲۰ مثقـال تریـاک چکیـر. خیرداخیـردا ۱۹ مثقـالا، ۱۸ مثقـالا و آخیـردا آزالدیـب ۱ مثقـالا چاتدیرمالی‌دیـر کی اودا تدریجـاً اؤز ماهیتیـنی ایتیـرر و یـا بـونلاری تئـز تأثیـر ائدیـجی ضدتریـاک داوالاری ایلـه تجهیـز ائتمهـلی و او جـور علاجلار ایلـه معالجـه ائتمـک لازیمدیـر کی بلکـه بـو بلای ناگهانـدان ایرانـلی و آذربایجانلی‌لاریـن یاخـاسی قورتارسیـن.
حـرام اولسـون او پـوللار کی تریاک‌خانانـالاردا تریـاک سـاتماق ایلـه قازانیلیب‌لار. اوجـور یئرلـرده قازانیلمیـش پوللار مـردار اتـدن حارامدیر.
تدریجـاً بئلـه بایقـوش یووالاریـنی آرادان قالدیرمـاق لازیمدیـر و تریاک‌خانـا صاحبلـری او پئشـهلری گـرک بوراخیـب آیـری پئشـه آختارسیـنلار. جماعـتی یازیـق ائتمه‌سینلـر، چـون کی بـو ایـشی گؤرنلـر هـم جماعـت قارشیسینـدا و هـم دیـن پیشـوالاریمیزین قاباغینـدا شـغل‌الذمه (پیـس ایـش گؤرمـوش) اولـورلار.
البتـه گله‌جکـده بـو عدالـت قانـونی ایشیـنی محکملتمکلـه او جـور اشـخاصلا مبـارزه ائده‌جکلـر. گـرک گله‌جـک یئـنی حیاتیمیـزدا تشـویقاتچی گیزلیـن و آشـکارا تریـاک سـاتان اولماسیـن و اگـر اولارسـا محکمـه قارشیسینـدا جوابـده اولاجـاقلار.
بوتـون مملکتـده اولان تریـاک هامیـسی گـرک انحصـار آلتینـا آلینسیـن. یعنی آزاد فـروش اولماسیـن. اؤزو ده داواخانـالاردا سـاتیلماق شـرطی ایلـه (آیـری یئرلریـن سـاتماغا اختیـاری اولماسیـن. اگـر آیـری یئـرده آلـقی- سـاتقی مشـاهده اولونورسـا بیر مجازاتـا صاحیبدیـر) داواخانـادا تدریجاً تریاکیـن قیمتین باهالاندیریـب، ضـد تریاکیـن قیمتیـنی اوجوزلاندیرسیـن. داواخاناچینیـن وظیفـه‌سی بـودور کی، تریاکیلـره حتی‌الامـکان تریـاک سـاتماسین. ساتسـادا آزاراق جیـره قویسـون کی آخیـردا هئـچ وئرمه‌سیـن. عوضینـده ضـد تریـاکا تشـویق ائله‌سینلـر و او جـوره داوانی(تریـاکی تـرک ائتمـک اوچـون) ایشـلنمه‌یینی و معالجه‌سینیـن دسـتورونو اؤیره‌تسینلـر.

صفا

آذربایجان

۱۹ دسامبر ۱۹۴۵

شماره ۸۱ دوره دوم

تریاك و اونونلا مبارزه

اوزون مدتلر واردرکه تریاکه مبتلا اولان اشخاص ایران و آذربایجانین هر بر یرینده آز یا چوق واردر البته بوجور بدبخت‌چیلق اولاندا بزیم تدبیرلریمیز معین‌اندازه‌ده اوجور ناخوشلیگی آرادان قالدیراجاق. تهران کیمی بویوك شهرده هر بر قهوه‌خانه‌یه داخل اولساق بوجور تریاکخانه‌لره راست گله‌ریك مخصوصاً قهوه دکانلارینی پرده ایله ایکی یئره بولوبلر دالی طرفده تریاکیلر تریاك چکیر وقاباق طرفده ایسه آیری یولو دوشن مشتریلر چای ایچون گیدیرلر.

اما آذربایجان طرفلرینده اولسادا دالدا بوجاقدادر اکثر سالم مشتری هیچ اوجور یرلری قطعیا تانیماز اما تصادفا اوجور یئره یاخین لاشانده انسانی گیجه‌لدن بر یانیق تریاك قوخوسی گلیر وتریاك چکیبن اشخاصی ناراحت ایدیر.

ایندی مسئله‌نین اوبری اوزونه گیچك. آیا ایستر جنوبی‌وایسترسه شمالی ایراندا بو تریاك ایله مشغول اولان انسانلار بزیم قارداشیمز یولداشیمز هم‌وطنیمیز دگلمی؟! مگر بو بدبختلر فردوسی‌نین اثری اولان «شاهنامه» ده گوستریلن قهرمانلارین ویا قدیم ایران شاهلارینن‌شجاعتلرینین اولادلری‌دگلمی؟ نه‌اولدی‌که همان اشخاص بوجوره بدبخت اولدی؟! سببی‌نه‌درر؟ بوندان‌بیله گوره‌نیر که بونلاری بوآخرنجی ۳۵ ایل ایچریسنده بدبخت ایدوبلر او لحاظیله که‌ایراندا وطن‌پروروحسابی آدام اولماسون بوایشلری بوشکله سالان عامللر برپارا بخیل‌و خائن‌و ایرانین‌همیشه ذلیل‌لیگنی آرزو ایدن آلچاق و مردار شخصلردرکه تریاکی او وقت زور ایله ایرانه ادخال ایدوب جماعتین آراسندا مود (دب) سالوبدر. نه ایدك عیبی‌بوخدوروقت اولار بیز ایرانلی و آذربایجانلیلار البیر اولوب اوجورلرین حسابینی تصفیه ایده‌ریك‌تریاك، قاقاین‌شیره، حشیش‌ومورفین‌فقط دوا دوزلتمگدن اوتری دواخانه‌لرده لازمدر نه‌اینکه بوجوره جماعت آراسندا معمول اولسون‌که نتیجه‌سنده خلقی بیچاره ایتسین.!

تریاك انسانین عمرینی زهرلمك‌له آزالدیر مثلا بیر انسان ۹۰ یاشندا فوت اولاجاق ایمیش تریاکی چکد یگیندن۵۰_۶۰ یاشندا دنیادن گیدیر بوندان‌علاوه تریاکی بیرآدام‌همیشه سست تنبل مورگولییه‌ن (چرت ووران) و ایشیندن آواره اولار. سحر آخشام‌تریاکخانه‌لردن‌ال‌چکمز حتی گیجه‌لرده تریاکی‌خانه‌ده قالیر لار بس بو بیچاره نه وقت ایوینه چوره‌ك‌قازانیرویا قازانیرسا ایوینین اشیاسینی ساتیر ییور. بوندان‌ادایش اولماز.

در صورتیکه وطنیمیز اونلارا امید باغلیورکه وطنیمیزین‌عزیز خالقی

یاکنی دشمنلردن قورویوب اصلاح اولونماسینا چالیشاجاقدر اودرکه بوجوره انسانلار هم او دنیاسنده و هم‌ده بو دنیاسندا بی‌عرض‌وذلیل و اوزو قارادر. بولحاظیله‌صلاحیتدار عالیمقام دموکرات رهبرلریندن‌خواهش ایدیریمکه عمده بوقسمته توجه یترسونلارکه یاکه بو بدبخت‌چیلیق آرادان گیده وبو‌یرده دندان شکن (دیش سیندیران) قانونلار قویولمالیکه بیرده بیر آدام تریاك دوره‌سینه‌دولاناماسین وتریاکه تشویق ایدن اشخاصیده عدالت محکمه‌سینن قاباغیندا یعنی جرملر و مجازاتلار اولونسون (تشویق‌بوجور اولور گورورسنکه یولداش یولداشی آپاریر اوجور بی صلاح یئرلره بویله دییور «بیرنفس جك هیچ اولماسا بیر نفس» یولداشی نقدر دییور که «جانم گل قویاق گیدك» اولمور آخردا بیرنفس یا ایکی نفس چکوب عادت ایدیر اوندان صونرا یولداش سیز اوزی گیدیر و یا تریاك چکنده گویا بیر بیرلرینه احترام‌ایدیرلر بیربیسی‌احترام میله حقه ماشانی دوتور اوبیربیسی‌ده کمال ادبله چکیر.

بونا باعث اولان تشویقانچیلار انسانین معنوی قاتیلدرلر چونکه‌قاتل آشکارا آدامی وورور اما بونین که او قاتل‌لیق‌دان رنگلی‌در. بئله‌قاتیللر اویله انتیك رول اوینایورلار که هیچ عصرده بونلاری محکمه‌یه چکن اولمور. چونکه اوسنه گوستردیگیم کیمی ممکندر بر تریاکی آدام‌صاف وقتی‌اولسا ایدی ممکن‌ایدی ۹۰_۹۵ قدر یاشیا ایدی اما تریاکی اولاندان سونرا عمری‌زهرلنیر۵۰_۵۵ یاشنده‌محو اولوب گیدیر.

البته بنده‌نین بو اندازه بوقرله‌یه و بو آذربایجان و ایران استقلالینه علاقم اولدوغونا امیدوارم که بوندان صونرا قطعی‌صورتده بوجور ایشلره یول ویریلمیوب بدبخت اولانلاری‌دا تدریجا او یولدان قایتاراجقدر.

فرضا بریسی گونده ۲۰ مثقال تریاك چکیر خردا خردا ۱۹ مثقالا ۱۸ مثقالا وآخردا آزالدوب ۱ مثقالا چاتدیرمالی که‌اوداتدریجا اوزماهیتنی ایتیره‌و ویابونلاری‌تیز تاثیرایدیجی ضد تریاك دوالارایله تجهیز ایتملی و اوجور علاجلارایله معالجه ایتمك لازمدرکه یاکه بو بلای ناگهاندان ایرانلی و آذربایجانلیلارین یاخاسی قورتارسون.

حرام اولسون او پوللارکه تریاکیخانه‌لرده تریاك‌ساتماقایله قازانوب لار اوجور یرلرده قازانیلمش‌پوللار مردار اندن حرامدر.

تدریجا بوجوره یاپوش بووالاربنی آرادان قالدیرماق لازمدر و تریاکخانه صاحبلری او پیشه‌لری گرك بوراخوب آیری بیشه آختارسونلار جماعتی پازیق ایلمه سونلر چونکه بو ایشی گورنلر هم جماعت قارشوسنده و هم‌دین پیشوالریمزین قاباغنده شغل الذمه (پیس ایش گورموش) اولورلار.

البته گله‌جکده بوعدالت قانونی ایشینی‌محکم‌لتمکله اوجور اشخاصلا مبارزه ایده‌جکلر گرك گله‌جك بنی جانمیزده تشویقچی گیرلین و آشکاره تریاك ساتان اولماسون و اگر اولارسه محکمه قارشوسنده جوابده اولاجاقلار.

بتون مملکتده اولان تریاك‌ناموسی گرك انحصار آلتینا آلینسون یعنی آزاد فروش اولماسون اوزیده دوا خانه‌لرده ساتیلماق شرطیله (آیری یرلرین ساتماقا اختیاری اولماسون اگر آیری‌یرده آلفی- ساتقی‌مشاهده اولونارسه بیر مجازاته صاحبدر)

دواخانه‌ده تدریجا تریاکین‌قیمتین بهالاندیروب ضد تریاکین قیمتنی اوجوزلاندیرسون. دواخانه چینین وظیفه‌سی بودورکه تریاکیلره حتی المکان تریاك ساتماسون ساتسادا آزاراق جیره قویسونکه آخیردا هیچ ویرمه‌سین. عوضنده ضد تریاکه تشویق ایلمه‌سونلر و اوجوره داوانی (تریاکی ترك ایتمك‌ایجوز) ایشلنمه گینی و معالجه‌سینن ده‌توریلو اوگره‌تسونلر.

صفا

یاشاسین ملی بایرامیمیز

دکتر: مسعود یوسف‌زاده

ملت تشویق ولمالی

شیروخورشید

صحنه سینده

محمد زعفرانچی

۲۱ آذر

اخطار

الهامی

آگهی اداری

از آقایان مشترکین محترم متمنی است در پرداخت وجه آبونمان تسریع فرمایند

» آذربایجان ۱۳۲۴،چهارشنبه ۲۸ آذر، شماره۸۱، ص۴

- آذربایجان ۱۳۲۴،سه‌شنبه ۳ دی، شماره ۸۵، ص۲

آذربایجانین حفظ‌الصحه‌سی حقینده

هر یئرده تمیزلیک رعایت اولونارسا اورادا مرض آز اولار. مرض سویون خارابلیغیندان، توزدان و آیری کثافتلردن باش وئرر. یئر وارکی اورادا گؤز آغریسی(تراخوما) و یئر وارکی قیزدیرما و یا مالاریا پیدادیر. او بیری مرضلر ده بونون کیمی چوخ تولید ائله‌ییر. بیزیم اؤلکه‌میزین حفظ‌الصحه جهتینجه نظارت اولونماسی لاپ واجبدیر.

۱- خیابانلاریمیزین آسفالت(بؤیوک شهرلریمیزده) اولماسی.

۲- هر یئرده سو آنبارلارین کلّیه‌سینی ملغی ائتمک، اونون عوضینده هر کوچه‌یه و هر خیابانا یاخشی ایچمه‌لی سو کمرلری چکیب هر ۲۰۰ مترده بیر یاریم متر اوجالیقدا لوله قاوزامالی کی اورادان تمیز و سرین دورو سولار جاری اولسون و الا آنبار سولاری تماماً کهنه قوخوموش، قوردلو اولدوغوندان انسانلارین قارنیندا پتریشین[1](سوغولجان قوردو) عمله گلیر. بو جور مسئله‌لره گؤره سو آنباری هئچ یئرده اصلاً لازیم دئییلدیر.

۳- سلاخ خانالارین کثیف سو چکن آرخلاری گرک انسان ترددو اولمویان شهر کناریندا بیر دره‌یه یا قایا ائنیشینه و یا اینکی بؤیوک چایلارا قاریشان خیردا چایا طرف چکیلسین. اؤزو ده، او آرخلار منبعدن تا منصبه کیمی اوستو محکم اؤرتولموش اولسون، بیر نابلد بیلمه‌سین کی بوردا آرخ وار یا یوخ(مثلاًتبریز شهرینین کثیف آرخلاری آجی چاییندا قورتارمالیدیر. چونکی سلاخ خانا اورا یاخیندیر) اما تأسفلر ائدمه‌لیدیر کی بو آرخلارین منصبلرینی کنار باغلار اؤتورورلر، صحیه‌جه دوز دئییلدیر(اؤزلرینین ده اوستو آچیقدر).

۴- بوتون بو اؤلکه‌ده اولان اصل شوسه و فرعی یوللارین آباد اولماسی توزون قالخماماسینا باعث اولار. چونکی بو جور یئردن آت-قاتیر، ائششک، دَوه چاروادارلاری دا عبور ائدیر و تصادفاً پیاده‌لیگدن گئدن مسافره ده راست گلمک اولار(شوسه اؤزونه گؤره و فرعی یوللار اؤزونه گؤره آباد اولمالی‌دیر).

۵- چشمه‌لر و یوللاری قبریستان اولان چوخ یئرلردن اوزاقدا اولمالدیر.

۱.

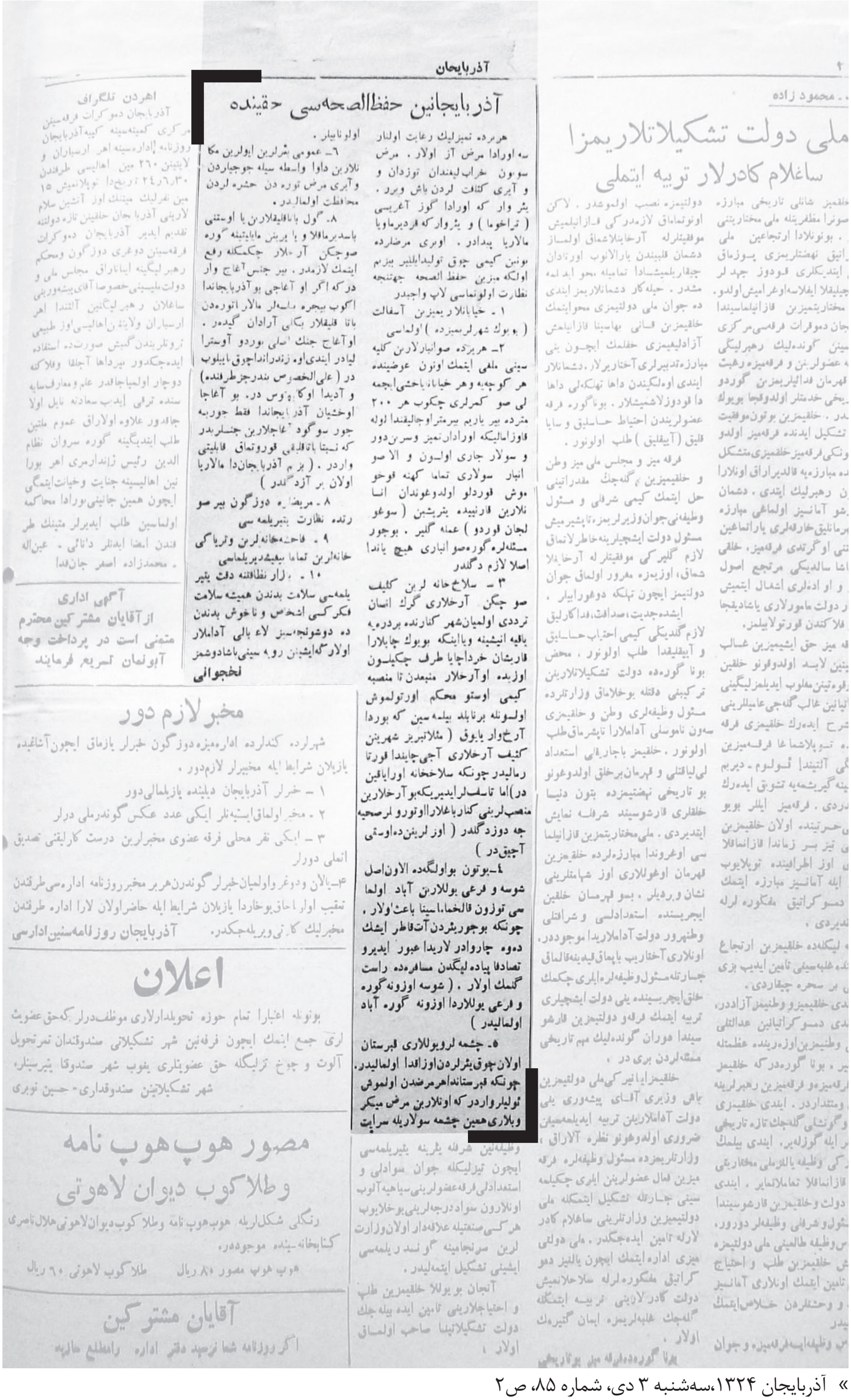
آذربایجان

آذربایجانین حفظ‌الصحه‌سی حقینده

هر یرده تمیزلیک رعایت اولنار سه اورادا مرض آز اولار. مرض سویون خراب‌لیغندان توزدان و آیری کثافت لردن باش ویرر. یئر وار که اورادا گوز آغریسی (تراخوما) و یئر وار که قزدیرما و یا مالاریا پیدادر. اوبری مرضلرده بونین کیمی چوق تولیدابلیلیر بیز بو اولکه‌میزین حفظ‌الصحه جهتنجه نظارت اولونماسی لاپ واجبدر

۱ ـ خیابانلاریمیزین آسفالت (بویوک شهرلریمیزده) اولماسی

۲ ـ هریرده صوانبارلارین کلیه سینی ملغی ایتمک اونون عوضینده هر کوچه‌یه وهر خیابانا یاخشی ایچمه لی صو کمرلری چکوب هر ۲۰۰ مترده بیر یاریم بیرمتر اوجالیقندا لوله قاوزامالیکه اورادان تمیز وسرین دور و سولار جاری اولسون و الا صو انبار سولاری تماما کهنه قوخوموش قوردلو اولدوغوندان انسانلارین قارنیده یتریشین (سوغولجان اوردو) عمله گلیر. بوجور مسئله‌لره گوره صو انباری هیچ یاندا اصلا لازم دگلدر

۳ ـ سلاخ‌خانه لرین کثیف صو چکن آرخلاری گرک انسان تردد اولمیان شهر کنارنده بیردره یه یا الیه انیشینه ویا اینکه بویوک چایلارا قاریشان خرداچایا طرف چکیلسون اوزیده اوآرخلار منبعدن تا منصبه کیمی اوستو محکم اورتولموش اولسونله برنابلد بیلمه سین که بوردا آرخ وار یابوق (مثلا تبریز شهرینن کثیف آرخلاری آچی‌چایندا قورتارمالیدر چونکه سلاخخانه اورایاقین در) اما تاسف‌لرایدیریکه بو آرخلارین منصب‌لرینی کنار باغلارا اوتورولر صحیه جه دوزدگلدر (اوز لرینن‌ده اوسدی آچیق‌در)

۴ ـ بوتون بو اولکه‌ده الاون اصل شوسه و فرعی یوللارین آباد اولماسی توزون قالخماسینا باعث اولار، چونکه بوجوریئردن آت قاطر ایشک دوه چاروادارلاریدا عبور ایدیرو تصادفا پیاده لیگدن مسافرده راست گلمک اولار. (شوسه اوزونه گوره و فرعی یوللاردا اوزونه گوره آباد اولمالیدر)

۵ ـ چشمه لرو یوللاری قبرستان اولان چوق یئرلردن اوزاقدا اولمالیدر. چونکه قبرستاندا هر مرضدن اولموش ئولیلر واردر که اونلارین مرض میکرو بلاری همین چشمه سولاریله سرایت

اولونابیلر.

۶ ـ عمومی یئرلرین ایولرین مکانلارین داوا واسطه سیله جوجیاردن و آیری مرض توره دن حشره لردن محافظت اولمالیدر.

۸ ـ گول باتاقلیقلارین یا اوستنی باسدیرمالا و یا بریش مایایتیبه گوره صوچکن آرخلار چکمکله رفع ایتمک لازمدر. بیر جنس آغاج وار در که اگر او آغاجی بو آذربایجاندا اکوب بیجره بلسه‌لر مالار اتوره‌دن باتا قلیقلار بکلی آرادان گیدر. او آغاج جنگ اصلی یوردو آوستراليادر ایندی او زندراندا چوق یایلوب در (علی‌الخصوص بندرجز طرفنده) و آدیدا اوکالیپتوس در. بو آغاجا اوخشیان آذربایجاندا فقط جوربه‌جور سوگود آغاجلارین جنسلریدر که نسبتا باتاقلیقی قوروتماق قابلیتی واردر. (بزیم آذربایجاندا مالاریا اولان یر آز دگلدر)

۸ ـ مریضخانه دوزگون بیر صورتده نظارت یتیریلمه‌سی

۹ ـ فاحشه‌خانه‌لرین و تریاکی خانه‌لرین تماما بیغیشدیریلماسی

۱۰ ـ بازار نظافتنه دقت یتیریلمه‌سی سلامت بدندن همیشه سلامت فکر کسی اشخاص و ناخوش بدندن ده دوشونجه‌سیز لاءبالی آداملار اولار گه ایشینن رو به سینی باشا دوشمز

نخجوانی

» آذربایجان ۱۳۲۴،سه‌شنبه ۳ دی، شماره ۸۵، ص۲

چونکو قبریستان‌دا هر مرضدن اؤلموش اؤلولر واردیر کی اونلارین مرض میکروب‌لاری همین چشمه سولاری ایله سرایت اولونا بیلر.
۶-عمومی یئرلرین، ائولرین، مکانلارین، دوا واسطه‌سیله جوجولردن و آیری مرض تؤره‌دن حشره‌لردن محافظت اولمالی‌دیر.
۷-گؤل باتاقلیق‌لارین یا اوستونو باسدیرماق‌لا و یا یئرینین مایلیتینه گؤره سو چکن آرخلار چکمک‌له رفع ائتمک لازیم‌دیر. بیر جینس آغاج واردیر کی اگر او آغاجی بو آذربایجاندا اکیب بئجره بیلسه‌لر مالاریا تؤره‌دن باتاقلیق‌لار به کلّی آرادان گئدر. او آغاجین اصلی یوردو آوسترالیادیر. ایندی او، مازندراندا چوخ یاییلیبدیر (علی الخصوص بندر جز طرفینده) و آدی دا اوکالیپوسدور. بو آغاجا اوخشایان آذربایجاندا فقط جور به جور سؤیود آغاجلارین جینسلری‌دیر کی نسبتاً باتاق‌لیغی قوروتماق قابلیتی واردیر بیزیم آذربایجاندا مالاریا اولان یئر آز دئییلدیر).
۸- مریضلره دوزگون بیر صورتده نظارت یئتیریلمه‌سی.
۹- فاحشه خانالارین و تریاک خانالارین تماماً ییغیشدیریلماسی.
۱۰- بازار نظافتینه دقت یئتیریلمه‌سی، سلامت بدندن همیشه سلامت فیکیر کی، اشخاص و ناخوش بدن ده دوشونجه‌سیز لاءبالی آداملار اولار کی، ایشینن رویه‌سینی باشا دوشمز.

نخجوانی

- آذربایجان ۱۳۲۴،چهارشنبه ۱۲ دی، شماره ۹۱ – ص ۱ و ۴

صحیه وزیریمیزله بیر مصاحبه

صحیه‌ده حقوق مسئله‌سی – ایلده آلتی آی اعتصاب- یئنی آچیلمیش بیر مریضخانا- بیر تیمارگاه داها آچیلاجاق-مجانی دوا وئرمک مسئله‌سی-حکیم آزلیغی-مالیکلردن توقع اولونان کمک. اوخوجولاریمیزی ملّی حکومتیمیزین صحت و سلامت ساحه‌سینده باشلادیغی جدی اصلاحاتدان خبردار ائتمک اوچون دونن ساعت ۱۲ده صحیه وزیریمیز آقای دکتراورنگی ایله باش محرریمیز آراسیندا گئدن مصاحبه‌نی آشاغیدا درج ائدیریک:
جاوان و فعال صحیه وزیریمیز منی چوخ سئوینج و علاقه ایله قارشیلادیلار. ایشلرین متراکم و فوری اولدوغونا باخمایاراق وزیریمیز صحیه ایشلری خصوصوندا مفصل توضیحات وئردیلر: «صحیه‌ده ایمدیه قدر نه کیمی اقدامات عمله گلدیگین» سوروشدوغوم زامان، گنج وزیریمیز بئله توضیح وئردیلر:
«اصولاًبوردادا، ملّی حکومتیمیز قورولماقدان، و صحیه ایشلری منه تاپیشیرلماقدان قاباق، صحیه یا قدیم «اداره بهداری» عضولرینین حقوقی آیلارلا دالی دوشموشدو. بو اوزدن، ایلده آلتی آی صحیه مأمورلاری اعتصاب حالیندا ایدیلر. ملّی حکومت صحیه‌نی الینه آلدیقدان اوّل، خیریه مریضخاناسیندان باشقا هئچ بیر صحیه مؤسسه‌سی دائر دئییلدی. مأمورلار اؤز دالی دوشموش آیلیقلارین مطالبه ائدیردیلر...
ملّی حکومتیمیز اداره‌نی الینه گئچیردیکدن سونرا، مأمورلارا قطعی صورتده حقوقلارینین وئریله‌جگی باره‌سینده تأمینات وئریلدی و ایمدی صحیه مأمورلاری حکومتین قولونا دایاناراق صمیمت ایله ایشه باشلامیشلار...
ایمدی بوتون تیمارگاه‌لار و مریض‌خانالار ایشه باشلاییبلار. بوندان علاوه، دونن آخشام مدتلردن بری آقای دکترخطیب شهیدی‌دن آلینمیش مریضخانا، ملّی حکومتیمیزین سئوگیلی رهبری آقای پیشه‌وری، ملّی مجلیسیمیزین رئیسی آقای شبیستری و باشقا وزیرلر و شهرین معارفینین حضوروندا افتتاح اولوندو.
بو مریضخانا بیرینجی دفعه اولاراق تبریزده عفونی و مسری مرضلره

شماره ۹۱ ایکنجی دوره

۴شنبه ۱۲ دیماه ۱۳۲۴

آذربایجان

بو روزنامه جنبش ثمربه‌سی اولاراق وسائط نقلیه و مالیه تأمینی موقع انتشاره قویولور

جای اداره تبریز خیابان ستارخان

تکشماره ۱ ریال

آبونه	ایلیک	۲۵۰	ریال
۶	آیلیق	۱۳۰	«
۳	«	۶۰	«

بو روزنامه آذربایجان دموکرات فرقه‌سینین ناشر افکاریدر

صحیه وزیریمیزله بیر مصاحبه

صحیه‌ده حقوق مسئله‌سی ـ ایلده آلتی آی اعتصاب ـ یئنی آچیلمیش بیر مریضخانه ـ بیر تیمارگاه داها آچیلاجاق ـ مجانی دوا ویرمک مسئله‌سی ـ حکیم آزلیغی ـ مالکلردن توقع اولونان کمک

اوخوجی لاریمیزی ملی حکومتیمزین صحت و سلامت ساحه‌سینده باشلادیغی جدی اصلاحتدان خبردار ایتمک ایچون دونن ساعت ۱۲ده صحیه وزیریمز آقای دکتر اورنگی‌ایله باش محرریمیز آراسندا جریان ایدن مصاحبه‌نی آشاغیدا درج ایدیریک:

جوان و فعال صحیه وزیریمز منی چوخ سوینج و علاقه‌ایله قارشیلادیلار. ایشلرین مشراکم و فوری اولدیغنا باخمیاراق وزیریمیز صحیه ایشلری خصوصنده مفصل توضیحات ویردیلر:

«صحیه‌ده ایندیه قدر» کیمی اقداماتعمله گلدیگین» سوروشدیغیم زمان، گنج وزیریمیز بیله توضیح ویردیلر:

ـ اصولا بوراده، ملی حکومتیمیز قورولساقدان، و صحیه ایشلری نه تابشرلمساقدان قاباق، صحیه یا قدیم «اداره بهداری» عضولرینین حقوقی آیلارلا دالی دوشموشدی، بو یوزدن ایلده آلتی آی صحیه مامورلاری اعتصاب حالتدا ایدیلر. ملی حکومت صحیه‌نی الینه آلدیقدان اوّل، خیریه مریضخانه‌سیندان باشقا هیچ بر صحیه موسسه‌سی دایر دگلدی، مامورلار اوز دالی دوشموش آیلیقلارین مطالبه ایدیردیلر...

ملی حکومتیمیز اداره‌نی الینه گیچردیکدن سونرا، مامورلارا قطعی صورتده حقوقلارینین ویریله‌جکی باره‌سینده تامینات ویریلدی و ایندی صحیه مامورلاری حکومتین قوبلنا دایانماراق صمیمیتله ایشه باشلامیشلار...

ایندی بوتون تیمارگاهلار و مریضخانه‌لر ایشه باشلیبلر. بوندان علاوه دونن آخشام مدت‌لردن بری آقای دکتر خطیب شهیدی‌دن آلنمش مریضخانه، ملی حکومتیمیزین سوگیلی رهبری آقای پیشه‌وری، ملی مجلسیمیزین رئیسی آقای شبستری

وباشقا وزیرلر و شهرین معارفلینین حضوریندا افتتاح اولوندی.

بو مریضخانه بیرینجی دفعه اولاراق تبریزده عفونی و مسری مرض‌لره

تخصیص ویریله‌جکدیر. مریضخانه‌نین ۲۵ تختخوابی واردر... من امید ایدیرم که بو مریضخانه‌نین تاسیسی نتیجه‌سینده بو ایل تبریزده تیفوس ایدمی‌سینین قاباغی آلینسین...

مریضخانه‌یه اولینجی دفعه آقای دکتر ممقانی‌نین مرغلیگی ایله ۳۰ نفر ناخوش قبول اولونموشدور.

بوندان علاوه ایکی گونه قدر دوه‌جی محله‌سینده یئنی بیر تیمارگاهدا تاسیس اولوناجاقدر...

صحیه وزیریمیز سونرا تیمارگاهلارا

بقیه‌سی ۴ نجی صفحه‌ده

...مثلی گورونمه‌میش فداکارلق!

ح. فتحی خشگنابی

سیاسی مبارزه آپارماق ایچون اجتماعی تربیه لازمدر

مملکت خبرلری

مجلس‌ده

دادگاه صحرائین و تبریز شهربانی اداره‌سینین رئیسی آقای عباسعلی پنبه

یکشنبه شماره‌میزده مالیه وزیریمیزله مصاحبه‌میزی اوخویون!

» آذربایجان ۱۳۲۴،چهارشنبه ۱۲ دی، شماره ۹۱ – ص۱

تخصیـص وئریله‌جکدیـر. مریض‌خانانیـن ۲۵ تختخـوابی واردیـر... مـن امیـد ائدیـرم کی بـو مریض‌خانانیـن تأسیـسی نتیجه‌سینـده بـو ایـل تبریـزده تیفـوس اپیدمیسینیـن قابـاغی آلینسیـن...

مریضخانایـا اوّلمینـجی دفعـه آقـای دکترممقانی‌نیـن معرفلیـگی ایلـه ۳ نفـر ناخـوش قبـول اولموشـدور. بونـدان علاوه ایـکی گونـه قـدر دَوه‌چی محله‌سینـده یئـنی بیـر تیمـارگاه دا تاسیـس اولوناجاقدیـر. صحیـه وزیریمیـز سـونرا تیمـارگاهلارا اشـاره ائـده‌رک توضیـح وئردیلـر کی، گئچنلـرده بـو تیمـارگاهلاردا داوا موجـود اولمادیغینـدان مراجعـه ائدنلریـن ساییسی بئـش – آلـتی نفـردن تجـاوز ائتمیـردی. بونـا گـؤره نظـره آلینیبدیـر کی، تیمارگاهلاریـن دسـته‌سینده مجـانی داوالار دا قـرار وئریلسیـن تـا خلقیـن احتیـاجی بـو حئیثـدن مرتفـع اولسـون. داوالاردان سـوء اسـتفاده ائدیلمـه‌سی اوچـون وزارتده تشـکیل اولوناجاق بیـر کمسیـون طرفینـدن هـر تیمارگاهـا مخصـوص مختلـف داوالار پیـش از وقـت بسـته بندیلیـک اولاجـاق و تیمـارگاه یـولی ایلـه مسـتقیماً مریضیـن الینه یئتیشـه‌جکدیر.

صحیـه وزیریمیـز حکیمیـن آزلیـغی مسـئله‌سینه ایشـاره ائـدرک دئدیلـر کی، تبریـز شـهری اسـتثناء اولاراق آذربایجانـدا دکتـر و حکیـم چـوخ آزدیـر. بـو اشـکالی رفـع ائتمـک اوچـون مـلی حکومتیمیـز نظـره آلمیشـدیر کی، مـلی دانشـگاهین تأسیسینـه طب دانشـکده‌سی افتتـاحی ایلـه باشلانسیـن. وزارتیمیز بـو فیکـری عمـل مرحله‌سینـه گتیرمـک اوچـون اینـدیـدن پروژه‌لـر تهیـه ائله‌مکده‌دیـر. فقـط دانشـکده‌نین دؤره‌سی۶-۷ ایـل اولدوغونـدان فـوری و ضـروری احتیـاجلاری رفـع ائتمـک اوچـون حکومتیـن تصویـبی صورتینـده معیـن طـب و مجـاز حکیـم تربیـه ائله‌مـک مقصـدی ایلـه بیـر قیسـا دؤره‌لی آموزشـگاهدا تأسیـس اولوناجاقدیـر. بونـدان باشـقا صحیـه وزیریمیـز تراخـم، مالاریـا و باشـقا سـاده مرضلـری معالجـه ائله‌مـک یولونـدا معلملردنـده اسـتقاده ائدیلمه‌سینیـن ممکـن اولدوغـون قاباغـا سـوردولر و بـو بـاره‌ده معلملـره تعـطیلات دؤره‌سینـده تعلیمـات وئرمـک اوچـون وزیرلـر هئیتینـه ده پیشـنهاد وئره‌جکلریـن سـؤیله‌دیلر.

صحیـه وزیریمیـز مصاحبـه سـونوندا مالاریـا و تراخـم کیـمی مرضلریـن معالجه‌سینـده مالیک‌لرینـده کؤمـک ائتمه‌لـری لزومـون بیلدیردیلـر. مخصوصـاً

شماره ۹۱ دوره دوم

آذربایجان

۲ ژانویه ۱۹۴۶

قدمهای اساسی حکومت ملی ما

ملی گوروله‌میزی فداکارلیق!

صحیه وزیریمیزله بیرمصاحبه

سیاسی مبارزه آپارماق ایچون اجتماعی تربیه لازمدر

دنیا خبرلری

مملکت خبرلری

چاپخانه آذربایجان

» آذربایجان ۱۳۲۴،چهارشنبه ۱۲ دی، شماره ۹۱ – ص ۴

سـردرود طرفینـده‌کی اولان مالاریاخیـز چیمَنیـن قورودولماسینـدا مالیکلریـن یاردیمینـا احتیـاج گؤروندویـون ایـره‌لی سـوردولر.
آقـای دکتـر اورنگیـدن آیریلدیغیـم زامـان مالیک‌لریـن بـو خصوصـدا میلـلی حکومتـه کؤمـک ائلیه‌جک‌لرینـه ایناندیغیـنی بیلدیردیلـر.

- آذربایجان ۱۳۲۴،پنجشنبه ۱۳ دی، شماره ۹۲، ص۱

نوروز

محترم‌دکترلریمیز

دوننکی شوماره‌میزده صحیه وزیری ایله باش محریریمیز آراسیندا اولونان مصاحبه‌نی عزیز اوخوجولاریمیز قطعاً مطالعه ائتمیشلر. یئنی صحیه وزیریمیزین اقداماتی هر حیثدن شایان تقدیردیر. آز مدتده گئچن دولتلر ایللر بویو موفق اولمادیغی ایشلری انجام ویرمر[وئرمک] شهریمیزده مریضخانا آچیلماق یئنی دولتمیزین پارلاق صحیفه‌لریندندیر. بونا نظراً شهریمیزده ناظیر اولدغوموز گونده‌لیک نظرینه چاتدیریب جدی اقدامات ائتمکلرینی آرزو ائدیریک.

دکتر هر مملکتده قیمتلی عنصرلر سیراسیندا قرار توتوب، اونون احترامی عموم ملت ایچریسینده محفوظدور. بو احترام یالنیز اونون جامعه‌یه ائتدییی حیاتی و معنوی خدمتیندن نشئت ائدیر. بو مسئله‌نی ده اونودمامالیییق کی دکتر ده جامعه‌ده یاشایانلارا احترام ائتمه‌لیدیر. لاکن بو باره‌ده اغلب آقایان دکترلر اشتباه ائدیب پولو هر شئیدن مقدم سایپرلار. کئچن دؤره‌لرده اورتادا تلف اولان مریضلرین سببلری ابداً تعقیب اولماییب، نتیجه‌ده طب عالمینی جریحه‌دار ائتمیشلر.

بیر پاره تبعیضلر سایه‌سینده طبدن اطلاعی اولمویان اشخاص یالنیز بیر ورق پاره‌یه متکی اولاراق طب عالمینه قدم قویوب خلقی اؤلدورمکدن، مینلرجه خانواده‌لری آغلار قویماقدان خوددارلیق ائتمه‌دیلر. نتیجه‌ده طب علمی شهریمیزده حقیقی معناسینی ایتیریب بیر تجارتخانا شکلینه دوشموشدور. بونا گؤره ده بعضی دکترلرین تجارتخانالارینا داخیل اولان زامان ایلک دفعه دیوارلارا نصب اولان «حق معاینه ۳۰ ریال، حق القدم ۲۰۰ ریال» لوحه‌سی تازه واردین نظرینی جلب ائدیب اصل حقیقیتی پرده آلتیندا مستور ائدیر. بیرلیکده اون تومانه مالیک اولمویان یازیق بیر کیشی اؤز جیگر گوشه‌سینی دؤرد دفعه آقای دکترین محضرینه آپاردیقدان سونرا وار-یوخدان ساقط اولوب دیلنچیلیک ائتمگه مجبور قالاجاقدیر.

بـو بـاره‌ده محتـرم صحیـه وزارتیمیـزدن جـدی اقدامـات گؤزلمکلـه برابـر شـهریمیزین دکترلریـندن تقاضا اولونـور خلقیـن جـانی اونلاریـنٍ معلوماتیندان آسیـلی اولمـاق مناسـبتی ایله بـو باره‌ده هـر جور اهماللیغـا وجداناً مسـئولدورلار.

شماره ۹۲ ایکنجی دوره

آذربایجان

۹۲

پنجشنبه ۱۳ دیماه ۱۳۲۴

تکشماره ۱ ریال

آبونه	ایلیک	۲۵۰	ریال
۶	آیلیق	۱۲۰	«
۳	«	۶۰	«

بو روزنامه هیئت تحریریه واسطه‌سیله یازیلوب موقع انتشاره قویولور

جای اداره تبریز خیابان ستارخان

بو روزنامه آذربایجان دموکرات فرقه‌سینین ناشر افکاریدر

نوروز

محترم دکترلریمیز

دونن کی شماره میزده صحیه وزیریله باش محرریمیز آراسندا اولو ... مصاحبه‌نی عزیز اوخوجولاریمیز قطعا مطالعه ایتمشلر. بیز صحیه وزیریمزین اقداماتی هر جهتدن شایان تقدیردر. آز مدتده گنجن دلنلر ایشلر بویو موفق اولمادیغی ایشلری انجام ویرمر شهریمزده مریضخانه آچلماغی بیز دوننیمزین بلاق صحیفه لریندندر بونا نظرا شهریمیزده ... کوندلیک جریاندان برلسمنی صحیه وزیریمزن نظریه چتدیریب جدی اقدامات ایتمکلرینی آرزو ایدیریک

دکترهرمسکنده قیمتلی عنصرلر ... احترامی ... اولوب ... جامعه ... احترام ایتمیشدر ... دکترلر ... مقدم سیدیرلار.

گنجن دوره لرده ... اولان مریضلرین ... علمی جریحه دار ایتمشدر.

بو‌باره‌ده محترم صحیه وزارتیمیزدن جدی اقدامات گوزلمکله برابر شهریمزین دکترلریندن تقاضا اولونور خلقین جانی اونلارین معلوماتیندان آسلی اولماق مناسبتیله بو باره‌ده هر جور اهمالیغا وجداناً مسئولدورلار.

فرقه‌نین عهده‌سینه دوشن تبلیغات وظیفه‌سی

احمد ـ احمد

خلق قوشونلار وزیری ارومیه‌یه حرکت ایتمیشدر

ملی باش وزیریمیز ایله آذربایجان علمالارین ملاقاتی

حریق

برق قیمتین آزالماسی حقنده

ایراندا آزادلق یولوندا چالیشان

آذربایجان یازیچیلاریندان زین‌العابدین مراغه «سیاحتنامه ابراهیم بیک» ین مولفی

دی

دنیا خبرلری

ایران پارلمان معاونی استعفا ویرمیشدر

ترکیه مسئله‌سی داها حاضر اهمیتدر

وطن مجله‌سی

گوردوستان

مجله‌سینین ۱ نجی شماره‌سی

تلغراف

» آذربایجان ۱۳۲۴،پنجشنبه ۱۳ دی، شماره ۹۲، ص۱

آذربایجان

گردستان دمکرات فرقه‌سینین محترم نماینده‌لری

گردستان دمکرات فرقه‌سینین نماینده‌لریندن آیری بیر منظره

دکتر ا. آ خواندزاده

صحیه معارفی

صحیه ء لمنده مهم رول اوینامادا اولان ع... احتمالی‌سی صحیه معارفی دولتلر آیری‌آیری ... صورتده محصف حسنه‌لکده توزلما سی آنجاق و سه آنجاق صحیه معارفی نین حق آراسندا اولماماسی نتیجه سنده باش ویرمه‌سی هر یا معلوم در.

بو سببه گوره درکه دنیانین قابا قجیل اولان ئولکه‌لرنده بو مسئله‌یه اولدقجه اهمیت ویرمه‌ک وحسته‌نه معالجه ایتمک دن فاق اوشخصه قابا قجادان حسنه‌لکه دوتولماغین وللار ینین بیلدیریلمه‌سی حابت قلیننده بیرنجی موقع اشغال ایتمه‌ده در.

صحیه معارفی‌نین تطبیق ایتمه‌ی اولدیغی مرام پروفیلاکتیک پرنسیپلر ندن، بو پرنسیپلر ایسه اوز نوبه‌سنده حفظ الصحه قاعده‌لرینی بیلمدن عبارتدر. ئولکه‌مز ایله همجوار و دوست اولان شوروی آذربایجانینده صحیه معارفی ایشلرینده بو یولده موفقیتلر حاصل ایدیلمشدر.

بو موفقیتلر نتیجه سنده درکه شوروی آذربایجانینده تزار حکومتی زمانینه نسبتاً حال حاضرده اهالی اراسندا باش ویرن حسته‌لکلر ۷۰ درصد بلکه داها آرتق بر مقیاسده آزالمشدر.

ئولکه‌مزین کچمش و حال حاضرده کی صحیه وضعیتی نظره آلنارسا اهالیمزین نه درجه‌ده صحیه معارفنه آرتق بر احتیاجی اولدیغی معلوم اولار.

بر طرفدن کچمش استبداد حکومتی‌نین صحیه ایشلرینه لازمی درجه‌ده اهمیت ویرمه‌مه‌سی، دیگر طرفدن صحیه اورقانلاری باشندا دوران اللارین اوروظیفه‌لرینی صداقتله ایفا ایتمه‌ملری سببیندن ملتی اوراق زوالی اهالیمیز هنوز هر نوع مرضلره معروض قالمقدادر.

ایللر بویی مستبدلر بوروندروغی آلتینده ایتلمه‌دین جوربه‌جور مظلمه تحمل ایده‌رک دوام ایدن ... زمانده ... اولان دیریمه آخر ضربه ایندیریبه‌ایام ایتدی عصیانه باشلادی، زنجیرلری ... اما

وار ایدن خلاص اولدی، ملی سوالورولوش وجودده گوردی.

بودرکابینه‌ده قورولوشدا وجودده گلمش اولان صحیه وزارتی‌دن گوز لده‌ده اولان همدرد ایدیلر چوق چوق‌در.

بیر صحیه وزارتی اهالی‌نین احتیاجاتی نظره آلاراق تورداحی قورولوشی صحیه طرفی اولان احتیاجلرینه مطابق بر حالدا وجوده گتیرملی در.

صحیه‌وزارتی‌نین قورولوش اساسنده صحیه معارفی تشکیلاتی دخی برنجی موقع اشغال ایتملی در.

صحیه معارف ایشلرینی خلق آراسندا موفقیتله آپارماق ایچون صحیه وزارتی نزدینده خصوصی اولاراق بر صحیه‌معارف شعبه‌سی یارادیلمه لیدر.

بو شعبه‌یه مدیر اولان بر حکیم طرفدن اداره اولنمقله برابر عین زمانده تدابیرلی اولان حکیملردن مشکل بیر قومیسیون دخی وجوده گتورلملی در.

وجوده گتوریلمش خصوصی حکیملر قومیسیونی مرتب بر صورتده صحیه معارفی حقنده نور نظریاتی و تصمیماتی حیاته تطبیق ایتمک ایچون وقتی وقتنده صحیه معارف شعبه‌سنه دخی بیلدیرملی در.

دیگر اولونموش شعبه طرفندن ئولکه‌مزین بویوک اولان شهرلرینده صحیه معارف ایولری اطرافنده و اداره‌جات نزدینده صحیه گوشه‌لری ترتیب ایدیلملی در. تاسیس اولونموش صحیه معارف ایولری و گوشه‌لری ایچون صحیه طابلولاری دیوارپلر و سایر لوزمات تیرلنچه تهیه اولونمالی‌در.

صحیه‌معارف ایولرنده و گوشه لرینده متخصص حکیملر طرفندن اهالی ایچون کونفرانسلار ویریلملی و صحیه معارفی حقنده کنیش بر صورتده محاضره‌لر اپاریلمالی‌در.

یاشاسون ملی حکومتمزی وجوده گتورن دموکرات فرقه‌سی

یاشاسون دموکرات فرقه‌سینین شانلی رهبری آقای پیشه‌وری

یاشاسون صحیه وزارتی

خلقمیزین خوشبختلیگی اوغروندا

[illegible]

چاپخانه آذربایجان

» آذربایجان ۱۳۲۴، جمعه ۱۴ دی، شماره ۹۳، ص ۲

- آذربایجان ۱۳۲۴، جمعه ۱۴ دی، شماره ۹۳، ص ۲

دکترا. آخوندزاده

صحیه معارفی

صحیـه عالمینـده مهـم رول اوینامـادا اولان علملـردن ان اهمیتلیـسی صحیـه معارفیدیـر. ایسـتر آیـری- آیـری شـخصلرین، ایسترسـه اهالینیـن کوتلهـوی بیـر صورتـده مختلـف خسـتهلیکلره توتولمـاسی آنجـاق و یئنـه آنجـاق صحیـه معارفینیـن خلـق آراسینـدا اولمامـاسی نتیجهسینـده بـاش وئرمـهسی هامییـا معلومـدور.
بـو سـببه گؤرهدیـر کی، دنیانیـن قاباقجیـل اولان اؤلکهلرینـده بـو مسـئلهیه اولدوقجـا اهمیـت وئریلـهرک بـو خسـتهیه معالجـه ائتمکـدن قابـاق او شـخصه قاباقجـادان خسـتهلییه دوتولماغیـن یوللارینیـن بیلدیریلمهسی طبابـت قینیندا[1] بیرینـجی موقـع اشـغال ائتمهدهدیـر.
صحیـه معارفینیـن تعقیـب ائتمیـش اولدوغـو مـرام پروفیلاکتیـک[2] پرینسیپلرینـدن، بـو پرینسیپلـر ایسـه اؤز نوبهسینـده حفظالصحـه قاعدهلریـنی بیلمـهدن عبارتدیـر. اؤلکهمیزلـه همجـوار و دوسـت اولان شـوروی آذربایجانینـدا صحیـه معـارفی ایشـلرینده بؤیـوک موفقیتلـر حاصـل ائدیلمیشـدیر.
بـو موفقیتلـر نتیجهسیندهدیـر کی شـوروی آذربایجانینـدا تـزار حکومـتی زامانلینـدان حـال حاضیـردا ۷۰ فائـض بلکـه داهـا آرتیـق بیـر مقیاسـدا آزالمیشـدیر.
اؤلکهمیزیـن کئچمیـش و حـال حاضیـرداکی صحیـه وضعیـتی نظـره آلینارسـا اهالیمیزیـن نـه درجـهده صحیـه معارفینـه آرتیـق بیـر احتیـاجی اولدوغـو معلوم اولار.بیـر طرفـدن کئچمیـش اسـتبداد حکومتینیـن صحیـه ایشـلرینه لازیـمی درجـهده اهمیـت وئرمَمـهسی، دیگـر طرفـدن صحیـه اورقـانلاری باشینـدا دورانلاریـن اؤز وظیفهلریـنی صداقتلـه ایفـا ائتمهمکلریلـری سـببلردن نـاشی اولاراق زاوالـلی اهالیمیـز هنـوز هـر نـوع مرضلـره معـروض قالماقدادیـر.
ایللـر بویـو مسـتبدلر بویوندوروغو[بویوروغـو] آلتینـدا اینیلدهیـن جـور بـه جـور

---

۱. – قین: قالب. پوسته طبابت قینیندا: طبابت قالیبیندا
۲. – پروفیلاکتیک: prophylaxis: **پیشگیری پزشکی**. واکسیناسیون کیمی یوللار ایله ناخوشلوقلارا قارشی گلمک.

مظالمـه تحمـل ائدیـب دوام ائـدن خلقیمیـز سـون زامانـدا سـتوهه گلدیگینـدن منسـوس[1] اولان دوزومـه آغیـر ضربـه ائندیریـب قیام ائتـدی، عوصیانا بـاشلادی، اؤزونـو زنجیـر اسـارتیندن خلاص ائتـدی، یئنـی بیـر قورولـوش وجـوده گتیردی. بـودورکی، یئنـی بـو قورولوشـدا وجـودا گلمیـش اولان صحیـه وزارتمیـزدن گؤزلَمـه‌ده اولدوغومـوز امیدلـر چـوخ – چوخـدور. یئـنی صحیـه وزارتیمیـز اهالینیـن احتیاجاتیـنی نظـره آلاراق اؤز داخـلی قورولوشـو صحیـه طـرفی اولان احتیاجاتیمیـز مطابـق بیـر حالـدا وجـوده گتیرمه‌لیدیـر.

صحیـه وزارتینیـن قورولـوش اسـاسیندا صحیـه معـارفی تشـکیلاتی داهـا بیرینـجی موقـع اشـغال ائتمه‌لیدیـر.

صحیـه معـارف ایشـلرینی خلـق آراسینـدا موفقیتلـه آپارمـاق اوچـون صحیـه وزارتی --- خصـوصی اولاراق بیـر صحیـه معـارف شـعبه‌سی یارادیلمالیدیـر. بـو شـعبه‌یه مـودور اولان بیـر حکیـم طرفینـدن اداره اولمـاقلا برابـر عیـن زامانـدا یئـرلی اولان حکیملـردن متشـکل بیـر قومسیون[کمسیـون] داهـا وجـودا گتیریلمه‌لیدیـر.

وجـودا گتیریلمیـش خصـوصی حکیملـر قومسیونـو مرتـب بیـر صورتـده صحیه معـارفی حقینـده اؤز نظریاتیـنی و تصمیماتیـنی حیاتـه تطبیـق ائتمـک اوچـون وقـتی وقتینـده صحیـه معـارف شـعبه‌سینه داهـا بیلدیرمَلیدیـر.

ذکـر اولونمـوش شـعبه طرفینـدن اؤلکه‌میزیـن بؤیـوک اولان شـهرلرینده صحیـه معـارف ائولـری اطرافـدا و اداره‌جـات نزدینـده صحیـه کؤشـه‌لری ترتیـب ائدیلمه‌لیدیـر. تأسیـس اولونمـوش صحیـه معـارف ائولـری و کؤشـه‌لری اوچـون صحیـه تابلـولاری --- و سـاییر لوزومـات تئزلیکجـه تهیـه اولونمالی‌دیـر.

صحیـه معـارف ائولرینـده و کؤشـه‌لرینده متخصـص حکیملـر طرفینـدن اهـالی اوچـون کونفرانـسلار وئریلمـه‌لی، صحیـه معـارفی حقینـده گئنیش بیـر صورتده محاضره‌لـر[2] آپاریلمالیدیـر.

یاشاسین ملّی حکومتیمیزی وجودا گتیرن دموکرات فرقه‌سی!

یاشاسین دموکرات فرقه‌سینین شانلی رهبری آقای پیشه‌وری!

یاشاسین صحیه وزارتیمیز!

---

۱. – منسوس: منصوص: به ثبوت رسانده شده [لغتنامه دهخدا]

۲. – محاضره: بحث. دانیشق

- آذربایجان ۱۳۲۴، یکشنبه ۱۶ دی شماره ۹۴، ص۲

محتـرم تبریـز اهالیسینــه یئتیریلیـر کی قدیـم میانـه صحیـه رئیسـی تبریـزه منتقـل اولـوب و داخـلی و مقاربـتی ناخوشـلوغو اولانلاری قبـول ائدیـر.
آدرس: سـتارخان خیابــانی- سینمـا دیده‌بانیـن مقابــلی عمارتــده ایکینــجی طبقــه

تازا قانون

دکتر ق. کارونی
محترم تبریز اهالیسینه یئتیریلیر که قدیم میانه صحیه رئیسی تبریزه منتقل اولوب و داخلی ومقاربتی ناخوشلغی اولانلاری قبول ائدیر.
آدرس. ستارخان‌خیابانی – سینما دیده‌بانون مقابلی عمارتده ایکینجی‌طبقه

دیوان‌لعلی کلیاتی- دیوان هیدجی کلیاتی

آذربایجان مطبعه‌سی

» آذربایجان ۱۳۲۴، یکشنبه ۱۶ دی شماره ۹۴، ص ۲

- آذربایجان ۱۳۲۴، دوشنبه ۲۴ دی، شماره ۱۰۰، ص۲

دکتر نصرت باقری

آذربایجاندا سیفلیس ایله مبارزه آپارماق لازیمدیر

اولاً بیر نئچه کلمه سیفلیسین تاریخیندن یازماق ایستیرم. بعضی اورپا عالیملرینین عقیده‌سینه گؤره بو مرض آمریکا کشف اولاندان سونرا یعنی ۱۴۹۲-جی میلادی تاریخینده آوروپایا گلمیشدیر.
اسپانیا حکیملریندن (وبرازسلد) یازیر کی سیفلیس مرضینی آوروپایا گالومبا بحریلری گتیریبلر استانبول جزیره‌سینه اوردان دا سرعتله بندر شهرلرینه یاییلیر. بو بندرلردن ده سریع حالدا اورپا شهرلرینه و باشقا اؤلکه‌لره سرایت ائدیر. ایراندا ایسه ۱۹۱۸-جی ایللرده جنگ بین المللین آخیرلاریندا عثمانلی عسگرلری ایرانا گلندن سونرا سیفلیس مرضی انتشار تاپماغا باشلادی. اودور کی، اونلاردان میراث اولاراق بو گونه کیمی قالیر. رضاشاه دؤرونده صحیه ایشلرینه اهیمت وئریلمه‌دیگی اوچون، بو مرض شهرلردن کندلره سرایت ائله‌دی و کندلرده ایسه عائله‌وی صورتده یاییلماغا باشلادی. مثال اولاراق: هشترود ماحالیندا ائله بیر کند یوخدور کی اورادا اون-ییرمی نفر بو مرضه مبتلاء اولماسین.
۱۳۱۸-جی ایلده من اوجان عباس[1] ماحالیندا قران قیه کندینده بیر مریضین عیادتینه گئتمیشدیم. همین کندده ۴۳ نفر کیشی، آرواد و اوشاق بو درده مبتلایدی. همن ایلده هشترود ماحالیندا منصورآباد و قریعین کندینده بیر مریضین عیادتینه گئتمیشدیم. بو کندلرده ده ۹۱ نفر سیفلیس مرضینه دچار اولان واردی.
من اؤزومه وجدانی وظیفه بیلرَک بونلارین راپورتون آذربایجانین صحیه رئیسی آقای دکترفرهودا وئردیم. اونون صاباحیسی گونو منی نظمیه چاغیریب دئدیلر کی، سیزین دولت ایشلرینه مداخله ائتمک حقیز یوخدور. ایندی کی اؤلکه‌میزده ملّی دولتیمیز یارانیب، اونا گؤره ده خلقیمیزین حالینا چاتماق اوچون بوتون حکیملریمیز هابئله صحیه وزارتیمیزین کمکی انسانلیغین غدّار دوشمنی اولان بو مرضی اورتادان قالدیرماق اوچون ضروریدیر.

---

۱. – اوجان: بو گونکو بستان‌آباد

دکتر نصرت باقری

آذربایجاندا .

سفلیس ایله مبارزه آپارماق لازمدر

اولا بیر نیچه کلمه سفلیسین تاریخچه‌دن یازماق ایستیرم . بعضی اوروپا عالملرینین عقیده‌سینه گوره بو مرض آمریکا کشف اولاندان سونرا یعنی ۱۴۹۲ جی میلادی تاریخچه‌ده اوروپایا گلمشدیر .

اسپانیا حکیملرینده‌ن (ویرازسلد) یازیر که سفلیس مرضینی اوروپایا کالومبا بحری‌لری گتیریبلر اسا جول جزیره‌سینه و اورادان‌ده سرعتله بندر شهرلرینه یاییلیر . بوبندرلردن ده سریع حالدا اوروپا شهرلرینه و باشقا اولکه‌لره سرایت ایدیر .

ایراندا ایسه ۱۹۱۸ نجی ایل لرده جنگ بین‌المللین آخرلرینده عثمانلی عسگرلری ایرانا گلندن سونرا سیفلیس مرضی انتشار تاپماغا باشلادی . اودرکه اونلاردان میراث اولاراق بو گونه کیمی دلیر .

رضا شاه دورنده صحیه ایشلرینه اهمیت ویریلمه‌دیگی ایچون ده بومرض شهرلردن کندلره سرایت ایده‌دی و کندلرده ایسه خانه‌وی صورتده یاییلمغه باشلادی . مثلا اولاراق : هشترود محالیندا ایله بیر کند یولدور که اورادا اون ـ ایگرمی نفر بو مرضه مبتلاء اولماسین .

۱۳۱۸ نجی ایلده من اوجان عباس محالینده قران لبه کندینده بیر مریضین عیادته گیتمیشدیم . همین کندده ۴۲ نفر کیشی ، آرواد و اوشاق بو درده مبتلا ایدی . همان ایلده هشترود محالیندا منصور آباد و قربین کندینده بیر مریضین عیادته گیتمیشدیم بو کندلرده ۹۱ نفر سیفلیس مرضینه دچار اولان واریدی .

من اوز بعسه وجدانی وظیفه بیلدرک بونلارین راپورتین آذربایجانین صحیه رئیسی آقای دکتر فرهودا ویردیم . اونون صاحیبی گولی ملی نظمیه جاهیریب دیدیلر که ، سیزین دولت ایشلرینه مداخله ایتمک حقیز یوخدور .

ایندی که اولکه میزده ملی دولتمیز یارانیب اونا گوره‌ده خلق مزین حالینا چاتماق ایچون بتون حکیملریمز هابئله صحیه‌وزارتمزین کمکی ایناللیغین عدار دشمنی اولان بو مرضی اورتادان قالدیرماق ایچون ضروریدر .

» آذربایجان ۱۳۲۴، دوشنبه ۲۴ دی، شماره ۱۰۰، ص۲

- آذربایجان ۱۳۲۴، پنجشنبه ۲۷ دی، شماره ۱۰۳، ص۲

دکترا. آخوندزاده

دوا و داواخانالار حقنده

دکترا . آخوندزاده
دوا و دواخانه لر
حقنده
بر نئچه گون بوندان اول حرمتلی باش وزیریمیز آقای پیشه‌وریتن امری ایله تشکیل اولنوش بیر قومیسیون خلق صحیه وزارتنده موجود اولان دواجات صندوقلرین آچلشنی عمله گتیردی .
بو حادثه نتیجه‌سنده صحیه وزارتخانه‌سی اختیارنده اولان عموم دواجاتین مقداری یوز مین تومنه قدر تخمین اولونمشدر .
دواجات مقدارجه آز اولمادیغی کیمی کیفیتجه دخی اهمیت سیزه دگل در . اونلار راسیونال (ملاحظه‌لی) بر صورتده صحیه وزارتی طرفندن معالجه خانه‌لر آراسندا تقسیم اولونوب یقدا دولتی معالجه خانه لرده تحت معالجه ده قرار دوتان مریضلریمز اوزون برمدته قدر دواجات جهتندن تامین اولوناجاقدر .
سوز دوادان گلدیکده دواخانه لرمز حقنده دخی برنچه‌سوز سویلنملی در . ایستر مرکزی شهرمزده ایسترسه اطرافدا اولان هامی دواخانه‌لریمزین وضعیتی اولدیقجا ایسته نیلمه ین بر طرزده‌در .
اهالی‌نین احتیاجاتنا لازم اولان دواجات دواخانه‌لرده کافی درجه‌ده موجود دگلدر . دواخانه لرده دوا قیمتی دواخانه صاحبلری نین کیفی ایسته‌دیگی کیمی تعیین اولونور .
دواخانه لریمز ایندیه‌دک هیچ بر وقت صحیه اورگانلاری طرفندن تفتیش اولونماساقدا ایدیلر .
بو سببه گوره بو کیمی دواخانه‌لرده کهنلمش و اوز تاثیراتنی مطلق ایترمش اولان دواجات اهالی یه ساتلماقدا ایدی .
ولی صحیه وزارتمزین دواخانه لریمزده اولان نقصانلاری اولدیقجا تیزبیر زمان ایچریسنده رفع ایده[...]گینه و بونلاری دائما کنترول آلتندا [...]خلیاراق اهالی یه ساتلماقدا اولان [...]والره معین بر نرخ تعیین ایده‌جگینه [...]

بیر نئچه گون بوندان اول حورمتلی باش وزیریمیز آقای پیشه‌ورینین امری ایله تشکیل اولموش بیر قومسیون خلق صحیه وزارتینده موجود اولان دواجات صاندیقلارینین آچیلیشینی عمله گتیردی. بو حادثه نتیجه سینده صحیه وزارتخاناسی اختیاریندا اولان عموم دواجاتین مقداری یوز مین تومنه قدر تخمین اولونموشدور.

دواجات مقدارجا آز اولمادیغی کیمی، کیفیتجه داها اهمیتسیز دئییلدیر. اونلار راسیونال(ملاحظه‌لی) بیر صورتده صحیه وزارتی طرفیندن معالجه‌خانالار آراسیندا تقسیم اولوندوقدا دولتی معالجه‌خانالاردا تحت معالجه‌ده قرار دوتان مریضلریمیز اوزون بیر مدته قدر دواجات جهتیندن تأمین اولوناجاقدیر.

سؤز دوادان گلدیکده، داواخانالاریمیز حقینده داها بیر نئچه سؤز سؤیلنمه‌لیدیر. ایستر مرکزی شهریمیزده ایسترسه اطرافدا اولان هامی داواخانالاریمیزین وضعیتی اولدوقجا ایسته‌نیلمه‌ین بیر طرزده‌دیر.

اهالینین احتیاجاتینا لازیم اولان دواجات داواخانالاردا کافی درجه‌ده موجود دئییلدیر. داواخانالاردا دوا قیمتی داواخانا صاحیبلرینین کئفی ایسته‌دیگی کیمی تعیین اولونور.

داواخانالاریمیز ایندییه‌دک هئچ بیر وقت صحیه اورگانلاری طرفیندن تفتیش اولونماماقدا ایدیلر.

بو سببه گؤره بو کیمی داواخانالاردا کؤهنه‌لمیش و اؤز تأثیراتینی مطلق ایتیرمیش اولان دواجات اهالییه ساتیلماقدایدی. ولی صحیه وزارتیمیز

داواخانالاریمیـزدا اولان نقصـانلاری اولدوقجـا تئـز بیـر زامـان ایچریسینـده رفـع ائده‌جگینـه و بـونلاری دائمـاً کنتـرول آلتینـدا سـاخلایاراق اهالییـه سـاتیلماقدا اولان دوالارا معیـن بیـر نـرخ تعییـن ائده‌جگینـه امینیـک.

- آذربایجان ۱۳۲۴، دوشنبه ۸ بهمن، شماره ۱۱۱، ص۴

دکترا. آخوندزاده

امک قورولوشوندا صحیه پرنسیپلری

امـک قورولوشـوندا اولان صحیـه پرنسیپلرینیـن اهمیـتی اولدوقجـا بؤیوکـدور. جامعـه‌ده مسـتعمل اولان امـک لفظینیـن دیگـر بیـر اصـطلاح ایلـه زحمـت آدلانمـاسی بللیدیـر. زحمـت لفظینـه درسـت دقـت وئریلدیـک‌ده بـو لفـظ داهـا فعـل معناسینـدا ایشـلنه بیلـر.

بـو نقطـه نظـردن محیطیمیـزده اجـرا اولونـان هـر بیـر فعـل حادثـه‌سی معیـن بیـر فاعـل طرفینـدن عملـه گتیریلمکـده اولـور.

زندگانلیـق عالمینـده ایسـتر فعلیـن ایسترسـه‌ده هـر بیـر فاعیلیـن مقـدراتی صحیـه پرنسیپلرینـدن آسیلیدیـر.

فعل عادتاً ایکی نوعدور: بیری فیزیکی دیگری غیری فیزیکیدیر.

فیزیـکی فعـل اثناسینـدا انسـانین آیری-آیـری عضولـری اشـتراک ائتـدیبی بیـر حالـدا غیـری فیزیـکی اولان فعللـر ده اسـاس اعتبـاری ایلـه فقـط انسـانین مغـزی فعالیـت گؤسـترمه‌ده اولـور.

داهـا آچیـق بیـر طـرزده سـؤیلنمه‌لیدیر کی عالـم کائنـات ده جانـلی بیـر وجـود طرفینـدن حصولـه گتیریلـن مختلـف شـکللی فعللـردن مثبـت یاخـود منـفی بیـر نتیجه‌نیـن الـه گتیرلمـه‌سی مطلـق صحیـه قورولوشـونا مربـوط اولان مهـم مسـئله‌لریندن بیریسیدیـر.

دنیـا عالیملـری طرفینـدن بو حادثـه اوزون اوزادی علـمی تدقیقـات نتیجه‌سینده اثبـات اولونمـوش بیـر حادثه‌دیـر. بـو سـببه گـؤره بـو خصوصـدا آیـری- آیـری فاکـتلار، دلیللـر گؤسـتریلمه‌سینه احتیـاج یوخـدور ظنینده‌یـم. لاکـن بـورادا امـک مسـئله‌سی حقینـده بیـر نئچـه سـؤزون سـؤیلنمه‌سی فایداسیـز دئییلدیر. چـوخ قدیـم زامانـدان بـری خلـق آرسینـدا مشـهور اولان بیـر مثـل واردیـر کی دئییبرلر:

بـو حادثه‌نیـن بیـر حقیقـت اولدوغونـو دوغـرودان دوغرویـا «ایـکی کوتـان[۱]» آدلی حیکایـه گؤزلجـه اثبـات ائتمه‌ده‌دیـر.

---

۱. – کوتان: خیش، شخم‌زن

شماره ۱۱۱ دوره دوم — آذربایجان — ۲۸ ژانویه ۱۹۴۶

اساسی وظیفه‌مز جوان دولتمزه معاونت در

رضا آذری

انجمنلر انتخابندا

جوخ همت ودقت ایشه‌لیك

محمد علی محبوبی

دکتر ا. آخوندزاده

امك قورولوشیندا صحیه پرنسیپلری .

امك قورولوشیندا اولان صحیه پرنسیپلرینین اهمیتی اولدیقجه بیوك‌در. جامعه‌ده مستعمل اولان امك لفظی نین دیگر بر اصطلاح ایله زحمت آدلانماسی بللی‌در. زحمت لفظنه درست دقت ویریلدیکده، بو لفظ دخی فعل معناسنده ایشلنه بیلر.

بو نقطه نظردن محیطمزده اجرا اولونان هر بر فعل حادثه‌سی معین بر فاعل طرفندن عمله گتوریلمکده اولور. زندگانلیق عالمینده ایستر فعلین ایسترسه هر بر فاعلین مقدراتی صحیه پرنسیپلرندن آسیلی‌در .

فعل عادتا ایکی نوع‌در : بری فیزیکی دیگری غیر فیزیکی‌در .

فیزیکی فعل اثناسنده انسانین آیری . آیری عضولری اشتراك ایدر . یکی بر حالدا غیر فیزیکی اولان فعللرده اساس اعتبار ایله فقط انسانین مغزی فعالیت گوسترمده اولور .

ماها آچیق بر طرزده سویلنملی در که عالم کائنات ده جانلی بر وجود طرفندن حصوله گتیریلن مختلف شکللی فعللردن مثبت یاخود منفی بر نتیجه‌نین اله گتیریلمه‌سی مطلق صحیه قورولوشینه مربوط اولان مهم مسئله لریندن بریسی‌در .

دنیا عالملری طرفیندن بو حادثه اوزون اوزادی علمی تدقیقات نتیجه‌سینده اثبات اولونموش بر حادثه‌در.

بو سببه گوره بو خصوصده آیری آیری فاکتلار دلیل لر گوستریلمه سنه احتیاج یوقدر ظننده‌یم.

لاکن بورادا امك مسئله‌سی حقنده بر نیجه سوزلر سویله‌نلمه‌سی فائده‌سیز دگل‌در.

چوق قدیم زماندان بری خلق آراسندا مشهور اولان بر مثال واردر که دییرلر:

بو حادثه‌نین بر حقیقت اولدوغنی دوغرودان دوغرویا « ایکی کوتان » آدلی حکایه گوزلجه اثبات ایتمه‌ده‌در.

زحمت سئون و زحمت کش اولان بر شخص بر سورن کوتان کیمی داعما پارلاق اولدیقدا بو حادثه‌نین عکسنه اولاراق زحمت کش اولمایان کیمسه‌لر بو گوهه‌یه آتلمش و پاسلانمش اولان کوتان متلنده اولورلار .

بو کیمی انسانلار تنبل لیك حادثه سنه گرفتار اولاراق گیت گیده ئوز زحمت قابلیتلرینی ایتیریرلر.

اونلار انسانلیق عالمینین غدار دشمنی اولان بوقوللوق حالنه معروض اولماق ایله برابر عین زماندا اعصاب سیستمی‌نین پوزغونلغی ، عضلات و جهاز هاضمه کیمی خسته‌لیك‌لره دخی دوتولورلار. گوستریلن سببلره گوره دنیا اوزرنده جانلی وجودین ترقی و تکمیلی ایچون امك مسئله‌سی مقتدر اولان بر عامل‌در . لاکن امك قورولوشی صحیه شرائطنه اویغون اولان بر طرزده تشکیل اولونمالی در عکس تقدیرده استحصالاته و استحصالاتدا چالشماغا اولان عمله‌لرین ئوز وجودلرینه ایسته‌نیلمز صدمه‌لر یتریلر .

بو صدمه‌لر استحصالاتده حصوله گتوریلمده اولان محصولاتین آزلیغی و بو محصولاتی وجوده گتورن انسانلارین جوربه‌جور خسته‌لیك‌لره گرفتار اولمالاریندان عبرت‌در

مدنی و مترقی ئولکه‌لرده هر ایکی طرفین ضررینه اولان بو حادثه لرین قارشوسینین آلنماسی ایچون صحیه اورغانلاری طرفندن امك مؤسسه لرینه مخصوص صحیه پرنسیپلری یارادیلمیش و یارادیلمده‌در.

طبیعی‌در که مختلف اولان امك استحصالاتخانه‌لرینین آیری-آیری خصوصیتلری اولدیغی کیمی اونلارین خصوصی صحیه پرنسیپلری دخی واردر .

بو پرنسیپلر فابریك . زاوود . فنت معدنلری و بو کیمی سائر استحصالاتخانه‌لرده وجوده گتیریلمیش اولان صحیه تدبیرلاری‌در .

بو ئولکه‌ده یاشایان اهالینین اجتماعی وضعیتی امك قورولوشیندن آسیلی اولدیغی کیمی همین ئولکه نین صنایعی‌نین انکشافی دخی مطلق امك شرائطنه مربوط‌در.

بو خصوصده بز ئوز عمایه‌مز اولان دوستمز شمالی آذربایجاندان عبرت آلمالی یق . اورادا امك مسئله سنه دولت طرفندن اولدیقجه آرتق اهمیت ویریلمیش و ویریلمده‌در.

اوشانلی ئولکه‌ده امك و امکچیلر (زحمتکشلر) محافظه‌چی سی اولان امك اومیسارلغی ایجاد اولونمشدر .

ئولکه‌ده حدده بوتون امك مؤسسه لری اوزرینده خصوصی نظارت آپاریلماسی و پروفیلاکتیك ایشلرینین اجرا اولماسی ایچون امك وزارتی احتیاریینده یوزلرایله صحیه‌چی حکیملر و مهندسلر موجوددر .

حال حاضرده ئولکه‌مزین صنایع انکشافه لزومی اولدیغی کیمی خلقمزین دخی ایش یارادیلماسنه بویوك احتیاجی واردر .

ئولکه‌میز دخی بونی طلب ایدیر بو خصوصدا ملی دولتیمز تیزلیکله جدی اقدامات عمله گتیره‌جکدر.

سووئت سیرکی صحنه‌ده

آخرلنجی تماشالار

سیرك صنعتینین ماهر اوستالاری اویناییرلار .

بلیتلرین قیمتلری اکسیلد یلمیشدر

تماشالار آخشام ساعت ۶ دا باشلانیر

قاسا هر گون سحر ساعت ۹ دان آخشام ساعت ۷ یه دك آچیقدر .

گورمگه لله سین

سیرك بو گونلرده گیدیر

» آذربایجان ۱۳۲۴، دوشنبه ۸ بهمن، شماره ۱۱۱، ص۴

زحمـت سـئون و زحمتکـش اولان بیـر شـخص یئـر سـورن کوتـان کیـمی دائما پـارلاق اولدوقـدا بـو حادثه‌نیـن عکسینـه اولاراق زحمتکـش اولمویـان کیمسـه‌لر بیـر گوشـه‌یه آتیلمیـش و پاسلانمیـش اولان کوتـان مثلینـده اولورلار.
بـو کیـمی انیسـانلار تنبلیـک حادثه‌سینـه گرفتـار اولاراق گئـت گئـده اؤز زحمـت قابلیتلریـنی ایتیریرلـر. اونلار انسـانلیق عالمینیـن قـدّار دوشـمنی اولان یوخسـوللوق حالینـه معـروض اولمـاق ایلـه برابـر عین زامانـدا اعتصـاب [اعصاب] سیسـتیمینین پوزقونلوغـو، عطالـت[1] و جهـاز هاضمـه کیـمی خسـته‌لیکلره داهـا دوتولـورلار. گؤسـتریلن سـبلره گـؤره دنیـا اوزرینـده جانـلی وجـودون تـرقی و تکامـلی اوچـون امـک مسـئله‌سی مقتـدر اولان بیـر عاملدیـر. لاکـن امـک قورولوشـو صحیـه شـرائطینه اویغـون اولان بیـر طـرزده تشـکیل اولونمالیدیـر. عکـس تقدیـرده اسـتحصالاتا و اسـتحصالاتدا چالیشـمادا اولان عمله‌لریـن اؤز وجودلارینـا ایسـته‌نیلمز صدمه‌لـر یئتیریلـر.
بـو صدمه‌لـر اسـتحصالاتدا حصـولا گتیریلمـه‌ده اولان محصولاتیـن آزلیـغی و بـو محصـولاتی وجـودا گتیـرن انسـانلارین جـور بـه جـور خسـته‌لیکلره گرفتـار اولمالاریـندان عبارتدیـر.
مـدنی و متـرقی اؤلکه‌لـرده هـر ایـکی طرفیـن ضررینـه اولان بـو حادثه‌لریـن قارشیسینیـن آلینمـاسی اوچـون صحیـه اورقـانلاری طرفینـدن اَمـک مؤسسـه‌لرینه مخصـوص صحیـه پرنسیپلـری یارادیلمیـش و یارادیلمادادیـر. طبیعیدیـر کی مختلـف اولان امـک اسـتحصالات‌خانالارینین آیری-آیـری خصوصیت‌لـری اولدوغـو کیـمی اونلاریـن خصـوصی صحیـه پرنسیپلـری داهـا واردیـر. بـو پرنسیپلـر فابریک-زاوود-نفـت معدنلـری و بـو کیـمی سـائیر اسـتحصالاتخانالاردا وجـودا گتیریلمیـش اولان صحیـه تدبیرلریدیـر.
بـو اؤلکـه‌ده یاشـایان اهالینیـن اجتمـاعی وضعیـتی امـک قورولوشـوندان آسیلی اولدوغـو کیـمی همیـن اؤلکه‌نیـن صنایعنیـن انکشـافی داهـا مطلـق امـک شـرائطینه مربوطـدور. بـو خصوصـدا بیـز اؤز همسـایه‌میز اولان دوسـتوموز شـمالی آذربایجانـدان عبـرت آلماليييـق. اورادا امـک مسـئله‌سینه دولـت طرفینـدن اولدوقجـا آرتیـق اهمیـت وئریلمیـش، وئریلمه‌دیـر.
او شـانلی اؤلکـه‌ده امـک و امکچیلر(زحمتکشـلر) محافظه‌چیـسی اولان امـک

---

[1] ۱. – عطالت: بیکاری، تعلل

قومیسارلیغی ایجاد اولونموشدور. اؤلکه داخیلینده بوتون امک مؤسسه‌لری اوزرینده خصوصی نظارت آپاریلماسی و پروفیلاکتیک ایشلرینن اجرا اولماسی اوچون امک وزارتی اختیاریندا یوزلرله صحیه‌چی حکیملر و مهندس‌لر موجوددور.

حال حاضیردا اؤلکه‌میزین صنایع انکشافی لزومی اولدوغو کیمی خلقیمیزین داها ایش یارادیلماسینا بؤیوک احتیاجی واردیر. اؤلکه‌میز داها بونو طلب ائدیر بو خصوصدا ملّی دولتیمیز تئزلیکله جدی اقدامات عمله گتیره‌جکدیر.

صفحه۲

آذربایجان

دوقتور محمود علم آموز

سوزاك و سیفلیسین اصل مسببلری

نیجه گون بوندان قاباق محترم آذربایجان روزنامه سینده دوقتور بولداشلاردان بیریسی ملتمز ایچون (سوزاك و سیفلیسین) نه خانمانسوز بربلالار تشکیل ایلدیکلرینی یازمشیدیلار بنده‌ده بو ایکی مهلك و دهشتناك مرضین نه سببه تولید اولوندیغنی جماعتمزین نظر دقتنه وضع ایلمك ایچون بر نیجه کلمه یازماق ایسته‌دیم بلی بو خطرناك مرضین آرتماسنا ایکی بویوك علت باعثدر :

۱ - عائله‌وی بر حیات قورماماق

۲ - معالجه وسایلینین یوقلیقی :

معالجه وسایلینن نقصانلیقی البته بو طریق ایله که آذربایجانین محترم رهبرلری تمام جدیتیله صحیه ایشلرینن پیشرفتنده و آذربایجان ملتینن احتیاجات حیاتیه‌سینی تامین ایتمك یولونده اچالشیرلار چوق بویوك امید واردر که ان آز مدتده تمام کندلر و کوچك برلرده‌ده معالجه وسایلی جماعتمزین دسترسنه قویولوب و بو خطرلی مرضلرین ویردیغی ضایعه‌نین اونی آلنا... ...قدر، اما اگر بر دیوارین بناسی ...حکم اولمازسا اونون اوزرینه گلن ...ك ترلیکله آغیرلیق ایدیب او بنا ...ه سندن خراب اولوب گیده‌ر دوام ...یز اولار . نیجه که روزمره حیاتین ...راری و ادامه‌سی و طالعین سوء ...ساده‌نی اثری اولاراق و یا معاشین ...لتارینه گوره مجبورا جوانلاریمز ...وز که اشخاص ایله مخالطت نتیجه ...ده بو ایکی مدهش مرضی دالارینا ...وب نوزی سهمدور که برعده افراد ...یلنی وسایر اشخاصیدا بولاشدیرا ...ی دور تسلسل ایله بو ناخوشلقلا ... ...ن یاییلماسینا سبب اولورلار . بونا ...وره محترم صحیه وزارتمز بو ...صوصدا توجه ایدیب و بر قانون ...حی وسو کیلی مجلسمزین تصویبیله ...لمز جوانلاریمز که اینده‌یه کیمی ...خسوللوق سببنه ازدواج ایتمکدن ...یر اولموشلار : بر معین بودجه ...قبیل اشخاص حقینده پرداخت ...ولونسون تا بر اوزون مدت (۵ ...ایلدن تجاوز ایتمه‌مك شرطیله) دولت ...طرفیندن معاونت ایچون همان مبلغی ...معین قسطلر ایله دولته دالی قایتارا .) ...دولتمزین بو یاردیمی سایه‌سینده عائله ...سیز خلقمز عائله صاحبی اولوب کثرت ...نفوسه سبب اولار و هم‌ده برعده جوان و معاش سیز پریشان قالان جوان پالالاریمز فشاردان خلاص اولوب بر راحت حیات سورمگه مالك اولارلار . و بو اساس اوزرینده تدریجی حالدا فساد اخلاق مملکتمزدن اوزاقلا شوب ساغلام نسل وجوده گلمکله ملتمز خوش بخت و گولکه‌لی آباد اولار .

والا یالنیز معالجه اولماق ایله بو مرضلرین ریشه‌سی تماما کسیلمز چونکه بیر عده جوانلاردان علاج تاپار وینی دن باشقا بر عده سی مبتلا اولار ، یعنی معالجه ایله بر طرفدن بش نفر ساغلار ایسه دیگر طرفدن گینده او بری باشدان آیری اشخاص بو مرضلره مبتلا اولاجاقلار در .

ملتمزین قایقوسنا قالان اوز ملی حکومتمز طرفیندن بو خاریجدا گوستریلدیگی وجهله و اجباری حالدا عجز متاهل اشخاص تاهل ایده‌لر هم مقاربتی ناخوشلقلارین ریشه‌سی تیز ایکی ایله کسیلوب و هم‌ده آذربایجانین بر نیجه ایل عرضنده بویوك و ساغلام بر نفوسه صاحب اولماسی حتمی‌در .

دیرلیك یولی کایندان

آذربایجان ساعتی

آنادان مهربان دایه‌لره یاخود تهرانلی آقالارا

گندیمیز

اداری اعلان

اعلان

آذربایجان مطبعه‌سی

» آذربایجان ۱۳۲۴،سه‌شنبه ۹ بهمن، شماره ۱۱۲، ص۲

• آذربایجان ۱۳۲۴،سه‌شنبه ۹ بهمن، شماره ۱۱۲، ص۲

سوزاک و سیفلیسین اصل مسبب‌لری

نئچه گون بوندان قاباق محترم آذربایجان روزنامه‌سینده دوقتور یولداشلاردان بیریسی ملتیمیز اوچون (سوزاک و سیفلیسین) نه خانمانسوز بیر بلا تشکیل ائله‌دیکلرینی یازمیشدیلار. بنده ده بو ایکی مهلک و دهشتناک مرضین نه سببه تولید اولوندوغونو جماعتیمیزین نظری دقتنه وضع ائیله‌مک اوچون بیر نئچه کلمه یازماق ایسته‌دیم. بلی بو خطرناک مرضین آرتماسینا ایکی بؤیوک علت باعثدیر:
۱- عائله‌وی بیر حیات قورماق.
۲- معالجه وسایلینین یوخلوغو: معالجه وسایلینین نقصانلیغی، البته بو طریق ایله کی آذربایجانین محترم رهبرلری تمام جدیتله صحیه ایشلرینین پیشرفتینده و آذربایجان ملتینین احتیاجات حیاتیه‌سینی تأمین ائتمک یولوندا چالیشیرلار چوخ بؤیوک امید واردیر کی ان آز مدتده تمام کندلر و کیچیک یئرلرده معالجه وسایلی جماعتیمیزین دسترسینده قویولوب بو خطرلی مرضلرین ویردیغی ضایعاتین اؤنو آلیناجاقدیر. اما اگر بیر دیوارین بناسی محکم اولمازسا اونون اوزرینه گلن یوک تئزلیکله آغیرلیق ائدیب او بنا پایه‌سیندن خراب اولوب گئدر، دوامسیز اولار. نئجه کی روزمره حیاتین امراری و ادامه‌سی و طالعین سوء تصادفاتی اثری اولاراق و یا معاشین فشارینا گؤره مجبوراً جاوانلاریمیز اؤزگه اشخاص ایله مخالطت نتیجه‌سینده بو ایکی مدهش مرضی قانلارینا قاتیب اؤزو سهلدیر کی بیر عده افراد فامیلینی و سابیر اشخاصیدا بولاشدیراراق دؤر- تسلسل ایله بو ناخوشلوقلارین یاییلماسینا سبب اولورلار. بونا گؤره محترم صحیه وزارتیمز بو خصوصدا توجه ائدیب و بیر قانون طرحی و سئوگیلی مجلیسیمیزین تصویبی ایله عائله‌میز، جاوانلاریمیز کی ایندییه کیمی یوخسوللوق سببینه ازدواج ائتمکدن عاجز اولموشلار: بیر معین بودجه بو قبیل اشخاص حقینده پرداخت اولونسون تا بیر اوزون مدت(۵ ایلدن تجاوز ائتمه‌مک شرطی ایله) دولت طرفیندن معاونت اوچون همان مبلغی معین قسط لریله دولته دالی قایتارا). دولتیمیزین بو یاردیمی سایه‌سینده عائله‌سیز

خلقیمیـز عائلـه صاحـبی اولـوب کثـرت نفوسـا سـبب اولار و هـم ده بیـر عـده جـاوان و معاشـسیز پریشـان قـالان جـاوان بالالاریمیـز فشـاردان خلاص اولـوب بیـر راحـات حیـات سـورمه‌یه مالیـک اولارلار. و بـو اسـاس اوزرینـده تدریـجی حالـدا فسـاد اخلاق مملکتیمیـزدن اوزاقلاشیـب سـاغلام نسـل وجـودا گلمکلـه ملتیمیـز خوشـبخت و اؤلکه‌میـز آبـاد اولار. والاُ یالنیـز معالجـه اولمـاق ایلـه بـو مرضلریـن ریشـه‌سی کسیلمـز. چـون کی، بیـر عـده جـاوانلاردان علاج تاپـار و یئنیـدن باشـقا بیـر عـده‌سی مبـتلا اولار. یـانی، معالجه‌یلـه بیـر طرفـدن بئـش نفـر سـاغالار ایسـه، دیگـر طرفـدن گئنـه‌ده او بیـری باشـدان آیـری اشـخاص بو مرضلـره مبـتلا اولاجاقدیـرلار.

ملتیمیزیـــن قایغیسینـــا قـــالان اؤز مـــلّی حکومتیمیـــز طرفینـــدن یوخاریـــدا گؤسـتریلدیگی وجه‌لـه و اجبـاری حالـدا غیـر متأهـل اشـخاص تأهـل ائده‌لـر، هـم مقاربـتی ناخوشـلوقلارین ریشـه‌سی تئزلیـک ایلـه کسیلیـب و هـم ده آذربایجانیـن بیـر نئچـه ایـل عرضینـده بؤیـوک و سـاغلام بیـر نفوسـا صاحیـب اولمـاسی حتمیدیـر.

• آذربایجان ۱۳۲۴، چهارشنبه ۱۰ بهمن،شماره ۱۱۳، ص۳

اعلان

تبریزده و اونون ناحیه‌لرینده هاوالارین کسگین صورتده دگیشمه‌سی ایله علاقه‌دار اولاراق سویوقلاما سجیه‌لی خسته‌لیک‌لر، خصوصی ایله غریپ [گریپ]، جگر التهابی، آنگینه و سایره آرتمیشدیر.
بو خسته‌لیک‌لرله مبارزه آپارماق اوچون ایران آذربایجانی حکیم‌لری سووه‌ت درمانلاریندان، مثلا: سولفیدین، سولفوزول، ستره‌پدوسیتدین استفاده ائدیرلر.
بو سووه‌ت درمانلارینین تاثیر جهتیندن باشقا مشابه درمانلاردان اوستونلویو نظره آلاراق بیلدیرمک ایسته‌ییریک کی یئرلی داواخانالار سووه‌ت درمانی اولمادیغیندان اونلاری دا آز تاثرلی باشقا درمانلارلا عوض ائدیرلر.
سووه‌ت مریض‌خاناسینا خبر چاتیر کی یئرلی داواخانالار معالجه ائدن حکیم ایله راضیلاشمادان سووه‌ت درمانلارینی عوض ائدیرلر. بئله حاللار بیر داها باش وئررسه او زامان یئرلی روزنامه‌لرده همین داواخانا صاحبلرینین آدلارینی گؤسترمه‌لی اولاجاییق.
بونونلا برابر سووه‌ت مریض‌خاناسی یئرلی حکیم‌لرین و مریض‌لرین نظرینه چاتدیریر کی سووه‌ت درمانلاری آنجاق سووه‌ت مریض‌خاناسی‌نین داواخاناسینده موجوددور که اورایا مراجعت ائتسینلر.
سووه‌ت مریض‌خاناسینین مدیری دوتسه‌تت صمدوف

اعلان
اردبیل‌ده گوردیگیم
باکودان مکتوب
آذربایجانین

» آذربایجان ۱۳۲۴، چهارشنبه ۱۰ بهمن،شماره ۱۱۳، ص۳

- آذربایجان ۱۳۲۴، دوشنبه ۱۵ بهمن، شماره ۱۱۷، ص۳

قاسم فیروزان

تریاک ایله مبارزه

(اؤلوم یوواسی)

بشریتین ان بؤیوک دوشمنلریندن بیری ده «تریاک»دیر. تریاک مبتلاسی اولان بیر انسان بوتون عؤمرونو دائماً فلاکتده، یوخسوللوقدا یئرسیز و یوردسوز پریشان بیر حالدا انسانلارا بنزه‌ین هیولالارلا دولو اولان توزلو و دومانلی قهوه‌خانالارین گوشه‌لرینده کئچیریب، بوتون بشر زندگانلیغیندان، مدنیت و اجتماعیاتیندان اوزاق اولاراق حساس قلبلری آغلادان، مشفق انسانلارا لرزه وئرن آجیناجاق بیر حالدا اؤلورلر. اونون اؤلوسونو بیر تخته‌نین اوستونه قویوب بیر خیاوانین یاخود بیر کوچه‌نین اورتاسینا گتیریب دفن ائتمک اوچون خلقدن پول ییغارلار. بودور(تریاکینین عاقبتی) تریاک، او غدّار ماده ایندییه کیمی مینلرجه جاوانلارین حیاتلارینا و ناموسلارینا باعث اولوب اونلاری قهوه‌خانالارین قارانلیق کؤشه‌لرینه سالمیشدیر. خیاوانلاردا، کوچه‌لرده اوزلری سولغون، حیاتا کوسموش اولان بعضی دیلنچیلره تصادف اولونور کی، اَیینلرینده بیر جیریق یورغاندان و یاخود بیر تَلیسدن باشقا بیر شئی گؤرونمز. سحردن آخشاما قدر خلقه ال آچیب بیر ایکی تومن پول توپلایاراق چؤرکدن واجب بیلدیگی تریاکینی تأمین ائتمک اوچون اؤلوم یوواسی اولان تریاک قهوه‌لرینین یولون توتارلار. مدنیتین ان بیرینجی دوشمنی اولان ظالم عنصرلر طرفیندن فلاکته آتیلمیش بو بیچاره‌لر، کیمی بیلیر هانسی نجیب بیر آتا و آنانین اؤولادلاریدیر. ارتجاع قولدورلارینین دوغما یوردوموز اولان آذربایجاندا گئجه‌لر کافه‌لرده، رستورانلاردا یوزلرجه پول کول ائدیرکن، بو امیدسیز مظلوملارین حالینا کیملر یانار، هانسی حقیقی بیر دولت اونلارین فریاد و ناله‌لرینه قاچاردی؟... اونلارین باشدان باشا قارا بولودلارلا دولو اولان سیاه تاریخچه‌لرینی، هانسی بیر باهار گونشی ایشیقلاندیراردی؟... او امیدسیز، پناه‌سیز تریاکیلر عؤمرلرینی ایندییه قدر بؤیوک بیر پریشانلیق ایچینده

قاسم فیروزان

(تریاک ایله مبارزه)

(ئولوم یوواسی)

بشرئین ان بویوک دشمنلرندن بریده (تریاك) در تریاك مبتلاسی اولان بیر انسان بوتون عمرینی دائما فلاکت‌ده بوقـوللوق‌دا یرسیز و ورد سیز پرشان بیر حالدا انسانلارایتره‌بن هیولالرله دولـو اولان توزلی و دومانلی قهوه‌خانه‌لرین گوشه لرینده کچیریب بوتون بشر زندگانلیغیندان مدنیت واجتماعیاتدان اوزاق‌اولاراق حساس قلبلری آغلاتان ، مشفق انسانلره لرزه ویرەن آجیناجاق بیر حالدا ئولورلر. اونین‌ئولوسینی بیر تخته نین اوستینه قویوب بیر خیابا. نین ویا خود بیر کوچه‌نین اورتاسینه گتیروب‌اونی‌دفن‌ایتمك‌ایچون خلقدن پول ییغارلار . بودر (تیریاکینین عاقبتی) تیریاك اوغدار ماده ایندی‌یه کیمی میلنرجه‌جوانلارین حیاتلارینا و ناموسلارینا باعث اولوب اونلاری قهوه‌خانه لرین قارانلیق گوشه لرینه سالمشدر . خیابانلاردا ، کوچه‌لرده توزلری صولغون، حیاته کوسموش اولان بعضی دیلنجیلره تصادف اولو. نور که اگینلرینده بیرجیریق یورغا. ندان ویاخود بیر تلیـدن باشقا بیر شیئی گوروتمز سحردن آقشاماقدر خلقه ال آجوب بیرایکی تومن پول توپلیار‌ق جور کدن واجب بیلدیگی تریاکینی تامین ایتمك ایچون ئولوم یوواسی اولان تریاك قهوه لرینین یولین طوتارلار مدنیتین ان برنجی دشمنی اولان ظالم عنصرلر طرفیندن ولا کته آتیلمیش بوبیچاره لر، کیم بیلیر هانسی نجیب بر آتا و آنانین اولادلاریدر .ارتجاع قولدورلارینین دوغما یوردیمیز اولان آذربایجندا گیجه‌لر کاه‌لرده،رستورانلاردا،اوزلرجه پوللار کول‌ایدرکن ، بو امیدسیز مظلوملارین حالینه کیملر یانارهانسی حقیقی بیر دولت اونلرین فریاد وناله لرینه‌قاچاردی؟ ... اونلرین‌باشدان ، باشا قارا یونوقلرله دولو اولان سیاه تاریخچه‌لرینی ، هانسی بیر بهار گونشی ایشیقلاندیراردی ؟.. اوامید سیز، پناهسیز تیریاکیلر عمرلرینی ایندی‌یه قدر بویوك بیر پریشانلیق ایچینده کچیرمشلردر ... آرتیق بوندان سونرا ، آذربایجان ملتینین رفاه وسعادتی بولیندا و ۲۵ ایلیك کیچن مشئوم تهران مرتجع وخائن حکومتلرینین یاراندیقلاری دوره‌ده ملتین آه وناله‌لرینه ترجمان اولان ملت قهرمانلری،اونلری‌ابدی اولاراق «ئولوم یوواسیندان» . قورتاروب مریضخانه‌لرده تداوی ایتدیردکدن سونرا انسانلیق عالمنین‌مقدس‌یوللارینه صالاجاقدر . قارانلیق قیش گیجه لرینین یرتجی قامچیلار کیمی انسانی تیتره‌دن و اوشودن شاختالاری آرتیق بیرداها بو ورملی صولغون اوزلری دوندیرمیاجاق و اونلرین زندگانلیقلاریندا بیر داها قورقونج ودهشتلی قیشلر ، بورانلر کوله کلر اولمایاجاقدر. ملی و قدرتلی جوان دولتیمز بشریتین دشمنی اولان‌تریاك ایله ابدی اولاراق مبارزه آپاریر و آپاراجاقدر .

کئچیرمیشلردیر... آرتیق بوندان سونرا، آذربایجان ملتینین رفاه و سعادتی یولوندا و ۲۵۰ ایللیک کئچن مشئوم تهران مرتجع و خائین حکومتلرینین یاراتدیقلاری دؤره‌ده ملتین آه و ناله‌لرینه ترجمان اولان ملت قهرمانلاری، اونلاری ابدی اولاراق «اؤلوم یوواسیندان» قورتاریب مریض‌خانالاردا تداوی ائتدیردیکدن سونرا انسانلیق عالمینین مقدس یوللارینا سالاجاقدیر. قارانلیق قیش گئجه‌لرینین ییرتیجی قامچیلار کیمی انسانی تیتره‌دن و اوشودن شاختالاری آرتیق بیر داها بو وَرَملی سولغون اوزلری دوندارمایاجاق و اونلارین زندگانلیقلاریندا بیر داها قورخونج و دهشتلی قیشلار، بورانلار، کولک‌لر اولمایاجاقدیر. ملی و قدرتلی جاوان دولتیمیز بشریتین دوشمنی اولان تریاک ایله ابدی اولاراق مبارزه آپاریر و آپاراجاقدیر.

» آذربایجان ۱۳۲۴، دوشنبه ۱۵ بهمن، شماره ۱۱۷، ص۳

- آذربایجان ۱۳۲۴، چهارشنبه ۱ اسفند، شماره ۱۳۱، ص۳

مدرسه حفظ‌الصحه‌سی

طبابت فنینده عمومی حفظ‌الصحه بحثی اولدوغو کیمی خصوصی مکتب حفظ‌الصحه‌سی داهی واردیر. بو حفظ‌الصحه‌نین مکتبلی‌لر اوچون اولدوقجا اهمیتی آرتیقدیر. بو حادثه‌نین باشلیجا بیر سببی اودور کی، مین‌لرله تحصیله دوام ائتمکده اولان محصل‌لر عؤمرلرینین بؤیوک حصه‌سینی مدرسه‌لر دیوارلاری آراسیندا کئچیرمک مجبوریتنیده اولدوقلاریندان و حفظ‌الصحه قانونلارینی بیلمه‌دیک‌لریندن جور به جور خسته‌لیک‌لره دوتولاراق اؤز وجودلارینی آغیر پوزقونلوقلارا دچار ائدیرلر. بو سببه گؤره ده محصل‌لر آراسیندا باش وئره بیله‌جک خسته‌لیک‌لرین قارشیسینین آلینماسی اوچون خصوصی مدرسه حفظ‌الصحه‌سی یارادیلمیشدیر.
طبیعیدیر کی وجودو هله تمامی ایله محکم‌لشمه‌میش اولان بیر اوشاغین خسته‌لییه دوتولماسی داها تئز و داها آسان بیر وجهله عمله گلدیک‌ده اوزون اوزادی تحصیلات دؤره‌سینی باشا یئتیرینجه‌یه قدر همان اوشاق بؤیوک عیب‌لره دوتولمادا اولور.
مدرسه حفظ‌الصحه‌سی گئنیش بیر بحثدن عبارت اولدوغو اوچون اونون حاققیندا بورادا مفصل ایضاحات وئریلمه‌سی ممکن دئییلدیر. بو جهتدن قیسسا بیر شکیلده مدرسه بناسی باره‌سینده سؤیلَمه‌لییم کی بنا موافق و مناسب بیر مکاندا تأسیس اولونمالیدیر. داها دوغروسو او مکان سو اولان بیر محل یاخینلیغیندا اولمامالیدیر(مثلاً چای، دریاچه و گؤل کیمی محل‌لرده).
مدرسه بناسی گؤستریلن یئرلرده اولدوقدا او بنا دائماً رطوبتلی اولور. بنا رطوبتلی اولدوقدا انسان همیشه روماتیزم(یئل) [روماتیسم] آدلی خسته‌لییه دوتولاراق قلب اختلالیتی- عضله و سوموک آغریسی کیمی دردلره مبتلا اولور. بو حادثه محصل‌لر اوچون بؤیوک ناراحتلیق عمله گتیرمکله برابر عین زاماندا اونلارین موفقیتلی چالیشمالارینا مانع اولور.
مدرسه واقع اولان خیابان گئنیش اولمالی‌دیر. بئله اولمادیقدا بنانین ایشیغی آز اولور. ایشیق آزلیغی ایسه عادتاً گؤز نورونون چوخ تئز

مدرسه حفظ الصحه سی

طبابت فننده عمومی حفظ الصحه بحثی اولدیغی کیمی خصوصی مکتب حفظ الصحه سی ده‌حی واردر .

بو حفظ الصحه نین مکتبلی لر ایچون اولدیقجا اهمیتی آرتق در .

بو حادثه نین باشلیجا بیر سببی اودر که مین لر ایله تحصیله دوام ایتمکده اولان محصللر عمرلرینن بویوک حصه‌سینی مدرسه‌لر دیوارلری آراسیندا گیچیر مك مجبوریتینده اولدیقلاریندان و حفظ الصحه قانونلارینی بیلمدیکلریندن جور به جور خسته‌لیکلره دوتولاراق ئوز وجودلرینی آغیر بوزقونلیقلارا دچار ایدیرلر بوسببه گوره‌ده‌محصللر آراسیندا بـاش وسـره بیلمجك خسته لیکلر قارشوسی نین آلینماسی ایچون خصوصی مدرسه حفظ الصحه سی یارادلمیشدر .

طبیعی در که وجودی هله‌تمامیله محکم لشمه میش اولان بر اوشاغین خسته‌لیکه دوتولماسی داهـا تیز و داها‌آسان بیر وجهیله عمله گلد یکده اوزون اوزادی تحصیلات دوره‌سینی باشا یتیرینجه‌یه قـدر همان اوشاق بویوك عیبلره دوتولمادا اولور .

مدرسه حفظ الصحه سی گینش بر بحثدن عبارت اولدیغی ایچـون اونین حقینده بورادا مفصل ایضاحات ویریلمه‌سی ممکن دگلدر :

بوجهتدن قیـا بیرشکلده مدرسه بناسی باره سینده سویلملی‌یم که بنا موافق و مناسب بیر مکاندا تاسیس اولونمالیدر .

داها دوغروسی او مکان سو اولان بر محل یاتیلیغیندا اولمامالیدر [مثلا چای، دریاچه و گول کیمی محل لرده)

مدرسه بناسی گوسترلمیش یرلرده اولدیقدا او بنا داییما رطوبتلی اولور.

بنا رطوبتلی اولدیقدا انسان همیشه روماتیزم (ییل) آدلی خسته لیکه دوتولاراق قلب اختلالینی . عضله و سوموك آغریسی کیمی دردلره مبتلا اولور .

بو حادثه محصللر ایچون بویوك ناراحتلیك عمله گتیرمگله برابر عین زماندا اونلارین موفقیتلی چالیشما لارینا مانع اولور .

مدرسه واقع اولان خیابان گینش اولمالیدرکه اولمادیقدا بنانین ایشیقی آز اولور ایشیق آزلیغی ایسه عادتا گوز نورینن چوخ تئز آزالماسینا سبب اولور .

مدرسه بناسی آلچاق اولورسا صنف ترتیباتینده انتظام سیزلیق باش ویریر . زیرا بو حادثه‌صنف پنجره‌لر ینین طلب اولونان حجمده اولماماسینی وجوده گتیریر .

مدرسه پنجره لـری کیچیك اولدیقدا صنف لاردا ایشیق آزلیغی دا اولور .

هوا آزلیغی ایسه هر بر انساندا تنفس دوراتینین پوزقونلیغینی نورتمکله برابر چوخ تئز بیر زماندا بوزقونلیق حادثه‌سینی حاصل ایدیر .

بو نقطه نظردن مدرسه بناسینین تاسیسی زمانیندا سقفلر دیوارلار و پنجره‌لر خصوصی بر شکلده وجوده گتیریلمه‌لیدر . هر صنف ده ٤٠ نفردن آرتیق محصل ساخلانیلمامالی‌در صنفین دوشه مه‌سی اولمالی در .

بویوك اولان پنجره‌لری آراسیندا کیچیك بر پنجره‌سی ده‌حی اولمالی‌در کیچیك پنجه (فورتوچکا) صنف داخلیندا هوا دورانی عمله گتیرمك ایچون الویرشلی بر واسطه‌در .

صنف داخلینده گولشمك و اویناشماق کیمی فیزیکی حرکات یاراماز . چونکه بو کیمی عملیات نتیجه‌سینده توزتورپاق قالدیریلماسی ایله هوا کثافتلشیر .

بو کیمی حرکتلر ایسه کثیف دورانی ایچون مضر اولان بر حادثه‌در مدرسه بناسینین پنجره‌لری قبله طرفه اولمالیدر .

بئله اولمادیقدا گونش ضیاسیندان استفاده اولونماسی غیری ممکن در گونش ضیاسینین نه درجه ده انسانلار ایچون آرتیق اهمیتی اولدیغی هاموبا معلوم در .

قیش فصلینده صنفلرین کافی درجه ده ایسیتمالاری اولمادیقلاریندان محصللر سویوق دگمه خسته لگینه دوتولورلار .

صنفین تختهلری

محصللرین بویونا گوره ترتیب اولونمالیدر .

محصللر تختیلرین اوزه رینده اوتوردیقدا ئوز وجودلرینی (گوودەلرینی) مستقیم بر حالدا ساخلیاراق آرچا باشی آشاغی اوتور مالیدرلار .

چوق باشی آشاغی اوتوردیقده اونلارین باش حصه‌سی شدتلی قان جریانینا معروض اولماق ایله اونلاردا گوز خسته‌لیگی عمله گلر .

صنف لاردا نظافت مسئله سینه رعایت اولونمادیقدا محصللر آراسیندا مختلف خسته‌لیك لر باش و ریر .

نظافت ایشلر ینین مرتب بیر صورتده آپاریلماسی واجب در .

شبهه‌سیز که نظافت ایشلری ده مطابق صحیه اصولی ایله آپاریلمالیدیر

اچلمه‌لی صولارین قاناتیلمش اولماماسی ایله برابر آچیق قابلاردا ساخلانلماسی قدغندر .

چونکه‌صو قاناتیلمامش اولمادیقدا مکتبلی لر آراسیندا تفوئید کیمی خسته‌لك‌لر ظهور ایدیر . مدرسه حیاطی گینش ، چیچکلی و آغاجلی اولمالیدر .

توز تورپاق عمله گلمه‌مك ایچون مدرسه حیاطی نین بئری آسفالت ایله ئورتلمه‌لی‌در .

زیبل و سایر یاراماز ماده‌لرین ساخلانماسی ایچون حیاطدا قاپاقلی بر صندوق قویولمالیدر .

محصللر ایچون ادمان (ورزش) حرکاتی‌نین بویوك اهمیتی وار.

ورزش نتیجه‌سینده اونلارین وجودلری محکمله‌شیر و بدنلرینده قان جریانی انتظاملاشیر .

مدرسه‌لر داخلینده اولان مسترا حلار مطلق تمیز بر حالدا ساخلانمالیدر

عکس تقدیرده هر کس ئوز اایاقلاری واسطه سیله ئوز ایولرینه .ضررات انتقال ویرمك ایله عائله‌سی آراسیندا مختلف مرضلرین عمله گلمه سینه باعث اولار .

مدرسه‌لرده شاگردلره اولونان تنبیه‌لره گلدیکده بونی قید ایتمك لازم در که معلملر طرفیندن هیچ بر زمان کهنه اصول ایله اجرا اولونان تنبیه‌لره یول ویریلمه ملی‌در.

مثلا ستاره [خط کش] و سیلی ایله شاگردلری وورماق کیمی تنبیه لر اولونمامالیدر .

زیرا سیلی واسطه‌سی ایله قولاق پرده‌سینی یرتماق اولار .

عمومیتله مدرسه‌لر طبی‌نظارت آلتیندا اولمالیدرلار.

» آذربایجان ۱۳۲۴، چهارشنبه ۱ اسفند، شماره ۱۳۱، ص۳

آزالماسینا سبب اولور.
مدرسه بناسی آلچاق اولورسا صنف ترتیباتیندا انتظامسیزلیق باش وئریر. زیرا بو حادثه صنف پنجره‌لرینین طلب اولونان حجمده اولماماسینی وجودا گتیریر. مدرسه پنجره‌لری کیچیک اولدوقدا صنفلاردا ایشیق آزلیغی دا اولور. هاوا آزلیغی ایسه هر بیر انساندا تنفس دؤرانینین پوزقونلوغونو تؤره‌تمکله برابر چوخ تئز بیر زاماندا یورقونلوق حادثه‌سینی حاصل ائدیر. بو نقطه‌ی نظردن مدرسه بناسینین تأسیسی زامانیندا سقفلر، دیوالار و پنجره‌لر خصوصی بیر شکیلده وجودا گتیرلمه‌لیدیر. هر صنفده ۴۰ نفردن آرتیق محصل ساخلانیلمامالیدیر. صنفین دؤشَمه‌سی اولمالی‌دیر. بؤیوک اولان پنجره‌لری آراسیندا کیچیک پنجره‌سی داها اولمالی‌دیر. کیچیک پنجره (فورتوچکا) صنف داخلینده هاوا دؤرانی عمله گتیرمک اوچون ال‌وئریشلی بیر واسطه‌دیر.
صنف داخلینده گولَشمک و اویناشماق کیمی فیزیکی حرکات یارامازٍ. چونکی بو کیمی عملیات نتیجه‌سینده توز-تورپاق قالدیریلماسیلا هاوا کثیفله‌شیر. بو کیمی حرکتلر ایسه تنفس دؤرانی اوچون مضر اولان بیر حادثه‌دیر. مدرسه بناسینین پنجره‌لری قبله طرفه اولمالی‌دیر. بئله اولمادیقدا گونش ضیاسیندان استفاده اولونماسی غیرممکندور. گونش ضیاسینین نه درجه‌ده انسانلار اوچون آرتیق اهمیتی اولدوغو هامییا معلومدور.
قیش فصلینده صنفلرین کافی درجه‌ده یاناجاقلاری اولمادیقلاریندان محصللر سویوق دَیمه خسته‌لیینه دوتولورلار.
صنفین تختلری محصللرین بویونا گؤره ترتیب اولونمالیدیر. محصللر تختلرین اوزَرینده اوتوردوقدا اؤز وجودلارینی(گؤوده‌لرینی) مستقیم بیر حالدا ساخلایاراق آزجا باشی آشاغی اوتورمالیدیرلار. چوخ باشی آشاغی اوتوردوقدا اونلارین باش حصه‌سی شدتلی قان جریانینا معروض اولماق ایله اونلاردا گؤز خسته‌لییی عمله گلر.
صنفلاردا نظافت مسئله‌سینه رعایت اولونمادیقدا محصللر آراسیندا مختلف خسته‌لیکلر باش وئریر. نظافت ایشلرینین مرتب بیر صورتده آپاریلماسی واجبدیر. شوبهه‌سیز کی نظافت ایشلری ده مطلق صحیه

اوصولـویلا آپاریلمالیدیـر. ایچیلمـه‌لی سـولارین قاینانیلمیـش اولمـاسی ایله برابر آچیـق قـابلاردا سـاخلانیلماسی قدغندیـر. چونکـو سـو قاینانیلمیـش اولمادیقـدا مکتبلی‌لـر آراسینـدا تفوئیـد کیـمی خسـته‌لیک‌لر ظهـور ائدیـر.

مدرسـه حیـاطی گئنیـش، چیچـکلی و آغاجـلی اولمالی‌دیـر. توز-تورپـاق عملـه گلمه‌مـک اوچـون مدرسـه حیاطینیـن یئـری آسـفالت ایلـه اؤرتولمه‌لیدیـر. زیبیـل و سـاییر یارامـاز ماده‌لریـن سـاخلانماسی اوچـون حیاطـدا قاپاقـلی بیـر صاندیـق قویولمالیدیـر.

محصل‌لـر اوچـون ایدمـان(ورزش) حرکاتینیـن بؤیـوک اهمیـتی وار. ورزش نتیجه‌سینـده اونلاریـن وجـودلاری محکمله‌شیـر و بدن‌لرینـده قـان جریـانی انتظاملاشیـر.

مدرسـه‌لر داخیلینـده اولان مسـتراحلار مطلـق تمیز بیـر حالدا سـاخلانیلمالیدیر. عکـس تقدیـرده هـر کـس اؤز آیـاقلاری واسـطه‌سی ایلـه اؤز ائولرینـه مضـررات انتقـال وئرمـک ایلـه عائلـه‌سی آراسینـدا مختلـف مرض‌لریـن گلمه‌سینـه باعـث اولار. درسـه‌لرده شـاگردلره اولونـان تنبیه‌لـره گلدیـک‌ده، بونـو قیـد ائتمـک لازیمدیـر کی معلم‌لـر طرفینـدن هئـچ بیـرٍ زامـان کؤهنـه اصـول ایلـه اجـرا اولونـان تنبیه‌لـره یـول وئریلمه‌ملیدیـر. مـثلاً سـتاره[خط کـش] و سیـلی ایلـه شـاگیردلری وورمـاق کیـمی تنبیه‌لـر اولونمامالی‌دیـر. زیـرا سیـلی واسـطه‌سی ایلـه قـولاق پرده‌سیـنی ییرتمـاق اولار. عمومیتلـه مدرسـه‌لر طـبی نظـارت آلتینـدا اولمالی‌دیـر.

- آذربایجان ۱۳۲۴، جمعه ۱۳ اسفند، شماره ۱۳۲، ص۲

اوشاق باخیمی

محمد-عزمی

کئچن مقاله‌میزده «نفوسوموزو چوخالتماق و نسلیمیزی قووتلندیرمک» سر لوحه‌سی ایله بونون اثباتیندا چالیشدیق کی نسلین آرتماسی ملت‌لرین حیاتیندا مهم بیر مسئله‌دیر. و اورادا دولتیمیزین عهده‌سینه دوشن وظیفه‌لری قید ائتدیک. ایندی ده ایستیریک بو خصوصدا آتا- آنالارین عهده‌سینه دوشن وظیفه‌لری ذکر ائدَک.

بو محققدیر کی ملتی وجودا گتیرن افراددیر و فردلری بسله‌ین و اونلاری یئتیشدیریب جامعه‌یه تحویل وئرن خانواده‌لردیر. اودور کی بورادان یاخشی معلوم اولور کی جامعه‌ده خانواده‌نین موقعی نه درجه‌ده مهمدور.

بو گون ساغلام نسل یئتیشدیرمک و اوشاقلاریمیزی یاخشی بسله‌مک و اونلارین صحتینی قوروماق بیزیم ان مهم وظیفه‌لریمزدندیر. حال بو کی آتا-آنالارین یوزده دوخسانینین بو امره توجهی یوخدور. بو توجه‌سوزلوک و باخیمسیزلیق نتیجه‌سینده‌دیر کی اوشاقلاریمیزین چوخوسو سوت اَمَرلیک دؤره‌سینده تلف اولوب گئدیرلر.

بدن ساغلاملیغی حقیقتده بؤیوک بیر نعمتدیر. مشهور فیلسوف «هئربئرت اسپئنسر: صحتی محافظ ائتمک بیر وظیفه‌دیر» دئییر و صحتی قانونلاردان تخلف ائتمه‌گی «مادی گوناه»لاردان سالییر. آیدیندیر کی، چون انسان اوشاقلیق مرحله‌سینده بو وظیفه‌نین انجامینه قادیر دئییل و اوشاغادا تکلیف یوخدور، بو مرحله‌نین حفظ‌الصحه‌سی آتا و آنالارین عهده سینده دیر.

حقیقتاً حفظ‌الصحه اوصوللارینی گؤزله‌مکله اوشاقلیق زامانیندان حتی ولادتدن اوّل، یعنی آنا قارنیندا اولان موقعدن باشلاماق لازیمدیر کی فایداسیز اولماسین. یوخسا تک بؤیوک یاشلاردا حفظ‌الصحه قاعده‌لرینی مراعات ائتمک بیر بنا ییخیلدیقدان و خرابه‌لیگه دؤندوکدن سونرا اونون تعمیرینه چالیشماغا بنزه‌ر. اودور کی بو گونکو دنیادا حفظ‌الصحه‌نین بیر شعبه‌سی و هم ده مهم بیر شعبه‌سی اوشاقلاریمیزین ساغلاملیغینی اؤیرَدن

صحیفه ۲ — آذربایجان

اوشاق باقیمی

محمد ـ عزمی

گتیریر

عاشق حسین جوان

گوزل ایلدیر ـ گوزل آیدیر — بیزه خوش بهار گتیریر .
آنا یوردوم دیب گولور — منه افتخار گتیریر .

گولورانسان ، گولور توبراق — قوری‌آغاج ، آچیر یارپاق
هر طرفه آتیر ، بوتاق . — شیرین، شرین بار گتیریر.

قیش چکیلیر قار اری یر — خلقم گونشه بری یر .
وطنیمی گل بوری یور — لیله وقار گتیریر .

یانیر تولکه‌مین جراغی — دوشوب هر یانا سوراغی
جوشور حقیقت بولاغی — بیزه بیر نوبار گتیریر.

جوان حسین سازین چالسان — شیرین لهجه خوش اقبالسان
آزاد گوندن الهام آلسان — سنه کومك یار گتیریر.

زلیخا

فتحی خشگنابی — خاطرات دفتریمدن

۲

» آذربایجان ۱۳۲۴، جمعه ۱۳ اسفند، شماره ۱۳۲، ص۲

قیسـمدیر.
«اوشـاقلار حفظ‌الصحـه‌سی» یالنیـز اوشـاقلارین صحتیـنی مراعـات ائتمـه‌یی اؤیرتمکلـه قالمـاز. بلکـه اوشـاقلاری بؤیومه‌لرینین وسـایطینیده تأمینه چالیشـار. اوشـاق بؤیوتمـک بـو گـون بیـر فـنّ اولوبـدور. و گـرک آتـا- آنـالار و مربی‌لـر یاخشیجـا بـو فنَّه آشـنا اولسونلار. مثلا بـو گـون اوشـاغا سـوت وئرمـک بیـر سلسـه قاعده‌لـره تابعدیـر. بیـز گـرک بونـو بیلـک کی سـوت دؤرونـده اوشـاغا گونـده نئچـه دفعـه گـرک سـوت وئریلسیـن و هـر دفعـه‌ده نئچـه دقیقـه سـوت وئریلسیـن. و بـو دؤرده ده آنـا سـوتوندن باشـقا آیـری خـورَک وئرمه‌نیـن یولـو ندیـر؟ و هابئلـه سـوتدن نـه وقـت آچیلسیـن و سـوتدن آچیلقدیقـدان سـونرا تـزه خوره‌یـه دوشـدوکده، هانـکی خورکلـر گـرَک وئریلسیـن. چونکـو کیچیـک اوشـاغین هضـم جهازینیـن ایشـلمه‌سی بؤیـوک آدام ایلـه نسـبتاً باشـقادیر. اوشـاق بؤیوتمـه نـدن ایسـه بیـزده لاییـق اولدوغـو موقـعی هنـوز آلا بیلمه‌میشـدیر، بـو ایـشی اجـرا ائتمـک اجتمـاع و تربیـه علم‌لـری تخصص‌لـری ایلـه برابـر حکیم‌لـر و آتـا- آنالاریـن وظیفه‌سیدیـر.
حیـات مبارزه‌سینـده موفـق اولا بیلمـک اوچـون اوَّلا سـاغلام اولمـاق شـرطدیر، بـو مبـارزه‌ده موفـق اولان ملتلـر آنجـاق افـرادی سـاغلام اولانلاردیـر. بئلـه خیـال اولونماسیـن کی حربیـن نتیجه‌سیـنی یالنیـز قوشـونون آرتیقلیـغی و جسـارتی تأمیـن ائـدر، بونـدان داهـا مهـم بیـر سـبب واردیـر: فیکـری مبـارزه‌ده قازانـا بیلمـک! بونـون اوچـون ده یاخـشی بیـر وجـودا مالیـک اولمـاق لازیمدیـر. «سـالیم فیکیـر سـاغلام وجـوددا اولابیلـر» مثلیـنی اوشـاقلاریمیزین سـاغلاملیغیندان اؤتـورو گـرَک هیچوقـت اونوتمایـاق.
بیـز اوشـاق باخیمینـدا گـرک اوشـاق دؤره‌لریـنی تانییـاق و او دؤره‌لریـن خصوصیاتینـا آشـنا اولاق تـا ائله‌یـه بیلـک یاخشیلیـقلا وظیفه‌میـزه انجـام وئـرک. دوغولماقـدان بلوغـا قـدر اولان زامانـا «اوشـاقلیق دؤرو» آدلانـار کی بـو دؤره‌نیـن دالیـسی جاوانلیـق سـونرا کهولـت و ان سـونرا قوجالیقدیـر.
بیز اوشاقلیغی دؤرد دؤره‌یه آییراجاییق:
۱- اوشـاق آنـا قارنینـدان دنیایـا قـدم قویدوغـو، یـانی دوغولدوغـو وقـت «تـزه دوغـولان» آدیـنی آلار و بـو دؤره گؤبه‌ییـن قـورودوب و دوشـمه‌سینه قـدر، یـانی دوغولانـدان اعتبـاراً اون دؤرد گـون سـونرایا قـدر اولار.

۲- «سوت اوشاغی» دؤرو، بو دا ایکی یاشین اوّل‌لرینه قدر دوام ائدر. بو دؤره‌ده اوشاق اوّلا یالنیز سوت امر. سونرا خارجدن بعضی غذالار دا وئریلیر و نهایت ممه‌دن کسیلیر. بو دؤره‌ده اوشاق سوت دیش‌لرینی تماملار.
آنا سوتی ایله بسله‌نن‌لره «ممه اوشاغی» و حیوان سوتی ایله بسله‌نن‌لره «امزیک اوشاغی» دئییلر کی هر ایکیسینه بیردن «سوت اوشاغی» دئییریک.
بیرینجی و ایکینجی دؤره‌ده یاشایان اوشاقلارا «ببه» یا «ببک»ده دئییلیر کی بیز بو ایکی اصلاحدان سونونجوسونو دوتوب و گلن بحث‌لرده اونو ایشله‌ده‌جَییک.
۳- «طفولیت» و یا اونون اوشاق دؤره‌سی، بو دؤره آلتی یاشا قدر سورَر و بؤیومه نقطه نظریندن خصوصی بیر وصفی یوخدور. اوشاق بو دؤرده دورمادان قاچار و اوینار.
۴- «صباوت» یا مدرسه اوشاغی دؤره‌سی کی عؤمورلوک دیش‌لرین چیخماغا باشلاماسیندان بلوغا، یانی ۱۵-۱۴ یاشلارینا قدر اولان دؤره‌دیر. بلوغ زامانیندا بدنده بیر نوع مادی و روحی دَییشمکلیک‌لر اولور و بدن کامللشَر و اوشاقلیق دؤره‌سی بونونلا ختمه یئتر.
اوشاقلاردا گؤرونن ان مهم و عمومی بیر حال بدنین دوروب دینجلمه‌دن بؤیومه‌سیدیر. بو تکامل تدریجی یالنیز متمادیدیر.

- آذربایجان ۱۳۲۴، دوشنبه ۶ اسفند، شماره ۱۳۴، ص۳

تیفوس یا خود بیت ناخوشلوغو

دوقتور محمود علم آموز

«بیت» نیفرتلی، ایرگنج و هامینین تانیدیغی بیر پیس حشره‌دیر. اونون همیشه معیشتی، یاشاماسی انسان قانیله‌دیر. او فقط، انسان وجودینین طفیلیسی (پارازیتی)دیر. بو منفوره حشره، اؤز بدنینین نظانفتینه و تمیزلیگینه قیدسیز قالان کثیف آداملارین وجووندا بدن چیرکیندن و کثافتیندن تولید اولار. بو مقاله‌ده بحث ائده‌جگیمیز تیفوس ناخوشلوغونون فقط بیر تک عاملی واردیر کی، او دا بیتدیر. اونون اوچون تیفوس مرضینه بیت ناخوشلوغو آدیدا وئریلیر.

بو مرض چوخ خطرلی، مسری(یولوخوجو) و میکروبیکدیر، بونون بشر عائله‌سی اوچونده انتشاری میلاددان قاباقدیر. یانی، بیرینجی دفعه بو دهشتلی مرضین ظهورو بئش –آلتی عصر میلاددان اوّل ایران ایله یونان آراسیندا اولان مشهور مدیک محاربه‌لرینده گؤرونموش و هر ایکی طرفین قوشونلارینا بؤیوک تلفات وئرمیش ایدی. خلاصه ۱۷۶۰دان ۱۷۶۷-جی میلادی تاریخینه قدر دوقتورلار بو[بیتدن گلن] ناخوشلوغو باشقا ناخوشلوقلاردان آییرماغا چوخ زحمتلردن سونرا آنجاق موفق اولدولار. و مذکور تاریخه قدر تمام خسته‌لیک‌لری، مثلاً وبا، طاعون، حصبه، تیفوس و بو کیمی مرض‌لرین هامیسینا وبادیر دئییردی‌لر. ولی دوقتورلار علمی و فنی تجربه‌لری واسطه‌سی ایله یوخاریدا دئدیییمیز کیمی موفقیت حاصل ائتدیلر.

خلاصه بو مرضین انتشارینا و یاییلماسینا ان بیرینجی سبب معلوم اولدوغو اوزَره، محاربه‌لرین چوخ سورمه‌سی، سربازلارین بیر محلده توپلانیب و بیرلیک‌ده یاشامالاری، پالتارلارینین، توکلرینین، حامام‌لارینین و یاتاجاق یئرلرینین یعنی سربازخانالارینین تمیز اولماماسی سبب اولموشدور.

بعلاوه، بیر مملکتین جماعتینین یوخسول و فقیر اولماسی، بیر شهردن دیگرینه و یا بیر یئردن باشقا یئره مسافرت و مهاجرت ائتمه‌سی، و حامام‌لارین کثافتی و سائیر اجتماعی محل‌لرده، تیاتر، سینما و مکتب‌لر

» آذربایجان ۱۳۲۴، دوشنبه ۶ اسفند، شماره ۱۳۴، ص۳

ده جماعتیـن توپلانمـاسی و عمـومی محل‌لـرده فـرش اوسـتونه اوتورمـاسی و خصوصاًمسـافر خانالاریـن پیسـلیگیندن تؤره‌نیـر. بیـت خسـته‌لییینین یاییلماسینیـن ان بؤیـوک سـبب‌لرینی و محل‌لریـنی سـایدیقدان سـونرا انسـانلارین بیـری بیـری ایلـه دائمـاً یاخینـدان تمـاس ائتمه‌لریـندن عملـه گلـدییی شـوبهه‌سیزدیر.

بیت نئچه گون عمر ائدر؟

بیتیـن عؤمـرو قیـرخ گونـدن آرتیـق دئییلدیـر. عؤمرونـون اوّلینـدن آخیرینا قدر ۱۸۰دان ۲۵۰یـه قـدر یومورتـا، یـانی سیرکـه قویـار. بـو یومورتـالار ۱۵گونـون مدتینـده انسـانین آلـت پالتارلارینـدا، و بدنینیـن طبیـعی حرارتینده بیت حالینا گلیرلـر. بیـت حشـره‌سینین غـذاسی انسـان قـانی اولدوغـو اوچـون گونـده ۴-۳ دفعـه انسـان قـانی یئمه‌یـه مجبـوردور.

تیفوس میکروبونون کشفی

بیـز بیلیریـک کی هـر بیـر ناخوشـلوغون اؤزونـه مخصـوص بیـر میکـروبی واردیر و معیـن یـوللارلا انسـان بدنینـه داخیـل اولـور. بـو تمـام معناسیلـه ثبـوت اولوبـدور کی بیـت ناخوشـلوغو (تیفـوس) فقـط بیـت واسـطه‌سی ایلـه سـرایت ائـدر. بونـون بئلـه اولمـاسی ۶۷-۶۰ ایـل بونـدان قابـاق فرانسـه‌نین عالیم‌لریـندن پاسـتور، مسـری مرض‌لریـن اصـلی علتیـنی بیلمکـدن اؤتـورو کیمیـایی و طـبی تجربه‌لـری اثناسینـدا، قـارا یارایـا دچـار اولان قویونـون قانینـدان بیـر قطره‌سیـنی مخصـوص مایعـده پـرورش وئرنـدن سـونرا بیـر سـاغلام قویونـون قانینـا داخیـل ائتـدی. طالعیـن یاردیـمی اثـری اولاراق بـو تجربـه مثـبت نتیجـه وئـردی. ایکینـجی قویـون دا قـارا یـارا علتینـه دچـار اولـدو. پاسـتورون بـو عالیمانـه تجربـه‌سی سـایه‌سینده، او تاریخـه قـدر وارلیـغی مجهـولات پـرده‌سی آلتینـدا قارانلیقـدا قـالان (میکـروب) عالمینیـن قالیـن حجـابی ییـرتیلاراق ظاهیـره چیخـدی. بـو بونـدان سـونرا یاواش-یـاواش سـائیر خسـته‌لیک‌لرین میکـروبلاری و نـه جـور انسـانین بدنینـه داخیـل اولا بیلمه‌لـری کیفیـتی کشـف اولونماغـا بـاشلادی. بونـون نتیجـه‌سی اولاراق (بیـت یـا تیفوس) ناخوشـلوغونون میکروبـو دا ۴۰-۳۰ ایـل بونـدان قابـاق کشـف اولونـدو. بـو میکروبـو دا دوقتورلار

چـوخ بؤیـوک زحمتلـردن، علـمی و عمـلی تجربه‌لـردن سـونرا، بیـت حشـره‌سینین باغیرسـاقلاریندا تاپـدیلار. و ایکینـجی دفعـه بونـون امتحانینـدا بیـر خسـته‌نین بیتینـدن بیـر نئچه‌سیـنی بیـر میمونـون جانینـا سـالدیلار، نئچـه گونـدن سـونرا همـن میمونـون بیت ناخشـلوغونا یـانی تیفوسا دچـار اولدوغـو گؤرونـدو. میکروسـکوپ ایلـه معاینـه نتیجه‌سینـده ایکینـجی دفعـه ثبـوت اولـدو کی بـو میکروبـون ناقـلی قطـعی صورتـده بـو پیـس حیواندیـر. اونـون غـذاسی انسـان قـانی اولدوغـو اوچـون آج اولان وقـت خسـته بیـر آداما راسـت گلیـر و اونـون قانینـی سـوران وقـت تیفـوس میکـروبلاری بـو حشـره‌نین باغیرسـاقلارینا داخیـل اولـور.

بئـش گـون سـونرا بیـت اؤزو ده ناخوشلاماغـا باشلاییـر. و باغیرسـاقلاریندا یئرلشـن میکروبلاریـن زهـری اثـری اولاراق دلی بیـر حالـه گلیـر و بیـره کیـمی سیچراماغـا بـاشلار. بیتیـن بـو حالتیـنی گؤرمـک ایسـته‌ینلر تیفوسـا یئـنی یاخالانـان بیـر مریضیـن یاتاغینیـن اطرافینـا کاغیـذ دوتـارلار ایسـه، تـزه ناخوشـون یاتاغینـداکی بیتیـن ده مرضیـن تأثیرینـدن دلی اولـوب سیچرامـاسی و کاغیـذا شـدتله دَیمـه‌سی آنلاشیلار. سـونرا بـو دلی بیـت یئنیـدن باشـقا بیـر آدا آختارماغـا بـاشلار چونکـو: ۱-قیزدیرمـالی بدنـده یـانی حرارتیـن ۳۹ و یـا ۴۰ درجه‌یـه چیخدیـغی موقعـده یاشـایا بیلمـز.

ایکینـجی سـببی ده اؤز آجلیغینـی رفـع ائتمـک اوچـون و بیرده باغیرسـاقلاریندا اولان میکـروبلاردان و اونلاریـن زهرینـدن خلاص اولماقـدان اؤتـورو. اونـا گـؤره ده یئـنی تاپدیـغی و بدنینـه داخیـل اولدوغـو سـاغلام بیچـاره آدامیـن قانینـی یئمه‌یـه بـاشلار. اؤز قارنینـی دولدورانـدان سـونرا خورطومونـو مذکـور آدامیـن اتینـدن چکمه‌دیـگی حالـدا اؤز باغیرسـاقلاریداکی میکـروبلاری دفـع ائتمـک اوچـون قوسـماغا بـاشلار و عملینیـن نئچـه دفعـه تکـرار ائـدر.

ایکینـجی دفعـه تاپدیـغی بیچـاره‌نی او ملعـون حشـره بـو جورلوکلـه، دهشـتلی تیفـوس مرضینیـن میکروبـویلا زهرلـر و اؤلـوم دؤشـه‌گینه سـالار. (بیـت ناخوشـلوغونا یاخالانـان آداملاردا ایلـک گون‌لـرده گؤرولـن حـاللار.)

ناخـوش بیـر نئچـه گون یاتاغـا دوشمه‌میشـدن قابـاق یـاواش – یـاواش بدنینین سوسـتلوغوندان شیکایـت ائدر و ایـدارا تئز-تئـز گئـدر. ناخوشـون طبیعتینـده «یبوسـت» بـاشلار، عصبله‌شـر، چـوخ سـو ایچمـک ایسـتر، تمـام مفصل‌لـری

(بندلـری) آغریماغـا اوز قویـار. خصوصـاً شـدتلی بـاش و بئـل آغریسینـا دچـار اولـوب بیـردن بیـره حـرارت درجـه‌سی یوخـاری چیخیـب یاتاغـا دوشـمه‌یه مجبـور اولار.

ناخوشـلوغون ظاهـری علامت‌لرینـدن قیزدیرمانیـن و حرارتیـن شـدتلنمه‌سی، گؤزلری‌نیـن ایچینیـن قیزارمـاسی، شـدتلی بـاش آغریـسی، قارنینیـن و کورک‌لرینیـن اوسـتونده قـارا خـالا بنـزه‌ر سـپمه‌لرین ظاهیـر اولمـاسی، قلبینیـن و نبضینیـن تئز-تئـز وورمـاسی، دیش‌لرینیـن دیبینیـن یارالانمـاسی، عصـبی حاللاریـن گئـت – گئـده شـدت ائتمه‌سیدیـر. بـو سـایدیغیمیز علامت‌لریـن گؤرونمه‌سینـدن بیـر – ایـکی گـون سـونرا خسـته اؤزونـو بوسـبوتون ایتیـرَر، دنیـادان خبـری اولمـاز، سرسـام، هذیـان دئمه‌یـه بـاشلار. تمـامی ایلـه یئییـب – ایچمکـدن دوشـر. بـو سـایدیغیمیز علامت‌لریـن بیـر – ایکیسینیـن گؤرونمـه‌سی ایلـه گـرک تئزلیکلـه مریـض دوقتـورا گؤسـتریب تیفـوس اولمـاسی ثبـوت اولورسـا نظـارت آلتینـا آلینمالیدیـر.

(قورتارمادی)

- آذربایجان ۱۳۲۴، سه‌شنبه ۷ اسفند، شماره ۱۳۵، ص۲

تیفوس یا خود بیت ناخوشلوغو۲

دوقتور محمود علم آموز

«مریضخانا»

تیفوس ناخوشلوغو هریاندا و هانکی ائوده باش گؤستریرسه مدنی مملکتلرده فوری محلی صحیه‌یه کیفیتینی خبر وئریلمه‌سینه قانونی مجبوریت واردیر. خسته‌نین درحال مریضخانایه نقلِ اولونماسی لوزومو واردیر. باشینداکی و بدنینده‌کی توکلری قیرخیب تمیزلَمه‌لی‌دیرلر. ناخوشون یاتدیغی محل و اطرافی (دئزنفقته) ضدعفونی اولماسی لازیم گلیر. مریضین ناخوش اولدوغو محلده مریضخانا اولمازسا هر حالدا مذکور ناخوشون یاتدیغی محل آیری و ساکت بیر اوتاق اولمالی و اوردا ناخوشدان باشقاسی اولمامالیدیر.

مریضین اوتاغیندا سس ائتمک و سیغار چکمک طب قانونونجا ممنوعدیر. اگر ممکن اولسا ناخوشون اوتاغیندا بیر قراوات (تختخواب) بیر میز و ۲ صندل اولمالی‌دیر، و هر گون اوتاغین هاواسینی دؤرد دفعه دَییشمک لازیمدیر؛ تمیز هاوا ناخوش اوچون چوخ اهمیتلیدیر.

تیفوس خسته‌لییی ایله مبارزه یولو هامی، هر ایل پاییز فصلینین اوّللرینده محلی صحیه اداره‌لرینه گئدیب بو خطرلی ناخوشلوغا قارشی «آنتی تیفوس» ایینه‌لری ووردورماقلا وجودلارینی بیمه ائتمه‌لری لازیمدیر. خصوصاً مکتب شاگردلری، فابریک عمله‌لری، اداره‌لر و سایر یئرلر ایشچی‌لرینه گرک مجانی و ایجباری ایینه وورولسون. «آنتی تیفوس» ایینه‌سینی ۳ دفعه‌ده ووردورماق اوزره هر بئش گونده بیر عدددیر.

صحیه اداره‌لری اولمویان یئرلرده سایر دوقتورلارا مراجعه اولونمالیدیر و بعضی جاهیل و یا خود انصافسیز و وجدانسیز آداملارین اؤز منفعتلری اوچون سؤزلرینه اینانماق مملکتینِ صحت و سلامتلیگینه بیر ضربه‌دیر. او یالانچیلار جماعت آراسیندا مثلاً سابقه بئله انتشار وئریردی‌لر: «اؤزونوزه ایینه ووردورماغین هئچ منفعتی و اثری یوخدور. بو ناخوشلوق فقط آللاه بلاسیدیر و آللاه بلاسینین قاباغیندا دورماق اولماز». البته جماعتیمیز بو

آذربایجان

شماره ۱۳۵

دوقتور محمود علم آمور

تیفوس

ویاخود (بیت ناخوشلیغی)

« مریضخانه »

خلاصکار اوردو

اعلان

اداری اعلان

» آذربایجان ۱۳۲۴، سه‌شنبه ۷ اسفند، شماره ۱۳۵، ص۲

جـور اوٍیدورمـا و یـالان سـؤزلره اینانیـب اییـنـه وورماقـدان بویـون قاچیریـرلار و بعضـاًده بؤیلـه دئییرلـر: «بیتسیـز سـنین دوشـمنین اولسـون.»
مدنیتیـن بیرینـجی شـرطی تمیزلیـک و نظافـت دئییلدیـرمی؟ بیـر آدامـدا تمیزلیـک اولمازسـا، بئلـه بیـر آدامیـن انسـانلار آراسینـدا یاشـاماسی انسـانلیغا بؤیـوک بیـر توهیـن سـاییلار.

دوقتورون مصلحتی

«تیفوسدان قورونماق اوچون»
هـر آیـدا ان آزی اوچ - دؤرد دفعـه حامامـدا یاخـود ائـوده یویونـوب تمیزلنمـک لازیمدیـر و پالتارلاریـنی سـو و صابـون ایلـه یویـوب اوتـو چکمـه‌لی، اگـر یومـاق و اوتـو چکمـک ممکـن اولمازسـا او حالـدا ایسـتی تندیـرده پالتارلارینیـزی سیلکه‌مَـلی و یاخـود قیشـدا گئجه‌لریـن شـدتلی سـویوغوندا قـار اوسـتونه بیـر- ایـکی گـون آچیـق هـاوادا قویمالیدیـر. بـو دئدیگیمیـز اوصـوللارلا بیت‌لـر و اونلاریـن توخـوملاری اورتـادان زایـل اولـوب گئدرلـر.
امـا قادیـنلار و یـا خـود او آداملار کی باشلاریـنیـن توکلریـنی کسـمک و قیسسـالتماق ایسـته‌مزلر، او حالـدا بـو آشـاغیداکی اصـول ایلـه رفتـار ائیله‌مه‌لـری لازیمدیـر:
۱- حامامـا گئتمکـدن ۱۵ دقیقـه قابـاق بیـر آز معمـولی نفـت «یـانی لامپـا یـاغی» و یـا تونـد سیرکـه ایلـه باشلارینـا سـورتوب اووماليدیـرلار کی تـا باشین توکلرینیـن هـر طرفیـنی و دیبلریـنی ایسلاتسیـن و سـونرا دسـتمال ایلـه باشلاریـنی باغلامالیدیـرلار و حامامـدا ایسـه معلومـدور ایسـتی سـو و صابیـنلا یاخـشی یویـوب دارایاجاقلاریـنی یازمـاق آرتیـق اولار.
۲- ۱۵۰ گـرام حَنـا ایلـه بیـر گـرام جیـوه‌نی قاریشـدیریب حامامـا گئتمه‌یـه بیـراز قالمیـش باشـا خضـاب اولونمالیدیـر و حامامـدا دا چـوخ یاخـشی صابیـنلا یویولـوب داراقلا دارانمالیدیـر.
۳- خاکسـتر یـاغی دئدیییمیـز «جیـوه یـاغی» حامامـا گئتمه‌یـه ۱۵ دقیقـه قالمیـش باشـا سـورتولوب بیـر دسـتمال ایلـه باغلانیـب یوخاریـدا یازدیغیمیـز کیـمی حامامـدا یاخـشی یویونمالیدیـر. یوخاریـدا یـازیلان دسـتورلارلا رفتـار اولونورسـا توکلـر تمامـاً تمیزله‌نیـب بیتـدن و سیرکـه‌دن اثـر قالمـاز.

خلقین صحیه‌یه کؤمگی

خلقیـن اؤز صحیـه ایشـلرینه کمـک ائتمـه‌سی مقـدس بیـر وظیفه‌دیـر. نئجهـکی مـدنی اؤلکه‌لـرده خلـق همیشـه حکومتـه و صحیـه ایشـلرینه وار قـوّه‌سی ایلـه کمـک ائدرلـر و اونـا گـؤره ده هـر جـور ناخوشـلوغون اؤنونـو آسـان بیـر صورتـده آلمـاق اولار. مـثلاً قونشـوموز شـورالار حکومتینیـن صحیـه ایشـلرینه ملتیـن ده کمکلیـک ائتمه‌سینـه باخسـاق بیزیـم نـه قـدر گئریـده قالمیـش اولدوغومـوز کاملا گـؤزه چارپـار. اورادا صحیـه ایشـلری ان یوخـاری درجـه‌ده یئـر دوتـار. مکتب‌لـرده، کارخانـالاردا، فابریک‌لـرده، اداره‌لـرده و فلاحـت ایشـلری اداره‌لریـنده تیفـوس کیـمی مرض‌لـر ایلـه مبـارزه ائتمـک اوچـون کیتـابلار، قونفرانـسلار و ییغینجـاقلار واسـطه‌سی ایلـه تبلیغـات آپاریلیر. نئجـه کی، ۱۹۴۵-۱۹۴۱ محاربـه‌سی بونـو آیدیـن بیـر صورتـده بوتـون جهانـه اثبـات ائتـدی کی بـو خطـرلی ناخوشـلوقدان اورادا بیـر اثـر ده گؤرونمـه‌دی. اونـون اساسـلی سـببی ایسـه علـم و مدنیتیـن اورادا یوکسـکلیگیندن اولدوغـو گـون کیـمی آیدیـن گؤرونـور. چـوخ تاسـف اولونمالی‌دیـر کی بیزلـر هـر ایلـده بـو رحمسیـز ناخوشـلوغا اون مین‌لرجـه قوربـان وئریریـک. بونـون باشـلیجا سـبب‌لریندن بیریسیـده خلقیمیزیـن گئچـن حکومتیـن سیاسـتی و اعتناسیزلیـغی نتیجه‌سینـده سـاوادسیز و علمسیـز قالمـاسی و کندلریمیزیـن طولـم ایلـه سـویولموش بدبخـت اکینچی‌لـری و زحمـت چکن‌لـری فقـره و فلاکتـه دچـار اولـوب سـواددان و نظافتـدن محـروم اولمالاریدیـر. باشـقا مـدنی و علمـلی اؤلکه‌لریلـه ده مقایسـه ائدیلیـر ایسـه، سـؤیله‌دیییمیز آجی و باریـز حقیقـت میدانـا چیخـار. مـثلاً بیـر ایلیـن عرضینـده فرانسـادا و یا لهسـتاندا جور بـه جـور ناخوشـلوقلاردان تلـف اولانلار مقدارینـدان آذربایجانـدا «تیفـوس»دان داهـادا آرتیـق اؤلن‌لـر واردی. یوخاریـدا دئدیییمیـزه گـؤره کئچمیـش حکومـت هـر سـاحه‌ده اولدوغـو کیـمی، صحیـه ایش‌لرینـه ده لاقیـد قالیـب هئچ اهمیت وئرمیـردی. بـو سـببدن خلقیمیـز ده یاردیـم ائتمکـدن بویـون قاچیریـردی. و دئییردیلـر کی، بئلـه ایش‌لـره باخمـاق دولتیـن بورجـودور. حقیقتـده ده، او لیاقتسیـز حکومتیـن اعتناسیزلیغینـدان ایـدی کی صحیـه ایش‌لـری و جماعتین ده اونـا علاقـه گؤسـتریب یاردیـم ائتمـه‌سی صیفـر درجه‌سینـده قالمیشـدی. چـوخ بؤیـوک خوشـبختلیکدیر کی اینـدی خلقیمیزین اؤزونـون یاراتدیـغی ملّی

حکومتیمیـز گئجـه – گونـدوز هـر خصوصـدا اونـون قایغیسینا قالیـب، مملکته و ملتـه کئچمیشـده‌کی وارد اولان جریحه‌لـری چـوخ جـدی صورتـده سـاغالتماغا باشلامیشـدیر. اونـا گـؤره‌ده حکومتیمیـز و صحیـه ایش‌لرینـه کمکلیـک ائتمه‌لی و او وقـت بـو یاردیـم، مـدنی بیرلیـک و تعـاون سـایه‌سینده جماعتیمیـز آز بیـر زامانـدا یولوخوجـو خسـته‌لیک‌لرین خطرینـدن و تلفاتینـدان قورتاریـب گونـو-گونونـدن نفوسـجا آرتماغـا بـاشلار. او وقـت بئلـه بیرملتیـن قارشیسینـدا هـر بیر چتینلیک‌لـر آسـان یـوللار ایلـه حـل ائدیلـه بیلـر؛ چونکـو خلـق بیرلیگینیـن قاباغینـدا هئـچ بیـر قوّه‌نین مقاومت ائده بیلممـه‌سی هـر کسـه معلـوم بیـر فلسـفه‌دیر.

نئجـه کی، آتا-بابـا مثلیدیـر دئیرلـر: «گـوج دوزلوکـده و بیرلیک‌ده‌دیـر». بـو سـطرلری قارالاماقـدان یالنیـز بیـر تـک مقصدیـم واردیـر اودا: ملتیمیزیـن اؤز حفظ‌الصحه‌سینـه توجـه ائدیـب سـعادتله یاشـاماسیدیر.

- آذربایجان ۱۳۲۴، سه‌شنبه ۱۳ اسفند، شماره ۱۴۰، ص ۱و۴

تریاک و آلکل ایله مبارزه باشلاندی

استعمار و اسارت ایله عملی و رسمی صورتده مبارزه‌یه باشلاییب و اسارتین ظاهری و علنی زنجیرلرین قیرماغا موفق اولدوغو بیر حالدا خلقیمیزین و آزادلیغیمیزین دوشمن‌لری طرفیندن هؤرولموش گیزلی و قورخولو تله‌لرین‌ده زنجیرلرین قیرماسینا باشلامیش‌دیر.
استعمارچی‌لار طرفیندن مؤثر و مهم بیر وسیله کیمی خلق‌لری قول ائتمک اوچون ایشله‌دیلن وسیله‌لردن بیریسی‌ده تریاکدان عبارت اولدوغوندان حکومتیمیز قورولدوغو گوندن رسمی صورتده بو زهرله‌ییجی و نسل‌لری فاسد ائدیب خلق‌لری دژنده ائدیجی سم ایله مبارزه‌یه گیریشمشدی. بو مبارزه‌نین هئچ وجهیله تهرانداکی خائین و تریاکی نؤکرلر واسطه‌سی ایله «تریاک و آلکل علیهینه باشلانیلان مبارزه‌لری ایله شباهتی اولا بیلمزدی و یوخدور دا.
ملی حکومتیمیزین رسمی قرارینین ضدینه اولاراق جائره‌لر وئرمک یولویلا جاسوسلار و تهراندان گلمه فارس ایشچی‌لری وسیله‌سی ایله آذربایجانین کندلرینده تریاک سمین یابان تهران دستگاهی و بعضی منفعت‌جو خلق دوشمن‌لری بازاری آداملار وسیله‌سی ایله تریاک قاچاغاینا باشلانمیش ایدی.
نظمیه وسیله‌سی ایله ایندییه قدر کشف اولونان قاچاق تریاک مقداری بو حقیقتین اثباتیدیر. بونا گؤره‌ده مجلیسین تصویبیندن گئچمیش اولان قاچاقچی‌لیق ایله مبارزه قانونو شدید وجهله اجرایا قویولاجاقدیر. تریاکی‌خانالارین باغلانماسی دولت طرفیندن قطعی صورتده قراره آلینمیشدیر. تریاک ایله داهادا مؤثر صورتده مبارزه ائتمک اوچون بوتون وزارت خانالاردان و اداره‌لردن قووولماسینا و جامعه‌ده تریاکا معتاد اولان عنصرلر نفرت ایله رفتار ائدیلمه‌گه باشلانمیشدیر.
تریاکدان سونرا آلکل مسئله‌سی‌ده واردیر. آلکل ایله‌ده شدید اخلاقی مبارزه آپارماق لازیمدیر. حقیقی دموکراتلار و فدائی‌لر بیرینجی نوبه‌ده گرک اؤزلری آلکلی ایچگی یئرینه و میخانالارا گئتمکدن چکینسین‌لر و ایکینجی

۱۴۵

شماره ۱۴۰ ایکنجی دوره

۳شنبه ۱۳ اسفند ۱۳۲۴

آذربایجان

مسئول مدیر : احمد موسوی

اداره‌سینین محلی ستارخان خیابانی

قیمتی ۱ ریال

آیلیق		
آیلیق	۲۵۰	ریال
۶ آیلیق	۱۲۰	«
۳ «	۶۰	«

بو روزنامه آذربایجان دموکرات فرقه‌سینین ناشر افکاریدر

ایشسیزلیك مسئله‌سینین حلی یولوندا

معاصر دنیانین چتین و آغیر مسئله‌لریندن بیر ده ایشسیزلیك مسئله‌سی تشکیل ایدیر. آمریکادا ایندی میلیونلارجا آدام ایشسیز قالمیشدیر. اوروپانین بوتون مملکتلری بویوك اقتصادی بحران ایله قارشیلانمیشدیر. دنیانین بیر پارچاسی اولان بیزیم آذربایجانیمیزدا بو بحراندان کناردا قالمامیشدیر. بیر قورولان ملی حکومتیمیزین قاباغیندا باشقا جدی و اساسی مسئله‌لر ایله یاناشی اولاراق، ایشسیزلیك مسئله‌سی ده دورماقدادیر.

حکومتیمیز ایسه: بو مسئله‌نی چوق جدی و مهم تلقی ایتمکده‌در او قورولدوغی گوندن بری ایشسیزلیك بحرانین اورتادان قالدیرماق ایچون جدی تدبیرلر گورمکه چالیشیر. و بو یولدا اساسی قدملر گوتورمکه و جدی تدبیرلر گورمکده موفق اولموشدیر. ایندیه قدر نیچه کارخانه او جمله‌دن پشمینه کارخانه‌سی، خسروی کارخانه‌سی و توخوجلوق کارخانه‌سی ایشه سالینمیش و یا ایشه‌سالینماق اوزره‌دیر. بلدیه‌میز خیابانلارین تسطیحی و شهرین آبادلیغینا عائد اولان باشقا ایشلره اقدام ایتمیشدیر، کندلرده، سقالتی و آجلیغی اورتادان آپارماق ایچون بیر بولگوسینه، خلق و حکومت دشمنلریندن توربالاریندن کندلیلره وریلمه‌سینه باشلانمیشدیر. بئله‌لیکله بیر میلیون آذربایجانلی کندلی‌نین تورپاق صاحبی اولاجاغی محققدیر.

بو آرادا خلق قوشونی یارادیلماسی، خلقین ملی وظیفه‌یه چاغریلماسی و یا خود داوطلب صفتیله قوشون سیرالارینا قبول ایدیلمه‌سی ده، ایشسیزلیك ایله مبارزه یولوندا بویوك بیر آددیم سایلا بیلر.

ملی حکومت ال ایشلری کارخانه‌لرینه بانکلار طرفیندن اعتبارلار وریلمه‌سینه دستور ویرمیش، وفلاحت بانکا، تورپاق صاحبی اولموش کندلیلره زراعت و فلاحت وسیله‌لری فراهم ایتمك ایچون جدی یاردیم گوسترمه‌سینه، امر ایتمیشدیر...

بونلار هامیسی اوچ آیدان آز بیر مدت ظرفینده، ملی حکومتیمیزین گوردوگی ایشلردن عبارتدیر وحکومتیمیزنك باشینا بو کیمی ایشلری گوره بیلمیشدیر.

بونلا برابر، بو گون هامیسین حکومتین بو یولدا آتماق اولماز، خلق توزی‌ده هر ساحه‌ده اولدوغی کیمی بو باره‌ده ده حکومته یاردیم ایتمه‌لی و بحرانین رفعی یولوندا شخصی و ابتکاری تدبیرلر گورمه‌لیدر.

آمریکادا کیچن عمومی بحران مدتینده، بویوك عالملر و پروفسورلر اکینجیلیك له بیر آلمانی اکمك‌له و باشقا زراعتی ایشلر ایله مشغول اولماغا باشلامیشدیلار، بیزیم اولکه‌میزده ده روشنفکرلر وتحصیل‌ایلمیش آداملار تنبل‌لیكدن الچکه‌لی وعملی ایشلره گیرشه‌لیدرلر.

تشکیل اولونموش بولوك ومحال انجمنلری کندلی‌لرین شهره آخین ایتمه‌سیندن ممانعت ایتمه‌لی، و کندلی‌یه توز محلینده، زراعتی ایشلر یاراتماق یولی ایله بو آخینین قاباغین آلمالی‌درلار. خلق توز ابتکارین ایشه سالدیغی تدبیرده حکومتین‌ده تدبیرلری داهادا موثر اولاجاقدیر. ملی حکومت

بقیه‌سی ۴نجی صفحه‌ده

آذربایجان مجلس ملی‌سی‌نین

(بدنی مجازاتین الغاء ایدیلمه‌سی) حقینده ۱۳۲۴ نجی ایلین اسفند آیینین ۹ نده تصویب اولونموش قانونی

۱ نجی ماده ـ بو قانون تصویبی تاریخیندن اعتبارا آذربایجاندا بدنی مجازات ممنوع اولونور و بوتون قانونلار که اونلارن موجبنجه اشخاص باره سینده بدنی مجازات مقرر اولوب لغو ایدیلیر.

۲ نجی ماده ـ جزائی ایشلرده هر اوشاق که اونون یاشی اون اوچ تمامدان اسکیك اولسا عیر ممیز محسوب اولونور و غیر ممیز اوشاقلارا جزائی نقطه نظردن هیچ بیر مسئولیت متوجه ولا سمیر بو کیمی اوشاقلار اگر بیر جرمه مرتکب اولسالار مدعی العموم امریله توز ولی لرینه توپشیریلاجاقلار ولی لر مدعی العموم پیشنده متعهد اولمالیدرکه توز اوشاقلارین تربیت و تادیب ایتسینلر.

۳ نجی ماده ـ اون اوچ یاشیندان یوخاری اوشاقلار ممیز محسوب اولونور و هر اوشاق که اونون یاشی اون اوچ ایل تمامدان آرتیق و اون سکز ایل تمامدان اسکیك اولا اگر خلاف یا جنحه درجه سینده بیر جرمه مرتکب اولسا محکمه جرمین اهمیتی و مرتکبین یاشین و وضعیتین نظره آلاراق اونی بیر گوندن بیر ایله تك حبسه تربیت ایوینده محکوم ایده جکدر و اگر بو کیمی اوشاقلارجنایه مرتکب اولسالار اونلارین جزاسی بیر ایلدن بش ایله تك حبس تربیت ایوینده اولاجاقدیر.

... نجی قید ـ اگر جنایت موردینده مرتکبین یاشی اون آلتی ایل تمامدان اسکیك اولسا و بوندان علاوه تخفیف شرایطی ده موجود اولسا محکمه ایندیه قدر جزانی بیر آیا قدر تخفیف ویرسین.

ایکنجی قید ـ اون سکز یاشندان اسکیك اوشاقلار اگر اتهام سببینه موقت صورتده توقیف اولسالار اونلارین توقیفیده تربیت ایوینده اولمالیدیر.

۴ نجی ماده ـ دولت گرك زندانلاردان هیچده هر شهرده بیر تربیت ایوی تاسیس ایتسین که اون سکز یاشندان اسکیك وشاقلارین جزالاری بو ایولرده اجرا اولونسون.

یوخاریدا قید اولونان قانون آذربایجان مجلس ملی سی هیئت رئیسه سینین اسفند آیینین ۹ نده ۱۳۲۴ تاریخلی جلسه سینده تصویب اولوندی.

آذربایجان مجلس ملی‌سینین رئیسی ع ـ شبستری
آذربایجان مجلس ملی‌سینین کاتبی م ـ ولائی

تبریز ۹ اسفند ۱۳۲۴ نجی ایل

اجرا ایدیلسین. باش‌وزیر: پیشه‌وری

آذربایجان مجلس ملی‌سی‌نین

« تریاك و اونون مشتقاتینین مصرفیندن جلوگیرلیك ایتمك حقینده ۱۳۲٤ نجی ایلین اسفند آیینین ۹ ندا تصویب اولونموش قانونی

۱ نجی ماده ـ بو قانون تصویبی تاریخیندن اعتبارا تریاك و اونون مشتقاتی و مواد مخدره نین (مرفین ـ کوکائین ـ حشیش ـ هروئین ـ چرس و بونلارین امثالی) استعمالی قدغن اولونور.

بیرینجی قید ـ بو ماده لرین مریضخانه لر و دواخانه لرده طبی استعمالی صحیه وزارتینین خصوصی نظامنامه سی اوزره ریله اولاجاقدر.

ایکنجی قید ـ هر دواخانه یوخاریدا قید ایدیلن نظامنامه‌نین خلافنجه رفتار ایتسه او دواخانه‌نین مدیری آلتی آیدان بیر ایله قدر محکوم اولاجاقدر.

۲ نجی ماده ـ قهوه خانه و مسافر خانه وبو کیمی عمومی یئرلرده تریاك چکمك اکیدا قدغن‌اولونور تخلف صورتنده تریاك چکنلر آلتی آیدان بیر ایله قدر حبسه وبرمدیری بیر ایلدن اوچ ایله قدر حبسه محکوم اولاجاقدر. و او محلین اثاثیه سی خیریه موسسه‌لرینین نفعنه ضبط اولمالیدر.

۳ نجی ماده ـ تریاك و مواد مخدرنین آلیش ویریشی ممنوعدر و بو ماده لری آلانلار آلتی آیدان‌بیر ایله قدر حبسه و ساتانلار بیر ایلدن اوچ ایله قدر حبسه محکوم اولاجاقلار و ساتیلان جنس ضبط اولمالیدر.

٤ نجی ماده ـ تریاك و مواد مخدرنین قاچاق جیلیق یولیله آذربایجانا وارد ایدنلرین جزاسی اعدام یا اوچ ایلدن اون ایله قدر اعمال شاقه ایله برابر حبسه اولاجاقدر.

٥ نجی ماده ـ صحیه، عدلیه و داخله وزارتلری بو قانونی اجرا ایتمه لیدرلر.

یوخاریدا یازیلان قانون که ٥ ماده دن عبارتدر آذربایجان مجلس ملی هیئت رئیسه سینن اسفند آیینن ۹ ندا ۱۳۲٤ تاریخلی جلسه‌سینده تصویب اولوندی.

آذربایجان مجلس ملی سینن رئیسی . ع ـ شبستری
آذربایجان مجلس ملی سینن کاتبی م ـ ولائی

تبریز ۱۱ اسفند ۱۳۲٤ نجی ایل

اجرا ایدیلسین. باش‌وزیر: پیشه‌وری

تریاك و آلکل ایله مبارزه باشلاندی

استعمار و اسارت ایله عملی و رسمی صورتده مبارزه‌یه باشلاییب استعمار و اسارتین ظاهری و علنی زنجیرلرین قیرماغا موفق اولدوغی بیر حالدا خلقمیزین و آزادلیغیمیزین دشمنلری طرفیندن هورولموش گیزلی و قورخولی تله لرین ده زنجیرلرین قیرماسینا باشلامشدر. استعمارچیلار طرفیندن موثر و مهم بیر وسیله کیمی خلقلری قول ایتمك ایچون ایشله دیلن وسیله‌لردن بیر سی ده تریاکدن عبارت اولدوغو هامان حکومتیمیز قورولدوغی گوندن رسمی صورتده بو زهرله بیجی و ... لری ... خلقلری دزنده ایدجی مع ایله یارلامیه گیرشمیش ایدی.

بو مبارزه‌نی هیچ وجهیله تهران داکی خائن و تریاکی نوکرلر واسطه‌سی ایله ... و آلکل علیهینه

بقیه‌سی ۴نجی صفحه‌ده

مراغه ـ میاندوآب

مسافرت‌خاطره لریم

آخرنجی ۱٤ ایلین مدتینده بو ۴ نجی دفعه ایدی که مراغه و میاندوآبا مسافرت ایتدیم، من ۱۸ آی مراغه ده قالمیشدیم، بو دفعه گوردیکلریم تمامیله قابلکی مسافرتلریمده گوردوکلریمدن فرقلی ایدی ...

بقیه‌سی ۴نجی صفحه‌ده

» آذربایجان ۱۳۲۴، سه‌شنبه ۱۳ اسفند، شماره ۱۴۰، ص ۱

نوبه‌ده خلقی نصیحت ائتمک و قارداشجاسینا باشا سالماق یولویلا آلکل دؤره‌سینه دولانماقدان منع ائتسینلر.

نظمیه و بلدیه پیاله فروش‌لوغو محدود ائتمک اوچون جدی مقررات وضع ائتمه‌لیدیرلر. مهمانخانالاردا مشروب مصرفینی محدود ائتمک اوچون ده تدبیرلر آلینماسی لازیمدیر. بونلاردان علاوه آخیر زامانلاردا معلوم اولدوغونا گؤره رسومات مأمورلاریندان بعضی‌لری‌ده آلکلی قاچاق ائتمک باندرولسوز مشروبلارین ساتیلماسینا اجازه وئرمکله آلکلون اوجوز قیمتینه خلقین دسترسینده قویولماسینا یاردیم گؤسترمیشدلر. قاچاقچی‌لارا مربوط اولان قانون اجراسی ایله بو کیمی قاچاقچیلارلا دا شدید و جدی مبارزه ائدیله‌جکدیر. آلکول و تریاک ایله جدی مبارزه نتیجه‌سینده خلقیمیزین ساغلام و قوی بیر نسل اولاجاغینا و نسلیمیزین گوندن گونه آرتماسینا بؤیوک کمک اولوناجاقدیر.

تریاك و آلكل ایله
مبارزیه باشلاندی
(۱ نجی صفحه‌دن باقیه)

باشلانیلان مبارزه‌لری ایله عیناً اولا بیلمزدی و یوخدور دا .
ملی حکومتیمیزین رسمی قراری بین صدرینه اولاراق چاتزه‌لر ویرمك یولی ایله جاسوسلار و تهران دان گلمه فارس ایشچیلری وسیله‌سی ایله آذربایجانین کندلرینده تریاك سمین ... تهران دستگاهی و بعضی خدمت جو و حق دشمنلری بازاری آدملار وسیله‌سی ایله تریاك قاچاغینا باشلا ... ایدی .
نظمیه وسیله‌سی ایله ایندیه قدر کشف اولونان قاچاق تریاك مقداری بو حقیقتی اثبات ایدیر بونا گوره‌ده مجلسین تصویبندن گئچمیش اولان قاچاقچیلیق ایله مبارزه قانونی شدید وسیله ایله اجرایه قویولاجاقدر .
تریاکی خانه‌لرین باغلانماسی دولت طرفیندن قطعی صورتده قراره آلینمیش در .
تریاك ایله داهادا موثر صورتده مبارزه ایتمك ایچون بوتون وزارت خانه‌لردن و اداره‌لردن قوولماسینا و جمعیت‌ده تریاکه معتاد اولان عنصرلره نفرت ایله رفتار ایدیلمگه باشلانمیش در .
تریاك‌دان سونرا آلکل مسئله‌سی ده واردر . آلکل ایله ده شدید اخلاقی مبارزه آپارماق لازم در .
حقیقی دمکراتلار و فدائی‌لر رنجبر توده‌نی گرك توزلری آلکلی ... بیرلرینه و بچه‌لره ایچمکدن چکیندیرسینلر و ایکنجی توده‌ده خلقی نصیحت ایتمك و قارداشجاسینا باشا سالماق یولی ایله آلکل دوره‌سینه دولاشماقدان منع ایتسینلر .
نظمیه و بلدیه پیاله فروشلوغی محدود ایتمك ایچون جدی مقررات وضع ایتمه‌لی دیرلر مهمانخانه لرده مشروب مصرفینی محدود ایتمك ایچون ده تدبیرلر آلینماسی لازم‌در .
بونلاردان علاوه آخر زمانلار دا معلوم اولدوغونا گوره رسومات مامورلاریندان بعضی‌لری ده آلکلی قاچاق ایتمك · باندرولسوز مشروبلارین ساتیلماسینا اجازه ویرمکله آلکلین اوجوز قیمته خلقین دسترسینده قویولماسینا یاردیم گوسترمیشلر .
قاچاقچی لارا مربوط اولان قانون اجراسی ایله بو کیمی قاچاقچیلار ایله ده شدید و جدی مبارزه ایدیله جکدر .
آلکل و تریاك ایله جدی مبارزه نتیجه سینده خلقمزین ساغلام و قوی بیر نسل اولاجاغینا و نسلیمیزین گوندن گونه آرتماسینا بویوك کمك اولوناجاقدر .

» آذربایجان ۱۳۲۴، سه‌شنبه ۱۳ اسفند، شماره ۱۴۰، ص ۴

- آذربایجان ۱۳۲۴، سه‌شنبه ۱۳ اسفند، شماره ۱۴۰، ص۳

تراخوما

تراخوما سؤزو (یونانجا تراهوس،یعنی هموار اولمایان) دئمکدیر. بو خسته‌لیین سرایت ائدیجی اولدوغو یونانلی‌لاردا ایکی مین ایل بوندان ایره‌لی معلوم ایدی، لاکن بو خسته‌لیین عاملی و ائله‌ده اونون ندن عمله گلمه‌سی خصوصوندا آپاریلان تدقیقات بو گونه کیمی هله‌ده قانع ائدیجی نتیجه‌لر وئرمه‌میشدیر. تراخوما اکثریت ایله یوخسول و مدنیتدن گئری‌ده قالمیش اؤلکه‌لرده چوخ انتشار تاپیر. اساس اعتباری‌ایله بو خسته‌لیک دؤرد دؤره‌یه بؤلونور. هر دؤره‌نین اؤزونه گؤره علامتلری وار. بیز قیساجا او علامتلرین خلاصه‌سینی آشاغیدا گؤستریریک: خسته‌لیک اول گؤزون بیرلشدیریجی غشاسیندا ایرینلی سو آخماق و دنه‌لرین عمله گلمه‌سی ایله باشلار. معالجه اولونمادیقدا همین توقومادا (دگنزاسیا-یعنی غد، مبادله‌سینین پوزولماسی) حادثه‌سی گئتمک ایله برابر چاپاقلانما[1] دا عمله گلر، النهایت چاپاقلانما بیرلشدیریجی غشانین اوزونو تمامی ایله اؤرتر کی بو دؤره خسته‌لیین سون دؤرو اولماقلا برابر آرتیق سرایت ائدیجی‌ده اولماز. خسته‌لیک یاشین چوخ آزلیق ایله علاقه‌سی یوخدور، قادینلار ایله اوشاقلاردا چوخ گؤرونر.

خسته‌لیین قاباغین آلماق اوچون بیرینجی نوبه‌ده متخصص حکیمه مراجعن ائتمه‌لی، تراخوما خسته‌لیی اولان ائولرده اونونلا یاشایانلاری (یورقان-دؤشه‌ییندن، ائله‌ده اونون حوله، دستمالیندان و اونونلا بیر قابدا یویوناماقدان اوزاقلاشدیریلمالیدیر.

اجتماعی مؤسسه‌لرده تراخومایا عائید یازیلار و عکس‌لر دیوارلارا وورماق و اهالییه بو خسته‌لیک باره‌سینده محاضره‌لر[2]، لعثبیالار[3] اوخوماق اولدوقجا منفعتلی‌دیر. درمانلاردان بیرینجی نوبه‌ده (گری داش، قوپروم سولفورد گرم) محلولو و یاغی تعیین اولورنوسا دا، ولی عمومیتجه وئریلن داوالار

---

۱. - چاپاقلانما: [çapah]خسته گؤزده توپلانان پیستیک، [çapahlanmak] گؤزه دوشن آغ لکه [ادرلمه سؤزلویو، اوچونجو جیلد، ص ۱۰۷۲]

۲. محاضره: دانیشیق، بحث و گفتگو [لغتنامه دهخدا]

۳. چوخ احتمالا تایپ یالنیش‌لیغی و یا خارجی بیر کلمه‌دیر.

متخصـص حکیمیـن مصلحـتی ایلـه و یازدیـغی نسـخه‌لریله اولمـاسی لازیمدیر.

حکیمین مصلحتی

تراخوما

تراخوما سوزی (یونانجه تراخوس یعنی هموار اولمین) دیمکدر بو خسته‌لیگین سرایت ایدیجی اولدیغی یونانلیلاردا ایکی مین ایل بوندان ایره‌لی معلوم ایدی، لاکن بو خسته لیگین عاملی و ایله‌ده اونون تعدن عمله گلمه‌سی خصوصینده آپاریلان تدقیقات بو گونه کیمی هله‌ده قانع ایدیجی نتیجه‌لر ویرمه‌میش در. تراخوما آنا یتله یولسول و مدنیت دن گری ده‌قالمیش اولکه‌لرده چوخ انتشار تاپیر. اساس اعتباریله بو خسته‌لیك دورت دوره‌یه بولونور. هر دوره‌نین‌ده اوزینه گوره علامت لری وار، بیرلیکده او علامتلرین خلاصه‌سینی آشاغیدا گوستریریك:

خسته‌لیك اول گوزون بیرلشد یریجی‌غشاسینده‌ایرنلی سو آخماق و ده‌نلرین عمله گلمه‌سیله باشلار، معالجه اولونمادیغدا همین توقومادا (دگیراسیا. یعنی غده، مبادله‌سینین پوزولمه‌سی) حادثه‌سی گتمك ایله برابر چاپاقلاسادا عمله گلر، النهایت چاپاقلانما بیر لشدیریجی غشانین پوزیغی تمامیله اورتدرگه بو دوره خسته لیگین صون دوری اولماقیله برابر آرتیق سرایت ایدیجی‌ده اولماز.

خسته‌لیك باشین چوخ آزلیقیله علاقه‌سی یوخدور، قادینلاریله اوشاقلاردا چوخ گورونور.

خسته‌لیگین قاباغین آلماق ایچون بیرینجی نوبه‌ده متخصص حکیمه مراجعت ایتمه‌لی، تراخوما خسته لیگی اولان ابولرده اونیله باشقالاری خسته‌نین (یورقان دوشه‌گیندن ایله‌ده اونون حولی، دستمالیندن و اونیله بیر قابدان یوموشدن اوزاقلاشدیرمالیدر.

اجتماعی مؤسسه‌لرده تراخومایا عاید بازیلار و عکس‌لر دیوارلارا ووروماق و اهالیه بو خسته‌لیك باره‌سینده محاضره‌لر، لعشیالارا وحومدق اولدقجه منفعتلیدر.

درمانلاردان بیرینجی نوبه‌ده (گری‌داش، قویروم سولفوردگرم) محلولی وباغی تعیین اولونورسه‌ده ولی‌عمومیت جهوبرلن دوالر متخصص حکیمین مصلحتی اله و یازدیغی نسخه‌لر ایله اولمسی لازمدر.

» آذربایجان ۱۳۲۴، سه‌شنبه ۱۳ اسفند، شماره ۱۴۰، ص۳

- آذربایجان ۱۳۲۴، سه‌شنبه ۱۴ اسفند، شماره ۱۴۱، ص۳ و ۱۹ اسفند شماره ۱۴۵ ص۲ و ۲۲ اسفند شماره ۱۴۸ ص۳

اعلان

ترک تریاک صحت قرص‌لاری تریاکا معتاد اولانلاری آز بیر مدتده شفا وئریب، سلامتلیک و جوانلیق‌لارینی تامین ائدیر.
ساتیش یئری- تربیت خیابانیندا شرکت داروئی اتحاد و عموم شهر داواخانالاری

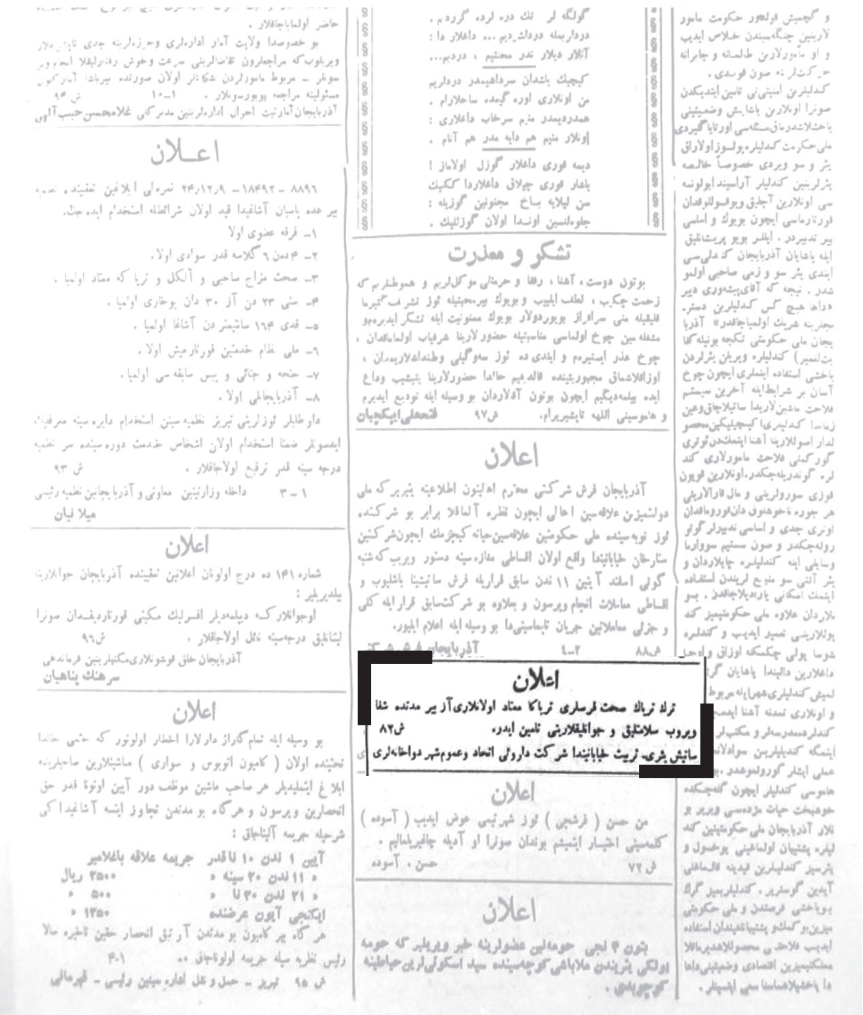

اعلان

تشکر و معذرت

اعلان

اعلان

اعلان

اعلان

ترك ترياك صحت قرصلری ترياكا معتاد اولانلاری آز بیر مدتده شفا ویروب سلامتلیق و جوانلیقلارینی تامین ایدر. ش۸۲

ساتیش یئری. تربیت خیابانیندا شرکت دارولی اتحاد وعموم‌شهر دواخانه‌لاری

اعلان

اعلان

» آذربایجان ۱۳۲۴، سه‌شنبه ۱۴ اسفند، شماره ۱۴۱، ص۳ و ۱۹ اسفند شماره ۱۴۵ ص۲ و ۲۲ اسفند شماره ۱۴۸ ص۳

- روزنامه آذربایجان ۱۳۲۴، چهارشنبه ۲۲ اسفند، شماره ۱۴۸،ص۳

قاسم فیروزان

تریاک و آلکول ایله مبارزه حقینده

ملّی حکومتیمیز، تریاک و آلکول ایله جدی مبارزه‌یه باشلاماسی، اؤلکه‌میزین هر طرفینده بؤیوک سئوینج حیس‌لری اویاندیرمیشدیر. بشرین صحتی و اجتماعی ایش‌لرینین جرگه‌سینده ان عادی بیر رول اوینایان، تریاک، آلکول، حشیش، هیروئین، قوقائین، و بونلارین اوخشاری اولان بعضی مضر ماده‌لر، مدنیت عالمینین گئنیش ساحه‌لرینده بؤیوک فلاکت دوغورماغینی کیم انکار ائده بیلر؟...
کئچمیش قارانلیق دؤره‌لرده، بیچاره گنج‌لریمیز، تیکانلی و زهرلی اللر طرفیندن آلکول و تریاکا مبتلا ائدیلمه‌دیگینی کیم دانا بیلر؟...
ارتجاع دولت‌لرینین، محو ائدیلمیش ریاکار صحنه‌لرینده، ایللر بویو گؤزوموزله گؤروب شاهیدی اولدوغوموز دهشتلی منظره‌لر و اورکلر پارچالایان آجی حقیقت‌لری، آذربایجانین قهرمان خلقی هئچ بیر زامان اونوتمایاجاقدیر.
او مشئوم دؤرلرده خلقمیز اوزَرینده بؤیوک تأثیرلر باغیشلایان، سفالت و بدبختلی‌گیمیز، یالنیز آلکول و تریاکین ثمره‌لری‌ایدی.
حیاتین ان آجی اشکنجه، مشقت و اضطرابلارلا دولو اولان مرحله‌لرینده مدنیت و اجتماعاتدان محروم ائدیلمیش مظلوم انسانلارین گؤز یاشلاری، سفالت‌لری و جهنم اودلاری ایچریسینده یانیب کول اولان بدبخت وجودلارین سوموک‌لری گؤروکور. حیاتین کؤهنه‌لمیش ورق‌لرینه نظر سالساق و او ورق‌لری چئویرمیش اولساق، او وقت، استبداد و ارتجاع حکومت‌لرینین دائماً آذربایجان خلقینی اسارت آلتیندا ساخلاماق اوچون انسان فیکرینی سست ائدن ماده‌لری اؤلکه‌میزه داخیل ائتمکله، نه قدر خانمانلار سؤندوردویونو و نه قدر گنج‌لرین آجلیق و پریشانلیق ایچریسینده، خرابه‌لر گوشه‌لرینده و دلیخانالاردا جان وئرمه‌لرینه باعث اولدوقلارینی گؤروروک.
فرقه‌میزین سعی و فعالیت‌لری نتیجه‌سینده، خلقیمیزین ایراده‌سی ایله قورولان قدرتلی و گنج دولتیمیزین چوخ آز بیر زاماندا گؤردویو بؤیوک

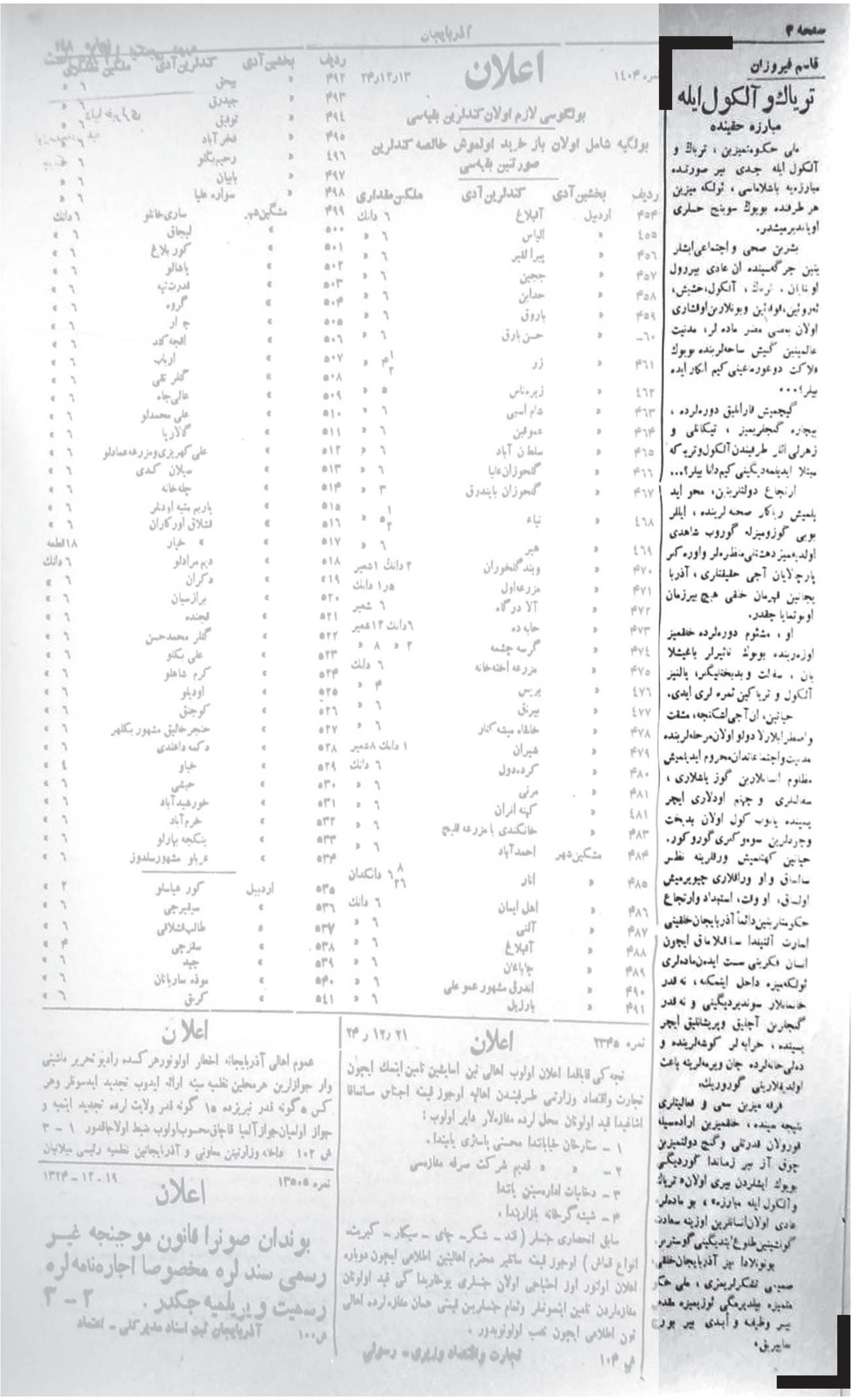

صحیفه ۴

قاسم فیروزان

تریاك و آلكول ایله

مبارزه حقینده

ملی حکومتمیزین ، تریاك و آلكول ایله جدی بیر صورتده مبارزه‌یه باشلاماسی ، ئولکه میزین هر طرفینده بویوك سوینج حسلری اویاندیرمیشدیر.

بشرین صحی و اجتماعی‌ایشار یتین جرگمسینده ان عادی بیررول اوینایان ، تریاك ، آلكول،حشیش، ئمرونین،اوپیونین وبونلاردن‌اولشاری اولان بمسی مضر ماده لر، مدنیت عالمینین گیتیش ساحه‌لرینده بویوك ولاکت دوغورماغینی کیم انکار ایده بیلر؟...

گیچمیش قارانلیق دوره‌لرده ، بیچاره گنجلریمیز ، تیکانلی و زهرلی آثار طرفیندن آلكول‌وتریاکه مبتلا ایدیلمه‌دیگینی کیم‌دانا بیلر؟...

ارتجاع دولتلرینین، محو اید یلمیش ریاکار صحنه لرینده ، ایللر بویی گوزومیزله گوروب شاهدی اولدیغمیز دهشتلی‌منظره‌لر واوره کر پارچلایان آجی حقیقتلری ، آذربایجانین قهرمان خلقی هیچ بیرزمان اونوتمایا جقدر.

او ، مشئوم دوره‌لرده خلقمیز اوزه‌رینده بویوك تاثیرلر باغیشلا یان ، سفالت و بدبختلیکلر، بالنیز آلكول و تریاکین ثمره لری ایدی.

حیاتین، ان‌آجی‌اشکنجه، مشقت واضطرابلارلا دولو اولان‌مرحله‌لرینده مدنیت‌واجتماعاتدان‌محروم ایدیلمیش مظلوم انسانلارین گوز یاشلاری ، سفالتلری و جهنم اودلاری ایچره یسینده یانوب کول اولان بدبخت وجودلارین سوءو کسری گوردو کور.

حیاتین گهنمیش ورقلرینه نظر سالساق واو ورقلاری چیویرمیش اولساق، او وقت، استبداد وارتجاع حکومتلرینین‌دائما آذربایجان‌خلقینی امارت آلتیندا ساخلاماق ایچون انسان فکرینی سست ایدن‌ماده‌لری ئولکه‌میزه داخل ایتمکده ، نه‌قدر خانمانلار سوندیردیگینی و نه‌قدر گنجلرین آجلیق وپریشانلیق ایچره یسینده ، خرابه لر گوشه‌لرینده و دیلی‌خانه‌لرده جان ویرمه‌لرینه باعث اولدیقلارینی گوروروك.

فرقه میزین سعی و فعالیتلری نتیجه سینده ، خلقمیزین ارادسیله قورولان قدرتلی وگنج دولتمیزین چوق آز بیر زماندا گوردیگی بویوك ایشلردن بیری اولان«تریاك وآلكول ایله مبارزه» ، بو ماده‌لر عادی اولان‌انسانلارین اوزینه سعادت گونشینین‌طلوع ایتدیگینی گوسترر.

بونونلادا بیز آذربایجان‌خلقی، صمیمی تشکرلریمیزی ، ملی حکو متمیزه بیلدیرمگی اوزیمیزه مقدس بیر وظیفه و آبدی بیر بورج سایریق.

آذربایجان

اعلان

نمره ۱۴۰۴ — ۱۳ر۱۲ر۲۴

بولگوسی لازم اولان کندلرین بقیه‌سی

بولگیه شامل اولان باز خرید اولموش خالصه کندلرین صورتنین بقیه‌سی

ردیف	بخشین آدی	کندلرین آدی	ملکین مقداری
۴۵۴	اردبیل	آبلاغ	۶ دانك
۴۵۵	»	الیاس	۶ »
۴۵۶	»	پیرالقیر	۶ »
۴۵۷	»	ججین	۶ »
۴۵۸	»	حداین	۶ »
۴۵۹	»	باروق	۶ »
۴۶۰	»	حسن بارق	۶ »
۴۶۱	»	زر	۴ ۱/۲ »
۴۶۲	»	زیره‌ناس	۵ »
۴۶۳	»	شام اسبی	۶ »
۴۶۴	»	عموقین	۶ »
۴۶۵	»	سلطان آباد	۶ »
۴۶۶	»	گلحوزان‌علیا	۶ »
۴۶۷	»	گلحوزان بایندرق	۳ »
۴۶۸	»	نیاء	۵ ۱/۲ »
۴۶۹	»	هیر	۶ »
۴۷۰	»	ویند گلخوران	۳ دانك ۱شعیر
۴۷۱	»	مزرعه‌اول	۵ر۱ دانك
۴۷۲	»	آلا درگاه	۶ شعیر
۴۷۳	»	حابه ده	۶دانك ۱۲شعیر
۴۷۴	»	گرسه چشمه	۲ » ۸ »
۴۷۵	»	مزرعه اخته‌خانه	۶ دانك
۴۷۶	»	بربس	۴ »
۴۷۷	»	بیرنق	۶ »
۴۷۸	»	خانقاه میشه‌کنار	۶ »
۴۷۹	»	هیران	۱ دانك ۸شعیر
۴۸۰	»	کرده‌دول	۶ دانك
۴۸۱	»	مرنی	۶ »
۴۸۱	»	کهنه انران	۶ »
۴۸۳	»	خانکندی با مزرعه قلیج	۶ »
۴۸۴	مشکین‌شهر	احمدآباد	۶ »
۴۸۵	»	انار	۶ ۸/۲۶ دانکدان
۴۸۶	»	اهل ایمان	۶ دانك
۴۸۷	»	آلنی	۶ »
۴۸۸	»	آبلاغ	۶ »
۴۸۹	»	جاباغان	۶ »
۴۹۰	»	اندرق مشهور عمو علی	۶ »
۴۹۱	»	بارزیل	۶ »

ردیف	بخشین آدی	کندلرین آدی	ملکین مقداری
۴۹۲	»	یحق	۶ »
۴۹۳	»	جیدرق	۶ »
۴۹۴	»	توبق	۶ »
۴۹۵	»	فخرآباد	۶ »
۴۹۶	»	رحیم‌بگلو	۶ »
۴۹۷	»	بابیان	۶ »
۴۹۸	»	سواره علیا	۶ »
۴۹۹	مشگین‌شهر	ساری‌خانلو	۶ دانك
۵۰۰	»	لیجاق	۶ »
۵۰۱	»	کور بلاغ	۶ »
۵۰۲	»	باهالو	۶ »
۵۰۳	»	قدرت‌تپه	۶ »
۵۰۴	»	گروه	۶ »
۵۰۵	»	چ ار	۶ »
۵۰۶	»	الچه کند	۶ »
۵۰۷	»	ارباب	۶ »
۵۰۸	»	گللر تکی	۶ »
۵۰۹	»	عالی‌جاه	۶ »
۵۱۰	»	علی محمدلو	۶ »
۵۱۱	»	گالاریا	۶ »
۵۱۲	»	علی کهریزی ومزرعه عمادلو	۶ »
۵۱۳	»	سبلان کندی	۶ »
۵۱۴	»	چله‌خانه	۶ »
۵۱۵	»	باریم مثبه اودنلر	۶ »
۵۱۶	»	قشلاق اورکاران	۶ »
۵۱۷	»	» خیار	۱۸قطعه
۵۱۸	»	دیم مرادلو	۶ دانك
۵۱۹	»	دکران	۶ »
۵۲۰	»	برازسیان	۶ »
۵۲۱	»	قجنده	۶ »
۵۲۲	»	گللر محمدحسن	۶ »
۵۲۳	»	علی بکلو	۶ »
۵۲۴	»	کرم شاهلو	۶ »
۵۲۵	»	اودیلو	۶ »
۵۲۶	»	کوجنق	۶ »
۵۲۷	»	حنجرخالیق مشهور بکلهر	۶ »
۵۲۸	»	دکمه داغلدی	۶ »
۵۲۹	»	خیاو	۴ »
۵۳۰	»	حبشی	۶ »
۵۳۱	»	خورشیدآباد	۶ »
۵۳۲	»	خرم‌آباد	۶ »
۵۳۳	»	ینکجه پارلو	۶ »
۵۳۴	»	عربلو مشهورسلدوز	۶ »
۵۳۵	اردبیل	کور عباسلو	۲ »
۵۳۶	»	سقبرجی	۶ »
۵۳۷	»	طالب‌قشلاقی	۶ »
۵۳۸	»	سلزجی	۴ »
۵۳۹	»	جید	۶ »
۵۴۰	»	موقه ساربانان	۶ »
۵۴۱	»	کرنق	۶ »

اعلان

نمره ۲۳۴۵ — ۲۱ ر۱۲ ر ۲۴

نتیجه کی قاباقدا اعلان اولوب اهالی نین اساسیتین تامین ایتمک ایچون تجارت واقتصاد وزارتی طرفیندن اهالیه اوجوز قیمته اجناس ساتماقا اشاغیدا قید اولونان محل لرده مغازه‌لار دایر اولوب ؛

۱ ـ ستارخان خیاباندا محسنی باساژی یانیندا .

۲ ـ » » قدیم شرکت سرقه مغازه‌سی

۳ ـ دخانیات اداره‌سینین یانندا

۴ ـ شیشه‌گرخانه بازاریندا .

سابق انحصاری جنسلر (قند ـ شکر ـ چای ـ سیگار ـ کبریت انواع قماش) اوجوز قیمته ساتیلر محترم اهالینین اطلاعی ایچون دوباره اعلان اولونور اوز احتیاجی اولان جنسلری یوخاریدا کی قید اولونان مغازه‌لردن تامین ایتسونلر وتمام جنسلرین قیمتی همان مغازه‌لرده اهالی نون اطلاعی ایچون نصب اولونوبدور .

ش ۱۰۴ — تجارت واقتصاد وزیری ـ رسولی

اعلان

عموم اهالی آذربایجانه اخطار اولونورهر کسده رادیو تحریر ماشینی وار جوازلرین هرمحلین نظمیه سینه ارائه ایدوب تجدید ایدسونلر وهر کس ۵ گونه قدر تبریزده ۱۵ گونه قدر ولایت لرده تجدید ایتمیه و جواز اولمیان‌جوازآلمیا قاچاق‌محسوب‌اولوب ضبط اولاجاقدور ۱ ـ ۳

ش ۱۰۲ — داخله وزارتینین معاونی و آذربایجانین نظمیه رئیسی میلانیان

اعلان

نمره ۱۳۵۰۵ — ۱۹ ـ ۱۲ ـ ۱۳۲۴

بوندان صونرا قانون موجبنجه غیر رسمی سند لره مخصوصا اجاره‌نامه‌لره رسمیت و یریلمیه جکدر . ۲ ـ ۳

ش ۱۰۰ — آذربایجان ثبت اسناد مدیرکلی ـ اعتماد

» آذربایجان ۱۳۲۴، چهارشنبه ۲۲ اسفند، شماره ۱۴۸،ص۳

ایشلردن بیری اولان «تریاک و آلکول ایله مبارزه»، بو ماده‌لر عادی اولان انسانلارین اوزرینه سعادت گونشینین طلوع ائتدییینی گؤستریر. بونونلادا بیز آذربایجان خلقی، صنینی تشکرلریمیزی، ملّی حکومتیمیزه بیلدیرمه‌یی اؤزوموزه مقدس بیر وظیفه و ابدی بیر بورج سایاریق.

- آذربایجان ۱۳۲۵، دوشنبه ۲۶ فروردین، شماره ۱۷۳،ص۳

اعلان

عمومی داوطلب‌لر کی آدلارینی معین طبیب‌لیک کلاسینا صحیه وزارتینده ثبته یئتیریب‌لر، اطلاع وئریلیر کی دوشنبه گونو فروردین آیی‌نین ۲۷ تاریخینده ساعت ۸ صبحده اؤز تحصیلی و سایر مدارک‌لرینن صحیه وزارتینده حاضر اولسونلار که مدرسه باشلانسین.
ش و ۳۴

صیحه وزیری: دکتر اورنگی

اعلان
عمومی داوطلب‌لر که آدلارینی معین طب بیلیک کلاسینا صحیه وزارتینده ثبته یئتیریب‌لر اطلاع وئریلیر که دوشنبه گونو فروردین آیی‌نین ۲۷ تاریخینده ساعت ۸ صبحده اؤز تحصیلی وسایر مدارک‌لرینن صحیه وزارتینده حاضر اولسونلار که مدرسه باشلانسین.
ش و ۳۴ صحیه وزیری . دکتر اورنگی

» آذربایجان ۱۳۲۵، دوشنبه ۲۶ فروردین، شماره ۱۷۳،ص۳

- آذربایجان۱۳۲۵، ۵ اردیبهشت، شماره ۱۸۲، ص۲

صحیه اصلاحاتی انکشاف ائتمکده‌دیر

شهریمیزین نظافتی و خسته‌لیک‌لری ایله مبارزه ائدیلمه‌سی حقینده مقاله یازالاریمیزدان اولدوقجا تشکر ائدیریک. لاکن بو دا نظرده دوتولمالیدیر کی ۴۵ گوندور بلدیه‌نین صحیه شعبه‌سی تشکیل تاپیب، کئچمیش دؤره‌نین یادگار قویدوغو چتینلیک‌لره باخمایاراق صحیه شعبه‌سی بو ۴۵ گون عرضینده گؤستردییی فعالیت، کئچمیش دؤره‌نین صحیه‌سینین ایل‌لیک فعالیتینین اللی فاییزیندان آرتیق اولماسی محققدیر. کئچمیش دؤره‌نین بیزه میراث بوراخدیغی چتینلیک‌لردن بیریسیده بو دور کی، بیر نواقصی آرادان گؤتورودوکجه دالیسینجا یوزلرجه نقاصانلیق‌لار قاباغا گلیر(شوراپوش دیوارلار کیمی ال ووردوقدا هامیسی ییخیلیر). سؤزسوز کی بو دا یئنه کئچمیش حکومتین قویدوغو یادگارلاریندن بیریسیدیر. بو سون گون‌لرده قاریشیق یاغ قاییران کارخانالاردان بیریسی کشف اولونوب. ایشی محکمه‌یه وئریلدی- قالانلاری ایسه تعقیب اولونور، یئمک و ایچمک یئرلرینده نظافت و ایشله‌ینلره آغ اؤنلوک گئیدیرمک مسئله‌لری تخمیناً حیاته تطبیق اولونوب. بعضی حامالاردا (خزینه‌لری) گؤتورمک اوچون دستور وئریلیبدیر، داواخانالاری اصلاح ائله‌مک اوچون بلدیه‌نین اؤزونون نمونه‌وی بیر داواخانا آچماسی حقینده صحیه شعبه‌سینین وئردییی پیشنهادی بلدیه هئیت ریاستی و ائله‌ده بلدیه انجمنی نظردن کئچیریب تصویب ائتمیش‌لردیر. خلقیمیزین انکشاف عمومیلشدیرمک اوچون صحیه کلوبو آدیندا بیر کلوب آچیلماسی دا نظره آلینیبدیر.

یوخاریدا گؤستریلن موضوعلاری دئییل کی تک صحیه شعبه‌سی بلکه بلدیه‌نین هئیت ریاستی و ائله‌ده انجمنینین مساعدت و فعالیت‌لری سایه‌سینده عمله گلیب و گلمکده‌دیر.

بونلا برابر ملی حکومتیمیزین گؤستریشی ایله خلقیمیزین بو خصوصدا عموماً نظرلرینی یوخاریداکی موضوعلارا جلب ائله‌مک ایله چتین‌لیک‌لریمیزده ده یاردیم و مساعدت گؤسترمه‌لرینه امید ائدیریک. بونو دا قید ائتمه‌لیییک کی حکومتینیز ملّی حکومت اولدوغو اوچون

خلقیمیـز ده مـلّی اداره‌لریـن وئـردییی دسـتورلاری حیاطـه تطبیـق ائلمه‌لریـنی اؤزلرینــه نســبت مـلّی بیــر وظیفــه حســاب ائتمه‌لیدیرلــر و بونــونلا دا بیزیــم چــوخ بیــر تئــز زمانــدا تــدنی[1] و گئریــده قــالان ایشــلریمیز اصلاح اولونــار.

دکتر مسعود یوسف زاده.

---

۱. - تدنی: اندک اندک نزدیک شدن . [لغتنامه دهخدا]

آذربایجان
صحیه اصلاحاتی
شاعرلر مجلسی
مختصر و مفید
خلقیمز ئوز مختاریتنی حفظ ایده‌جکدر!
۱۹ و ۲۰ نجی عصرلرده تبریزده ادبیات
دکتر مسعود یوسف زاده

» آذربایجان۱۳۲۵، ۵ اردیبهشت، شماره ۱۸۲، ص۲

- آذربایجان ۱۳۲۵، جمعه ۱۶ اردیبهشت، شماره ۱۸۳، ص۱ و ۴

صحیه وزیرلیی‌نین خبرلری

صحیه وزارتی ایشه باشلادیغی تاریخدن اینده‌یه کیمی آشاغیدا قید اولونان صحیه مؤسسه‌لرینی وجوده گتیرمیشدیر:

۱- تبریزده بوغاز و قولاق خسته‌لیک‌لری معالیجه‌خاناسی.

۲- (حکیم کمک‌چیسی) مدرسه‌سی.

۳-ماراغادا ۲۰ یاتاخلی مریضخانا.

۴- صایین قالا، میانداب، آذرشهرده تأسیس اولونان مریضخانالار.

۵-شرفخانا، خامنه، سولدوز، کلیبر و گئرمی ماحاللارینده صحیه پست‌لاری.

۶- میانادا ۲۰ یاتاخلی مریضخانا.

آشاغیدا آدلاری قید اولونان مؤسسه‌لری یاخینلاردا وجوده گتیرمک اوچون صحیه وزارتی حاضیرلیق آپارماغا باشلامیشدیر:

۱- تبریزده یوز یاتاخلی دوغوم ائوی‌نین تأسیسی، اونون مقدماتی ایش‌لری قورتاریب بو یاخینلاردا تأسیس اولوناجاقدیر.

۲- خسته باخیجی‌لیق مدرسه‌سی‌نین آچیلماسی.

۳- دولت داواخاناسی تأسیسی.

۴- باسمینج و سردری(سردرود) حومه‌لرینده صحیه پست‌لاری تأسیسی.

۵- اورمیه اطرافینداکی نازلی (نازلو)چای-بگشلو- باراندوز- رضه چای(روضه چای)- قورو چای صحیه پستلارینین تشکیلی.

۶- خویدا ۲۰ تختلی مریض‌خانانین آچیلماسی.

۷- سلماس‌دا ایندی موجود اولان ۳۰ یاتاخلی مریض‌خانانین تکمیل اولونماسی.

۸- قاراعینی(قراعینی)-هشترودا، ملیک‌کندی و قوروچای محاللارینده صحیه پست‌لاری.

۹-سراب ماحالیندا ۱۰ یاتاخلی خسته‌خانا تأسیسی.

۱۰-خالخال (خلخال) شهرینده ۱۰ یاتاخلی خسته‌خانانین آچیلماسی.

۱۱-کاغذکنان، سنجید خورش، روستم‌ده صحیه پست‌لاری تشکیلی.

۱۲- اردبیلده داخلی خسته‌لیک‌لر اوچون ۳۰ یاتاخلی و یولوخوجو خسته‌لیک‌لر اوچون ده ۲۰ یاتاخلی خسته‌خانالار تأسیسی.

شماره ۱۸۳ ایکنجی دوره

جمعه ۱۶ اردیبهشت ۱۳۲۵

آذربایجان

قیمتی ۵۰ دینار

آبونه	ایللیک	۱۲۰	ریال
۶	آیلیق	۶۵	»
۳	»	۳۵	»

مدیر: فتحی خشگینابی

اداره‌سینین محلی ستارخان خیابانی

بو روزنامه آذربایجان دموکرات فرقه‌سینین اورقانیدر

هامو حربی تعلیم آلیر

ملی‌حکومتیمیز وجوده گلدیکدن صونرا حقیقی آزادلیغیمیزین ضامنی اولان خلق قوشونلارینی تقویت ایدیب و قوشونیمیزی معاصر بیر شکله سالینماسینی ان اول‌درجه‌ده نظره آلمیشدر.

قوشونیمیزی تقویت ایتمکدن منظور بوایدی که ملتیمیز ئوز آزادلیقلارینین دوام ایتمه‌سیندن آرخاین اولوب و بو ملی حاکمیتی هیچ بیرعامل یوخلیغا تهدید ایده بیلمه‌سین.

قوشون تشکیلاتیمیز جوان اولدیغینا باخمیاراق بویوک موفقیتلر الده ایتمیشدر. آذربایجانی بوتون نقطه‌لرینده ایندی حقیقی ملی قوشون قوه لری یارانمیشدرلار. بو قوه‌لری تشکیل ایده‌نلر هاموسی کونوللی اولاراق اسلحه‌یه ساریلیب ئوز تورپاقلارینی و آزادلیقلارینی هر بیر احتمالی قاباغا گلمک‌لیکلرین قارشی‌سیندا دفاع ایتمک‌ایچون‌حاضر اولموشلار.

آذربایجان‌خلقی ئوز آزادلیغیندان دفاع ایتمکی ایندی ئوزونه مقدس بیر وظیفه بیلیر.

هرگون سحرده‌ن آخشاما کیمی تبریزین ملی میدانیندا غیر نظامی فرقه عضولرینین حربی تعلیم آلماقلاری‌خلقیمیزین‌وطن پرستلیک دویغولاریندان بویوک بیر نمونه‌دیر.

حربی تعلیم گئچیریلن موقعلرده بو میدانین ان عالی بیر منظره‌سی واردر، بوردا میتلرجه فرقه عضولری مختلف طبقه‌لردن مالك، تاجر، قوجا، جوان، کارگر، ضابط‌لی‌حربی تعلیم‌آلیرلار. اونلار هاموسی تفنگ گوتوروب، تفنگ آتماق و حتی نظامی حرکاتین ایسه ئوگره‌شیرلر، بوحربی تعلیم‌ده دولتین و فرقه‌نین باشچیلاری، وزیرلر، ملی مجلس نماینده‌لری اشتراك ایدیب وبیر عسگر کیمی‌حاضرلیق آپاریرلار.

بوندان علاوه قادینلاردا کونوللی اولاراق حربی تعلیم ایچون بو میدانا‌گلدیب‌وئوزعسگرلیك وظیفه‌لرینی انجام ویریرلر...

بو او دیمکدر که آذربایجان خلقی بوگون هاموسی آزادلیق ایسته‌ییر و اونلارین آزادلیقدان، آزادلیقدان، نه‌ده آزادلیقدان غیری آیری بیر هدفلری یوخدر؛

بو او دیمکدر که ایللر بویی محرومیت واسارت آلتیندا یاشیان بیرملت ئوز موجودیتین تاثبیت‌ایدیر؛

بو او دیمکدرکه آذربایجان خلقی ئوزتاریخی شرفینی ساخلاماق و حفظ ایتمك ایسته‌ییر.

هرگون میتلرجه منظم صفلر ایله خیابانلاردان گئچن عسگرلرین «آذربایجان سرودی» نغمه‌سی تبریزین آزاد گوینده طنین انداز اولور، بو سس قوجا آتالاریمیزین، جوان باجیلاریمیزین، گوربه اوشاقلاریمیزین یوره‌کلرینده میتلرجه آتشین دویغولار و هیجانلار اویادیر.

بو او دیمکدرکه خلقمیز آذربایجانی سه‌ویر، و اونون آزادیندان الهام آلیر. قوی هامو بو بویوک حقیقتی آنلاسین و بیلسین که آذربایجانین محافظی آذربایجانین ئوز قهرمان خلقیدر.

دنیا خبرلری

ژنرال «اسموتس» قاهره ده

لوزانده پارا ...

مملکت خبرلری

تبریزده حربی تعلیم

آقاده‌ك باولوفون ئولومونون ۱۰ ایلی مناسبتیله خاطره گئجه‌سی

چشمه و آرخلارین آرید یلماسی

میانه اطرافی آبادلاشیر

حومه‌لرده شطرنج دەرنکلری

فلاحت موزه سی

ژاپونیادا اهالینین سه‌چکی حقوقلارینین یوزولماسی

عفیفی پاشا آمریکا بیرلشمش شتاتلاری حکومتی ایله دانیشیقلار حقینده

صحیه وزیرلیگینین فعالیتی

صحیه وزارتی ایشه باشلادیغی تاریخدن ایندی‌یه کیمی آشاغی دا قید اولونان صحیه موسسه‌لرینی وجوده گتیرمیشدر:

۱ـ تبریزده بوغاز و قولاق خسته لیك لری معالجه خانه‌سی.

۲ـ (حکیم کومکچی سی) مدرسه‌سی

۳ مراغه ده ۲۰ یاتاخلی مریض خانه

۴ ـ صایین قلعه، میاندوآب، آذرشهرده تاسیس اولونان مریض خانه لر.

۵ ـ شرفخانه، خامنه، سولدوز، کلیبر و گربی محال لاریندا صحیه پوستلاری

۶ ـ میانده ۲۰ یاتاخلی مریض

بقیه‌سی ۳جی صحیفه‌ده

طنطنه‌لی یغنجاق

سووئت اتفاقیله مدنی علاقه ساخلایان ایران جمعیتینین‌تبریز‌شعبه‌سی قهرمان قیزیل اوردونین یولا سالنماسی مناسبتیله طنطنه لی یغنجاق تشکیل ایدیر.

یغنجاق سووئت مدنیت ایوینده شنبه گونی اردیبهشت آیینن ۷ سنده آخشام ساعت ۶ یاریدا اولاجاقدر.

یغنجاغین رسمی حصه سیندن صونرا بویوك قونسرت ویریله جکدر داخل اولماق خصوصی دعوتنامه ایله در. مدنی علاقه جمعیتینین اداره هیئتی

» آذربایجان ۱۳۲۵، جمعه ۱۶ اردیبهشت، شماره ۱۸۳، ص۱

آذربایجان

دوره

مملکت خبرلری

قادینلاریمیزین حربی تعلیملری

اردیبهشتین ٤ بنده ساعت ۶دن ۷ یه قدر ملی میداندا ۶۶۵ نفر ۶ نجی حومه‌نین فرقه عضولری و ۹۵ نفر ایران کارخانه‌سینن فرقه‌عضولری ایله بیرلیکده و ساعت ۵ دن ۷ یه قدر ایسه ۵ نجی حومه‌نین ۸۰۰ نفر فرقه عضولری قادینلارلا کیشیلر سلاحلی حربی تعلیم لر گچیردیلر.

بو گون هر گونه نسبتا داها دا حربی تعلیم یاخشی و فرحلی گیدیردی ۱۳۳۰ نفرلیك بو تعلیم ده مینلرله تبریز اهالیسی آذربایجان دموکرات فرقه‌سینن امرینی بویوك روح یوکسکلیگی ایله حیاته کچیرمن فرقه عضویلری‌له یاقیندان علاقه‌دار اولاراق اونلاری تشویق ایدیردیلر. تعلیمین صونینا آز قالمشدی بردن ملی میدانی هوررا سسلری بورودی بسو مسرور و خوشبخت خالقن قابندن گلن سسلر بویوك دموکرات فرقه‌سینن سویملی رهبری و ملی دولتمیزین باش وزیری آقای پیشه‌وری نین گلیشینی بیلدیردی فرقه عضولری داها شوق‌ایله ماتقا فرماندا لارین وردیگی امرلری یرینه یتیریردیلر.

بر آزدان سونرا وقت گلیب چاتمشدی فرقه عضویلری نوز رهبر لرینن قارشیسیندا نظامیه کچیردیلر یاریم ساعت بو رسم کچید دوام ایتدی.

اول‌صفحه‌دن بقیه

خانه آشاغی دا آدلاری قید اولونان موسسه‌لری یاخینلاردا وجوده‌گتیرمك ایچون صحیه وزارتی حاضرلیق آپارماغا باشلامشدر.

۱ - تبریزده یوز یاتاخلی (دوغوم ایوی) نین تاسیسی اوتون مقدماتی ایشلری قورتاریب یوباخین لاردا تاسیس اولوناجاق در.

۲ - (خسته باخیجی لیق) مدرسه سی نین آچیلماسی

۳ - دولت دواخانه سی تاسیسی

۴ - ماسمینج و سردرود حومه لرینده صحیه پوستلاری تاسیسی

۵ - اورمیه اطرافینداکی نازلو چای - بگشلو - باراندوز - روضه‌چای قوری چای صحیه پوستلاری نین تشکیلی

۶ - خویدا ۲۰ تختخوابلی مریضخانه‌نین آچیلماسی

۷ - سلماس دا ایندی موجود اولان ۳۰ یاتاخلی مریضخانه نین تکمیل اولونماسی.

۸ - قراعینی - هشترودها ملیك کندی و قوری چای محاللاریندا صحیه پوستلاری

۹ - سراب محالیندا ۱۰ یاتاخلی خسته خانه تاسیسی

۱۰ خلخال شهرینده ۱۰ یاتاخلی خسته خانه نین آچیلماسی

۱۱ - کاغذ کنان - سنجید خورش رستم ده صحیه پوستلاری تشکیلی

۱۲ - اردبیلده داخلی خسته‌لیکلر ایچون ۳۰ یاتاخلی و بولوخوجی خسته‌لیکلر ایچون ده ۲۰ یاتاخلی خسته‌خانه‌لر تاسیسی

۱۳ - اردبیلین گیو - نیر - سره نین و حسنخانو محال لاریندا صحیه پوستلاری

۱۴ - اهرده ایندی موجود اولان صحیه موسسه‌سیندن باشقا ینه‌ده ۱۰ یاتاخلی مریضخانه تاسیسی

تبریزده عالی اینجه صنعتلر مدرسه سی

تبریزده ملی دولتمیز طرفیندن تاسیس اولونان اینجه صنعتلر مدرسه سی اوچ شعبه‌دن تشکیل تاپمشدر

۱ نجی سی هیکلتراشلیق، قرافیك و نقاشلیق شعبه‌لریندن عبارت اولان رسام لیق شعبه‌سیدر.

۲ نجی سی - گلدوزلیق؛ درزی لیك، قوبلن طرزینده ترشه‌لیق، میناکارلیق، منبت کارلیق و اینجه نجارلیق شعبه‌لریندن عبارت اولان ال ایشلری شعبه سیدر.

۳ نجی سی ویالون، تار، قافقاز تاری، پیانو و آواز شعبه‌لریندن عبارت اولان موسیقی شعبه‌سیدر بو اوچ شعبه نین شعبه‌لرینده ۳۰۰ محصل و محصله واردر

ال ایشلری شعبه سینین مدتی ایکی، ال نقاشلق و موسیقی شعبه لرینین مدتری ایسه دوت ایلدر.

دنیا خبرلری

اول‌صفحه‌دن بقیه

۱۳- اردبیلین گیو، نیر، سره‌یین و حسنخانا محاللاریندا صحیه پست‌لاری.

۱۴- اهرده ایندی موجود اولان صحیه مؤسسه‌سیندن باشقا یئنه‌ده ۱۰ یاتاخلی مریضخانا تأسیسی.

» آذربایجان ۱۳۲۵، جمعه ۱۶ اردیبهشت، شماره ۱۸۳، ص ۴

- آذربایجان ۱۳۲۵، سه‌شنبه ۳۱ اردیبهشت، شماره ۲۰۴، ص۳

اعلان

دکتر نجمی مسافرتدن قاییدیب و بو گون مریض‌لری قبول ائدیر.

ش ۸۰ ۱–۳

اعلان

دکتر نجمی مسافرتدن قاییدیب و بو گوندن مریضلری قبول ائدیر.

ش ۸۰ ۳.۱

» آذربایجان ۱۳۲۵، سه‌شنبه ۳۱ اردیبهشت، شماره ۲۰۴، ص۳

- آذربایجان ۱۳۲۵، سه‌شنبه ۱۴ خرداد، شماره ۲۱۶، ص۱

خیانت ائدن‌لر تعقیب ائدیلیر

بیله‌سوار و نمین صحیه‌لرینده دولتی داواجاتی ملّی نهضتدن قاباق اورادا ایشله‌ین ایشچی‌لر حیف- میل ائتمیش‌لردی.
آذربایجان خلق صحیه‌سی وزیرلییی طرفیندن گؤنده‌ریلن مفتش عین محل‌ده دقتلی بیر صورتده آختاریش ائدندن سونرا اختلاس ائدن‌لرین دوسیه‌سینی اردبیل محکمه‌سینه گؤندرمیشدیر.

» آذربایجان ۱۳۲۵، سه‌شنبه ۱۴ خرداد، شماره ۲۱۶، ص۱

- روزنامه آذربایجان ۱۳۲۵، سه‌شنبه ۲۸ خرداد، شماره ۲۲۸، ص۳

اعلان

دیش دقتوری عباس امینی مسافرتدن قاییدیب و بو گوندن مریض‌لری قبول ائدیر.

ش ۱۲۰   ۳-۲

۱۲نجی عصرلرده آذربایجان

آذربایجان کندلیسنه

طنطنه‌لی آذربایجان قادینلار قورلتایی

اعلان

دیش دوقتوری عباس امینی مسافرتدن قاییدیب و بو گوندن مریضلری قبول ایدیر.

ش ۱۲۰ ۳-۲

» آذربایجان ۱۳۲۵، سه‌شنبه ۲۸ خرداد، شماره ۲۲۸، ص۳

- آذربایجان ۱۳۲۵، یکشنبه ۲ تیر، شماره ۲۳۲، ص۱

داواچیان محکوم اولدو

قوشـون داواخاناسینـا تقلـبی داوا سـاتماق اتهامینـا گـؤره تحت تعقیبـده واقـع اولان داواچیـان داواخاناسینیـن مدیـری محمـد داواچیـان صحـرائی محکمـهده محاکمـه ائدیلیـب و چهارشـنبه گونـو خردادیـن ۲۹-نـدا نئچـه جلسـه محاکمه اولدوقـدان سـونرا ایـکی ایـل حبسـه و ۱۵۰۰۰ تومـن جریمـه وئرمهیـه محکـوم اولدو.

آذربایجان

بیر روزنامه آذربایجان دموکرات فرقه‌سینین اورقانیدیر

مبارزه‌لریمیز

بویوک صنعتکار پوشگین

ماقسیم غورکینین وفاتینین ۱۰ ایللیگی

دواچیان محکوم اولدی

قوشون دواخانه‌سینه تقلبی دوا ساتماق اتهامینه گوره تحت تعقیبده واقع اولان دواچیان دواخانه‌سنین مدیری محمد دواچیان صحرائی محکمه ده محاکمه ایدیلیب و چهارشنبه‌گونی خردادین ۲۹ زدا نچه جلسه محاکمه اولدقدان صونرا ایکی ایل حبسه و ۱۵۰۰۰ تومن جریمه ورمگه محکوم اولدی.

دنیا خبرلری

داخله خبرلری

» آذربایجان ۱۳۲۵، یکشنبه ۲ تیر، شماره ۲۳۲، ص۱

- آذربایجان ۱۳۲۵، یکشنبه ۲ تیر، شماره ۲۳۲، ص۳

اعلان

بو تاریخدن بوتون قهوه‌خانا و کافه و مسافرخانا و اجاره اتاق و مشروب‌ساتان ومهمانخانا مدیر و عمله‌لرینه اخطار اولونور ۱۵ گونه قدر اؤزلرینی بهداری اداره‌سینه معرفلیک ائدیب، بهداری طرفیندن تعیین اولموش دکترلره مراجعه ائدیب، اؤز دفترچه‌لرینده معاینه اولماقلارین قید ائتسینلر و هر آیین آخیریندا معاینه اولماقلارین عملی ائده‌جکلر. یوخاریدا قید اولانٍ اماکن عمومی عمله‌لری تخلف ائده و تفتیش موقعینده معلوم اولونا، قانوناً تعقیب اولوناجاقلار.

ش ۱۳۳   ۱-۳

آذربایجانین نظمیه‌لر کفیلی ماژور دادار

اعلان

تحریر و حساب ماشینی

دقت

اداری اعلان

سووت کتاب مغازه سی‌نده

دیوان ابوالقاسم لاهوتی

آذربایجان مطبعه‌سی

» آذربایجان ۱۳۲۵، یکشنبه ۲ تیر، شماره ۲۳۲، ص۳

- آذربایجان ۱۳۲۵، سه‌شنبه ۴ تیر، شماره ۲۳۴، ص۳

دقت

جلدی کهنه و تازا (اگزما) سودا خسته‌لیینه دوقتور شرفیه اون گونده قطعی معالجه ائدیر.

ش ۱۲۷   ۳-۴

آدرس: ستارخان خیابانی، دقتور شرفیه

(ستار خان خیابانی)
دیوان ابوالقاسم لاهوتی
ساتیشا بوراخیلمیشدیر

اعلان
تبریزده‌گی سووت مکتبی ۱۹۴۷ر۱۹۴۶ نجی درس ایلی ایچون ینی شاگردلر قبول ایدیر.
شاگردلرین قبولی (ایون) آینین بیریندن (خردادین ۱۱ دن) باشلانیر.
مکتبه ۷ و ۸ یاشینداقیزلار و اوغلانلار قبول اولونور قیزلار اوغلانلاردان آیری اوخویاجاقلار.
داخل اولماق ایستینلر مکتب مدیری آدینا عریضه ایله ایکی عدد عکسلرینی (۳ ر ۴ سانتیمترو) تقدیم ایتملیدرلر عریضه‌لرینی تقدیم ایدرکن سجللرینیده یانلارینداگتیرملیدرلر
مکتبه داخل اولانلارین درس کتابلاری مجانی اولاراق تامین ایدیلیر. بو مکتبده تدریس ده‌خی مجانیدر
یوخاری کلاسلارا اوزاق یرلردن گلن محصللره معین شرائطله عمومی یاتاقخانه‌ده یر ویریلیر.
یوخاری کلاسلارا قبول امتحانلا در.
عریضه لر قبولی آوغوست آینین بیرینه کیمی (مرداد آینین ۱۰ نه قدر) دوام ایده‌جکدر.
عریضه گتیرنلر و مکتبه داخل اولماق ایچون هر نوع معلومات الده ایتمک ایستینلر هرگون سحر ساعت ۱۰ دان ساعت ۲ یه قدر مکتب اداره‌سینه مراجعت ایتملیدرلر.
مکتبین عنوانی لله‌بك کوچه‌سی سووت مکتبی
مدیریت

اولونا جاقلار.   ش۱۳۳   ۲ ـ ۳
آذربایجانین نظمیه لر کفیلی مازور دادار

تحریر و حساب ماشینی
تحریر و حساب ماشینی هر دیلده و هر سیستم‌ده آلماق و ساتماق ایچون ستارخان خیابانیندا پارس بنگاهینه مراجعه بویوروز.
ش۱۳۰

دقت
جلدی کهنه و تازا (اگزما) سوداخسته‌لیگینه دوقتور شرفیه اونگونده قطعی معالجه ایدیر   ش ۱۲۷ ۳.۴
آدررس‌ستارخان خیابانی دوقتور شرفیه

اعلان
خانملار و آقالار ایچون آذربایجان دیلنده وخارجی دیللرینده اینجه صنعتلردن اولان ال یازی ماشینیله یازماق و دوبل دفتردارلیق سون اصولیله تعلیم وریلیر.
هر کس ایلیه بیلر هر گون سحر ساعت ۸ دن تا ۶ گون اورتادان سونرایا کیمی ئوز آدینی بنگاهین دفترینده ثبته یتیروب تعلیم آلوب اور گنسین.
آدرس: ستارخان خیابانی داش مغازه‌لره گیدن طرفده پارس بنگاهی
ش ۱۱۹   پارس بنگاهی

یازیچیلار

آبونه چیلریمزه!

لیاقتلی بیر تحفه

حکایه

حال اولان بیر بابلین غملی ـ غملی چالدیغی چه ـ چه سسلرینه قاریشدی.
خانم فریده‌نین ۹ کلاس سوادی وار ایدی. او، مشهور و ثروتمند بیر خانواده‌یه منسوب ایدی. مرحوم ستارخان‌دوریننده، آذربایجان اولکه سینده، آزادلق تخمینی سه‌ین، ایران خلقینی قول حالینه سالماق‌ایچون، آوروپا دولتلرینین آپاردیقلاری مستعمره سیاستینه ضد اولان ...

بو ایشین اجراسینا او، منی مجبور ایدیر.
عارف! سنی ذ ت ایشکنده من حقلی دگلم، چونکه سنین گناهین یوخدر. بو ایشده گناهکار یالنیز گوزیمی بیلیرم.
بو جهته که ان اول عقلیمین ویردیگی نصیحتلره ئوزوم قولاق آسمایب، دیدیگی سوزلری ده ئوزیم تکذیب ایتدیم، قلبیم ایلك دفعه ...

» آذربایجان ۱۳۲۵، سه‌شنبه ۴ تیر، شماره ۲۳۴، ص۳

- آذربایجان ۱۳۲۵، یکشنبه ۹ تیر، شماره ۲۳۸، ص۲ و شه‌شنبه ۱۱ تیر شماره ۲۴۴، ص۳

اعلان

سووه‌ت مریضخاناسی یای یئتیشندن اؤتورو مجانی اولاراق اوشاقلارا چیچک دؤیمک ساعاتلارینی تئز قورتارماق اوچون هر گون ساعات ۴دن ۷یه قدر و جمعه گون‌لری سحر ساعات ۹دان ۱۲یه قدر قبول اولونماسینی خبر وئریر.

سووه‌ت مریضخاناسی‌نین رئیسی: صمداف

اعلان

سووه‌ت مریضخانه‌سی، یای یتیشدیغیندن ئوتری مجانی اولاراق‌اوشاقلارا چیچك دو كمك ساعتلرینی تیز قورتارماق ایچون هر گون ساعت ۴ دن ۷ یه قدر و جمعه گونلری سحر ساعت ۹ دان ۱۲ یه قدر قبول اولوندیغینی خبر ویریر.
سووه‌ت مریضخانه سینین رئیسی: صمداوف

» آذربایجان ۱۳۲۵، یکشنبه ۹ تیر، شماره ۲۳۸، ص۲ و شه‌شنبه ۱۱ تیر شماره ۲۴۴، ص۳

- آذربایجان ۱۳۲۵، سه‌شنبه ۱۱ تیر، شماره ۲۳۹، ص۳

«مژده- مژده»

حؤرمتلی دوقتورلار- ناخوشلار
مخصـوص مالاریـا داواسی کی اخیـرا کشـف اولونوبـدور تازالیقـدا شـفائیه داواخاناسینـا وارد و مایـوس مبـتلالارا ۳ گونـون عرضینـده شـفا وئریـر.

ش ۱۴۶ ۲-۳ شفائیه داواخاناسی

« مژده ـ مژده »
حرمتلی دوقتورلار ـ ناخوشلار
مخصوص مالاریا دواسی که اخیرا کشف اولونوبدر تازالیقدا شفائیه دواخانه‌سنا وارد و مایوس مبتلالره ۳ ـ گونون عرضینده شفا وبریر .
ش ۱۴۶ ۱ـ۳ شفائیه دواخانه‌سی

اداری اعلان

آذربایجان خلق اونیورسیته‌سی

ادبیات نه‌در؟

اعلان

» آذربایجان ۱۳۲۵، سه‌شنبه ۱۱ تیر، شماره ۲۳۹، ص۳

- آذربایجان ۱۳۲۵، دوشنبه ۱۷ تیر، شماره ۲۴۴، ص۳

آذربایجان اونیورسیته‌سی

آذربایجان اونیورسیته‌سی ۱۳۲۶-۱۳۲۵-جی تحصیل ایلی اوچون داوطلب قبول ائدیر.
اونیورسیته عجالتا ایکی فاکولته‌یه شامل‌دیر.
الف- طب ب- پداغوژی
پداغوژی فاکولته‌سی ۴ شعبه‌دن عبارتدیر.
۱- دیل و ادبیات
۲- تاریخ و جغرافیا
۳- فیزیک و ریاضیات
۴- شیمی، طبیعیات
طب فاکولته‌سینده تحصیل مدتی ۶، پداغوژی فاکولته‌سینده ایسه ۳ ایل‌دیر. داوطلبلر آشاغیدا قید اولونموش مدرک‌لری دارالفنون دفترینه تسلیم ائتمه‌لیدیرلر.
۱- کامل متوسطه تصدیقی یا امتحان قبول جوازی
۲- هویت ورقه‌سی و اوچ نسخه سواد مصدق
۳- ۶ عدد عکس (عکس باش‌آچیق ۶ در ۴ اؤلچوده)
قید- ۶-جی متوسطه کیلاسین قورتارانلار امتحانسیز و ۱۱-جی کلاس (۵ متوسطه) و قیزلار و اوغلانلار دانشسراسینی قورتارانلار ایسه هر فاکولته‌یه عاید مخصوص فنّلردن امتحان وئرمک شرطیله قبول اولونورلار. یوخسول عائله‌لردن اولان داوطلبلر و عالی نمره‌لره مالیک اولان طلبه‌لر عمومی یاتاق‌خانا و نقدی مساعده‌دن استفاده ائده‌جک‌لر.
تبریزده عائله‌سی اولمایان و باشقا شهرلردن گلن داوطلبلر ایسته‌دیک‌لری صورتده معین حقوق تادیه ائتمکله عمومی یاتاق‌خانادان استفاده ائده بیلرلر.
داوطلبلر ۱۳۲۵-جی ایلین تیر آیینین ۱۰نوندان مرداد آیینین ۱۵-نه قدر اؤز مدرک‌لرین اونیورسینه دفترینه تسلیم ائتمه‌لیدرلر.
باشقا شهرلرده اولان داوطلبلر قید اولمونموش مدرک‌لری پست

آذربایجان اونیورسیته‌سی

آذربایجان اونیورسیته‌سی ۱۳۲۶-۱۳۲۵ نجی تحصیل ایلی ایچون داوطلب قبول ایدیر.

اونیورسیته مجاناً ایکی فاکولته‌یه شاملدر.

الف - طب ب - پداغوژی

پداغوژی فاکولته‌سی ٤ شعبه‌دن عبارتدر.

۱ - دیل و ادبیات.

۲ - تاریخ و جغرافیا.

۳ - فزیك و ریاضیات.

۴ - طبیعی علوم.

طب فاکولته‌سینده تحصیل مدتی ٦، پداغوژی فاکولته‌سینده ایسه ۳ ایلدر.

داوطلب‌لر آشاغیدا قید اولونموش مدرکلری دارالفنون دفترینه تسلیم ایتمه‌لیدرلر.

۱ - کامل متوسطه تصدیقی - یا امتحان قبول جوازی.

۲ - هویت ورقه‌سی و اوچ نسخه سواد مصدق.

۳ - ٦ عدد عکس (عکس باش آچیق ٦ در ۴ اولچوده)

قید - ٦ نجی متوسطه کلاسین قورتاران‌لار امتحانلر و ۱۱ نجی کلاس (۵ متوسطه) و ایرلار و اوخولان‌لار دانشسراسینی قورتاران‌لار ایسه هر ... فاکولته‌یه عاید مخصوص ... امتحان ویرمك شرطیله قبول ... اولان داوطلبلر و علی ... اولان طلبه‌لر عمومی یاتاق‌خانه و نقدی مساعده‌دن استفاده ایده‌جکلر.

تبریزده عائله‌سی اولمیان و باشقا شهرلردن گلن داوطلبلر ایسته دیکلری صورتده معین حقوق تادیه ایتمکله عمومی یاتاقخانه‌دن استفاده ایده بیلرلر.

داوطلبلر ۱۳۲۵ نجی ایلین تیر آیینین ۱۰ ندان مرداد آیینین ۱۵ نه قدر اوز مدرکلرین اونیورسیته دفترینه تسلیم ایتمه‌لیدرلر.

باشقا شهرلرده اولان داوطلبلر قید اولونموش مدرکلری پست وسیله‌سیله (۲ قبضه سفارشی شرطیله) مستقیما آذربایجان اونیورسیته‌سی آدرسینه گوندرملیدرلر.

آرتیق معلومات آلماق ایچون اونیورسیته دفتری هرگون ساعت ۹ دن ۱۲ یه و آخشام ساعت ۵ دن ۷ یه قدر مراجعه ایدنلری قبول ایدیر.

ش ۱۴۵ آذربایجان اونیورسیته‌سی

وسیله‌سیلـه (۲ قبضـه سـفارشی شـرطیله) مسـتقیما آذربایجـان اونیورسیته‌سی آدرسینـــه گؤندرملی‌دیرلـــر.

آرتیـق معلومـات آلمـاق اوچـون اونیورسیتـه دفتـری هـر گـون سـاعات ۹-دان ۱۲-یـه و آخشـام سـاعات ۵-دن ۷-یـه قـدر مراجعـه ائدن‌لـری قبـول ائدیـر.

ش۱۴۵ آذربایجان اونیورسیته‌سی

» آذربایجان ۱۳۲۵، دوشنبه ۱۷ تیر، شماره ۲۴۴، ص۳

- آذربایجان، سه‌شنبه ۸ مرداد ۱۳۲۵، شماره ۲۶۲، ص۳

اعلان

بهداری اداره‌سینین لابراتواری کی شیرخورشید مریضخاناسینین جنبینده‌دیر، آشاغیدا قید اولان تجزیه‌لری کامل صورتده انجام وئریر. آقایان اطباءنین اطلاعینا یئتیریر بو وسیله‌دن استفاده ائتسین‌لر.

۱- ادرار تجزیه‌سی کامل صورتده

۲- قان تجزیه‌سی

۳- مدفوع

۴- باکتریولوژی امتحانلار

ش ۱۸۷ ۳-۴ صحیه اداره‌سی

اعلان

بهداری اداره سینین لابراتواری که شیرخورشید مریضخانه سینین جنبنده دور آشاغیدا قیداولان تجزیه‌لری کامل صورتده انجام وریر آقایان اطباء نین اطلاعنه یتریر بو وسیله دن استفاده ایتسینلر .

۱ . ادرار تجزیه‌سی کامل صورتده

۲ . قان تجزیه‌سی

۳ . مدفوع

۴ . باکتریولوژی امتحانلار

ش۱۸۷ ۳ ـ ۴ صحیه اداره‌سی

» آذربایجان، سه‌شنبه ۸ مرداد ۱۳۲۵، شماره ۲۶۲، ص۳

- آذربایجان ۱۳۲۵، پنجشنبه ۱۷ مرداد، شماره ۲۶۹، ص۱ و پنجشنبه ۳۱ مرداد، شماره ۲۸۰ ص۱

تبریزده‌کی سووه‌ت مریضخاناسیندا مصلحت کابینه‌سی

سووه‌ت مریضخاناسینا سون زمانلاردا مراجعه ائدن حامله قادینلار آغیر بیروضعیتده وقتیندن گئج گلیرلر. دوغوجو قادین‌لارین آغیر وضعیت‌لرینی نظره آلان سووه‌ت مریضخاناسی ایندی حامله قادینلار اوچون بیر مصلحت (قونسولتاتسیا) کابینه‌سی تشکیل اولونور. بوندان سونرا حامله قادینلار هر گون ایکیندی وقتی ساعات ۴-دن ۷-یه قدر مجانی مشورت (قونسولتاتسیا) سیندان استفاده ائده بیلرلر.

داخله خبرلری

تبریزده‌کی سووه‌ت مریضخاناسنده مصلحت قابینه‌سی

سووه‌ت مریضخانه سینه ، سون زمانلاردا مراجعه ایدن حامله قادینلار آغیر بیر وضعیتده و قتیندن گئج گلیرلر . دوغوجی قادین لارین آغیر وضعیتلرینی نظره آلان سووه‌ت مریضخانه‌سی ، ایندی حامله قادینلار اوچون بیر مصلحت (قونسولتاتسیا) قابینه‌سی تشکیل اولونور . بوندان سونرا حامله قادینلار هر گون ایکیندی وقتی ساعت ۴دن ۷یه قدر مجانی مشورت (قونسولتاتسیا)سیندان استفاده ایده بیلرلر.

بویوك قونسرت

» آذربایجان ۱۳۲۵، پنجشنبه ۱۷ مرداد، شماره ۲۶۹، ص۱ و پنجشنبه ۳۱ مرداد، شماره ۲۸۰ ص۱

- آذربایجان ۱۳۲۵، پنجشنبه ۳۱ مرداد، شماره ۲۸۰،ص ۱

مامالیق فاکولته‌سی

آذربایجان بهداری اداره‌سینین طرفیندن ۱۳۲۶-۱۳۲۵-جی تحصیلی [ایل] اوچون مامالیق فاکولته‌سینه آشاغیداکی قید اولان شرایط ایله محصله قبول ائدیر.

۱- رسمی متوسطه تصدیق [۶-جی یا ۵-جی] یا امتحاندا قبول اولماق جوازی

۲- هویت ورقه‌سی و اوچ نسخه سواد مصدق[۱]

۳- ۶ عدد عکس (عکس ۴-۶ اؤلچوده)

باشقا شهرلرده اولان داوطلبلر قید اولونموش مدرکلری پست وسیله‌سی ایله (ایکی قبضه سفارشی شرطی ایله) مستقیماً آذربایجان بهداری‌سی آدرسینه گؤندرمه‌لیدیرلر.

قید

آذربایجان اطراف شهرلردن گلن خانیملار، قادینلار مریضخاناسیندا دولت خرجی ایله قالاجاقلار.

آرتیق معلومات آلماق اوچون بهداری اداره‌سینه مراجعه ائتسینلر.

داوطلبلر مهر آیی‌نین اوّلینه قدر هر گون ساعت ۸-دن ۷-یه قدر آذربایجانن بهداری‌سینده پرسنلی دایره‌سینه مراجعه ائتسینلر.

ش ۲۳۵ ۲-۱۰ آذربایجان صحیه اداره‌سی

۱. سواد مصدق ؛ رونوشت مصدق . سواد و رونوشت به گواهی رسیده

» آذربایجان ۱۳۲۵، پنجشنبه ۳۱ مرداد، شماره ۲۸۰،ص ۱

- آذربایجان ۱۳۲۵، جمعه ۱ شهریور، شماره ۲۸۱، ص۲

زنجاندا «تب راجعه» خسته‌لیینین رفع اولونماسی

صحیه اداره‌سی طرفیندن «تب راجعه» خسته‌لیی ایله مبارزه ائتمک اوچون اعزام اولونان دوقتور، مذکور خسته‌لیک رفع اولوندوقدان سونرا تبریزه مراجعت ائتمیشدیر.

زنجاندا (تب راجعه)
خسته‌لیگینین رفع اولونماسی
صحیه اداره‌سی طرفیندن
(تب راجعه) خسته‌لیگی‌له مبارزه
ایتمك ایچون اعزام اولونان دوقتور،
مذکور خسته لیك رفع اولوندوقدان سونرا تبریزه مراجعت
ایتمیشدر .

» آذربایجان ۱۳۲۵، جمعه ۱ شهریور، شماره ۲۸۱، ص۲

- آذربایجان ۱۳۲۵، چهارشنبه ۲۰ شهریور، شماره ۲۹۵، ص۳

حکیمین مصلحتی

جذام

مزمن صورتده سرایت ائدیجی خسته‌لیک‌لردن بیریسیده جذامدیر. بو خسته‌لیک آتا و آنادان اولادا گئچه بیلر. ان اوّل بو خسته‌لیک حقینده معلومات اله گتیرن‌لر ۱۶۰۰ ایل میلاددان قاباق هند، چین، مصر، یونان اؤلکه‌لری اولموشدور. اوروپادا ایسه اورتا عصرلردن بو طرفه مشاهده اولوناقدادیر. خسته‌لیین شرقدن غربه سرایت ائتمه‌سی محققدیر. یوخسوللوق و حفظالصحیه‌سیزلیک بو خسته‌لیین انکشافینا سبب اولموشدور. خسته‌لیین حاملی ۱۴۶۲-جی ایلده (هانسَن)[1] طرفیندن تاپیلمیشدیر. خسته اولمویان یئرلرده خسته‌لیک عمله گلمز. خسته‌لیک دوتان گوندن خسته‌لیک اؤزونو آشکارا چیخاران گونه کیمی اولان فاصله اون آیدان قیرخ ایله قدردیر.

خسته‌لیک ۲ جوره جریان ائدیر. شیشواری جذام کی بورادا پروسس لکه و سپمه و دویمه‌لر شکلینده گئدیر. لکه‌لرین رنگی ساری، بعضاً قیرمیزی اولور. لکه‌لر گئد-گئده بؤیویوب دویوم‌لر شکلینی آلیر. سونرا دویوم‌لر یارا شکلینه دوشوب همن محلی داغیدیب تلف ائدیر. بورون و قاشلار آراسیندا عمله گلن دویوم‌لر قالینلاشیب بؤیودوکجه اوزده ائنلیلَشیب «شیر» اوزونه اوخشاییر.

حسسیز عصبی شکلده اولان جذامدا لکه‌لر عمله گلدیکدن سونرا نوخود، حتی فیندیق شکیلده دویونجوک‌لر تؤره‌نیر. عضله و دریده آترافیلاشما[2] اولور، بو آترافیلاشما نتیجه‌سینده دریدن تر و یاغ آیریلمیر. بؤیله آترافیلاشمالار الده، بارماقدا، آیاقدا، حتی اللرین اوستونده چوخ تصادف اولونور. اساس علامت‌لردن بیریسیده درینین او درجه‌ده حسسیزلیگیدیر کی ایستینی سویوق و سویوغو ایستی حس ائله‌ییر و بلکه هئچ حس ائده

---

۱. – جذام، خوره، هانسن خسته‌لیی ایله ده تانینیر.

۲. – آتروفی: Atrophy، هر هانسی سبب‌لردن بدنین نرمال بیر اورقانی‌نین کیچیلیب، ضعیف‌لشمه‌سی

صحیفه ۳

آذربایجان

نمره ۹

جذام

آذربایجان روزنامه‌سنین ایللیک دونومی مناسبتیله

آذربایجان خلق ادبیاتی

آذربایجان روزنامه‌سی

آذربایجان فولکلوری

توپلایان م. ع فرسی

آذربایجان خلق ادبیاتی

حسن زاده

آشاغیداکی آقالار داریان

آذربایجان مطبعه‌سی

دکتر مسعود میدیا

» آذربایجان ۱۳۲۵، چهارشنبه ۲۰ شهریور، شماره ۲۹۵، ص۳

بیلمیر. قاشلارین توکلری تؤکولور، سپیکلی[1] [سپتیک‌لی] غشالاردا یارالار عمله گلیر. عضولرده سستلوق و یورقونلوق، حتی لمس‌لیک[2] تؤره‌نیر. اشتها اولمور، حرارت گئجه‌لر آرتیر، سس دوتولور، بئلده و بندلرده آغری اولور.

خسته‌لیبین قاباغی آلینماقدان اؤتورو شهرلرین کنارینده جذام ائوی تشکیل وئرمه‌لی، صحیه طرفیندن جذام خسته‌لیبینه متخصص اولان حکیم‌لردن شهرلره و قصبه و کندلره تعیین ائتمه‌لی کی، اونلار سیّار حالدا جذام خسته‌لرینه تصادوف ائتدیکده فوراً انضباطی وسیله‌لریله «جذام ائوی»نه گؤندرسین‌لر. بوندان علاوه هر وطنداش دا اؤز نوبه‌سینده جذام خسته‌لریله مبارزه ائتمه‌گی اؤزونه ملّی وظیفه حساب ائتمه‌لیدیر.

داوالاردان «تیمول»[3] و «کی‌نوقارین»[4] یاغی دری آلتینا و داخیلدن وورولمالیدیر. واننالا [وان] خصوصاً گوگورد واننالاری نافعدیر، یارالارا اختیول[5] یاغی سورتمه‌لی.

دکتر مسعود میدیا

۱. - عفونی. septic
۲. - لمس لیک: آذربایجانین کوتله دئییمینده حیس‌سیز آنلامینداادیر.
۳. - تیمول: Thymol
۴. - کی‌نوقارین: Quinacrine
۵. - اکتیول پمادی. Ichthyol

- آذربایجان ۱۳۲۵، جمعه ۲۲ شهریور، شماره ۲۹۷،ص۲ و ۱

مهندس ا. رستمی

گامبوزیا[۱] مالاریانین آمانسیز دوشمنیدیر

مالاریایلا مبارزه ائتمک ایشینده دنیانین مختلف اؤلکه‌لرینده گامبوزیادان قیمتلی استفاده‌لر ائدیرلر. بئله کی، بو بالیغی جور به جور باتلاقلارا، آخماز سولارا و حوضلارا سالیب اورادا اهلی ائله‌ییرلر و بونون نتیجه‌سینده آغجاقاناد[۲] لاروی[۳] کی سولاردا نشو و نما ائدیرلر، بالیقلار طرفیندن محو ائدیلیر و بو واسطه‌یله مالاریا آرادان قالدیریلیر. مثلاً آوروپا، مخصوصاً ایتالیادا، گامبوزیا بو مقصدله ساخلانیلیر. داها چوخ سووەت اؤلکه‌سینده (اورتا آسیا، قافقاز، اوکراینا، آشاغی وولگا ناحیه‌سی و باشقالار) بو بالیغین یاییلماسینا و آرتماسینا بؤیوک اهمیت وئریلمکده‌دیر.
شورا آذربایجانینین لنکران شهرینده مخصوص بالیقلار استانسیاسی[۴] تأسیس ائدیلمیشدیر. اورادا چوخلو مقداردا گامبوزیا ساخلانیر و اورادان خصوصی بالونلاردا طیاره واسیطه‌سی ایله جمهوریتین ائولاق، خالدان، زرداب، آغداش، کوردامیر، ژدانوف، صابرآباد و نظامی کیمی مالاریالی ناحیه‌لرینه گؤندریلیر. دئدیییمیز استاسیوندا گامبوزیانین حیاتی باره‌سینده تحقیقات آپاریلماق‌دادیر. عالیم‌لرین مشاهده‌لری گؤسترمیشدیر کی، گامبوزیا آغجاقانادلار لاروینی شدتلی صورتده یئییر.
شورا عالیم‌لری کاملاً اثبات ائتدیلر کی او منطقه‌ده گامبوزیا اهلیٍ اولوب، آغجاقانادین سایی و مالاریا ناخوشلوغو چوخ آزالمیشدیر. مثلاً شورا گورجوستانیندا اون ایل عرضینده بوتون شیرین سولارین ۹۰ فایضینا گامبوزیا وارد ائدیلمیش و بونا گؤره نفته یا باشقا ماده‌یه احتیاج قالمامیش و بو یولدا بیر میلیون منات صرفه‌جویلوق ائدیلمیشدیر. متخصص‌لرین بیری بئله عقیده‌یه صاحیبدیر کی ۱۰-۱۵ عدد گامبوزیا هر متر مربع سودا بوتون آغجاقاناد لارولارینی محو [ائتمک] اوچون کیفایت ائدر. بئله

---

۱. - گامبوزیا: Gambusia، شیرین سودا یاشایان بالیق نوعو
۲. - آغجاقاناد: میغ‌میغا، پشه
۳. - لارو: Larva، حشره‌لرین یئتکین‌لیک دؤروندن اؤنجه‌کی قورت‌لاری
۴. - استانسیا: Estancias، دامدارلیق و اکینچی‌لیک اوچون استفاده ائدیلن بیر مکان.

کی دئییرلر ۱۵ ایله قدردیر کی بو قیمتلی بالیق ایتالیادان انزلی باتاقلیغینا و لاهیجان گؤلونه گتیریلیب تؤکولموشدور و سونرا دا نوشهره و مازندرانین بعضی باشقا یئرلرینه انتقال وئریلمیشدیر.
۱۳۱۶-جی ایلده ایران و شورا بالیق شیرکتینین لابراتوریاسی خبر وئردی کی انزلی مردابیندا چوخلو گامبوزیا واردیر. ۱۳۱۹-جی ایلین خرداد آییندا بئش مینه قدر گامبوزیانی باتاقلیقدان توتوب کرج فلاحت دانشکده‌سینه آپاردیلار کی اورادا چوخالدیب ایرانین باشقا مالاریالی یئرلرینه گؤندرسینلر. اما همیشه اولدوغو کیمی بو بئله فایدالی اقدام نتیجه‌سیز قالدی. یانی بالیقلار مواظبتسیز قالیب تلف اولدولار.
ایکینجی دنیا محاربه‌سی ایل‌لرینده قهرمان و خلق‌لره آزادلیق وئرن قیزیل اوردو بو ایشده ده قیمتلی یادگار قویدو. بئله کی، قیزیل اوردو مقاملاری طرفیندن شورا توریاغیندان چوخ مقداردا گامبوزیا گرگانا، مازندرانا، و بیر قدرده تهران حووضلارینا گتیریلیب تؤکولدو. بو مطلب اونو گؤستریر کی، شورا آداملاری بو بالیغا حفظالصحه ایشینده نه قدر اهمیت وئریرلر.
گامبوزیانین مالاریا کیمی بؤیوک بیر آفت ایله مبارزه یولوندا بؤیوک اهمیته حائز اولدوغونو نظره آلاراق بیزیم نظریمیزه گؤره لازیمدیر کی آذربایجاندا:
۱- مالاریالی منطقه‌لرین صورتی تنظیم ائدیلسین.
۲- طبیعی آخماز سولارین که گامبوزیا یاشاییشینا مناسیبدیر صورتی توپلانسین.
۳- مساعد فصیل‌لرده (پاییز و باهار) انزلی مردابیندان ممکن قدر چوخ گامبوزیا دوتولوب معین ائدیلمیش آذربایجان سولارینا گتیریلسین.
امیدواریق کی بو مهم ایش چوخ یاخین زاماندا و کافی مقیاسدا عملی ائدیله‌جک و خلق صحیه‌سی ایشینده داها بؤیوک بیر قدم آتیلاجاقدیر.
آذربایجانین سالیم بیر آب-هاوایا صاحیب اولماسینا باخمایارق بعضی منطقه‌لرینده مالاریا (قیزدیرما) ناخوشلوغو شدتلی بیر شکیلده شیوع ائتمکده‌دیر. بو ایسه اهالینین حفظالصحه‌سینه ضربت وورماقلا برابر کند تصرفاتینا دا، کندچیلری علیل ائتمک واسطه‌سی ایله بؤیوک ضرر وورور.
بو گون آذربایجانین قهرمان خلقی اؤزونون شانلی دموکرات فرقه‌سینین

جمعه ۲۲ شهریور ۱۳۲۵

آذربایجان

روزنامه میز

۱۲ شهریور بایرامی حقینده

ایران افکار عمومیه‌سی و مطبوعاتی

چین قوشونلارینین ایکی لشگری انقلابی قوشونونا ملحق اولدولار

بلغارستاندا جمهوریت حکومتی اعلام ایدیله‌جکدیر

تشکر

تبریک تلگرافی گونده‌ره‌نلر:

مفتش

داخلی خبرلر

«گامبوزیا» مالاریانین آمانسیز دشمنی‌دیر

ایتالیا فاشیستلری پارلامان ایشلره ال آتمیشلار

» آذربایجان ۱۳۲۵، جمعه ۲۲ شهریور، شماره ۲۹۷،ص۲ و ۱

آذربایجان

« کاموزیا » مالاریانین‌امانسیز دشمنی‌در

اول صحیفه‌دن بقیه

مالاریا ایله مبارزه ایتمک ایشینده دنیانین مختلف ئولکه‌لرینده کاموزیا دان قیمتلی استفاده‌لر ایدیرلر بئله که بو بالیقی جورجور باتلاقلارا ، آخماز سولارا و خوشلره سالـوب اورادا اهلی ایله‌ییرلر و بونون نتیجه‌سینده آغجا قاناد « لاروی » که سولاردا نشو و نما ایدیرلر بالیقلار طرفیندن محو ایدیلیر و بو واسطه ایله مالاریا آرادان قالدیریلیر .

مثلا آوروپا مخصوصا ایتالیادا کاموزیا بو مقصدله ساخلانیلیر .

داها چوق سوومت ئولکه سینده (اورتا آسیا ، قفقاز ، اوکراینا ، آشاغی وولگا ناحیه‌سی و باشقالار) بو بالیقین بایلماسینا و آرتماسینا بویوک اهمیت ویریلمکده‌در .

شورا آذربایجانی نین لنکران شهرینده مخصوص بالیقلار استانسیاسی تاسیس ایدیلمیشدر ، اورادا چوخلی مقداردا کاموزیا ساخلانیر و اورادان خصوصی بالونلاردا طیاره واسطه‌سیله جمهوریتین مولاخ ، خالدان ، زردآب آغداش ، کورد امیر ، ژدانوف ، صابر آباد و نظامی کیمی مالاریالی ناحیه لرینه گوندریلیر .

دیگیمیز استاسیونده کاموزیا نین حیاتی بارەسینده تحقیقات آپاره یلماقدا در عالملرین مشاهده‌لری گوستر میشدر کـه کاموزیا آغجـا قاناد « لاروینی » شدتلی صورتده ییییر .

شورا عالملری کاملا ثابت ایتمیلر که او منطقه‌ده کاموزیا اهلی‌اولوب آغجا قانادین سایی و مالاریا ناخو شلیغی چوق آزالیشدر مثلا شورا گرجستاندا اوت ایـل عرضیـنده بوتون شیرین سولارین ۹۰ فاضنه کاموزیا وارد ایدیلمیش و بونـا گوره عنه یا باشقا ماده یه احتیاج قالمامیش و بو یولدا بیر ملیون‌منات صرفه‌جولیق ایدیلمیشدر متخصصلرین بیری بئله عقیده صاحبیدر که ۱۰-۱۵ عدد کاموزیـا هر متر مربع سودا بوتون آغجا قاناد « لاروولارینی » محو ایجون کفایت ایدر بئله که دیرلر ۱۵ ایله قدردر که بو قیمتلی بالیق ایتالیادان انزلی باتاقلیقیا ولاهیجان کوله گتیریلیب توکولمیشدر و صونرا دا نسو شهره و مازندرانین بعضی باشقا یئرلرینه انتقال ویریلمیشدر .

۱۳۱۶ نجی ایلده ایران‌وشورا بالیق شرکتینین لابراتوار باشی خبر ویردی که انزلی مردابیندا چوخلی کاموزیا واردر .

۱۳۱۹ نجی ایلین خرداد آییندا بئش مینه قدر کاموزیانی باتاقلقدان توتوب کرج فلاحت دانشکده سینه آپاردیلار کـه اورادا چوخـالدیب ایرانین باشقا مالاریالی یئرلرینه گوندر سینلر اما هیئته اولدیغی کیمی بـو دفعه‌ده بئله بایدالی اقدام نتیجه سیز قالدی یعنی بالیقلار مواظبت سیز قالوب تلف اولدولار .

ایکنجی‌دنیا محاربه سی ایللرینده تهرمان و خلقلره آزادلیق ویرمن قیزیل اوردو بـو ایشده ده قیمتلی یادگار قویدی بئله که قیزیل اوردو مقاملاری طرفیندن شورا توروپاغیندان چوخ مقداردا کاموزیا گرگانه ، مازندرانا و بیر قدرده تهران‌حوضلر ینه گتیریلیب توکولدی .

بو مطلب اونی گوستریر که شورا آدام‌لاری بو بالیقا حفظ‌الصحه ایشینده نه قدر اهمیت ویریرلر .

کاموزیانین مالاریا کیمی بویوک بیر آفت ایله مبارزه یولندا بویوک اهمیته حائز اولدیغینی نظره آلاراق بیزیم نظر بیزه گوره لازمدر که آذربایجاندا :

۱ – مالاریالی منطقه‌لرین صورتی تنظیم ایدیلمیش .

۲ – طبیعی آخماز سولارین که کاموزیا یاشاسینا مناسب‌در صورتی توپلانسین .

۳ – مناسب فصللرده (یاز و بهار) انزلی مردابیندان ممکن قدر چوق کاموزیا دوتولوب معین‌ایدیلمیش آذربایجان سولارینا گتیریلسین .

امید واریق که بو مهم ایش چوخ یاخین زماندا و کافی مقیاسدا عملی ایدیله‌جک و خلق صحیه‌سی ایشینده داها بویوک بیر قدم آتیلاجاقدر .

آذربایجانین سالم بیر آب و هواسا صاحب اولماسینا باخماییاراق بعضی منطقه‌لرینده مالاریا (قیزدیرما) ناخوشلیغی شدتلی بیر شکلده شیوع ایتمکده‌در .

بو ایسه اهالی‌نین حفظ‌الصحه‌سنه ضربت وور ماقلا برابر که تصرفاتیندا ، کندچیلری عمل ایتمک واسطه سیله بویوک ضرر وورور .

بو گون آذربایجانین قهرمان خلقی ئوزونین شانلی دموکرات فرقه سینین رهبرلیگی آلتیندا بویوک موفقیت چاتیب و ئوز ملی حیاتینی بیر اقتصادی و علمی پایه اوزه رینده قورماغا مشغولدر بئله بیردوره ده مالاریا کیمی عمومی ناخوشلیغا قارشی مبارزه یه قالخماماق اولماز .

معلوم اولدیغی کیمی مالاریا خسته‌لیگینه قارشی مبارزه بیر سیرا تدبیرلرایله انجام ایدیلیر و بو تدبیر لر بیر بیرینی تکمیل ایدن ماهیتده دیرلر . بو تدبیرلر باتلاقلاری قورو تمق ، آخماز سولار اوزه‌رینه نفت توکمک و طیاره ایله سمی مـاده‌لر سپمک ، اهالی آراسیندا قاناقجادان گنین یایلاماق و غیره‌دن عبارتدیر گوستر دیگیمیز تدبیرلردن باشقا « کاموزیا » آدلی بالیغی آخماز سولارا وارد ایتمک و اورالاردا تربیت ایتمکله مالاریا خسته لیگینه قارشی موفقیتلی مبارزه آپارماق ممکن‌در . بو تدبیر اوجوز وعین زماندا چوخ زحمتسیزدر .

« کاموزیا » بی‌سلیمه جنسیندن اولوب اصلی آمریقانین شیرین سو لارینده‌اندر .

بو بالیقین آغزی یوخاری طرفه متمایل در و اونـون اصل غداسی آغجا قاناد (آنوفل) لاروی یعنی مالاریا طفیلی سپئن حاملی‌در . هر کاموزیا گونده ۱۵۰ دن ۳۰۰ ه قدر بوقاربدا گوستردیگیمیز لاروو دان ییییر . بو بالیق چوق کیچیک اما فایداسی بویوکدر . هر کاموزیانین بویی ارککینین ۳ سانتی متر ودیشی سینین ایسه ۵ سانتی متردن تجاوز ایتمز .

ارکک بالیقلار دیشیلردن بیر اوزون شماسی ایله (مخرجی قاناددیئن قاعده سینده) و کیچیک بویـلارینه تانیئیر . کاموزیا بالیقی معمولی بالیقلارین عکسینه اولاراق تخم‌قویماز بلکه دوغار و بـو دوغماق فصلی بهار و یای آیلارینده در . هر دیشی

آذربایجان مطبعه‌سی

رهبـر لییی آلتینـدا بؤیـوک موفقیتـه چاتیـب و اؤز مـلّی حیاتیـنی یئـنی بیـر اقتصـادی و علـمی پایـه اوزرینـده قورماغـا مشـغولدور. بئلـه بیـر دؤره‌ده مالاریـا کیـمی عمـومی بیـر ناخوشـلوغا قـارشی مبارزه‌یـه قالخمامـاق اولمـاز.

معلـوم اولدوغـو کیـمی مالاریـا خسـته‌لییینه قـارشی مبارزه بیـر سیـرا تدبیلریله انجـام ائدیلیـر و بـو تدبیرلـر بیربیریـنی تکمیـل ائدن ماهیتده‌دیرلـر. بـو تدبیرلر باتـاقلاری قوروتمـاق، آخمـاز سـولار اوزَرینـه نفـت تؤکمـک و طیاره‌یلـه ماده‌لـر سـپمک، اهـالی آراسینـدا قاباقجـادان کینیـن پایلامـاق و غیـره‌دن عبارتدیـر. گؤسـتردیییمیز تدبیرلـردن باشـقا «گامبوزیـا» آدلی بالیـغی آخمـاز سـولاردا وارد ائدیـب و اورالاردا تربیـت ائتمکلـه مالاریـا خسـته‌لییینه قـارشی موفقیتـلی مبـارزه آپارمـاق ممکنـدور. بـو تدبیـر اوجـوز و عیـن زامانـدا چـوخ زحمتسیزدیر. «گامبوزیـا» پی‌سیلیـده[1] جینسینـدن اولـوب اصـلی آمریکانیـن شیریـن سـولاریندانديـر. بـو بالیغیـن آغـزی یوخـاری طرفـه متمایلدیـر و اونـون اصـل غـذاسی آغجاقانـاد (آنوفـل) لاروی یـانی مالاریـا طفیلیسینیـن حامیلیدیـر. هـر گامبوزیـا گونـده ۱۵۰-دن۳۰۰ قـدر یوخاریـدا گؤسـتردیییمیز لارودان یئیـر. بـو بالیـق چـوخ کیچیـک امـا فایـداسی بؤیوکدور. هـر گامبوزیانیـن بویـو، ارککینین ۳ سـانتی متـر و دیشیسینیـن ایسـه ۵ سـانتیمتردن تجـاووز ائتمـز.

ارکک بالیـقلار دیشیلـردن بیـر اوزون شـعاسی ایلـه (مخـرجی قانادینیـن قاعده‌سینـده) و کیچیـک بـویلاریلا تانینیـر. گامبوزیـا بالیـغی معمـولی بالیقلاریـن عکسینـه اولاراق تخـم قویمـاز بلکـه دوغـار و بـو دوغمـاق فصـلی باهـار و یـای آیلاریندادیـر. هـر دیـشی بالیـق هـر ایلـده تقریبـاً ۳۰۰ دنـه دوغور. گامبوزیـا معمـولاً اوچ یاشینـدا بلـوغ حدینـه چاتیـر و بو یاشـدان سـونرا دوغماق قابلیتینـه مالیـک اولـور. گامبوزیـا طبیـعی حالـدا مـردابلاردا، بـاتلاقلاردا، آخماز سـولاردا، قنـاتلاردا و بعـضی باشـقا سـولاردا یاشـاییر. ولی صنعـتی اولاراق حـوضلاردا، گؤللـرده و باشـقا سـولاردا دا تربیـت اولـوب قـالا بیلـر.

عمومیـت اعتبـاری ایلـه بـو بالیـقلار ۲۰-۱۲ درجـه حـرارتی اولان سـولاردا یاشـاییب و آرتـا بیلـر. بونـولا بئلـه مختلـف شـرطلرده مقاومـتی چـوخ اولـوب بیـر طرفـدن داهـا ایسـتی و دیگـر طرفـدن قیـش مؤسـومونده بـوز آلتینـدا دا یاشـا بیلرلـر.

---

۱. - Poeciliidae

- آذربایجان۱۳۲۵،یکشنبه ۱۴ مهر،شماره ۳۱۶ ص ۳

د. یوسف برازش

پیشیک و اوندان انسانا سرایت ائدن خسته‌لیک‌لر

پیشیک بیر اهلی حیواندیر کی بوتون ائولرده اولار و شاید بیر آدام تاپیلماز کی بو حیوانی تانیماسین. اؤلکه‌میزده عمومیتله بو حیوانی سیچانلارین قارشیسین آلماق اوچون ساخلارلار. اونا گؤره‌ده عمومیتله بو حیوان ائوده یاشاییب اوتاقلارا و آشپازخانایا گئت – گل ائدیب قاب – قاشیغا آغزین ویرار.
غالباً ائوین اوشاقلاری اونونلا مشغول اولوب اوینارلار. حتی اولار کی بؤیوک آداملاردا ماراقلانیب اونا علاقه گؤسترر کن اؤز یانلارینا یول وئریرلر. بونا بناء پیشیک خسته اولان زامان ائوده یاشییانلاری خصوصی ایله اوشاقلاری خسته‌لییه دچار ائتمه‌یه قادیر اولار.
پس لازیم گلیر خلقیمیز تدریجی اولاراق بو حیواندان آداما سرایت ائدن مرض‌لری تانیسین تا بو حیواندان سرایت ائدن قورخولو ناخوشلوقلارین قارشیسینی آلماغا قادیر اولسون.
ایندی پیشیک‌دن سرایت ائدن خسته‌لیک‌لری بیر- بیر تانیتدیرماغا باشلاییب ایلک دفعه‌ده سل مرضینی بو حیواندا شرح وئریریک:
۱- سل خسته‌لییی
پیشی‌یین قورخولو مرض‌لریندن بیریسی سلدیر کی، انسانادا سرایت ائدر. بو مرض خصوصی بیر میکروبون بدنه وارد اولماسی نتیجه‌سینده وجوده گلیر و بو میکروب «کوخ»[1] آدلی بیر عالیمین توسطی ایله کشف اولونوب. بونا گؤره‌دیر کی بو میکروب «باسیل دو کوخ» آدلانار.
بیلمک لازیمدیر کی بو شوم خسته‌لیک آیری اهلی حیوانلاردان دا انسانا سرایت ائدر: قوشلاردان، ایتدن، قره ماللاردان، مخصوصاً اینَک بو خسته‌لییی یایماقدا بؤیوک رول اوینار. چون بیزیم بحثیمیز بو مرضی پیشیک‌ده شرح وئرمکدیر، بونا بناء خسته‌لییی آیری اهلی حیوانلاردا شرح وئرمکدن صرفنظر ائدیب و باشقا وقته قویوروق و بو مرضی پیشیک‌ده

۱. – سل میکروبونون کاشفی آلمانلی عالیم Robert Koch

مطالعــه ائدیریــک .
عمومیتلــه بــو خســته‌لیک پیشیــک آلــوده خورَک‌لــری، مریــض حیوانیــن اتیــنی، ســوتونو یــا مریــض آداملاریــن خورک‌لرینیــن آرتیغیــن یئمــک نتیجه‌سینــده مبــتلا اولار و ممکنــدور پیشیــک بــو مــرضی خســته آداملارا یوووشــماق نتیجه‌سینــده دوتســون. نئجــه کی ایندییــه قــدر چــوخ گؤرونــوب کی پیشیــک صاحیبینــدن و صاحیــبی پیشیــک‌دن بــو مرضــه دچــارٍ اولــوبلار. بــو مرضــه مبــتلا اولان پیشیک‌لــر خانواده‌نیــن هامیسینــا مخصوصــاً اوشــاقلاردان اؤتــورو کی غالبــاً اونــونلار اوینــارلار چــوخ قورخولــودور.
مرضیــن پیشیــک‌ده علامت‌لــری: مرضیــن علامت‌لــری بدنیــن عضولرینــه گــؤره تفاوتلــودور. اگــر بــو مــرض آغ جیگــرده اولســا پیشیــک تدریــجی اولاراق آریقلاییــب و بیر-بیرینیــن دالینجــا قــورو اؤســگورر و تنفس‌یــن حرکــتی قیســا اولــوب، مختصــر قیزدیرمــاسی اولار و تدریــجی حالــدا بــو علامت‌لــر چوخالیــب حیوانیــن بورنونــون باجالاریــندان چیــرک آخــار. ائــوٍ آداملاری ظــن ائدرلــر کی حیوانــا ســویوق دَییــب و یــا ذات‌لریــه اولوبــدور. مــثلاً حیوانــدا متفــاوت اولاراق اســهال و یبوســت ظاهیــر اولار. مرضیــن آخیرلرینــده قانــلی اســهال حیوانــدا گؤرونــر. اونــون بورنونــون چیــرکی غلیــظ و عفونتــلی اولار.
بعضــاً ده مبــتلا حیوانیــن دریسینیــن اوســتونده بیــر علاجسیــز یــارالار تــاپیلار، تدریــجی اولاراق بؤیویــوب و بدنیــن چــوخ یئریــن دوتــار. بــو یــارالار پیشی‌ییــن و یــا گؤزلرینیــن یاخینلیغینــدا اولســا اونــا بیــر پیــس منظــره وئــرر.
بــو خســته‌لیین میکــروبی ممکنــدور حیوانیــن معــده و باغیرســاقلاریندا مــرضی وجــوده گتیرسیــن. بئلــه اولان صورتــده حیــوان حــددن آرتیــق آریقلاییــب و باغیرســاقلارینین شیشــمه‌سی نتیجه‌سینــده مزمــن اســهالا دچــار اولار و قارنینیــن ایچریسینــده ســو ییغیشیــب قارنینیــن حجمیــنی آرتیــرار.
بــو موضــوع ممکنــدور بعــضی پیشیک‌لریــن ســومویونده اولســون. دوشــونمک لازیمدیــر کی، بــو ظاهیــری علامت‌لــردن حیوانیــن خســته‌لیی کاملاً معیــن اولابیلمــز بلکــه اونــون تشــخیصی اوچــون لازیمدیــر کی حیوانیــن بورنونــون چیرکیــن و یاخــود سینه‌سینــدن گلــن خلــطی و یــا یارانیــن چیرکیــن میکروسکــوب ایلــه امتحــان ائتسین‌لــر. اونــون خســته‌لیین تشــخیص وئرمــک

پیشیک واوندان انسانا سرایت ایدن خسته‌لیکلر

تبریزیمه

مارشال تولبوخینه مجارستان آزادلیغی مدالی ویریلمیشدر

فون پاپین، شاختین و فریچه‌نین حبس اولونمالاری حقینده امر

فرانسه عمومی زحمت بیرلیگی، یئنی قانون اساسینین لهینه سس ویره‌جکدر

اعلان

آذربایجان مطبعه‌سی

(آننا)

» آذربایجان۱۳۲۵،یکشنبه ۱۴ مهر، شماره ۳۱۶ ص۳

اوچـون «توبرکولیـن»[1] آدلی بیـر ایینــه وار کی بیطـارلار[2] اونـو تزریـق ائدیـب و حیوانیــن مرضیــن قطـعی اولاراق تشـخیص وئررلـر. بـو مـرض حیوانیــن آغ جیگرینـده اولانـدا میکـروب سینـه خیلـطی و یـا بـورون چیـرکی ایلـه حیوانیـن قارنینـا گئـدر و یـا ممکنـدور میکـروب وارد اولوب و زَهـره[3] یولو ایله باغیرسـاقلارا تؤکولسـون. بونـا بنـاء خسـته حیوانیـن مدفوعـو دا مـرضی یایـا بیلـر.

بـو خسـته‌لیین ایندییـه قـدر قطـعی درمـانی اولمادیـغی اوچـون لازیمدیـر محتـرم اوخوجولاریمیـز ائولرینـده اولان پیشیک‌لـره توجـه ائدیـب و شـرح وئریلـن علامت‌لـری حیوانـدا گؤرركـن اونـون دفعینـه باخسینلار. اودا بیطـارا مراجعـت ائدیـب، مریـضی اورتـادان آپارمـاقلا بیـر اولار. بـونلاردان قابـاق حیوانیـن اوتـاقلارا و آشـپازخانایا گئت-گلینـدن و اونـون آزاد دولانماسینیـن قابـاغی آلینمالیدیـر.

---

۱. – توبرکولین: Tuberculin، سل مرضی‌نین تشخیصی اوچون دری تستی

۲. – بیطار: دامپزشک [لغتنامه دهخدا]

۳. - زَهره: اؤد کیسه‌سی، کیسه صفرا، cholecyst Gallbladder

- آذربایجان ۱۳۲۵، پنجشنبه ۱۸ مهر ، شماره ۳۲۰ ص۲

دکتر یوسف برازش

پیشیک و اوندان انسانا سرایت ائدن خسته‌لیک‌لر

خوناق

بو مرضین میکروبی لوفلر[1] آدلی بیر شخصین توسطی ایله کشف اولونوب. بوناگؤره «باسیل لوفر» آدی ایله آدلانار. بو مرض ممکندور ائو آداملارینا مخصوصاً اوشاقلارا پیشیکدن سرایت ائتسین. بو مرضده بیر کاذب پرده‌لر پیشی‌یین بوغازیندا میکروبون ییغیشماغییلا تاپیلار و تنفس یولون توتماقلا حیوان نفس آلاندا بیر مخصوص سس چیخاردار. بو نحویله ممکندور خسته حیوان تنفس ائتمگه قادیر اولماییب خفه‌لنسین. بو مرضه مبتلا اولان پیشی‌یین اشتهاسی اولماز و بیر گوشه‌ده قالار و توکلرینین رنگی کاسلانیب بدنینده دوز دورار و پیشیک اوشویور کیمی نظره گلر. حیوانین گؤزلرینین ببه‌یی بؤیویوب و بورنونون باجالاریندان مایع آخار. مریض پیشی‌یین نفسی عفونتلی اولار و قوسماقلا اؤز ناخوشلوغونو بیلدیرر.

خسته پیشی‌یین داماغی شیشر و حیوانین بوغازیندا و حنجره‌سینده بیر آغ رنگلی پرده‌لر مشاهده اولار. بو ناخوشلوغون مخصوصاً اوشاقلار اوچون قورخوسو چوخ اولدوغوندان لازیمدیر اوخوجولاریمیز نهایت درجه‌ده اهمییت وئرسین‌لر.

قودوزلوق[2]

بو مرضین بیر مخصوص «ویروسین» (قودوزلوق عاملی) حیوانین یا انسانین بدنینه وارد اولدوقدان ۱۵دن ۶۰ گونه کیمی عصب‌لرین اوستونده تأثیر ائدیب وارد اولدوغو آدامی یا حیوانی بو مرضه مبتلا ائدر.

مریض پیشیک بیر گوشه‌ده گیزله‌نیب و خبرسیز اولاراق گیزلندییی یئرده تلف اولار. بو کیمی پیشیک‌لر انسانی گؤرنده ممکندور حمله ائدیب دیشلمک نتیجه‌سینده اؤز آغزینین سویو ایله میکروبی انسانین بدنینه

---

۱. - Löffler

۲. - قودوزلوق: Rabies، هاری

یوسف پرازش

پیشیک واوندان انسانا سرایت ایدن خسته‌لیکلر

خوناق

بو مرضین میکروبی لوفلر آدلی بیر شخصین توسطیله کشف اولوب بونا گوره « باسیل لوفلر » آدیله آدلانار. بو مرض ممکندور اینو آداملارینا مخصوصا اوشاقلارا پیشیکدن سرایت ایتسین . بو مرضده بیر کاذب پرده‌لر پیشیکین بوغازینده میکروبین ییغشماغیله تاپیلار و تنفس یولین توتماقلا حیوان نفس آلاندا بیر مخصوص‌سس چیخارار . بو تحویله ممکندیر خسته حیوان تنفس ایتمکه قادر اولماییب خفه‌لنسین بو مرضه مبتلا اولان پیشیکین اشتهاسی اولماز و بیر گوشه‌ده قالار و توکلری نین رنگی کاملا ییب بدنینده دوز دورار و پیشیک اوشوبور کیمی نظره گلر .

حیوانین گوزلرینین به‌به گی بوبوروب و بورنینین باجالاریندان مایع آخار .

مرض پیشیکین نفسی هوتلی اولار وقوساقلا توز ناخوشلیقینی بیله‌بیرر .

خسته پیشیکین دامالی شیشر و حیوانین بوغازیندا و حنجره‌سینده بیر آغ رنگلی پرده‌لر مشاهده اولار .

بو ناخوشلیقین مخصوصا اوشاقلار ایچون قورخوسی چوخ اولدیغیندان لازمدر اوخوجولاریمیز نهایت درجه‌ده اهمیت ویرسینلر .

قودوزلیق

بو مرضین بیر مخصوص «ویروسین» (قودوزلیق عاملی) حیوانین یا انسانین بدنینه وارد اولدیغیندان ۱۵ دن تا ۶۰ گونه کیمی عصبلرین اوستونده تاثیر ائدیب وارد اولدیغی آدامی یا حیوانی بو مرضه مبتلا ایدر .

مریض پیشیک بیر گوشه‌ده گیزلنیب و خبرسیز اولاراق گیزلندیگی یرده تلف اولار . بو کیمی پیشیکلر انسانی گورونده ممکندور حمله ایدیب دیشلمک نتیجه سینده توز آغزینین سوی ایله میکروبی انسانین بدنینه وارد ایتسین بیر مدت صونرا او آدامین عصبلرینده میکروب اثر ایدیب و مرضین اثرلری ظاهر اولار .

بیلمک لازم دیر که مریض پیشیکین دیشلدیگی یر هر نه قدر ده قلبه یاخین اولسا او قدر خسته‌لیکین اثرلری انساندا تئز ظاهر اولوب و شدتلی اولار . مثلا اگر خسته پیشیک آدامین ایاقیندان دیشلیه مرضین علامت‌لری ۶۰ گونین مدتینده ظاهر اولا بیلر اما اگر دیشله‌دیگی یئر بوینیندا اولسا مرض چوخ تئز ظاهر اولار .

قودوزلیق ایکی جور اولا بیلر .

۱ – فلج شکلنده – مرض بو شکلده اولاندا اول حیوان آخسایب وتدریجی اولاراق بو علامت چوخالیب و پیشیک فلج اولار . اولا بیلرکه ، مرض اول حیوانین آلتینداکی انگی‌نین عضله‌لرینده ظاهر اولسین . بو جور اولاندا حیوانین آغزی آچیق قالیب سویی توکولر و حیوان اونی اودماغا قادر اولماز .

۲ – وحشتلی شکلی – مرض بو شکلده اولاندا اول حیوان غصه لی اولوب و مات – مات باخار .

صونرا اضطراب گوستریب وارادەسیز اولماقلا بو طرف او طرفه گیدر و « داش ، آغاج ، کاغذ و باشقا شئیلری» یئر . صونرا حیوانین اشتهاسی اولماییب خوراک ییمکدن امتناع ایدر . مریض حیوان دیش وچنگال‌لاریله هر نه که توز یولوندا گورسه ییرتار و اگر ایته‌سلر اونی اطاقدان چیخارتسینلار عصبانی اولوب و صاحبه حمله ایدیب و اونی یارالاماقلا مرضه دچار ایدر . مریض پیشیک تدریجی اولاراق فلج اولوب بیر یرده مبهوت قالار و بو تحویله اوچ تا دورت گون صونرا تلف اولار .

اگر بو علامت‌لری گوسترمن پیشیک بیر آدامی دیشلیه لازمدر او پیشیکی بیطار تحت نظرینده قویسونلار تا اونون مریض و سالم اولماسین تعیین ائدیب و یارالانان شخصه تکلیف معین ایتسین . اگر بیر قودوز اولان ایت بیر پیشیکه حمله ایتسه فورا لازمدر اونی اورتادان آپارسینلار چونکه محققاً قودوز ایت پیشیکه حمله ایدنده اونی دا همین مرضه مبتلا ایدر .

» آذربایجان ۱۳۲۵، پنجشنبه ۱۸ مهر، شماره ۳۲۰ ص۲

وارد ائتسین. بیر مدت سونرا او آدامین عصب‌لرینده میکروب اثر ائدیب و مرضین اثرلری ظاهر اولار.
بیلمک لازیمدیر کی، مریض پیشی‌یین دیشله‌دییی یئر هر نه قدر مغزه یاخین اولسا او قدر خسته‌لیین اثرلری انساندا تئز ظاهیر اولوب و شدتلی اولار. مثلاً اگر خسته پیشیک آدامین آیاغیندان دیشله‌یه، مرضین علامتلری ۶۰ گونون مدتینده ظاهیر اولا بیلر آمما اگر دیشله‌دییی یئر بویونوندا اولسا مرض چوخ تئز ظاهیر اولار.
قودوزلوق ایکی جور اولا بیلر. ۱- فلج شکلینده: مرض بو شکلده اولاندا اوّل حیوان آخساییب و تدریجی اولاراق بو علامت چوخالیب و پیشیک فلج اولار. اولا بیلر کی، مرض اوّل حیوانین آلتداکی انگینین عضله‌لرینده ظاهیر اولسون. - بو جور اولاندا حیوانین آغزی آچیق قالیب سویو تؤکولر و حیوان اونو اودماغا قادیر اولماز.
۲- وحشتلی شکلی: مرض بو شئکلده اولاندا اوّل حیوان غصه‌لی اولوب و مات-مات باخار. سونرا اضطراب گؤستریب و اراده‌سیز اولماقلا بو طرف او طرفه گئدر و داش، آغاج، کاغیذ و باشقا شئی‌لری یئیر. سونرا حیوانین اشتهاسی اولماییب خوراک یئمکدن امتناع ائدر. مریض حیوان دیش و چنگاللاریله هرنه کی اؤز یولوندا گؤرسه بیرتار و اگر ایسته‌سه‌لر اونو اوتاقدان چیخارتسین‌لار عصبانی اولوب و صاحیبینه حمله ائدیب و اونو یارالاماقلا مرضه دچار ائدر. مریض پیشیک تدریجی اولاراق فلج اولوب بیر یئرده مبهوت قالار و بو نحویله اوچ تا دؤرد گون سونرا تلف اولار.
اگر بو علامتلری گؤسترن بیر پیشیک بیر آدامی دیشله‌یه، لازیمدیر او پیشییی بیطار تحت نظرینده قویسونلار تا اونون مریض و سالیم اولماسین تعیین ائدیب و یارالانان شخصه تکلیف معین ائتسین. اگر بیر قودوز اولان ایت بیر پیشییه حمله ائتسه فوراً لازیمدیر کی اونو اورتادان آپارسینلار. چونکو محققاً قودوز ایت پیشییه حمله ائدنده اونو دا معین مرضه مبتلا ائدر.

- آذربایجان۱۳۲۵،دوشنبه ۲۲مهر،شماره ۳۲۳ص۳

حکیمین مصلحتی

اسقارلاتین[1]

سـرایت ائدیـجی خسـته‌لیک‌لردن بیریسیـده اسـقارلاتیندیر. بـو خسـته‌لیک ۱۷-جی عصـرده کشـف اولونموشـدو. بـو خسـته‌لیک پاییزیـن اوّل‌لرینـدن باشلاییـب قیشیـن آخیرلرینـه کیـمی چـوخ تصـادوف اولونـار. سـببی ایسـه هاوانیـن کسـکین صورتـده دَییشیلمـه‌سی و سـویوغون تأثیرینـدن بدنـده‌کی عضولریـن مقاومـت قوه‌لرینیـن آزالماسیدیـر.
خسته‌لیک اوچ یاشینـدان اون یاشینـا کیـمی چـوخ تصـادوف اولونـار. سـوت اَمَـر اوشـاقلاردا دؤرد آیـا کیـمی و ائلـه‌ده اون یاشینـدان یوخـاری اولانلاردا خسـته‌لیک چـوخ آز گؤرونـور.
سـاغلام آداملارا اسـقارلاتینه دوتولمـوش خسـته‌لردن سـرایت ائـدر. علاوه خسـته‌نین تمـاس ائتـدییی شـئی‌لردنده خسـته‌لیک سـرایت ائـده بیلـر. خسـته‌لیک دوتـان گونـدن علامت‌لـری آشـکارا چیخانـا کیـمی اولان فاصلـه تخمینـاً اون دؤرد گونـه کیمیدیـر.
خسـته‌لیک بیـردن بیـره بـاشلار. دفعه‌لرلـه قوسـماق و حرارتیـن ۴۰ درجه‌یـه چیخمـاسی مشـاهده اولونـار. خسـته‌لر اودقونـان وقتـده آغریـدان شیکایـت ائـدر. آغیـز قیرمیـزی رنگـده، بادامجیـقلار، دیلچـک یوموشـاق، دامـاق قیزارمیـش و شیشـمیش اولار. خسـته‌نین دیلینیـن اطرافینـدا قیرمیزیلیـق و اورتاسیندا ایسـه چیـرکلی آرپ گؤرونـر. یانـاقلار و بـورون اطـرافی قیرمیـزی، آغیـز و دوداقلاریـن اطـرافی اوچ بوجـاق شـکلینده آغارمیـش اولار. بیرینـجی گونـون آخیرینـدا یـا ایکینـجی گونـون اوّلینـده سـپمه‌لر قاریـن، دؤش، بئـل طرفـلرینـده باشلاییـب ایـکی گونـون مدتینـده بوتـون بـدنی احاطـه ائیلـر. حـرارت آرتدیقجـا بوغـاز آغریـسی دا آرتـار. اوچونجـو گونـده دیلـده قیرمیـزی رنگـده ممه‌لیک‌لـر گؤرونـر. اسـقارلاتین خسـته‌لری بیرینـجی هفته‌نیـن آخیرینـدان یـا ایکینـجی هفته‌نیـن اوّلینـدن اؤزلریـنی یاخـشی حـس ائدرلـر. لاکـن بـو موقعـده بؤیـرک

---

۱. -اسقارلاتین: مخملک، Escarlatina

» آذربایجان ۱۳۲۵، دوشنبه ۲۲ مهر، شماره ۳۲۳ ص ۳

و اورتـا قولاغیـن و بویـون وزلرینیـن التهـابی، اورَکـده و بندلـرده قـادلار [ادری ضایعـه‌سی، راش] عملـه گلمـه‌سی مشـاهده اولونـار. ایکینـجی هفتـه‌دن قابیـق قویمـا باشلانیـر. بـو قابیـق قویمـا یئـددی هفتـه دوام ائـدر. قابیـق قویمانیـن اثـری آیـاق بارماقلاریـندا، پنجـه‌ده و اووچ ایچینـده چـوخ تصـادوف اولونـار.

اسـقارلاتینین قاباغیـنی آلماقـدان اؤتـرو بیرینـجی نوبـه‌ده حکیمـه مراجعـت ائتمـه‌لی، خسـته‌نی سـاغلام آداملاردان آییرمـالی، خسـته‌نین اولدوغـو اوتاغیـن هـاواسی تمیـز اولمالیدیـر، خسـته‌نین دَییشیک‌لـری [ملافه‌لـری] هفتـه‌ده ۲ دفعـه عـوض اولونمالیدیـر، دوداقلاریـنی بـادام یـاغی و یاخـود گیلیسیریـن ایلـه تمیزلمـه‌لی، بؤیـوک اوشـاقلارا «بـور» تورشوسـو[۱] و یاخـود «پرهیـدرول»[۲] محلـولی ایلـه غرغـره ائتدیرمـه‌لی، بورنونـا قیزدیریلمیـش بـادام یـاغی دامیزمالی یوکسـک حـرارت زامـانی و وئریلـن خـورک آز-آز و تئز-تئـز اولمـالی، قـادلارا قـارشی معالجـه اولونمـالی، اورَک ضعیفلیگینیـن قاباغیـنی آلمـاق اوچـون، اورَک درمانلاریـندان «ایتروقانتیـن، کافئیـن و کافـور یـاغی» ایشـله‌دیلمه‌لیدیر.

سـروم معالجـه‌سی اولدوقجـا ال وئریشـلیدیر، خسـته یاخـشی اولانـدان ۳ هفتـه سـونرایا قـدر خسـته‌لنمیشی سـاغلاملارین یانینـا بوراخمـامالی، او شـئی‌لری ضـد عفـونی ائله‌مه‌لی«سـوبلیمه»[۳] ایلـه ضـد عفـونی اولونونـان شـئی‌لری تکـرار ایسـتی سـو و صابیـن ایلـه یومـالی، کتـاب و کاغیـذ پارچـالار کیـمی شـئی‌لری کی ضـد عفـونی ائله‌مـک ممکـن دئییلدیـر، یاندیرمـالی. مدرسـه‌لر داخیلینـده اسـقارلاتین اولدوقدا مدرسـه‌نی ضدعفـونی ائله‌مکـدن علاوه ۱۴ گون ده مدرسـه‌نی تعطیـل ائلمـه‌لی، بوتـون مؤسسـه‌لرده و مخصوصـاً مدرسـه‌لرده سـاغلاملارا «ریـک» اصـولی ایلـه پیونـد[۴] وورمـالی، پیوندیـن نتیجه‌سینـده اسـقارلاتینه تمایـل ائلیه‌ن‌لـره اسـقارلاتینین قاباغیـنی آلمـاق اوچـون سـروم ایینـه‌سی وورولمالی‌دیـر.

بـو گونکـو اصـول متمـدن مملکت‌لـرده حیاتـه تطبیـق اولوندوغـو کیـمی بیزیمـده اؤلکه‌میـزده تطبیـق اولونماسینـا هئـچ شـوبهه یوخـدور.

دکتر مسعود میدیا

---

۱. - بور تورشوسو: بوریک اسید، ضدعفونی خاصیتی وار.
۲. - پرهیدرول: آب اکسیژنه، H_2O_2
۳. - سوبلیمه: sublimé کلر و جیوه قاریشیمی ضدعفونی محلول
۴. - پیوند: واکسن

- آذربایجان ۱۳۲۵، چهارشنبه ۲۴ مهر، شماره ۳۲۵، ص۳

اوشاق صحیه معارفی

کئچمیشده بیزیم اؤلکه‌میز معارف جهتیندن غیری اؤلکه‌لره نسبتاً گئریده قالدیغی کیمی، عموم صحیه معارفیندن ده چوخ دالی قالمیشدیر. عموم صحیه معارفیندن دالا قالدیغی حالدا، کؤرپه اوشاقلارا حامیله قادینلارا مخصوص صحیه معارفیندن دانیشماغا بئله گلمزدی. عموم اهالینین و خصوصاً حامیله قادینلارین، کؤرپه اوشاقلارین ساغلاملیغینی محافظه ائتمک اوچون لازیمی ایش‌لرین آپاریلمادیغی و بونا دائر خصوصی ادبیاتین اولمادیغی بیر اؤلکه‌ده نسلین آرتماسینی و ساغلام اولماسینی گؤزلمک اولاردیمی؟

البته یوخ، بونو کیمسه انکار ائده بیلمز کی، بیزیم اؤلکه‌میزده کؤرپه اوشاقلارین، حامیله قادینلارین ساغلاملیغینا مخصوص صحیه معارفینین اولمادیغینا گؤره‌دیر کی عصرلردن بریدیر کی اهالیمیز آرتماق عوضینه ایلدن ایله آزالمیشدیر. بونا سبب ایسه اجتماعی قورولوشون حاکیم‌لری، ارتجاعی عنصرلردن، قسماً ده وطن و ملت ساتانلاردان اولدوغو اوچون، ملتین قیدینه قالان اولمامیشدیر.

مدنی اؤلکه‌لرده کؤرپه اوشاقلارین صحیه معارفی تاریخینه باخدیقدا گؤروروک کی، هله بیرینجی عصردن باشلایاراق بیر چوخ اؤلکه‌لرده، او جومله‌دن روسیه‌ده، کؤرپه اوشاقلارا مخصوص صحیه معارفی چوخ سرعتلی آددیملارلا انکشاف ائدیب مستقل بیر علم شکیلینی آلمیشدیر کی، بو دا طبابت (مدیسینانین)[1] علمینین بیر حصه‌سیدیر. «پدیاتریا»[2] [اوشاق طبابتی] ، اوشاقلارا مخصوص طبابتین و صحیه معارفی علمینین ان قدیم زامانلاردان «هیپوقرات»[3] طبابتین آتاسی و «آرستوتئل»[4] دؤروندن باشلاماسینا باخمایاراق بیر چوخ مدنی اؤلکه‌لرده هله بونا جوان علم دئییرلر. «هیپوقرات»، «آرستوتئل» و بونلاردان سونراکی عالیم‌لر زامانیندان

---

۱. - Medicine

۲. -Pediatrics

۳. -Hippocrates [بقراط]

۴. -Aristotle[ارسطو]

صحیفه ۴ — آذربایجان

اوشاق صحیه معارفی

نمره ۳۶

اعلان

نمره ۴۳ (۳۲۳) ۲۱-۷-۲۵ تاریخلی آذربایجان روزنامه‌سینده باباژاده ، احمدزاده فامیله مرکزی‌کمیته‌طرفیندن صادر اولونان قرار حسین احمدزاده‌یه مراغه فقلیه پاسبانی وجرائیل باباژاده مراغه فدائی باشچی‌سی حقینده صادر اولوب ، بو قرار آقای دکتر باباژاده و آقای خان حسین احمدزاده‌یه مراغه فقلیه رئیسیه مربوط دگل .

مرکزی‌کمیته‌نین تشکیلات شعبه‌سی

قلم

اعلان

اونیورسیته رئیسی دکتر جهانشاهلو

اخطار

اعلان

اعلان

۴ـ نجی قسمت

۵ـ نجی قسمت

یالگالا

(داهی لنین حیاتندان بیر صحنه)

ـــ ۷ ـــ

۳ نجی قسمت

» آذربایجان ۱۳۲۵، چهارشنبه ۲۴ مهر، شماره ۳۲۵، ص۳

اوشـاق صحیـه معـارفی و طبابـتی علـمی عمـوم طبابـت علمینـدن آیریلماغـا باشلامیشـدیر. بئلـه کی، او عالیملـر طرفینـدن بیـر چـوخ، مخصـوص کتابچـالار یازیلیـب کؤرپـه اوشـاقلارین خصوصیت‌لریـنی تعییـن ائتمکلـه بـونلاردا اولان مرض‌لریـن بؤیـوک آداملارا نسـبتاً فرق‌لـری و خصوصیت‌لـری شـرح ائدیلمیش‌دیـر. مـثلاً اوشـاقلارین دیـش چیخارتمـاسی و غیـری. بیزیـم اؤلکه‌میـزده کؤرپـه اوشـاقلارین تربیه‌سینـه و حامیلـه قادینلاریـن سـاغلاملیغینین محافظه‌سینـه مخصـوص و عمـوم صحیـه معارفینیـن آز اولمـاسی و آتا-آنالاریـن اکثریتجـه بیسـواد اولمـالاری نتیجه‌سینده‌یـدی کی، اوشـاقلارین بیـر چوخـو هلـه آنـا بطنینـده ایکـن اؤلـور و بیـر چـوخلاری دا آغیر مرض‌لـره مبـتلا حالینـدا دوغولـوب بیـر نئچـه گـون یاشـادیقدان سـونرا محـو اولـوب گئدیرلـر.

کؤرپـه اوشـاقلارین سـاغلام تربیـه ائدیلمه‌سینـه مخصـوص هئـچ بیـر صحیـه معارفینیـن اولماماسینـا باخمایـاراق، قیـز مدرسـه‌لرینین پروگراملاریـنـدا بـو بـاره‌ده چـوخ آز سـؤز تاپمـاق اولاردی.

حاضیـردا دموکـرات فرقه‌سینیـن رهبـر لیبی ایلـه آذربایجـان خلـقی اؤز آزادلیغیـنی الـده ائتدیکـدن سـونرا یئـنی یارانمیـش انجمـن ایالـتی و صحیـه نظارتینیـن تشـبثی ایلـه غیـری سـاحه‌لرده اولدوغـو کیـمی کؤرپـه اوشـاقلارا و حامیلـه قادیـنلارا مخصـوص صحیـه معـارفی یولونـدا دا بیـر چـوخ تشـبثلار اولونـوب و عمـوم خلقیـن سـاغلاملیغینی محافظـه ائتمـک یولونـدا دا بؤیـوک جـدی تدبیرلـر گؤرولمکده‌دیـر. بؤیلـه کی، آذربایجانیـن بیـر چـوخ دائیره‌لرینـده آچیلمیـش گـؤزل مریضخانـالار، صاحیب‌سیـز و کاسیـب اوشـاقلارا مخصـوص دارالتربیـه ائـوی و بوتـون آذربایجانـدا اولان تختخوابلاریـن سـایینی آز بیـر مـدت ایچریسینـده مین‌لـره چاتدیرمـاق و شـهرلرین آبادانلاشـماسی و غیـری سـاحه‌لرده بؤیـوک ایش‌لـر گؤرولدویـو کیـمی، سـاغلام نسـل یئتیرمـک و اونـو آرتیرمـاق مقصـدی ایلـه، کؤرپـه اوشـاقلارا و حامیلـه قادینلارا مخصـوص صحیه معارفینینـده بینـؤوره‌سی قویولموشـدور. اونـا گـؤره‌ده وطنیـن آتـا و آنـالاری کؤرپـه اوشـاقلارینی سـاغلام تربیـه ائتمـک اوچـون و سـاغلاملیغینی محافظـه ائتمـک اوچـون آشـاغیداکی مقالـه‌نی یازمـاغی اؤزومـه بـورج بیلدیـم.

اوشـاق صحیـه معارفینیـن طبابتینیـن تاریـخی انکشـافی ان قدیـم زامـانلاردا

اوشاقلارین وجودلاری و حیاتلاری چوخ اوجوز قیمتلَنیردی. اونلارین ساغلاملیغینی محافظه، خسته‌لرینی معالجه مسئله‌لری اهمیتسیز مسئله‌لردن حساب اولونوردو.

او زامانین مترقی آداملاری حساب اولونان «پلاطون»، «سوقرات» و «آرستوتئل» کیمی سیمالارین تشبثاتلاری و تحریک‌لری نتیجه‌سینده اوشاقلارا قارشی اولان بو علاقه‌سیزلیگی و احتیاطسیزلیغی جنایت حساب ائتمه‌یه باشلادیلار.

بو زامانلار «لاکودیمونیان»[1] طایفالاری، ضعیف [آنورمال] دوغولموش اوشاقلاری ساخلاییب یئدیرتمه‌یی معناسیز حساب ائدیردیلر. بؤیله اوشاقلاری بعضاً «تایکت» قایالاریندان اوچوروملارا آتاردیلار. قدیملرده عائله باشچیسی(بؤیوگو) تزه دوغولموش اوشاغی ساخلاماق و یا اونو اوچوروملارا آتماق مسئله‌سینی اؤزو مستقل صورتده حل ائدردی. بو زامانلاردا خیریستیانلار بو مسئله‌یه قاریشاراق: اوشاقلارلا بئله رفتارا اعتراض ائدیب کؤرپه اوشاقلارین محافظه‌سینی اؤز تحت نظرلری آلتینا آلدیلار. بونونلا علاقه‌دار اولاراق اوشاقلاری و اونلارین مرض‌لرینی اؤیرنمک فیکرلری میدانا گلیر. بونلاردان سونرا بیرینجی و ایکینجی عصرلرده «اولانین» «قورنیلینین» «سیلزانین» «سورانا»نین اثرلرینده کؤرپه اوشاقلارا پرستارلیق صحیه‌سی و اوشاقلاری بسلمک کیمی مسئله‌لر باره‌سینده بیر چوخ ماراقلی گؤستریش‌لره تصادف اولونور.

کؤرپه اوشاقلارین فیزیولوژی[2] و پوتولوژی[3] [پاتولوژی] مسئله‌لرینه داییر ۴-جو عصرده، «ادیبارینین» ۶-جی عصرده و «ایئسنین» ۷-جی [عصرده] خصوصی مسئله‌لره تصادف ائدیلیر. اوشاقلاری و اونلارین مرض‌لرینی اؤیرنمک اوچون اولان بو عالی فیکیرلر، اورتا عصرلرده اوزون بیر مدت بوغولوب آراسی کسیلیر. بو گؤزل فیکیرلرین بوغولماسینا سبب، بو زامانلاردا دوغرو و دوزگون اولمایان بعضی مخالف فیکیرلرین هله‌ده دوام ائتمه‌سیایدی. بو مخالفلر دئییردیلر: «اوشاق وجودونو و اوشاق مرض‌لرینی اؤیرنمک

۱. - لاکودیمونیان: لاکودا طایفالاری، Lakota people، امریکانین گونئی داکوتا ایالتلرینده یاشایان قیزیل دریلی طا یفا

۲. - فیزیولوژی: Physiology، وارلیق‌لارین بدن عضولرینین طبیعی فعالیت‌لری اوزینده تدقیقات آپاران علم

۳. - پاتولوژی: Pathology، خسته‌لیک‌لردن آسیلی اولاراق وارلیق‌لارین عضولرینه، هوجئیرلرینه، لنف‌لرینه و... توخوندوغو زده‌لرین اوزرینده تدقیقات آپاران علم

و اونلاری معالجـه ائتمـک هئـچ ممکـن دئییـل. خسـته اوشـاقلاری معالجـه ائتمـک نتیجه‌سیـز بیـر ایشـدیر». بونـون نتیجه‌سینده‌یـدی کی، بـو زامـانلاردا ناخـوش اولان اوشـاقلارین، اونـا سـوت وئره‌نیـن و یـاری قـاری بیـر آروادیـن عهده‌سینـه قویـاردیلار. بونـونلا علاقـه‌دار اولان بئلـه بیـر مثـال دا وار ایـدی کی، «اوشـاغین ان یاخـشی حکیـمی قاریدیـر» دئیردیلـر.

بونـا گـؤره ده بـو زامـانلاردا میدانـا گلـن اوشـاق صحیـه‌سی معارفینـه و اوشـاق سـاغلاملیغینین محافظه‌سینـه دائیـر اثرلـر آنجـاق قادیـنلارا مخصـوص اولوردو. بئله‌لیکلـه ۱۶-جی عصـره قـدر اوشـاقلارا و اونلاریـن مرض‌لرینـه دائیـر بیرینـجی و ایکینـجی عصرلـرده اولان «سـورانین» و «قالینانیـن» نظرلریه‌لـری دوام ائدیـر.

اودور کی، بـو زامـانلارا قـدر مریـض اوشـاقلارا، بؤیـوک آداملاریـن اؤلچولری ایله یاناشیـب معالجـه اصوللارینـی تطبیـق ائدیردیلـر. اوشـاقلاردا اولان فیزیولـوژی خصوصیت‌لـری و مرض‌لـری اؤیره‌نیـب تشـخیص وئرمـک ایسـته‌ییردیلر.

۱۷-جی عصریـن بیرینـجی یاریسینـدا پاریـس شـهرینده بیرینـجی مشـهور دارالتربیه‌نیـن آچیلمـاسی و یئنـه بـو عصریـن اورتاسینـدا، ۱۶۵۰-جی ایلـده «قلیسـونین» اوشـاقلارا مخصـوص اولان رخـت و غیـری کیـمی مرض‌لـر آدینـدا مشـهور اثرلـری میدانـا گلمکلـه اوشـاق صحیـه معـارفی جـدی انکشـاف ائتمه‌یـه باشلاییـر.

۱۷۹۴-جی ایلـده ایسـه «سیویس»[سـوئیس] عالیـمی مشـهور «روزینانیـن» بؤیـوک ۲۸ سـر لوحـه‌لی اوشـاق طبابـتی آدینـدا اثـری میدانـا گلیـر کی، بـو کیتـاب در حـال بیـر چـوخ ملت‌لریـن دیل‌لرینـه ترجمـه اولونـور. ۱۷۷۰-جی ایل‌لـرده ایسـه موسـقووا [مسـکو] شـهرینده بیرینـجی دارالتربیـه ائـوی آچیلیـر. ۱۹۱۷-جی ایلـدن باشلایـاراق سـووه‌ت‌لر روسیه‌سینـده اوشـاقلارا مخصـوص مؤسسـه‌لرین چوخلوغـو، اوشـاق متخصص‌لـری حاضیرلامـاق اوچـون آچیلان اورتـا و عـالی مدرسـه‌لرین مقـداری، حامیلـه قادینلاریـن سـاغلاملیغینی محافظـه اوچـون دوغـوم ائولرینیـن، حامیلـه قادیـنلارا مخصـوص آچیلمیـش چوخلـو قونسـولتاسیالارین جـدی فعالیت‌لـری، اوشـاق صحیـه معارفیـنی نهنـگ آدیـملارلا گئنیشـلندیریب اوشـاق اؤلومونـون عقـلی حیـران ائدیـجی سـرعتله آزالماسیـنی تأمیـن ائتـدی.

بونـونلا عمـومی حصـه‌نی قورتاریـب، بیزیـم ده اؤلکه‌میـزده حامیلـه قادیـنلارا و کؤرپـه اوشـاقلارین سـاغلام تربیه‌سینـه مخصـوص صحیـه معارفینیـن گئنیـش تشـکیلینی، اوشـاق و دوغـوم و اؤلـوم سـر شـمارینین (استاتیسـقاسینین) تشـکیلینی آرزو ائدیریـک.

- آذربایجان ۱۳۲۵، جمعه ۲۶مهر، شماره ۳۲۷،ص۳

دوقتور فیض‌اللّه‌زاده

اوشاق صحیه معارفی۲

ساغلام (نورمال) دوغولموش اوشاقلارین علامت‌لری

تزه دوغولموش اوشاغی دوغرو و دوزگون بسلمک و اونا لازیمی پرستارلیق ائتمک اوچون اوّلجه بیلمک لازیمدیر کی، او نورمالدیر و یا غیری نورمالدیر. اودور کی اوشاغین نورمال اولماسینی اوندا اولان معین علامت‌لر واسطه‌سی ایله تعیین ائتمکله برابر اوشاغین گله‌جکده ده نورمال حالدا انکشاف ائتمه‌سی علامت‌لرین ده بیلمک لازیم اولاجاقدیر. او دور کی، اوّلجه دوغولموش اوشاغین یئتیشمیش یا یئتیشمه‌میش اولدوغو بو آشاغیداکی علامت‌لر ایله تعیین ائتمک اولور.
تزه دوغولموش اوشاغین بویو ۵۰ سانتیم، آغیرلیغی ۳۵۰۰ – ۳۲۵۰ گرَمه قدر اولور. اوشاغین دریسی دولو و اؤزونه گؤره تاریما چکیلمیش معین الاستیکیته[1] مالیکدیر. دری آلتینداکی طبقه‌سیده گؤرکملی و کیفایت قدر انکشاف ائتمیش حالدا اولمالی‌دیر. اوشاق دوغولارکن اونون بدنی، خصوصاً قولتوق آلتی، قولاق باجالاری، بویون و قاسیق دری قاتلارین(چین‌لری)، کورک‌لرین آراسی، زویولدوجو پی ماده‌سی ایله اؤرتولو اولور.
اگر بو زویولدوجو ماده اولمازسا ممکندور اوشاق دوغولماسین و یا دوغولاندا چوخ چتینلیکله دوغولسون، ولی بو حاللاردا آنانین بطنیندن دوغوش یوللاریندا او اوشاغین وجودوندا بیر چوخ سیزیلتیلی و ازینتیلی یارالار عمله گله بیلر. اوشاغین باشیندا سیف توکلری و بونلارین اوزونلوغو ۳ و ۱ سانتیم اولماقلا، قاشلاری و کیرپیک‌لری آیدین بیر صورتده انکشاف ائتمیش اولمالی‌دیر.
اوشاغین باش و سینه قفسه‌سینین اؤلچولری: باشین دوزگون اؤلچو[سو]، آلنین ان دیک نقطه‌سیندن باشلایاراق باشینین دایره‌وی اؤلچوسو ۳۵-۳۴ سانتیم، گؤبک باغیرساغینین اوزونلوغو ۵۲ سانتیم اولور. دؤش قفسه‌سینین دؤره‌وی اؤلچوسو ایسه ۳۳ سانتیم اولور کی، ممه‌لرین و قولتوق آلتیندان

---
۱. Elasticity

کئچن خط اوزریندن اؤلچولور.
یوخاریدا گؤستریلمیش بوتون علامتلر میداندا اولارسا بو اوشاق یئتیشمیش و یاشاماغا قابیلدیر.
اوشاق دوغولاندان ۴-۳ گونه قدر اؤز آغیرلیغیندان ۳۰۰-۲۰۰ گرَم ایتیریر، آزالیر. بو دا اونا گؤره‌دیر کی اوشاغین وجودوندا اولان مایع‌لرین بو گونلرده، بؤیرکلر، آغ جیبه‌رلر، دری، معده و باغیرساقلار واسطه‌سی ایله خارج اولماسی نتیجه‌سینده و بونا بیر سبب ده ایلک گونلرده آنانین دؤش‌لرینده سوت عمله گلمه‌سینین ضعیف اولماسیدیر. اوشاغین بو سبب‌لردن آزالان بیر وزنین ۱۵-۱۰ گونه قدر یئرینی دولدوروب دوغولدوغو وقته‌کی اولان وزنینه چاتار.
طبیعی دوغولموش و نورمال قاعده‌لر اوزره بسلنمکده اولان اوشاغین ایمَکلمه‌سی، اوتورماسی، آیاغا دورماسی و یئریمه‌سی مسئله‌لری ده معین وقتلرده مستقل صورتده اولمالی‌دیر.
مثلاً، اوشاق ۳ آیلیقدا باشینی، بوینونو اؤزو ساخلییا بیلمه‌لیدیر. ۶ آیلیقدا ایمَکلمه‌لی و اوتورمالیدیر. ۱۰-۹ آیلیقدا اؤزو مستقل حالدا آیاق اوسته دورمالیدیر. ۱۴-۱۱ آیلیقدا یئنه مستقل صورتده اؤزو یئریمه‌لیدیر. باشینداکی بؤیوک امزیک ده ۱۴-۱۲ آیلیقدا بیتیشمه‌لیدیر. بونلاردان علاوه نورمال حالدا بسلنمکده اولان اوشاغین آغیرلیغی، بویو، سینه قفسینین گئنیشلنمه‌سی بو آشاغیداکی جدول اوزره اولمالی‌دیر:

صحیفه ۳

آذربایجان

دوقتور فیض‌اله زاده

اوشاق صحیه معارفی.

ساغلام (نورمال) دوغولموش اوشاقلارین علامتلری.

۲

تازه دوغولموش اوشاقی دوغرو ودوز گون بیلمک واونا لازمی یر. ستاریق ایتمک ایچون اولجه بیلمک لازمدر که، او نورمالدر و یا غیری نورمالدر. اودر که اوشاغین نورمال اولماسینی او تدا اولان معین علامتلر واسطه سیله تعیین ایتمکله برابر او شاغین گلجکده ده نورمال حالدا انکشاف ایتمه‌سی علامتلرینه بیلمک لازم اولاجاقدیر. اودر که، اولجه دوغولموش اوشاغین بیتیشیش و یاشیغه میش اولدیغی بو آشاغیداکی علامتلر ایله تعیین ایتمک اولور.

تازه دوغولموش اوشاغین بویی ۵۰ سانتیم آغیرلیغی ۳۵۰۰ ۳۲۵۰ غراما قدر اولور. اوشاغین دریسی دولو و ...

باشینی داروی اولچوسی ۳۵ – ۳۴ سانتیم، کوبک یاغر ساغین اوزو- نلغی ۵۲ سانتیم اولور دوش قفسه‌سینین دوره‌وی اولچوسی ایسه ۳۳ سانتیم اولور که مه‌ده‌لرین وقولتوق آلتیندان کچن خط اوزریندن اولچولور.

بوخاریداکو ستر یلمش بوتون علامتلر میداندا اولارسا بو اوشاق یئتیشمیش و یاشایا قابلدر.

اوشاق دوغولاندان ٤ – ۳ گونه قدر اوز آغیر لقیندان ۲۰۰ – ۳۰۰ غرام ایتیریر – آزالیر. بودا اونا گوره در که، او شاغین وجودیندا اولان مایعلرین بو گونلرده بویره کلر آغ جیگر لر، دری، معده و باغر-ساقلار واسطه‌سیله خارج اولماسی نتیجه‌...

...

آیلیقدا بتیشه لیدر. بونلاردان علاوه نورمال حالدا بسلنمکده اولان اوشاغین آغیرلقی، بویی، سینه قفسی‌نین گئنیشلنمه‌سی بو آشاغیداکی جدول اوزره اولمالیدر.

...یئتین بیر صورتده انکشاف ایتمیش اولمالیدر.

اوشاغین باش و سینه قفسه‌سینین اولچولری – باشین دوز گون اولچو- آلنین اندیک نقطه سیندن باشلیاراق

جدول نمره ۱

اوشاقین یاشی	اوشاقین آغیرلیغی گرام ایله	اوشاقین بویی سانتیمتر ایله	دوش قفسه‌سی دوره‌وی اولچوسی سانتیمتر ایله	باشین دوره‌سی اولچوسی
تازه‌دوغولاندا	۳۲۵۰ گرام	۵۰ سانتیم	۳۳ سانتیم	۳۵ سانتیم
بیر آیلیقدا	٤۰۰۰ <	٥٤ <	۳٤ <	۳۷ <
۲ آیلیقدا	٤۷۰۰ <	٥۷ <	۳٥ <	۳۹ <
۳ آیلیقدا	٥۳٥۰ <	٦۰ <	۳٦ <	٤۰ <
٤ آیلیقدا	٥٦٥۰ <	٦۲ <	۳۷ <	٤۱ <
٥ آیلیقدا	٦٥۰۰ <	٦۳ <	۳۸ <	٤۲ <
٦ آیلیقدا	۷۰۰۰ <	٦٤ <	۳۹ <	٤۳ <
۷ آیلیقدا	۷٤٥۰ <	٦٥ <	٤۰ <	٤۳ <
۸ آیلیقدا	۷۸٥۰ <	٦٦ <	٤۱ <	٤۳ر٥ <
۹ آیلیقدا	۸۲۰۰ <	٦۷ <	٤۲ <	٤٤ <
۱۰ آیلیقدا	۸٥۰۰ <	٦۸ <	٤۳ <	٤٤ر٥ <
۱۱ آیلیقدا	۸۷٥۰ <	٦۹ <	٤٤ <	٤٥ <
۱۲ آیلیقدا	۸۹٥۰ <	۷۰ <	٤٥ <	٤٥ر٥ <
۲ یاشیندا	۱۱۲٥۰ <	۸۰ <	٤۸ <	٤۷ر٥ <
٥ یاشیندا	۱٥۹۰۰ <	۱۰۰ <	٥۳ <	٥۰ <

بئله‌لیکله بو جدولدن آیدین گورونور که اول‌ونلرده اوشاغین بوی آرتماسی یاواش – یاواش اولور. بئله که بیر یاشی تمام اولاندا بویی ۳۰ سانتیم آرتمیش اولور، ٥ یاشی تمام اولاندا ایسه دوغوش بویونا نسبتاً ۲ ...

دوره‌وی اولچوسونون آرتماسی، بویی آرتماسینین یاریسیندان چوخدر. لیکن بیر یاشیندان سونرا بوی آرتماسی سرعتلندیگینه گوره، دوش قفسه‌سینین دوره‌وی اولچوسونون آرتماسی یاوا- شلاشیر. ۱۱ یاشی تمام اولاندا دوش ...

اداری اعلان

اعلان

گوریك تورونی اولدورموشدیر

سووت اتفاقی عالی شوراسینین ایکنجی دوره‌سی

ورشوادا

مولوتوفین حرکتی

آذرشهرده قاردان گئدیله توج آراسیندا یول دوزلدیر

فرقه‌وی اعلان

بین‌الخلق قادینلار تشکیلاتینین جلسه‌لری

» آذربایجان ۱۳۲۵، جمعه ۲۶مهر، شماره ۳۲۷،ص۳

• جدول نمره ۱

اوشاغین یاشی	اوشاغین آغیرلیغی گرَم ایله	اوشاغین بویو سانتی‌مترله	دؤش قفسه‌سی دؤوری اؤلچوسوسانتی‌مترله	باشین دؤره‌سی سانتی‌مترله
تزه دوغولاندا	۳۲۵۰گرم	۵۰سانتیم	۳۳ سانتیم	۳۵ سانتیم
۱ آیلیقدا	۴۰۰۰””””	۵۴””””	۳۴””””””	۳۷””””””
۲آیلقیدا	۴۷۰۰””””””	۵۷””””	۳۵””””””	۳۹””””””
۳آیلقیدا	۵۳۵۰””””””	۶۰””””	۳۶””””””	۴۰””””””””
۴آیلیقدا	۵۶۵۰””””””	۶۲””””	۳۷””””””	۴۱””””””””
۵آیلیقدا	۶۵۰۰””””””	۶۳””””””	۳۸””””””	۴۲””””””””
۶آیلیقدا	۷۰۰۰””””””	۶۴””””””	۳۹””””””	۴۳””””””””
۷آیلیقدا	۷۴۵۰””””””	۶۵””””””	۴۰””””””””	۴۳””””””””
۸آیلیقدا	۷۸۵۰ “”“””	۶۶””””””””	۴۱”””””””””	۴۳/۵””””
۹آیلیقدا	۸۲۰۰””””””	۶۷””””””””	۴۲””””””””	۴۴””””””””
۱۰آیلیقدا	۸۵۰۰””””””	۶۸””””””””	۴۳””””””””	۴۴/۵””””
۱۱آیلیقدا	۸۷۵۰””””””	۶۹””””””””	۴۴ “”“””	۴۵””””””””
۱۲آیلیقدا	۸۹۵۰””””””	۷۰””””””””	۴۵””””””	۴۵/۵””””
۲یاشیندا	۱۱۲۵۰””””””	۸۰””””””””	۴۸””””””	۴۷/۵””””
۵یاشیندا	۱۵۹۰۰””””	۱۰۰””””	۵۳””””””	۵۰””””””””

بئله‌لیک‌لـه، بـو جدولـدن آیدیـن گؤرونـور کی، اوّل وقت‌لـرده اوشـاغین بـوی آرتمـاسی یاواش-یـاواش اولـور. بئلـه کی بیـر یـاشی تمـام اولانـدا بویـو ۳۰ سـانتیم آرتمیـش اولـور. ۵ یـاشی تمـام اولانـدا ایسـه دوغـوش بویونـا نسـبتاً ۲ دفعـه آرتمیـش اولـور. اوشـاق ۱۵ یاشینـا چاتانـدا بویـو دوغـوش بویونـا نسـبتاً ۳ دفعـه آرتمیـش اولـور. یـانی دوغولانـدا ۵۰ سانتیمایدیسـا ۱۵ یاشینـدا ۱۵۰

سانتیم اولمالی‌دیر. بئله‌لیکله اوشاغین ۵ یاشیندان سونرا هر ایلده ۵ سانتیم بوی آرتیمی اولور. دؤش قفسه‌سینین دؤره‌وی اؤلچوسو بیر یاشی تمام اولانا قدر هر آیدا بیر سانتیم آرتیر. بوندان سونرا ایسه هر ایلده ۳-۱ سانتیما قدر آرتیر. اوشاق بیر یاشینا چاتانا قدر دؤش قفسه‌سینین دؤره‌وی اؤلچوسونون آرتماسی، بوی آرتماسینین یاریسیندان چوخدور. لاکن بیر یاشیندان سونرا بوی آرتماسی سرعت‌لندیینه گؤره، دؤش قفسه‌سینین دؤره‌وی اؤلچوسونون آرتماسی یاواشلاشیر. ۱۱ یاشی تمام اولاندا دؤش قفسه‌سینین دؤره‌وی اؤلچوسو بوی اؤلچوسونون یاریسینا مساوی اولور. بونلاردان علاوه اوشاغین باشینین دایره‌وی اؤلچوسو ده بیر یاشی تمام اولانا قدر، دؤش قفسه‌سینین اؤلچوسونون آرتماسیندان سرعت‌لی اولور، بوندان سونرا ایسه بو دا یاواشلاشیر.

اوشاق دوغولاندان ۶-۵ گون سونرا گؤبک باغیرساغی دوشمه‌لیدیر. گؤبک باغیرساغی دوشَنه قدر گؤبه‌یه چیرکلی ال و چیرکلی پارچا وورولمامالیدیر. هر گاه گؤبک دوشنه قدر اونونلا قایدا اوزَره و تمیزلیکله رفتار ائدیلمزسه، او چیرک‌لر شیشر و قیزارار. بو زامان اوشاق برک آغلارسا اوندا گؤبک و فتق ییرتیغی عمله گلر. اودور کی، گؤبک دوشنه قدر گونده بیر دفعه پرستارلیق ائدن شخص اللرینی ایستی سویولا صابینلامالی و سونرا گؤبک ساریغینی آچمالی، اونون دؤره‌سینی آسید بوریک محلولوندا ایسلانمیش پامبیق ایله سیلمه‌لی و بیر پارچا تمیز تزه تنظیف گؤبه‌یین اوستونه و بیر قدر تمیز پامبیق قویوب باغلامالیدیر. هرگاه گؤبکده بیرآزاجیق قیزارتی و یا شیشمه گؤرونرسه در حال دوقتورا مراجعه ائتمه‌لی.

اوشاغین گؤبه‌یی دوشنه قدر اونا گرک سو دَیمه‌سین. اگر عادت اوزره اوشاغی چیمدیرمک لازیم گلیرسه او زامان گؤبک ساریغینین اوستوندن بیر پارچا موشانبا قویوب تکرار یئنه باغلاماق لازیمدیر کی سو دَیمه‌سین. اگر گؤبه‌یه دوزگون رعایت ائدیلمزسه، جراحت ائدیب و اوشاغا بیر نئچه جهتدن چوخ خطرلر ایجاد ائدر. بورادا یئری گلمیشکن قید ائتمک لازیمدیر کی، بیر چوخ اوشاقلار ۳-۲ آیلیقدان باشلایاراق قولاق سانجیسینا مبتلا اولارلار.

• آذربایجان ۱۳۲۵، یکشنبه ۲۸ مهر، شماره ۳۲۸، ص۳

دوقتور فیض‌اللّه‌زاده

اوشاق صحیه معارفی ۳

کؤرپه اوشاقلاردا قلبین وورماسی و تنفس حادیثه‌سی

اوشاقلارین وجودونو تشکیل ائدن جاهازلارین فیزیولوژی وظیفه‌لری بؤیوک آداملارداکیندان چوخ فرقلیدیر. بونا سبب اودور کی، بؤیوک آداملاردا جاهازلار (قان دؤرانی جاهازی و غیری) اؤز فیزیولوژی وظیفه‌لرینی یئرینه یئتیرمکله وجودون یاشاماسینی تأمین ائدیرلر. اوشاقلادا بو جاهازلار اؤز وظیفه‌لرینی ایفا ائتمکله بیر طرفدن وجودون یاشاماسینی و دیگر طرفدن ایسه اونون سرعتله انکشاف ائتمه‌سینی تأمین ائتمه‌لیدیرلر. بوناگؤره‌دیر کی بؤیوک آداملاردا قلب هر بیر دقیقه‌ده ۷۵-۷۰ دفعه وورماق نورمال حساب ائدیلدیگی حالدا، تزه دوغولما اوشاقلاردا قلب هر بیر دقیقه‌ده ۱۴۰-۱۳۰ دفعه وورور. وجود بؤیودوکجه یاخینلاشدیقجا، قلبینین وورماسی دا آزالیر. مثلاً اوشاق بیر یاشینا چاتاندا قلبی هر دقیقه‌ده ۱۲۰-۱۱۰ دفعه، ۵ یاشینا چاتاندا ۱۱۰-۱۰۰ دفعه، ۱۰ یاشینا چاتاندا ۱۰۰-۶۰ دفعه، نهایت ۱۵ یاشیندا۹۰ دفعه وورور.

تنفس جاهازینا گلدیکده، بؤیوک آداملاردا هر دقیقه‌ده ۱۸-۱۶ دفعه نفس آلماق حادثه‌سی تکرار ائتدییی حالدا، تزه دوغولموش اوشاقلاردا بو حادثه هر دقیقه‌ده ۴۵-۴۰ دفعه تکرار ائدیلیر. بو دا اوندان اؤترودور کی، اوشاقلارین وجودونا انکشاف ائتمک اوچون هاوانین اکسیژن (موالدالحموضه) حصه‌سی چوخ لازیمدیر. بو حادثه‌ده وجود بؤیودوکجه قایدایا دوشور. مثلاً اوشاغین بیر آیی تمام اولاندا او هر بیر دقیقه‌ده ۴۵-۴۰ دفعه نفس آلیرسا، بیر یاش تمامیندا ۳۵-۳۰ دفعه، ۵ یاشیندا ۳۰-۲۵ دفعه، ۱۰یاشیندا ۲۵-۲۰ دفعه و نهایت ۱۵ یاشیندا ۲۰-۱۸ دفعه نفس آلمالیدیر. دئمه‌لی اگر ۱۶یاش حدّ بلوغ حساب ائدیلیرسه بو زامان نفس آلماق حادیثه‌سی بؤیوک آداملاردا اولدوغو کیمی هر بیر دقیقه‌ده ۱۹-۱۷ دفعه تکرار اولونور.

اوشاغین قانی

قید ائتدیییمیز کیمی بؤیوک آداملارین جاهازلاریلا اوشاقلارین جهازیندا

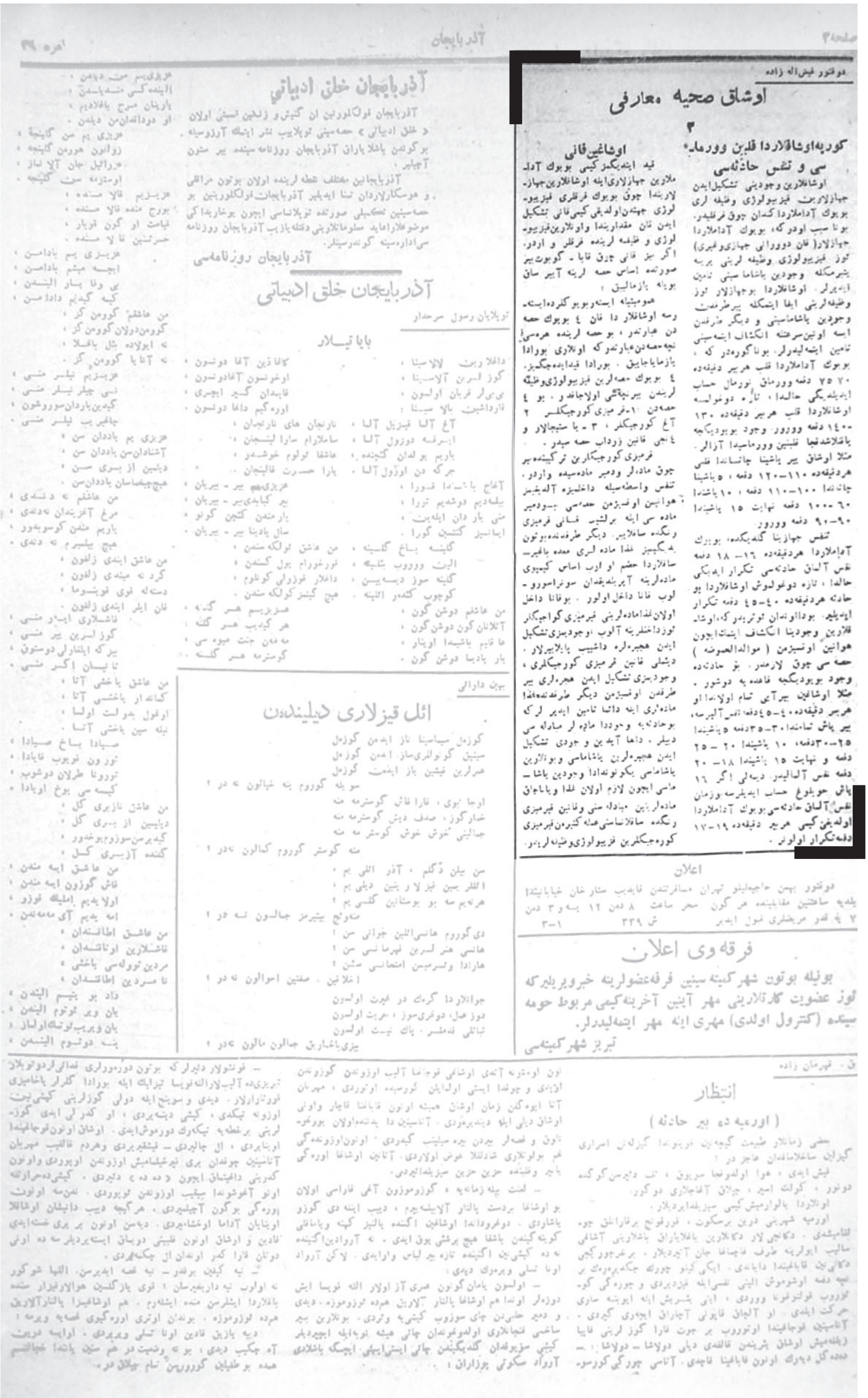

صحیفه ۳ — آذربایجان — نمره ۳۲۸

آذربایجان خلق ادبیاتی

آذربایجان خلق ادبیاتی

بابا تیلار

ائل قیزلاری دیلیندن

دوقتور فیض‌اله زاده

اوشاق صحیه معارفی

۳

کوریه‌اوشاقلاردا قلبین وورماسی و تنفس حادثه‌سی

اوشاقلارین وجودینی تشکیل ایدن جهازلارین فیزیولوژی وظیفه‌لری بویوک آداملاردا کندان چوق فرقلیدر. بونا سبب اودورکه، بویوک آداملاردا جهازلار (قان دوورانی جهازی‌وغیری) توز فیزیولوژی وظیفه‌لرینی بیربه بیشرمکله وجودین یاشاماسینی تامین ایدیرلر. اوشاقلاردا بوجهازلار توز وظیفه‌لرینی ایفا ایتمکله بیرطرفدن وجودین یاشاماسینی و دیگر طرفدن ایسه اونین‌سرعتله انکشاف ایتمه‌سینی تامین ایتمه‌لیدرلر. بوناگوره‌دیر که، بویوک آداملاردا قلب هربیر دقیقه‌ده ۷۰ ۷۵ دفعه وورماق نورمال حساب ایدیلدیکی حالدا، تازه دوغولمش اوشاقلاردا قلب هربیر دقیقه‌ده ۱۳۰–۱۴۰ دفعه وورور وجود بویودیکجه یاشلاشدقجا قلبین وورماسیدا آزالر. مثلا اوشاق بیر یاشینا چاتاندا قلبی هردقیقه‌ده ۱۱۰–۱۲۰ دفعه، ۵ یاشینا چاتاندا ۱۰۰–۱۱۰ دفعه، ۱۰ یاشیندا ۶۰–۱۰۰ دفعه نهایت ۱۵ یاشیندا ۹۰–۹۰ دفعه وورور.

تنفس جهازینا گلدیکده، بویوک آداملاردا هردقیقه‌ده ۱۶–۱۸ دفعه نفس آلماق حادثه‌سی تکرار ایدیلدیکی حالدا، تازه دوغولموش اوشاقلاردا بو حادثه هردقیقه‌ده ۴۰–۴۵ دفعه تکرار ایدیلیر. بوداوندان ئوتریدر که، اوشاقلارین وجودینا انکشاف ایتمک ایچون هوانین اوکسیژمن (موالدالحموضه) حصه‌سی چوق لازمدر. بو حادثه‌ده وجود بویودیکجه قاعده‌یه دوشور. مثلا اوشاغین بیرآیی تمام اولاندا او هربیر دقیقه‌ده ۴۰–۴۵ دفعه نفس آلیرسه، بیر یاش تماما ۳۰–۳۵ دفعه ۵ یاشیندا ۲۵–۳۰ دفعه، ۱۰ یاشیندا ۲۰–۲۵ دفعه و نهایت ۱۵ یاشیندا ۱۸–۲۰ دفعه نفس آلالیدر. دیه‌لی اگر ۱۶ یاش جوبلوغ حساب ایدیلرسه بوزمان نفس آلماق حادثه‌سی بویوک آداملاردا اولدیغی کیمی هربیر دقیقه‌ده ۱۷–۱۹ دفعه تکرار اولونر.

اوشاغین قانی

قید ایتدیکیمز کیمی بویوک آداملارین جهازلاری ایله اوشاقلارین جهازلاریندا چوق بویوک فرقلری فیزیولوژی جهتدن‌اولدیقی کیمی‌قانی تشکیل ایدن قان مقدارینداواونلارین‌فیزیولوژی و ظیفه‌لرینده فرقلر و اردر. اگر بیز قانی چوق قابا، کوبوت‌بیز صورتده اساس حصه لرینه آییر ساق بوبله یازمالیق:

عمومیتله ایسته‌ربوبو کلرده‌ایسته‌رسه اوشاقلار دا قان ٤ بویوک حصه‌دن عبارتدر، بو حصه لرینده هرهسی‌نیچه‌حصه‌دن‌عبارتدرکه اونلاری بورادا یازمایاجاییق. بورادا قیدایده‌جگمیز ٤ بویوک حصه‌لرین فیزیولوژی‌وظیفه لریندن بیرنیجه‌گی اولاجاقدر. بو ٤ حصه‌دن ۱-قرمیزی کورجیکلر ۲ آغ کورجیکلر، ۳-یا ستیجالار و ٤نجی قانین زرداب حصه سیدر.

قرمیزی کورجیکلارین ترکیبنده‌بیر چوق ماده‌لر ودمیر ماده‌سیده واردر. تنفس واسطه‌سیله داخلیمزه آلدیغیمز هوانین اوکسیژمن حصه‌سی بودمیر ماده سی ایله برلشیب قانی قرمیزی رنگده ساقلاییر. دیگر طرفدنده‌بوتون یه‌دیگیمیز غذا ماده لری معده باغیرساقلاردا هضم او اوب اساس کیمیوی ماده‌لرینه آیریلدیقدان سونرا‌سورولوب قانا داخل اولور. بوقانا داخل اولان‌غذاماده‌لرینی قیرمیزی کواجیکلار توزداخلرینه آلوب اوجودیمزی‌تشکیل ایدن هجیره‌لره داشییب پایلاییرلار. دیشلی قانین قرمیزی کورجیکلری، وجودیمزی تشکیل ایدن هجیره‌لری بیر طرفدن اوکسیژمن دیگر طرفدنده‌غذا ماده‌لری ایله دائما تامین ایدیر لرکی بوحادثه‌یه وجوددا ماده‌لر مبادله سی دیلر. داها آیدین و جودی تشکیل ایدن هجیره‌لرین یاشاماسی و بونلارین یاشاماسی یکونوتدادا وجودین یاشاماسی ایچون لازم اولان غذا ویاباجاق ماده‌لرین مبادله سنی وقانین قیرمیزی رنگده ساقلاماسنی‌عهده گتیرن‌قیرمیزی کوره‌جیکلرین فزیولوژی‌وظیفه‌لریدر.

اعلان

فرقه‌وی اعلان

تبریز شهر کمیته‌سی

ق. قهرمان زاده

انتظار

(اورمیه ده بیر حادثه)

» آذربایجان ۱۳۲۵، یکشنبه ۲۸ مهر، شماره ۳۲۸، ص۳

چـوخ بؤیـوک فرق‌لـری فیزیولـوژی جهتینـدن اولدوغـو کیـمی قـانی تشـکیل ائـدن، قـان مقدارینـدا و اونلاریـن فیزیولـوژی وظیفه‌لرینـده فرق‌لـر واردیـر. اگـر بیـز قـانی چـوخ قابـا- گوبـوت بیـر صورتـده اسـاس حصه‌لرینـه آییرسـاق بؤیلـه یازمالیییق:
عمومیت‌لــه ایســتر بؤیوک‌لــرده ایسترســه ده اوشــاقلارا، قــان ۴ بؤیــوک حصــه‌دن عبارتدیـر. بـو حصه‌لریـن ده هـر‌هسی نئچـه حصـه‌دن عبارتدیـر کی اونلاری بـورادا یازمایاجاغیـق. بـورادا قیـد ائده‌جه‌ییمیـز ۴ بؤیـوک حصه‌لریـن فیزیولـوژی وظیفه‌لرینـدن بیـر نئچـه‌سی اولاجاقدیر. بـو ۴ حصـه‌دن ۱-قیرمیزی کوره‌جیک‌لـر،[1] ۲-آغ کوره‌جیک‌لـر،[2] ۳-یاسـتیجالار[3] و ۴-جـو قانیـن زرداب[4] حصه‌سیدیـر.
قیرمیـزی کوره‌جیک‌لریـن ترکیبینـده بیـر چـوخ ماده‌لـر و دمیـر مـاده‌سی ده واردیـر. تنفـس واسـطه‌سی ایلـه داخیلیمیـزه آلدیغیمیـز هاوانیـن اکسیـژن حصـه‌سی بـو دمیـر مـاده‌سی ایلـه بیرلَشیـب قـانی قیرمیـزی رنگـده سـاخلاییر. دیگـر طرفـدن ده بوتـون یئدیییمیـز غـذا ماده‌لـری هضـم اولـوب اسـاس شیمیـایی ماده‌لرینـه آیریلدقـدان سـونرا سـورولوب قانـا داخیـل اولـور. بـو قانـا داخیـل اولان غـذا ماده‌لریـنی قیرمیـزی کوره‌جیک‌لـر اؤز داخیل‌لرینـه آلیـب، وجودومـوزو تشـکیل ائـدن هوجره‌لـره داشیییـب پایلاییـرلار. دئمـه‌لی قانیـن قیرمیـزی کوره‌جیک‌لـری، وجودومـوزو تشـکیل ائـدن هوجره‌لـری بیـر طرفـدن اکسیـژن دیگـر طرفـدن ده غـذا ماده‌لـری ایلـه دائمـاً تأمیـن ائدیرلـر کی، بـو حادثه‌یـه وجـوددا ماده‌لـر مبادلـه‌سی دئیلیـر. داهـا آیدیـن وجـودو تشـکیل ائدن هوجره‌لریـن یاشـاماسی و بونلاریـن یاشـاماسی یئکونونـدا دا وجودون یاشـاماسی اوچـون لازیـم اولان غـذا و یاناجـاق ماده‌لرینیـن مبادله‌سیـنی و قانیـن قیرمیـزی رنگینـده سـاخلانماسینی عملـه گتیـرن قیرمیـزی کوره‌جیک‌لریـن فیزیولـوژی وظیفه‌لریــدر.

۱. - قیرمیزی گلبول‌لار، Red blood cell
۲. - آغ گلبول‌لار، White blood cell
۳. - پلاکت‌لر، Platelet، Trombositlər
۴. - پلاسما، Plasma

- روزنامه آذربایجان ۱۳۲۵، دوشنبه ۲۹ مهر، شماره ۳۲۹، ص۳

دوقتور فیض‌الـلّه‌زاده

اوشاق صحیه معارفی ۴

قانین آغ کوره‌جیک‌لرینه گلدیک‌ده، بونلار ساده دیلده دئسک، وجودون قوشونو-محافظچیسیدیرلر. وجودون هر هانکی بیر یئریندن و یاخود یاراسیندان داخیل اولان میکروبلاری بیر چوخ مرکب واسطه‌لریله تلف ائدیب اونلاری انکشاف ائتمه‌یه قویماییرلار. اگر دریمیزین بیر یئرینده یارالانما اولارسا، آغ کوره‌جیک‌لر در حال بو یارانین آغزینا توپلانیب ییغیلیب بورادان وجودا داخیل اولان میکروبلاری احاطه ائدیب اونلار ایله جدی مبارزه آپاریب اونلاری محو ائدرلر. بو مبارزه‌نین نتیجه‌سینده تلف اولان میکروبلارین و آغ کوره‌جیک‌لرین مئیت‌لری چیرک- جراحت شکلینده خارجه تؤکولور. آغ کوره‌جیک‌لرین داها بیر چوخ فیزیولوژی وظیفه‌لری واردیر.
قانین یاستیجالارینین فیزیولوژی وظیفه‌لریده، قانین اؤزونو یارادان - کسیک‌دن آخماقدان محافظه ائتمکدیر. بونلار بو وظیفه‌نی لاختالاما واسطه‌سی ایله ایفا ائدرلر. بئله‌کی، اگر وجودون بیر یئرینده یارالانما یا کسیلمه اولارسا، بو یاستیجالار در حال بو یارانین قان دامارینین آغزینا توپلانیب لاختالانما حادثه‌سینی عمله گتیررک قانین آخان یئرینی قاپاق کیمی باغلاییب قانین آخماسینی دایاندیریرلار. بئله‌لیکله یاستیجالار قانی خارجه گئتمک‌دن محافظه ائتمک وظیفه‌سینی ایفا ائدیرلر.
قانین زردآب حصه‌سینه گلدیک‌ده ایسه، بو حصه یوخاریدا یازدیغیمیز قیرمیزی، آغ کوره‌جیک‌لر و یاستیجالارین یاشامالاری و اؤز فیزیولوژی وظیفه‌لرینه انجام وئرمک اوچون بیر شرایطدیر. یعنی قانین غیری حصه‌لری بو زردآب ایچریسینده بیر طرفدن یاشاییرلار و دیگر طرفدنده بوندان بیر یول کیمی استفاده ائدیب اؤز مختلف فیزیولوژی وظیفه‌لرینی یئرینه یئتیریرلر. بوندان علاوه، قان زردآبینین داخیلینده بیر چوخ بیولوژی(حیاتی) ماده‌لرده واردیر کی، بونلاریندا چوخ مرکب وظیفه‌لری واردیر.

قـان کوره‌جیک‌لرینیـن مقدارینـا گلدیـک‌ده ایسـه، اوشـاقلاریله بؤیوک‌لرینـکی بـو قاعده‌یلـه فرقله‌نیـر: انسـانین وجودونـدا نورمـال حالـدا نئجـه‌کی دائـمی و ثابـت بیـر حـرارت اولـور، ائلـه‌ده بـو کوره‌جیک‌لریـن مقـداری انسـان و حیـوان وجودلارینـدا دائـمی و ثابتدیـر. اگـر وجـود بالاجـا بیر خسـته‌لییه مبتلا اولارسـا، قـان عضولرینیـن مقدارینـدا در حـال معیـن بیـر تبـدلات اولـور. بئلـه کی، بیـر چـوخ مریض‌لریـن تشـخیص‌لرینده چتینلیـک اولدوقـدا، قانیـن لابراتـواردا تجزیـه ائتدیکـدن سـونرا مـرضی قطـعی تعییـن ائتمـک ممکـن اولـور. دئمه‌لی قـان وجـودداکی بعـضی مرض‌لـری گؤسـترمک اوچـون بیـر عینکـه بنـزر. اودور کی، بؤیـوک آداملاردا بیـر مکعـب میلیمتـر قانـدا ۵ - ۴/۵ میلیـون قیرمیـزی قـان کوره‌جیک‌لـری اولدوغـو حالـدا تـزه دوغولمـوش اوشـاغین همـن مقـدار قـدر قانینـدا ۷-۵ میلیونـا قـدر اولـور. آغ کوره‌جیک‌لـر بیـر مکعـب میلیمتـر قانـدا ۵- ۴/۵ میـن اولدوغـو حالـدا اوشـاقدا همـن مقـدار قانـدا۴۰-۲۰ مینه قدر اولـور. بـو نوعیلـه‌ده قانیـن غیـری حصه‌لـری فرقله‌نیـر.

اوشـاقلاردا قـان عنصرلرینیـن مقدارینیـن چـوخ اولمـاسی سـبب‌لریندن بیریسی بـودور کی، بـو بالاجـا وجـودلاردا بیـر طرفـدن غـذا ماده‌لـری مبادلـه‌سی چـوخ سـرعتله اجرا اولونـور و دیگـر طرفدنـده خارجـدن وجـودا داخیـل اولانٍ میکـروبلار دوشـمن‌لری ایلـه آپـاریلان مبـارزه بؤیـوک وجودلارداکینـا نسـبتاً جـدی و شـدتلی اولمالی‌دیـر.

صحیفه ۳ — آذربایجان — نمره ۴۰

دوقتور لیث‌اله زاده

اوشاق صحیه معارفی

۴

قانین آغ کورجیکلرینه گلدیکده، بو نلاره ساده دیلده دیشنک وجودین توشونو - محافظه چیدرلر. وجودین هرهانکی بیر یئریندن و یاخود یارا - سیندان داخل اولان میقروبلاری بیر - چوق مرکب واسطه‌لر ایله تلف ایدوب اونلاری انکشاف ایتمکه قویمایرلار. اگر دریمزین بیر یئرینده یارالانساق اولارسا، آغ کوره‌جیکلر در حال بو یا - رانین آغزینا توپلانیب یئلیب بورادان وجوده داخل اولان میقروبلاری احاطه ایدیب اونلار ایله جدی مبارزه آپا - ریب اونلاری محو ایدیرلر. بو مبارزه‌نین نتیجه‌سینده تلف اولان میقروبلارین و آغ کورجیکلرین میتلری چرک - جراحت - شکلینده خارجه توکولور. آغ کورجیکلرین داها بیر چوق فیز - یولوژی وظیفه‌لری واردر.

قانین یاستجالارینین فزیولوژی وظیفه‌لرینده، قانین اوزونی یارادان کسیکدن - آخماقدان محافظه ایتمکدر. بونلار بو وظیفه‌نی لاختالاما واسطه - سیله ایفا ایدیرلر. بله‌کی، اگر وجودین بیر یئرینده یارالانسا و یا کسیلسه اولارسا، بو یاستجالار درحال بو یاراـ نین قان داماریندن آغزینا توپلانیب لاختالانما حادثه سینی عمله گتیرمک قانین آخان یئرینی قاپاق کیمی باغلا - ییب قانین آخماسینی دایاندیریرلار. بیله‌لیکله یاستجالار قانی خارجه گتمکدن محافظه ایتمک وظیفه سینی ایفا ایدیرلر.

قانین زرداب حصه سینه گلدیکده ایسه بو حصه بوخار یدا یاز دیفیبز قیرمیزی، آغ کورجیکلر و یاستجا - لارین یاشاملاری و ئوز فزیولوژی وظیفه‌لرینه انجام ویئرمک ایچون بیر شرائطدر. یعنی قانین غیری حصه‌لری بو زرداب ایچریسینده بیر طرفدن یاشایرلار و دیگر طرفدن ده بوندان بیر ... کیمی استفاده ایدیب ئوز مختلف فزیولوژی وظیفه‌لرینی یئرینه یئتیریرلر. بوندان علاوه قان زرداینین داخلنده بیر چوق بیولوژی (حیاتی) ماده‌لرده واردر که، بونلارینداچوق مرکب وظیفه لری واردر.

قان کورجیکلرینین مقدارینا گلدیکده ایسه اوشاقلار ایله بویوکلرینکی بو قاعده ایله فرقلنیر: انسانین وجو - دوندا نور مال حالندا نیجه‌کی دائمی و ثابت بیر حرارت اولور ایله‌ده بو کوره جیکلرین مقداری انسان و حیوان وجودلاریندا دائمی و ثابتدر. اگر وجود بالاجا بیر خسته‌لیکه مبتلا اولارسا، قان عضولرینین مقداریندا در حال معین بیر تبدلات اولور. بیله که بیر چوق مرضلرین تشخصاریند‌ه چتنلیک اولدوقدا، قانین لابراتووار دا تجزیه ایتدیکدن سونرا مرضی قطع تعیین ایتمک ممکن اولور. دیملی قان وجوددا کی بعضی مرضلاری گوسترمک ایچون بیر عینکه بنزه‌ر. اوردر که، بویوک آداملار دا بیر مکعب میلی متر قاندا ۵ و ۴-۵ میلیون قیرمیزی قان کوره - جیکلری اولدیقی حالدا تازه دوغولمیش اوشاقین همان مقدارقدر قاندا ۵-۷ میلیونا قدر اولور. آغ کورجیکلر بیر مکعب میلی متر قانداه و ۴-۵ مین اولدیقی حالدا، اوشاقدا همان مقدار قاندا ۲۰-۴۰ مینه قدر اولور. بو نوقطه‌ده قانین غیری حصه‌لری فرقلنیر.

اوشاقلارده قان عنصرلرینین مقدا - رینین چوق اولماسی سببلریندن بیریسی بودر که بو بالاجا وجودلاردا بیر طر - فدن غدا ماده‌لری مبادله سی چوق سرعتله اجرا اولونور و دیگر طرفدن ده خارجدن وجوده داخل اولان مقروب لار دشمنلری ایله آپاریلان مبارزه بویوک وجودلاردا کیما نسبتاً چوق جدی و شدتلی اولمالیدر.

اعلان

من حسین ... آغاجی ۲۱ آذر مدالینی ایتیرمیشم تاپان ... مسافرخانه‌سینه ویئریب انعام آلسین. ش ۳۴۱

آذربایجان خلق ادبیاتی

آذربایجان روزنامه‌سی

اداری اعلان

اعلان

آذربایجان مطبعه‌سی

تشکر و معذرت اعلانی

مدنیت ابوی مدیریتی

انتظار

(اورمیه ده بیر حادثه)

» روزنامه آذربایجان ۱۳۲۵، دوشنبه ۲۹ مهر، شماره ۳۲۹، ص۳

- آذربایجان ۱۳۲۵، پنجشنبه ۲ آبان شماره ۳۳۲، ص ۱و ۴

تبریزده‌کی سووەت مریضخاناسینین مدیری دوتسه‌نت[1] صمدوف

هله دنیانی بوروین ایکینجی دنیا محاربه‌سینین آلوولاری ایچریسینده، محاربه‌نین آغیرلیغینی اؤز چیینینده داشییان قهرمان سووەت خلقی و اونون مغلوب ائدیلمز خلاصکار قیزیل اوردوسو اؤز انسان پرور و صلح پرورلیگینی دنیایا ثبوت ائتدی.

محاربه‌نین شدتلی وقت‌لریننده بئله او اؤز کمک الینی دنیانین مظلوم و آزادلیق سئون خلق‌لرینه اوزالدیب اونلاری تک قان ایچن فاشیزمین بیرینجی پنجه‌سیندن قورتارماقلا کفایتلنمه‌ییب، اونلارا مادی، طبی و مدنی یاردیملار گؤسترمکدن ال گؤتورمه‌دی‌لر.

محاربه‌نین قیزغین دؤرونده سووەت عالیم و دوقتورلارینین یاراتدیغی خارقه‌لره سووەت خلق‌لرینین علم و مدنیت ساحه‌سینده نه قدر انکشاف ائتمه‌سینی و سووەت خلق‌لرینین دنیادا قاباقجیل علم و مدنیته صاحیب اولماقلارینی ثبوت ائتدی.

بونون کیچیک بیر نمونه‌سی اولان تبریزده‌کی سووەت مریضخاناسینی گؤسترمک اولار. بو مریضخانا ان معاصر بیر اوصولدا تشکیل ائدیلمیش و بیر نئچه شعبه‌لردن عبارتدیر. بورادا دئمک اولار کی، هر جور مریضلیک‌لره معالجه ائدیلیر.

بو مریضخانا ایستر تبریز و ایسترسه‌ده آذربایجانین دیگر یئرلریندن گلمیش یوزلرله ان آغیر مریضلیک‌لره دچار اولانلاری اؤلومدن خلاص ائتمیشدیر.

آغیر مریضلیک‌لره دچار اولوب ایل‌لر بویو چوخ حکیم‌لره مراجعه و چوخ خرج‌لر چکدیکدن سونرا ناامید اولان مریض‌لر همین سووەت مریضخاناسیندا آز بیر مدتده معالجه ائدیلیب و ساغ و سلامت ائولرینه قاییتمیشلار. بئله مریض‌لر و جاوانلارین یوزلرله ناامید اولموش عائله عضولری اورَک دولوسو محبتله دفعه‌لرله سووەت مریضخاناسیندان و اونون دوقتورلاریندان تشکر ائتمیش‌لر. سووەت مریضخاناسینین گؤردویو ایش‌لری و خلقیمیزه گؤستردیی خدمت‌لری سایماقلا قورتارماز. ایندی

---

۱. – دانشیار، Docent

» آذربایجان ۱۳۲۵، دوشنبه ۲۹ مهر، شماره ۳۲۹، ص۳

آذربایجان

۵ شنبه ۲ آبان ۱۳۲۵

تک نمره ۱۰ شاهی

بیرلی تنقید و تقدیر

آمریقانین داخله سینده

آذربایجان ایالتی انجمنینده

تبریزده‌کی سووه‌ت مریضخانه‌سی

و خلقیمیزه گوستردیگی خدمتلر

تبریزده کی سووه‌ت مریضخانه‌سینین مدیری درتسه‌نت محمدوف

هله دنیانی بوروین ایکینجی دنیا محاربه‌سینین آلوولاری اچیرسینده، محاربه‌نین آغیرلیقنی توز چیکنده داشیان قهرمان سووه‌ت خلقی‌واونون مغلوب ایدیلمز‌غلاسکار قیزیل‌اوردوسی توز انسان‌پروروصلحپرور لیگینی‌دنیایه ثبوت ایتدی.

محاربه‌نین شدتلی وقتلرینده بله او توز کومک الینی دنیانین مظلوم و آزادلق سئومه خلقلرینه اوزادیب اونلاری تک قان ایچن فاشیزمین پنجه‌سیندن قورتاردی. کفایتله سه‌پ، اونلارا مادی، علمی و مدنی یاردیملار گوسترمکدن ال گوتورمه‌دیلر.

محاربه‌نین قیزقین‌دورینده سووه‌ت عالم ودوقتورلارینین یاراتدیقی خارقه‌لره سووه‌ت خلقلرینین علم و مدنیت ساحه‌سینده نه‌قدر آنکشاف ایتمه‌سینی و سووه‌ت خلقلرینین دنیاده قاباقجیل علم‌ومدنیته‌صاحب‌اولدقلارینی‌ثبوت‌ایتدی.

بوتون کیچیک بیرنمونه‌سی اولان تبریزده‌کی سووه‌ت مریضخانه‌سینی گوسترمک اولار. بو مریضخانه ان‌معاصر

بقیه‌سی ۴ نجی صحیفه‌ده

سووه‌ت اتفاقیله مدنی رابطه ساخلایان

بهین دارائی نین تحصیل ایلی مناسبتیله

معارفده تشکیل ولر یلمیش جشنیده سویله‌دیگی نطق دن

آمریقا جوالالاری دوروی نمایندلرینه بیرمکتوب ویرمیشلر

دنیا خبرلری

» آذربایجان ۱۳۲۵، پنجشنبه ۲ آبان شماره ۳۳۲، ص ۱

خلقیمیز سووه‌ت مریض‌خاناسی دئییلدیک‌ده اونو بیر شفا ائوی حساب ائدیرلر. سووه‌ت مریضخاناسینین دوقتورلارینین علم و تجربه جهتینجه نه درجه‌ده زنگین اولدوقلارینی خلقیمیزه گؤستردییی خدمتلرآیدین ثبوت ائتمیشدیر.

مریضخانانین مدیری دوتسه‌نت آقای سلمان صمدوفون جاوانلیغینا باخمایاراق اونون گؤستردییی طبی مهارتلر انسانی حیرتده قویور. اونون، مریضلرله اولان خوش رفتارینی، گؤستردییی انسان پرور خدمتلرینی خلقیمیز هئچ وقت یادیندان چیخارمایاجاقدیر.

آقای صمدوفون بو گؤستردییی خدمتلره گؤره ایران وزیرلر هئیتینین ۸ مهر جلسه‌سینده معارف وزیرینین پیشنهادی اوزَره بیرینجی درجه‌لی فرهنگ نیشانی ایله تلطیف ائدیلمیشدیر.

بو ثبوت ائدیر کی، آقای صمدوفون گؤستردییی بؤیوک خدمتلر نه تک آذربایجاندا بلکه بوتون ایراندا دقته شایاندیر.

مریضخانانین دوقتورلاریندان آقای علینین، آقای قلی‌نین و خانیم صمدوفون گؤستردییی بؤیوک خیدمتلری آیریجا قید ائتمه‌لیییک.

بودور سووه‌ت طبینین کیچیک نمونه‌سی. بودور سووه‌ت خلقلرینین مظلوم خلقلره گؤستردییی مدنی خدمتلر و کمکلیکلر. بونلار هامیسی خلقلر دوستلوغونون سایه‌سینده عمله گلمیشدیر. یاشاسین خلقلر آراسیندا اولان دوستلوق! محو اولسون او دوستلوغو آرادان آپارماق ایسته‌ین خائینلر.

حسن امیرزاده

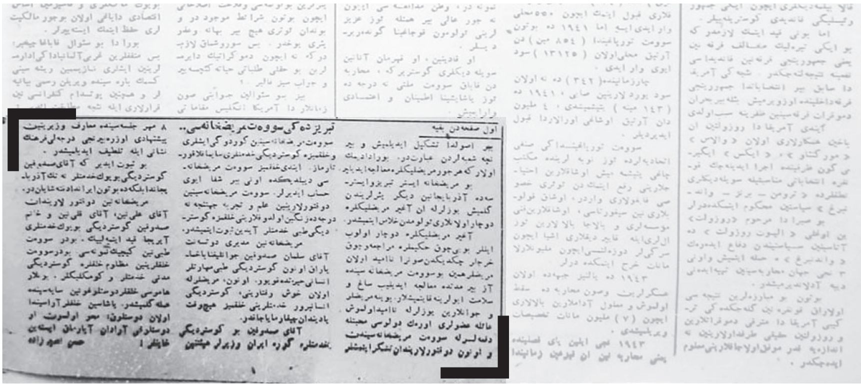

» آذربایجان ۱۳۲۵، پنجشنبه ۲ آبان شماره ۳۳۲، ص ۴

- آذربایجان ۱۳۲۵، پنجشنبه ۲ آبان شماره ۳۳۲، ص۳

دوقتور فیض‌اللّه‌زاده

اوشاغا پرستارلیق

اوشاغا ان یاخین و مهربان آدام اونون آناسیدیر. اوشاغا پرستارلیق ائدن هر بیر آنا اوشاق صحیه‌سی معارفی جهتیندن ساوادسیزلیغینی مطلق لغو ائتمه‌لی‌دیر. اوشاغین بوتون طلباتینا دائیر آنانین ابتدائی معلوماتی اولمالی‌دیر. آنا بیلمه‌لیدیر کی، اوشاغی نئجه گئییندیرمه‌لی، نئجه و نه وقت چیمدیرملی، نه قدر امیزدیرملی، نه وقت یاتیرمالی و غیری.

البته آنانین ایشی تک اوشاغا پرستارلیق ائتمکدن عبارت اولسایدی او زامان مسئله چوخ آسان بیر صورتده حل ائدیلمیش اولاردی. لاکن آنا اوشاغینا پرستارلیقدان علاوه بیر چوخ ائو ایش‌لرینه‌ده مشغولدور. بوندان علاوه بعضی آنالاردا واردیر کی، دولتی و اجتماعی تشکیلاتلاردا دا ایشله‌ییرلر. بؤیله آنالار اؤز اوشاقلارینی یا کولفتینین یا عائله عضولریندن بیرینین عهده‌سینه قویور. اودور کی، بؤیله حاللاردا اوشاغا پرستارلیق و تربییه مسئله‌سی داها چوخ پوزولموش اولور.

مدنی اؤلکه‌لرده بو مسئله چوخ آسان و چوخ دا ثمره‌لی بیر صورتده حل ائدیلمیشدیر. اجتماعی تشکیلاتلار و دولت اداره‌لری طرفیندن بیر چوخ اوشاق مؤسسه‌لری آچیلمیش و بو مؤسسه‌لر اوشاق صحیه معارفینین و اوشاق تربیه‌سینین بوتون طلباتلاریندان خبری معلوماتی اولان پرستارلارلا تأمین ائدیلمیشدیر. بو مؤسسه‌لر یانیندا سوت و غیری اوشاق خورکلری اولماقلا برابر خصوصی اختصاص[ی] مدرسه‌لرینی قورتارمیش شخص‌لر طرفیندن اداره ائدیلیر. آنا اؤز اوشاغین سحر تئزدن بو اوشاق دنیاسی ساییلان مؤسسه‌یه تحویل وئریب آخشام‌دا گلیب تمیز بیر حالدا ائوینه آپاریر. بو مؤسسه‌لرین قورولوشوندا صحیه قانونلارینین بوتون طلباتلاری یئرینه یئتیریلمیش اولور. بورادا اوشاقلارین یاشلارینا گؤره یئمک، یاتماق، اوینماق، گؤرمک، اویونجاقلاری و غیری اوتاقلاری بوتون علمی گؤستریش‌لر اوزره مهیا ائدیلیر.

اولاً اوشاق مؤسسه‌سینین عمارتینی آغاجلیق یئرده تعیین ائتمکله برابر

بــو اطرافــدا مــال - داوار ســاخلانیلان و غیــری کثافتــلی یئرلــر اولمامالیدیــر. اوشــاق اوتاقلارینیــن پنجــره‌سی ایشیــغی کافی قــدر یعــنی هــر بیــر اوتاغیــن دیوارلارینیــن قــدر پنجــره ایشیــق گلــن یئــر اولمالی‌دیــر. پنجره‌لــرده مناســب یئــرده اولمالی‌دیــر کی، گونشیــن شــعالاری اوزون مــدت اوشــاقلارا مســتقیماً دَیمه‌سیــن. چونکــو، بــو، اوشــاقلاردا آزقانلیــق عملــه گتیریــر. اوتاقلاریــن دیوارلارینــدا، تکینده[کــف- دؤشــه‌مه] تــوز گتیــرن شــئی‌لر اولمامالیدیــر. دیوارلاریــن رنــگی یــا آغ و یــا هــاوا رنگینــده اولمالی‌دیــر کی، بــورادا اوشــاقلارین عصب‌لرینیــن ســاکت انکشــاف ائتمه‌سینــه چــوخ خئییرلیدیــر. اوشــاق اوتاقلارینــدا اوشــاقلارین اســتفاده‌سینده اولان صندل‌لــر، میزلــر، و غیــری احتیاج شــئی‌لری اوشــاقلارین یاشلارینــا و بویلارینــا مناســب اولمالی‌دیــر. اوشــاقلارا مخصــوص اولان تختخــوابلار بویلارینــا مناســب اولمــاقلا برابــر یانلاری یوموشــاق پامبیــق ایپ‌لرلــه هؤرولمه‌لیدیــر کی، اوشــاق یاتــان زامانــدا الی – قولــو دمیــره دَیمه‌سیــن و یاتدیــغی وقــت هــاوا آزاد صورتــده تختخوابــدا جریــان ائــده بیلسیــن. اوشــاقلارا مخصــوص اولان دؤشــک، یورغــان و غیــری، یــون کیــمی جســم‌لردن اولمالی‌دیر[اولمامالیدیــر]. چونکــو، یــون دائمــاً رطوبــتی اؤزونــده ســاخلایار، اوشــاقلارین ظریــف دری‌لریــنی تخریشــه[۱] گتیریر. دؤشــک‌لرین یــا یوموشــاقناریــن دوغرانمیــش ســاماندان و یاخــود دریــا اوتــو دئییلــن قــارا اوتدان اولمالی‌دیــر. بالیــنجلاری یوموشــاق توکــدن و یورغــانی ایســه یونگــول اوشــاق پتــوسی اولمــالی. کؤرپــه اوشــاقلاری نَنــنی‌ده و یــا قیــچی اوســته ترپتمــک کیــمی عادت‌لــر یارامــاز عادتدیــر. بــو کیــمی چالخامــالار اوشــاغین وجودونــدا چــوخ دریــن پوزقونلــوقلارا ســبب اولــور.

اوشــاق ایمکله‌یــن وقتــده، ائــوده اونــا مخصــوص بیــر یئــر آیریلمالیدیــر کی، بــو یئریــن ائن-اوزونــو متــر یاریمــدان آز اولماسیــن. بــو یئریــن اطرافیــنی یــا معجــر و یــا مناســب بیــر جســم ایلــه اوشــاغین بویــو اوجالیقــدا حدودلانمالیدیــر. بــو یئریــن تکینــه تــوز گؤتورمه‌یــن پــالاس ســالیب اوســتوندن بیــر ملفــه داهــا ســالماق لازیمدیــر. بــو یئــری گؤســتریلن قاعــده ایلــه حاضیرلادیقــدان ســونرا ایمَکله‌میــه باشلایــان اوشــاغی بــو یئــره قویمالیدیــر کی، اوشــاق بــورادا اؤزو مســتقل صورتــده ایمَکله‌سیــن، اوتورســون، دوروســون و اونــو احاطــه ائــدن

۱. - تخریش: خراشیدن چیزی [لغت‌نامه دهخدا]

» آذربایجان ۱۳۲۵، پنجشنبه ۲ آبان شماره ۳۳۲، ص۳

محیـط ایلـه تانیـش اولسـون. اگـر اوشـاق اؤزو مسـتقل صورتـده ایمَکله‌مزسـه، اوتورمازسـا و یئریمزسـه اونـو ال ایلـه مجبـور ائتمـک یارامـاز. چونکـو بئلـه مجبوریـت نتیجه‌سینـده اوشـاغین بعـضی مهـم سـوموک‌لری اَییلـه بیلـر. اوشـاقلیغیندا مجبوریـت ایلـه ایمکله‌یـنِ و یئرییـن شـخص‌لرین لاپ قوجالیـب، اؤلنـه قـدر قیـچ و فقـرات سـوتونونون اَیریلیییـنی بیـر چـوخ بؤیـوک آداملاردا هـر وقـت تصـادف ائدریـک. بونـا سـبب اودور کی، اوشـاغین هلـه سـوموک‌لری برکیمه‌میـش لاسـتیقتیلی اولماسیدیـر. اودور کی، اوشـاق گـرک اونـا مخصـوص ائدیلمیـش یئـرده اؤزو مسـتقل صورتـده ایمَکله‌یـه، یئرییـه، اوتـورا و اونـو احاطه ائـدن محیـط ایلـه تانیـش اولا.

- آذربایجان ۱۳۲۵، جمعه ۱۳ آبان، شماره ۳۳۳، ص۳

دوقتور فیض‌اللّه‌زاده

اوشاغین پالتاری و بله‌یی

حیاتدا اولان مختلف رنگ‌لرین اوشاقلارین عصب‌لرینه و احوال روحیه‌سینه جوربه‌جور تأثیرلری واردیر. بعضاً رنگلی جسمدن قایریلمیش اویونجاغی اوشاق اویناداركن آغزینا آلیب سورور، خصوصاً اوشاق دیش چیخاردان زاماندا. بؤیله حاللاردا بو جسمده اولان رنگدن معین قدر اوشاغین وجودونا داخیل اولابیلر. بعضاًده پالتارلاری جوربه‌جور رنگلی پارچالاردان اولور و اوشاقا بونلارین اوجونو، اته‌گینی آغزینا سالیب سورور. بو زامان بو رنگدن معین قدر وجوده داخیل اولور. بعضاً چوخ خطرلی تأثیری اولابیلر. اودور کی، اوشاغین پالتاری و اویونجاغی ممکن قدر بویاقسیز- رنگسیز اولسا چوخ یاخشی اولار. اوشاغین پالتارلاری پامبیق‌دان توخونموش یوموشاق پارچادان اولمالی‌دیر کی، رنگی چیخماسین. یون پارچادان اولان پالتارلار اوشاغین دریسینین معین یئرلرینی تخریشه گتیرمکله عصب‌لرینه چوخ پیس تأثیر ائدر. چونکو اوشاغین دریسی و عصب‌لری چوخ ظریفدیر. ایپک پارچادان اولان پالتارلار ایسه وجودو چوخ ایستی ساخلادیغی اوچون، وجوددا حرارتین دوزگون تقسیم و صرف اولونماسینی پوزور و بعضاً ده وجودون بعضی یئرلرینده پیشمه، قیزارما و نهایت سپمه‌لر عمله گلمه‌سینه سبب اولور.

اوشاغین پالتارلاری گئن و آزاد اولمالی‌دیر کی، اونون قول، قیچ، دؤش قفسه‌سینین آزاد صورتده حرکت‌لرینه مانع اولماسین و عین زاماندا بو پالتارلاردان هاوا آزاد بیر حالدا جریان ائتسین. اوشاغین هئچ بیر پالتاریندا دویمه و چین کیمی بزَک‌لر قطعی صورتده اولمامالیدیر. دویمه عوضینه ظریف باغلار قویولمالیدیر کی، بونلار درینین هئچ بیر نقطه‌سینه تضییق ائتمه‌سین‌لر. اوشاغا ائو ایچینده بؤرک گئیدیرمک و یا دسمال ایله باغلاماق لازیم دئییل چونکو بؤرکون و دسمالین آلتیندا توکلرین آرالاریندا ییغیشیب توز، تورپی ایله قاتیشیب قارتماق عمله گتیرر کی، بونون دا نتیجه‌سینده اوشاغین باش دریسینده بیر چوخ دری مرض‌لری عمله گله

بیلـر. بونـدان علاوه ائـوده بـاشی باغلی سـاخلانان اوشـاق سـویوق دَیمـه عادتینه مبـتلا اولـور. یعـنی اونـو ائـودن چؤلـه و کوچه‌یـه چیخـاران کیـمی سـویوق دَییـر، بورنـو دوتولـور و نتیجـه‌ده سـوت اَمَنـده نفس آلابیلمیـر، قیشـقیریر.
اوشـاغی بله‌مـک مسـئله‌سینه گلدیـک‌ده دئمـک لازیمدیـر کی، بـو عـادت چـوخ پیـس و یارامازدیـر. اوشـاغی بله‌مـک قطـع صورتـده یارامـاز. چونکـو، بلـک اوشـاقلارین وجودلارینیـن آزاد، دوزگـون و متناسـب حالـدا انکشـاف ائتمه‌سینـه چـوخ بؤیـوک مانعلـر تؤرَدیـر کی، بونـون دا نتیجه‌سینـده وجـوددا بیـر چـوخ دریـن تخریباتلاریـن، انسـان قوجالیـب اؤلنـه قـدر وجودونـدا قالماسینـا سـبب اولـور. مـثلاً اوشـاغین قیـچلاری، دؤش قفسـه‌سینین آشـاغی حصـه‌سی و قـوللاری بلـک ایچینـده اولدوغونـا گـؤره متناسـب صورتـده انکشـاف ائتمیرلـر.
بونـو سیـز ساده‌جه بیـر مثـال ایلـه اثبـات ائدینیـز. ائوینیـزده اولان گولـون بیـر بوداغیـنی بیربیرینـدن ایـپ و پارچـایلا بلَـک برکلیینـده باغلاییـن. ۱۵-۱۰ گونـدن سـونرا بـو باغلیـنی آچیـب یئرینـه باخیـن، گؤرورسـونوز کی بـو باغلانان یئـر بوداغیـن آشـاغی و یوخـاری حصه‌سینـه نسـبتاً نازیـک قالیبدیـر. بـو او دئمکدیـر کی، باغلانـان یئـر طبیـعی انکشـافدان دالا قالیبدیـر. بلکـده اوشـاغین قـول – قیـچ و دؤش قفسـه‌سینی طبیـعی انکشـافدان ۱۵-۱۰ گـون یـوخ ۱۰ آیلار مدتینـده دالا قویـور.
اوناگؤره‌دیـر کی، بیـر چـوخ آداملاریـن نـه اینـکی اوشـاقلیغیندا، حـتی قوجـا وقتینـده قیـچلاری وجـودون غیـری یئرلرینـه نسـبتاً نازیـک، اَیـری، دؤش قفسـه‌سی دار، آغ جیگرلـر سیخیلمیـش و غیـری بـو کیـمی نـا متناسـب حـاللارا مبتلادیـر. بـونلاردان علاوه بلـک ایچینـده ییغیشیـب، قـالان کثافتـدن و بـو کثافتیـن وجـود اوچـون نـه قـدر زهـرلی اولماسینـدان دانیشسـاق بؤیـوک بیـر کیتـاب باغلامـاق لازیـم گلـر. وقـتی کی بَلَـک اوشـاغین وجـودی اوچـون بـو قـدر خطرلیدیـر، بـس اونـو نـه ایلـه عـوض ائتمـک اولار؟ بَلَـک اوچـون ایشـله‌دیلن پارچـالار ایلـه اوشـاغین قیـچلاری پاکـت شـکلینده آزاد بـوش بیـر حالـدا سـاریلمالیدیر کی، اوشـاغین قیـچلاری بـو پاکتیـن ایچینـده آزاد بیـر صورتـده حرکـت ائـده بیلسیـن. بونـودا قیـد ائتمـک لازیمدیـر کی، اوشـاغین کی اللـری آزاده ائشیکـده اولـور، اونـون دیرناقلارینـا تئز-تئز باخمـاق و کسـمک لازیمدیـر کی، اؤزو اوز-گؤزونـو جیرماقلاماسیـن.

» آذربایجان ۱۳۲۵، جمعه ۱۳ آبان، شماره ۳۳۳، ص۳

- آذربایجان ۱۳۲۵، دوشنبه ۶ آبان، شماره ۳۳۵، ص۳

دوقتور فیض‌اللّه‌زاده

سوت اَمَر اوشاقلارین غذاسی

کؤرپه اوشاقلارین غذاسی اوچ نوع اولابیلر. بونلاردان بیرینجیسی آنا سوتودور کی، بونا طبیعی غذا دئییلیر. آنا سوتو اولمویان حاللاردا اینک، قویون، گئچی سوت‌لریدیر کی، بونا دا غیری طبیعی غذا دئییلیر. اوچونجوسو ایسه، هم آنا سوتو هم حیوان سوتو و یاخود اوشاق خورک‌لریدیر کی بونا دا قاتیشیق غذا دئییلیر. بو قاتیشیق غذا ایله اوشاغی بسلمک او واخت لازیم اولور کی آنانین سوتو اوشاغا کیفایت ائتمیر.

اوشاغین طبیعی غذاسی:

اوشاق وجودونون دوزگون و محکم انکشاف ائتمه‌سی اوچون غذا ماده‌لری مبادله‌سینده بیر نئچه طبیعی شرطلر واردیر.

بو بالاجا وجوددا دائمی ثابت بیر حرارتین اولماسی، قانین طبیعی ترکیبینین دائم ساخلانماسی و بونلاردان علاوه بیر نئچه مهم ماده‌لرین وجوددا احتیاط حسابینا اولاراق ییغیلمالاریدیر. مثلاً، سو، یاغ، فوسفور، [فسفر] دمیر، آهنگ و غیری. بو ماده‌لرینده وجودون انکشافیندا بینؤوره تشکیل ائدیجی روللاری واردیر. اوشاق وجودو بؤیوک‌لره نسبتاً اوچ دفعه آرتیق یاغ و ایکی دفعه آرتیق زلالی ماده‌لر طلب ائدیر. بونا سبب ایسه اوشاق وجودونون بیر طرفدن یاشاماسی دیگر طرفدنده انکشاف ائتمه‌سیدیر. اوشاقلاردا وجودون آغیرلیغینا نسبت مساحتی سطحیه‌سینه چوخدور. بو نسبت بؤیوک‌لرده عکسینه‌دیر. یانی وجودون آغیرلیغی مساحتی سطحیه‌سینه نسبت چوخدور.

ایستر اوشاقلاردا و ایسترسه بؤیوک‌لرده، بوتون غذالاردان وجوددا حاصل اولان انرژی کالری دئیلن بیر اؤلچویله اؤلچولور. اوّلینجی ۳ آیدا اوشاق وجودونون هر بیر کیلو آغیرلیغینا گونده ۱۱۰ کالری لازیمدیر. ایکینجی ۳ آیدا هر کیلوسونا ۷۰ کالری لازیمدیر. حال بو کی، بؤیوک آداملاردا وجودون هر کیلوسونا گونده ۳۵ کالری لازیمدیر. اوشاغین وجودو گونده‌لیک آلدیغی غذا ماده‌لرینین حاصل ائتدیی کالری‌نین ۲۰

آذربایجان

آذربایجان خلق ادبیاتی

سوت امه‌ر اوشاقلارین غذاسی

اوشاغین طبیعی غذاسی

اداری اعلان

اعلان

وطنیم!

کارگرلر - کارمندلر - کندچی - روشنفکر - آزادیخواه - اصناف و تاجرلر

خوزستان کارگرلرینین خانمانسیز عائله‌لرینه کمک ایدین!

اعانه دفتری کارگرلر اتحادیه‌سی‌نین مرکزی شوراسیندا هرگون ساعت ۸ دن ۱۲ یه‌قدر و ۳ دن ۵-۸ قدر هر جور نقدی و جنسی اعانه قبول ایتمک ایچون آچیقدر.

عشق و محاربه!

یا

آلکساندرین خاطره‌لری

» آذربایجان ۱۳۲۵، دوشنبه ۶ آبان، شماره ۳۳۵، ص۳

فایضیــــنی انکشــاف ائتمه‌یــه ۸۰ فایضیــــنی ایســه حــرارت حاصــل ائتمه‌یــه صــرف ائدیــر. اوشــاق وجودونــا لازیــم اولان گونده‌لیــک کالرینیــن یاریــسی یــاغ ماده‌لرینــدن حاصــل اولــور . بؤیوکلــرده ایســه وجــودda لازیــم اولان گونده‌لیــک کالرینیــن یاریــسی یــاغ ماده‌لرینــدن یــوخ، زلالی ماده‌لــردن حاصــل اولــور. آنــا ســوتونون ترکیــبی ۶۰ فایــض زلالی و ۴۰ فایــضی یــاغ ماده‌لرینــدن عبارتدیــر. آنا ســوتونون ترکیبینــده یوخاریــداکی ماده‌لــردن علاوه بعــضی بیولــوژی ماده‌لــر ده واردیــر کی، مــثلاً «آلیکســن، ایمونیزیــن، آنیقوقسیــن، باقتربیولیزیــن»[1] و غیــری مختلــف ویتامین‌لــر ده واردیــر. بــو ماده‌لریــن فیزیولــوژی وظیفه‌لــر[ی]، ســوتو هــر جــوره میکــروبلاردان تمیزله‌ییــب ایســتریلیزه[2] ائتمکدیــر کی، اونــا گــؤره آنــا ســوتو تمیــز و ایســتریلیزه اولونمــوش حســاب اولونــور. ســوتو آز اولان آنــالار ســوتونو کامیل‌لشــدیرمک اوچــون، ات، ســوت، یومورتــا، ســبزیجات، کلــم، یئــر کؤکــو و غیــری بــو مثــال غــذالاردان چــوخ یئمه‌لیدیــر.

اوشــاق وجودونــون دوزگون انکشــاف ائتمــه‌سی معده، باغیرســاق و اســهال کیمی مرض‌لــره مبــتلا اولمامــاق اوچــون لازیمدیــر اوشــاغی گؤســتریلن وقتلــرده و قاعده‌لریلــه امیزدیرمــک. اوّلینــجی گــون اوشــاغی آنــا دؤشــونه ســالماق ممکــن دئییــل، اونــا گــؤره او گونــو اوشــاغی ضعیــف شــربت قنــد، قنــداب ایلــه بیــر نئچه دفعــه دویورمــالی. ایکینــجی گونــدن باشلایــاراق ۶-۵ گونــه قــدر هــر ســاعاتدان بیــر دفعــه دؤش وئرمــه‌لی. بونــدان ســونرا ایســه هــر ۳ ســاعتدان بیــر دفعــه امیزدیرمه‌لیدیــر. یعــنی ســحر ســاعت ۷دن آخشــام ســاعت ۱۲یــه قــدر ۶-۵ دفعــه امیزدیرمــک لازیمدیــر. گئجــه ســاعت ۱۲دن ســحر ســاعت ۷یــه قــدر هــم آنــا و همــده اوشــاق امیزدیرمکــدن اســتراحت ائتمه‌لیدیرلــر مطلــق. اگــر بــو مــدت عرضینــده آنانیــن دؤشــونده ســوت ییغیشیــب اذیــت ائدیرســه اونــو ســاغیب آتمــاق لازیمدیــر.

---

۱. Alexin, Imonizin, Anigoksin, Bakterbiolizin

۲. - استرلیزه، سترون ائتمک، استریل ائتمک، sterilization

امیرخیز محله سینده یئنی‌لیکلر

کارگرلر - کارمندلر - کندچی -
روشنفکر - آزادیخواه - اصناف و تاجرلر
خوزستان کارگرلرینین خانمانسیز عائله‌لرینه کمک ایدین!
اعانه دفتری کارگرلر اتحادیه‌سینین مرکزی شوراسیندا
هر گون ساعت ۸ دن ۱۲ یه قدر و ۳ دن ۸-۵ قدر هر
جور نقدی و جنسی اعانه قبول ایتمک ایچون آچیقدر.

ییلدیریش

ییلدیریش

اداری اعلان

اعلان

آذربایجان مطبعه‌سی

اوشاغین غیر طبیعی غذاسی

	پاقلار	قند	دوزلار	قالوری‌یلر
آناسودی ۱	٤	۷	۰٫۲	۷۰
...سودی ۳	۳٫۵	۵	۰٫۷	٦۹
...سودی ۳٫۵	٤	٤	۰٫۹	٦٦
...سودی	۱٫۷–۳٫۱–	٦	۰٫٤	٤۳
... سودی ۲–	–۵	۵٫۵	۰٫٤	۳۵

اوشاغین یاشی	سود	سو	قند	قالوری
۱ و ۲ آیلیقدا	۳۳۳	٦٦٦	۵۰	٤۳۰
۳ و ٤ آیلیقدا	۵۰۰	۵۰۰	۵۰	۵۵۰
۵ و ٦ آیلیقدا	٦٦٦	۳۳۳	۳۵	٦٦٦

تشکر - اعتذار اعلانی

عشق و محاربه!
یا
آلکانلدین خاطره‌لری
-۵-

» آذربایجان ۱۳۲۵، چهارشنبه ۸ آبان، شماره ۳۳۷، ص۳

• آذربایجان ۱۳۲۵، چهارشنبه ۸ آبان، شماره ۳۳۷، ص۳

اوشاغین غیری طبیعی غذاسی

اوشاغی غیری طبیعی غذا ایله بسلمک و اوندان ساغلام بیر وجود عمله گتیرمک مسئله‌سی چوخ چتین و مرکبدیر. خصوصاً اگر یای فصلینه تصادوف ائدرسه، بونا سبب آنا سوتونون ترکیبی ایله حیوان سوتون ترکیبینده نه قدر فرق‌لر اولدوغونو قاباقدا یازمیشدیق. بو آشاغیداکی جدولده ده آنا سوتویله حیوان سوت‌لرینین اساس ماده‌لری و کالری‌لری مقایسه ائدیلیر.

سوتون نوع‌لری	زلالی ماده‌لر (رقم‌لر گرم ایله‌دیر)			
	یاغلار	قند	دوزلار	کالریلر
آنا سوتو ۱	۴	۷	۰/۲	۷۰
اینک سوتو۳	۳/۵	۵	۰/۷	۶۹
کئچی سوتو۳/۵	۴	۴	۰/۹	۶۶
اولاق سوتو- ۱/۷-	۱/۳-	۶	۰/۴	۴۳
آت سوتو۲-	۵-	۵/۵	۰/۴	۳۵

بو حیوان سوتلری‌ایله بسله‌نن اوشاقلارین اکثریت‌له وجودلاری چوخ ضعیف اولدوقلاری اوچون اونلارین آغیرلیقلاری دا عموم قاعده‌لردن آز اولور. چونکو بو وجودلار مرض‌لر ایله لازیمی قدر موباریزه آپارا بیلمیرلر. اونا گؤره تئز-تئز اسهال ناخوشلوغونا مبتلا اولورلار و اؤلوم حادثه‌سیده چوخ اولور. بوتون بونلارا سبب بو آشاغیداگؤستریلن‌لردیر:

۱- آنا سوتویله حیوان سوت‌لرینین بیولوژی فرق‌لری. ۲- آنا سوتونون اساس ماده‌لرینین مقدارجا بیربیرینه اولان نسبت‌لری حیوان سوتونون اساس ماده‌لرینین مقدارجا بیربیرینه اولان نسبت‌لریندن چوخ فرقلی اولماسی. ۳- حیوان سوتونون اوشاغا چیی وئرمک اولمادیغینا گؤره اونو قایناتدیقدا بیر چوخ مهم و قیمتلی ماده‌لرین و ویتامین‌لری محو اولماسی

و غیری کیمی.
اینک سوتونون ترکیبینده فازین[1] دئییلن ماده‌نین چوخ اولدوغونا گؤره او اوشاغین معده‌سینده لاختالانما عمله گلیر. معده بونو هضمه وئرمه‌یه قادیر اولماییر.
حیوان سوتویله بسله‌نن اوشاقلارین معده تورشولاری هامیسی غذانین هضمه گئتمه‌سینه صرف اولور. بو حالدا معده‌ده آزاد تورشو حصه‌سی قالمیر. آزاد تورشو حصه‌سی اولمایان زامان معده فلورلاری (میکروب و پارازیت‌لری) محو اولماق عوضینه چوخالیرلار. بونا گؤره معده تئز-تئز اسهال ائدیر، وجوددا غذا ماده‌لری مبادله‌سی پوزولور و ضعیف دوشور.
حیوان سوتویله بسله‌نن بو کیمی اوشاقلار آرادا اؤلوم حادثه‌سینی آزالتماق مقصدی ایله بیر چوخ عالیم‌لر حیوان سوتونون ترکیبینی صنعی صورتده مکمللشدیریب آنا سوتو ترکیبینه یاخینلاشدیرماق اوچون بیر چوخ سوت ترکیباتلاری دوزَلدیب‌لر. مثلاً عالیم «قیبنر» بو آشاغیداکی جدولده گؤستریلن ترکیبی دوزلدیب و مصلحت ائدیبدیر:

رقم‌لر گرم ایله‌دیر

اوشاغین یاشی	سوت	سو	قند	کالری
۱و۲ آیلیقدا	۳۳۳	۶۶۶	۵۰	۴۳۰
۳و۴ آیلیقدا	۵۰۰	۵۰۰	۵۰	۵۵۰
۶و۵ آیلیقدا	۶۶۶	۳۳۳	۳۵	۶۶۶

دئمه‌لی جدولین هر بیر ردیفینده گؤستریلن سوت، سو و قند اوشاغین بیر گونلوک غذاسیدیر. بونلاری بیر تمیز قایناديب ۶-۵ حصه‌یه بؤلمه‌لی و هر ۴-۳ ساعتدان بیر حصه‌نی اوشاغا شوشه امزییی ایله وئریلمه‌لیدیر. اگر اوشاغین آغیرلیغی ۳ کیلودورسا بونون ۱/۷ [یئددیدن بیر: یک هفتم] قدر یانی ۴۲۸ گرم یوخاریداکی غذادان لازیمدیر. بؤیله‌لیکله اگر اوشاغین انکشافی یاخشی گئدیرسه سوتون مقدارینی آرتیرماق حسابینا گونده‌لیک غذانین مقداری هر دفعه سوتون اوندا بیری قدر اولمالی‌دیر.

۱. Caséine(کازئین)

- آذربایجان ۱۳۲۵، پنجشنبه ۹ آبان، شماره ۳۳۸، ص۳

دوقتور فیض‌الـلّه‌زاده

اوشاغین قاتیشیق غذاسی

آنانیـن سـوتو لاپ آز اولانـدا، اونـو آرتیرمـاق ممکـن اولمایـان حـاللاردا اوشـاغی قاتیشیـق غـذا ایلـه بسـلمک لازیمدیـر. یعـنی اوشـاغا آنـا سـوتوندن علاوه آیری سـوتلر و خورکـلـر وئرمـک لازیمدیـر. بـو سـوت‌لرین و یـا خورک‌لریـن کیفیـتی آنـا سـوتونه یاخینديـر. اگـر اوشـاغین آغیرلیـغی ۴ کیلودورسـا اونـا ۵۶۰ گـرم آنـا سـوتو لازیمدیـر کـه اونـدان ۴۰۰ کالـری حاصـل اولسـون ولی بـو مقـدار سـوتون عوضینـده اوشـاق دؤشـدن ۳۶۰ گـرم سـوت اَمـه بیلـر کـه اونـدان دا ۲۵۰ کالـری حاصـل اولـور، حالبـو کی اوشـاغا ۴۰۰ کالـری لازیمدیـر. اوناگـؤره لازیمدیـر کی، ۱۵۰ کالـری حاصـل ائـده بیلـن قـدر حیـوان سـوتو وئرمـک. بونـون اوچـون ده ۱۵۰ گـرم سـوت، ۱۵۰ گـرم سـو، ۱۵ گـرم ده قنـد قاتیشـدیریب قایناديـب اوشـاغا وئرمـک لازیمدیـر کی بونـدان دا ۱۵۰ کالـری حاصـل اولسـون. البتـه اوشـاغین آغیرلیـغی و یـاشی آرتدیقجـا بـو کؤمکـچی غذانینـدا مقـداری همـان حسـاب ایلـه آرتمالیدیـر.

بـو کؤمکـچی غـذا اوشـاغین معده‌سینـی پوزمامـاق اوچـون لازیمدیـر کی، هـر دفعـه امیزدیردیکـدن سـونرا ۵۰ گـرم ده بـو کؤمکـچی غـذانی وئرمـه‌لی و یاخود بـو غـذانی ۲ دفعـه امیزدیرمـک عوضینـه اوشـاغا وئرمه‌لیدیـر، یـانی اگـر گونـده ۵ دفعـه امیزدیریلرسـه ۳ دفعـه امیزدیرمَـلی، ۳ دفعه‌سینـه کؤمکـچی غـذانی وئرمَـلی، اگـر اوشـاغین انکشـافی کافی اولمورسـا او زامـان عالیـم «بدیرتانیـن» گؤسـتریشی اوزَره کؤمکـچی غـذانی سـوت ایلـه یـوخ سـوت خامـاسی ایلـه دوزلتمـک لازیمدیـر سـوت خامـاسی ایلـه دوزلـن غذانیـن جـدولی.

اوشاغین یاشی	سوت خاماسی	سو	قند	سوت
۲ آیلیقدا	۱۲۵	۳۷۵	۱۵	—
۳ آیلیقدا	۱۲۵	۳۷۵	۱۵	۷۵
۴ آیلیقدا	۱۲۵	۳۷۵	۱۵	۱۲۵

دوکتور فیض‌اله زاده

اوشاغین قاتیشیق غذاسی

آنانین سودی لاپ آز اولاندا یا اونی آرتیرماق ممکن اولمایان حاللاردا اوشاغی قاتیشیق غذا ایله بسلمک لازم گلر. یعنی اوشاغا آنا سودوندن علاوه غیری سودلر و خوره‌کلر ویرمک لازمدر. بو سودلرین و یا خوراکلارین کیفیتی آناسودونه یاخین اولمالیدر. اگر اوشاغین آغرلغی ٤ کیلودرسا بونا ٥٦٠ غرام آنا سودی لازمدر که بوندان ٤٠٠ قالوری حاصل اولسون ولی بو مقدار سودون عوضینه اوشاق دوشمدن ٣٦٠ غرام سود امه بیلر که بوندان‌دا ٢٥٠ قالوری حاصل اولور. حالبوکه اوشاغا ٤٠٠ قالوری لازمدر. بونا گوره لازمدر که ١٥٠ قالوری حاصل ایده‌بیلن قدر حیوان سودی ویرمک. بوتین ایچوندا ١٥٠ غرام سود ١٥٠ غرام سو ١٥ غرام‌دا قند‌قاتشدرمب قایناتدیب اوشاغا ویرمک لازمدر که بونداندا ١٥٠ قالوری حاصل اولسون. البته اوشاغین آغرلقی و یاشی آرتدیقجا بو کومکچی غذاسیندا مقداری همان حساب ایله آرتمالیدر.

بو کومکچی غذا اوشاغین معده‌سینی بوزماماق ایچون لازمدر که هر دفعه امیزدیردیکدن سونرا ٥٠ غرامدا بو کومکچی غذانی ویرملی ویا خود بو غذانی ٢ دفعه امیزدیرمک عوضینه اوشاغا ورملیدر، یعنی اگر گونده ٥ دفعه امیزدیریلرسه ٣ دفعه امیزدیرملی ۳۰ دفعه‌سینه کومکچی غذانی ویرملی. اگر اوشاغین انکشافی کافی او لمیرسا او زمان عالم «بدیرتابن» گوستریشی اوزره کومکچی غذانی سوت ایله یوق سود خاماسی ایله دوزلتمک لازمدر سود خاماسی ایله دوزه‌لن غذانین جدولی.

اوشاغین یاشی — رقملر غرام ایله‌دیر

	سود خاماسی	سو	قند	سود
۲ آیلیقد	۱۲۵	۳۷۵	۱۵	—
۳ آیلیقدا	۱۲۵	۳۷۵	۱۵	۷۵
٤ آیلیقدا	۱۲۵	۳۷۵	۱۵	۱۲۵
٦ — ۷ آیلیقدا	۱۲۵	۳۷۵	۱۵	۳۷۵
۸ — ۹ آیلیقدا	—	۲۵۰	۱۰	۵۰۰

دیملی بوجدولین هر ردیفنده گوستریلن غذا ماده‌لرینین بیرتیز قایدا قایناذیب یوخاریداکی قاعده ایله اوشاغا ویرملیدر.

اوشاغین ساغلام اولماسی ایچون عالم «فلشتادا» اوتلی ویاغلی بیر غذا ترتیب ایدیه‌ر که اوشاق ایچون چوق یاخشی وخیرلی اولدیغنی مصلحت ایدیر: سو ۱۰۰ غرام لاپ تازه و یوموشاق قوورولمش اوت ۷ — ۱۲ غرام کره ۷ غرام و قند ٥ غرام اولجه کره‌نی بیر قدر قاینتماق لازمدر که، ایچینده اولان بعضی ماده‌لر بخار اولسون، صونرا اونی علاوه ایدیب یاغ ایله قایناذیب تا اوتنه قدر که، بوز رنگ آلسین، بونادا ۱۰۰ غرام سو و ٥ غرام قند علاوه ایدیب بیر قدر ده قایناتدیقدان صونرا، لاپ نازیک بیر سوزگجدن سوزوب بیر قابا یغمالی و بونی ۳ قدرده قایناتیب سود قاتیب اوشاغا ویرملی.

بته بوخاریداکی قاعده اوزره اگر اوشاقدا تیز-تیز اسهال علامتلری اولارسا او زمان بوخوره که قاتیلمش سو وسودون عوضینه تیز آیران گوتوروب همان قاعده ایله دوزه‌لدیب اوشاغا ورملی. بو آیران ایله بیشیریلن خورک بیر چوق اوشاق موسسه‌لرینده تجربه‌دن کچیریلوب و یاخشی نتیجه‌لر ویردیگی معلومدر. بویله‌لیکله آنا سودونین آز اولدیقی وقتلرده کومکچی خوره‌کلرین نوعلری اولدوقجا چوقدر آنجاق نمونه ایچون ۳-٤ نی گوستردیک.

» آذربایجان ۱۳۲۵، پنجشنبه ۹ آبان، شماره ۳۳۸، ص۳

اوشاغین یاشی	سوت خاماسی	سو	قند	سوت
۶-۷ آیلیقدا	۱۲۵	۳۷۵	۱۵	۳۷۵
۸-۹ آیلیقدا	-	۲۵۰	۱۰	۵۰۰

رقم‌لر گرم ایله‌دیر

دئمه‌لی بو جدولین هر ردیفینده گؤستریلن غذا ماده‌لرینین بیر تمیز قابدا قایناديب یوخاریداکی قاعده‌یله اوشاغا وئریلمه‌لیدیر.

اوشاغین ساغلام اولماسی اوچون عالیم «قلشمتادا» اونلو و یاغلی بیر غذا ترتیب ائدیبدیر کی، اوشاق اوچون چوخ یاخشی و خئیرلی اولدغو مصلحت ائدیر: سو ۱۰۰ گرم، لاپ نارین و یونگول قوورولموش اون ۱۲-۷ گرم، کره ۷ گرم و قند ۵ گرم. اوّلجه کره‌نی بیر قدر قایناتماق لازیمدیر کی، ایچینده اولان بعضی ماده‌لر بخار اولسون. سونرا اونی علاوه ائدیب، یاغ ایله قاینادیب تا او واختا قدر کی، بوز رنگ آلسین. بونا دا ۱۰۰ گرم سو و ۵ گرم قند علاوه ائدیب، بیر قدر ده قایناتدیقدان سونرا، لاپ نارین بیر سوزگجدن سوزوب بیر قابا ییغمالی و بونون اوچدن بیرینه (۳/۱) قدرده قایناتمیش سوت قاتیب اوشاغا وئرمَلی، یئنه یوخاریداکی قاعده اوزره اگر اوشاقدا تئز-تئز اسهال علامتلری اولارسا او زامان بو خوره‌یه قاتیلان سو و سوتون عوضینه تمیز آیران گؤتوروب همان قاعده‌یله دوزَلدیب اوشاغا وئرمَلی. بو آیران ایله پیشیریلن خورَک بیر چوخ اوشاق مؤسسه‌لرینده تجربه‌دن کئچیریلیب و یاخشی نتیجه‌لر وئردیگی معلومدور. بئله‌لیکله آنا سوتونون آز اولدوغو وقتلرده کؤمکچی خورَکلرین نوعلری اولدوقجا چوخدور. آنجاق نمونه اوچون ۴-۳ نمونه گؤستردیک.

- آذربایجان ۱۳۲۵، جمعه ۱۰ آبان، شماره ۳۳۹، ص۳

دوقتور فیض‌اللّه‌زاده

سوتدن آچیلان اوشاغین خورَک‌لری

عمومیتله اوشاغین ۷ آیلیقدان باشلایاراق آنا سوتوندن علاوه اوشاق خورَک‌لری ده وئرمک لازیمدیر کی بیر یاشی تامام اولاندا عادی خورَیه دوشسون. اوشاغی سوتدن آچاندا اوّلا تدریجا آچمالیدیر، دیگر طرفدن مهم بیر شرط ده بودور کی، هاوانین ایستی واختلاریندا آچماق اولماز. چونکو بو زامانلاردا اوشاق در حال اسهالا دوشه بیلر. اودور کی، ایلین سرین واختلاریندا اوشاغی سوتدن آچمالیدیر.
اوشاغین ۷ آییندان بو خورَک‌لردن وئرمک لازیمدیر. آغ سوخاری ۱۵ گرم بیر بؤیوک ایستکانا تؤکوب باشی بیرآز یاریم اولانا قدر قاینار سو تؤکوب، او قدر قاتیشدیرمالیدیر کی لاپ هوررا شکلینی آلسین. بونو اوشاغا وئره بیلرسینیز. بو خوره‌یین هر بیر ۱۰۰ گرمینده ۷۴ کالری واردیر. بوندان علاوه اوشاق اونونو (مانیفروپا)[1] سوت ایله فِرنی کیمی پیشیریب وئرمک اولار. بو فِرنی اوشاغی چوخ مرطوب ائدر کی، بودا ۵۰گرم سوته بیر بؤیوک چای قاشیغی اوشاق اونو و ۵۰ گرم ده قنددن عبارتدیر کی، بونلاری بیر تمیز قابدا فرنی پیشیرمه‌لیدیر. بونلاریله برابر تمیز بیر حالدا سیخیلمیش گیله‌نار، اوزوم و غیری بو کیمی میوه‌لرین سویوندان دا وئرمک لازیمدیر. چونکو بونلاردا یاخشی ویتامین‌لر واردیر. بو سایدیغیمیز خورَک‌لرله گونده ایکی دفعه امیزدیرمک عوضینه اوشاغی دویورمالیدیر. یعنی اگر اوشاغی ۶ دفعه امیزدیریرسه، بو خورَک‌لری وئرنده ۴ دفعه امیزدیرمَلی و ایکی دفعه همن خورَک‌لردن وئرمَلی.
بوندان علاوه خوره‌یین مقدارینی اوشاغین یاشی چوخالدیقجا آرتیرمالی. اوشاغین ۹-۸ آیلاریندا جوجه سویویلا پیشیریلمیش کلم، یئر کؤکو، یئرآلما، چوغوندور کیمی تره‌بارلاردا وئرمَلیدیر. چونکو بو تره‌بارلاردا اوشاغین وجودونا لازیم اولان ان قیمتلی ویتامین‌لر واردیر.
بئله‌لیکله اوشاق بؤیودوکجه جوجه اتینین قاتلئتینی [کتلت] و پیشمیشینی

۱. - اوشاغا فرنی پیشیرمک اوچون اؤزل اون

و قیزارمیشیـــن دا اوشــاغا وئرمــک لازیم اولار.
بــو وقتلــرده اوشــاغا عــادی ســو عوضینــه یوخاریــداکی میــوه و تره‌بارلاریــن سـویونو وئرمـک اولار. اوشـاق ۶-۵ یاشینـا چاتانـدا هـر جوره اتـدن پیشیریلمیش خورَک‌لـری و بـو اتلـردن هـر جـوره قاتلئـت، تـاوا کابـابی و غیـره وئرمکلـه اوشـاغی گونـده ۵-۴ دفعـه دویورمـالی و هفتــه‌ده ۳-۲ عـدد ده یومورتـا وئرمـک لازیمدیر.
اوشــاقلارین دوزگــون و ســاغلام بَســلنمه‌سی و انکشــاف ائتمــه‌سی اوچــون عالیملریـــن چکدیک‌لــری زحمت‌لــر نتیجه‌سینــده حاضیــردا مین‌لرلــه بؤیـوک کیتـابلار واردیـر کی، بونلاریـن هامیـسی اوشـاقلارین صحیـه معارفینـه، اوشـاق طبابتینـه دائیـر یازیلمیشـدیر. عالیـم «گامیریـر» تعییـن ائتمیشـدیر کی وجـودون مختلـف یاشلاریـندا هـر کیلوسـونا گونـده نـه قـدر کالـری لازیمدیـر. آشـاغیداکی جدولـده آیدیـن گؤستریلمیشـدیر.

وجودین آغیرلیغی کیلو ایله	هر بیر کیلویا لازیم اولان کالری
۸/۵ کیلو	۹۱ کالری
۱۰ „“	۸۹ „“
۱۲ „“	۸۰ „“
۱۴ „“	۷۸ „“
۱۶ „“	۷۴ „“

وجودین آغیرلیغی کیلو ایله	هر بیر کیلویا لازیم اولان کالری
۱۸ کیلو	۷۶ کالری
۲۲ „“	۶۷ „“
۲۴ „“	۶۴ „“
۲۶ „“	۶۲ „“

بو جدولدن آیدین گؤرونر کی، وجودون آغیرلیغی آرتدیقجا اونون هر بیر کیلوسونا لازیم اولان گونده‌لیک کالرینینده مقداری متناسب صورتده آزالیر. بو او دئمکدیر آز یاشلی وجودلار بیر طرفدن یاشاییر، دیگر طرفدن ده انکشاف ائتمه‌یه گؤره چوخ کالری طلب ائدیر. البته انکشاف ائتمک حادثه‌سی وجودون معین یاشینا چاتانا قدر داوام ائدیر و سونرا دایانیر. عالیم «زیقرت» تعیین ائدیب کی، انسانلارین استعمال

سوددن آچیلان اوشاغین خوره‌کلری

صومبله اوشاغین ۷ آیلغدان باشلیاراق آناسودوندن علاوه اوشاق خوره‌کلرینه ویئرمک لازمدیر که، بیر یاشی تمام ۹ ... عادی خوره‌که دوشسون. ...

ائتدیک‌لری بوتون غذا ماده‌لرینین ایستر حیوانی ایسترسه نباتی اولسون، هانسیسینین هر بیر گرمینده نه قدر کالری حاصل اولور. وجودا لازیم اولان کالرینین ۱۰ فایضی زلالی ات، سوت، یومورتا و غیری بو کیمی حیوانی غذا ماده‌لریندن، ۹ فایضی ایسه نباتی غذا ماده‌لریندن آلینیر.

» آذربایجان ۱۳۲۵، جمعه ۱۰ آبان، شماره ۳۳۹، ص۳

- آذربایجان ۱۳۲۵،یکشنبه ۱۲ آبان، شماره ۳۴۰، ص۴ و چهارشنبه شماره ۳۴۲، ص۳

اعلان

قیش موسیمی باشلادیغینا گؤره تبریزده‌کی سووه‌ت مریضخاناسی آبان آیی‌نین ۱۱-دن (نویابرین ۱-دن) ایش وقتینی آشاغیداکی ترتیبله تعیین ائدیر. جمعه گون‌لریندن ساوای هر گون سحر ۹-دان ۲-یه قدر گون اورتادان سونرا ۳-دن ۶-یه قدر.
مریضخانانین مدیریتی

بیلدیریش

سووه‌ت مریضخاناسی خبر وئریر کی محترم اهالی‌نین خواهشینه گؤره تازا بناسیندا خانملار اوچون دوغوم شعبه‌سی تشکیل وئریلیب، تازا گلمیش عالی درجه‌لی خانم دکتر آستاخووسکایا توسطی‌له معاینه و دوغوش قبول اولونور. ها بئله مریضخانادا دیش مریض‌لری تازا قابل متخصص‌لر طرفیندن معاینه و معالجه ائدیلیر.
سووه‌ت مریضخاناسینین مدیریتی

بیلدیریش

سووه‌ت مریضخاناسی خبر وئریر کی رنتگین[1] (برق و آینه) شعبه‌سی تازه اصول اوزره تشکیل تاپیب و معاینه‌نین نتیجه‌سی مریض‌لرین ایسته‌دیک‌لری دیل‌لرده یازیلیر.
سووه‌ت مریضخاناسینین مدیریتی

۱. Röntgen

صحیفه ۴ — آذربایجان — ۳ نویابر ۱۹۴۶ — نمره ۵۱

لهستان غرب سرحدلری حقینده

اوقتیابر انقلابی و شرق

خلقیمیزین معارفه رغبتی

جمعه گونی ملی اورقستر ده

داخلی خبرلر

اعلان

قیش موسمی باشلادیغینا گوره تبریزده‌کی سوومت مریضخانه‌سی آبان آیینین ۱۱ ندن (نویابرین ۱ ندن) ایش وقتینی آشاغیداکی ترتیبله تعیین ایدیر. جمعه گونلریندن سوای هر گون سحر ساعت ۹ دان ۲ یه قدر گون اورتادان صونرا ساعت ۳ دن ۶ یا قدر.

مریضخانه نین مدیریتی

بیلدیریش

سوومت مریضخانه‌سی خبر ویریر که محترم اهالینین خواهشینه گوره مریضخانه‌نین تازه بناسینده خانملار ایچون مخصوص دوغوم شعبه‌سی تشکیل ویریلیب تازه گلمیش عالی درجه‌لی خانم دکتر آستاخووسکایا توسطیله معاینه و دوغوش قبول اولونور هابئله مریضخانه‌ده دیش مریضلری تازه و قابل متخصصلر طرفیندن معاینه و معالجه ایدیلیر.

سوومت مریضخانه‌سینین مدیریتی

بیلدیریش

سوومت مریضخانه‌سی خبر ویریر که رنتگین (برق و آینه) شعبه‌سی تازه اصول اوزره تشکیل تاپیب و مریضلر تازه گلمیش عالی درجه‌لی متخصص دکتر توسطیله معاینه و معاینه نین نتیجه‌سی مریضلارین ایسته‌دیکلری دیللرده یازیلیر.

سوومت مریضخانه سینین مدیریتی

» آذربایجان ۱۳۲۵،یکشنبه ۱۲ آبان، شماره ۳۴۰، ص۴

- آذربایجان ۱۳۲۵، دوشنبه ۱۳ آبان، شماره ۳۴۱، ص۱ و ۳

شیر و خورشید خسته‌خاناسی

حیاتدان ناامید اولانلارین امید ائوی

تصادفی بیر ناخوشلوق و یارالانماق نتیجه‌سینده بیر نئچه گون شیر و خورشید مریضخاناسیندا یاتمالی اولدوم. بو تصادف منیم اوچون ملی مؤسسه‌لریمیزین بیریسی‌نین وضعیتیله یاخیندان و دریندن تانیش اولماق امکانی وئردی. من مریضخانانین جراحلیق قسمتینده یاتمیشدیم او قسمتده مندن باشقا اون‌یئددی نفر ده آیری مریض‌لر وار ایدی کی اونلارین بیر چوخو کندلی ایدیلر و آذربایجانین مختلف یئرلریندن مریضخانا گلمیش‌دیلر. اونلاردان نئچه نفرینین مرضی چوخ آغیریدی. اونلار اوزاق یئرلردن و کندلردن و اوجا داغلارین دالیسیندان، اؤز حیاتلاریندان نا امید اولدوق‌لاری حالدا تبریزه گلیب و چوخ آسانلیقلا شیر و خورشید مریضخاناسیندا مجانی اولاراق قبول اولونوب و بیر نئچه گونون عرضینده آقای دکترمولوینین جدیتی و مهارتی نتیجه‌سینده عمل اولوب و صحت تاپیرلار و چوخ سئوینج ایله اؤز یئرلرینه و خانواده‌لرینین یانینا قاییدیرلار. بونلار همن کندچی‌لردیرلر کی، گئچمیش دؤره‌لرده داغلارین دالیسین‌دا سس‌لری هئچ بیر یئره چاتمادان نااینصاف اربابلارین ظولمو و مباشیرلرین تضییقی و امنیه‌لرین تپیک‌لریله بیرلیک‌ده مختلف مرض‌لر و جوربه‌جور خسته‌لیک‌لریله ده بئله ال به یاخایدیلار و هئچ جوره دوا و طبی یاردیم اولمادیغینا گؤره بیر عادی مرض اونلارین عؤمور نهالینی قورودوب و حیاتلاریندان هئچ بیر خئیر گؤرمه‌دن اهل و عیاللارینین آغلار گؤزلرینین قاباغیندان تورپاق آلتینا گؤندریردی. اونلارین پناهسیز و باشسیز اهل و عیالی چؤل‌لره و کندلره داغیلیب و دیلنچیلیک ائدیردی. بو اورَک یاندیریجی وضعیت آذربایجانین مین‌لرجه کندلرینده مین‌لر دفعه اتفاق دوشوردو آنجاق اونلارین قایغیسینا قالان بیر نفر ده اولسون تاپیلمازدی. لاکن بو گون اونلار مریض اولدوغو تقدیرده اونلارجا خسته‌خانالاردا او جومله‌دن شیر و خورشید مریضخاناسیندا فرقه‌میزین شفقت قانادینین آلتیندا مجانی معالجه اولونوب و آز بیر مدتده صحت تاپیب و اؤز حیاتلارینا

آذربایجان

هامو خلقه خدمت ایتملی‌در

آزادیخواه فرقه لرین

۱ – بیرلشمیش ملتلر قونفرانسیندا

سووِت اتفاقیندا

شیر و خورشید خسته خانه‌سی

حیاتدان نا امید اولانلارین امید ایوی

تصادفی بیر ناخوشلوق و بارالانماق نتیجه‌سینده بیر نچه گون شیر و خورشید مریضخانه سینده یاتمالی اولدوم.

بو تصادف منیم ایچون ملی موسسه لریمیزین بیریسی نین وضعیتیله یاخندان و دریندن تانیش اولماق امکانی ویردی. من مریضخانه نین جراحلق قسمتده یاتمشدیم. او قسمت ده مندن باشقا اون بش نفرده آیری مریض‌لر وار ایدی که اونلارین بیر چوخی کندلی ایدیلر و آذربایجانین مختلف یرلریندن مریضخانه‌یه گلمیشدیلر

بقیه‌سی ۳ نجی صحیفه‌ده

آزادیخواه فرقه‌لرین

ائتلافی عملی اولموشدور.

رهبر روزنامه‌سیندن

آزادیخواه مؤتلف فرقه‌لرین جبهه سی

بیر نچه ساعت کندده

رشتدن‌گلن تبریک تلگرافی

بیر آی ایتالیادا

» آذربایجان ۱۳۲۵، دوشنبه ۱۳ آبان، شماره ۳۴۱، ص۱

و گله‌جک‌لرینـــه امیـــدوار اولـــورلار.
شیـر و خورشیـد مریضخاناسینیـن ایـداری جهتـدن بیـر نئچـه نواقـصی وار کی تذکـر وئرمـک لازیمدیـر.
مریضخانانیـــن پرســتاری چــوخ آزدیـر. جراحلیــق قیســمتینین فقــط ایــکی نفــر پرســتاری واردیــر کی، اونلاریــن بیــری ســاوادسیز و بیریــسی ده تراخومــا مرضینــه مبتلادیــر و مــن تعجــب ائدیــرم کی، نئجــه بیــر نفــر تراخومــالی آدامی اون ســگگیز نفــر مریضــه پرســتار قــرار وئرمیش‌لــر؟
بـو پرسـتارلارین هـر گئجـه بیریـسی مریضخانـادا قالیـر و او بیر نفر تـک اولدوغو و ایشیــن چــوخ اولدوغــو اوچــون اؤز وظیفه‌لریــنی یاخــشی انجــام وئــره بیلمیــر و نتیجــه‌ده مریض‌لــر چـــوخ زحمتـــده اولـــورلار، و چـــوخ وقت‌لـــر پرســـتار اؤز ایشینیــن بیــر قیســمتینی اورادا حــالی بیــر قــدر یاخــشی اولمــوش مریض‌لریــن بوینونـا ســالیرلار. بعـضی مریض‌لریـن وجودونـدان اوتـاقلاری ســوپورمه‌یه، لگـن وئرمه‌یـه و یاپـولی یاغلامـاق اوچـون اسـتفاده ائدیرلـر.
مریض‌لریــن ناهــار و آخشــام نــه یئدیگیــنی هــر گــون ســحر مریضیــن اؤزونــدن ســؤال ائدیرلـر و دکترلـر طرفینـدن وئریلـن غـذا دسـتورونا چـوخ آز ترتیـب اثـر وئریلیر.
مریض‌لـره وئریلـن غـذا چـوخ خـراب و بعضی وقـت اصلاً یئمَـلی اولمـور. صحیه اداره‌سی طرفینــدن مریضخانایــا حصــر اولونمــوش گئنیــش غــذا بودجــه‌سی و خواربــار، نــاشی و اؤز ایشینــه علاقــه‌سی اولمایــان بیــر آشــپزین الینــده کثیــف و خــراب بیــر شــئکله دوشــور و مریض‌لــر ده ناراضیلیــق تولیــد ائدیــر و دکترلــر و مریضخانانیــن مســئوللاری طرفینــدن بــو قیســمته چــوخ آز توجــه اولونــور.
مریضخانانیـــن بعـــضی قوللوقچـــو و پرســـتارلارینین طرفینـــدن مریض‌لریلـــه و مخصوصاً کنـدلی مریض‌لریلـه چـوخ خشـونت ایلـه رفتـار اولونـور. دکترلریـن بـــو بـــاره‌ده تاپیشیریق‌لارینـــا اصلاً توجـــه ائدیلمیـــر. بـــو دا قوللوقچولاریـــن و پرسـتارلارین اؤز وظیفه‌لرینـه لازیـمی قـدر آشینـا اولمامـاغی نتیجه‌سینده‌دیـر.
مریضخانـادا هـای –کـوی چوخـدور. اورادا یاتـان قیـرخ نفـر حالسیـز مریضیـن حــالی اصلاً مراعــات اولونمــور. مــثلاً بیــر نفــر پرســتار اوچونجــو طبقــه‌دن اؤز یولداشیـــنی چاغیرمـــاق ایسترســـه ملاحظه‌سیـــز باغیریـــر و آشـــاغیداکی دا اونـــا جـاواب اولاراق اوجـادان نـه دئییرسـن چیغیریـر و اونـون سـؤزلرینه چـوخ اوجـا

آذربایجان

آذربایجان خلق ادبیاتی

خوش آواز گنج

سنی گوره‌رم

شیرخورشید خسته‌خانه‌سی

اول صحیفه‌دن بقیه

لهستان دولتینین یاد داشتی

بلغارستاندا سئچکی

بیلدیریش

جوغرافیا

اداری اعلان

شیطان

» آذربایجان ۱۳۲۵، دوشنبه ۱۳ آبان، شماره ۳۴۱، ص۳

سس ایله جاواب وئریر و بیچاره تختخواب اوستونده قیزدیرما ایچینده یاتمیش مریض‌لر هراسان یوخودان آییلیر و بو مزاحمت تمام ییرمی دؤرد ساعاتدا مریض‌لر اوچون موجوددور. مریضخانا اصولاًنظافت حئیثیندن چوخ دالیدیر و اغلب ملافه‌لر و نازبالیش‌لار چیرک و بیرتیقدیر، بو دا یئنه پرستارلارین و رختشویلارین علاقه‌سیزلیگی نتیجه‌سینده‌دیر.
بلدیه و صحیه اداره‌سی عمومی صحیه‌نی مراعات ائتمک اوچون کوچه‌لرده اولان صاحیبسیز ایت‌لری آرادان آپاریر، لاکن شیر و خورشید مریضخاناسیندا بیر چوخ ولگرد ایت موجوددور کی آزاد حالدا دولانیرلار و گئجه‌لر هوروِرلر و مریض‌لری ناراحات ائدیرلر و چوخ وقت مریضخانا بیناسینین پیلله‌لری اوستونده یاتیرلار و اونلارا هئچ جوره توجه اولونمور.
بو کیمی نقص‌لر مریضخانادا آرتیق گؤزه چارپیر و بو نواقصاتین بیر چوخو پرستارلارین و قوللوقچولارین اؤز وظیفه‌لرینه آشینا اولمادیغیندان و یا اؤز وظیفه‌لرینی صداقت و ایمان ایله یئرینه یئتیرمه‌مک‌لریندن ناشی اولور.
آقای دکتراورنگی و آقای دکترمولوی مریضخانادان خاریجده هر بیریسینین بیر نئچه آغیر وظیفه‌لری اولدوغو اوچون شیر و خورشید مریضخاناسینین فقط طبی و فنی ایش‌لرینه یئتیشه بیلیرلر و وقت‌لرینین آز اولدوغونا گؤره مریضخانانین ایداری و سایر جزئی ایش‌لرینه توجه ائده بیلمیرلر.
اوناگؤره من ایالتی انجمنیمیزین نظرینی مخصوصاً بو ملّی مؤسسه‌یه جلب ائدیب و پیشنهاد ائدیرم کی، اورادا اولان نقص‌لری آرادان قالدیرماق اوچون لازیملی دستورلار وئرسین‌لر. بئله‌لیکله شیر و خورشید خسته‌خاناسیندا هئچ بیر نقصان قالمایاجاقدیر.

اسماعیل محمدی.

- آذربایجان ۱۳۲۵، چهارشنبه ۴ آبان، شماره ۳۴۲، ص۴

پانسمان و خسته‌لره یاردیم ائتمک کلاسی

معارف ادره‌سینین گؤستریشی ایله مکتب‌لرده بیر حادثه و یا ییخیلماق و یا خود باشقا بیر عارضه‌لر سببیندن اوز وئرن یونگول خسته‌لیک‌لره یاردیم و یا جزئی مجروح اولانلاری پانسمان ائتمک اوچون (بیر پانسمان و خسته‌لره یاردیم ائتمک) کلاسی آچیلمیشدیر. بو کلاسدا ورزش معلم‌لری و بعضی قیز- اوغلان اورتا مدرسه‌لرینین محصل‌لری اشتراک ائتمک‌ده‌دیرلر.

پانسمان وخسته‌لره یاردیم ایتمك قلاسی

معارف اداره‌سینین گوستریشیله مکتب‌لرده بیر حادثه ویا ییخیلماق ویا خود باشقا بیر عارضه‌لر سببیندن‌اوز ویرن یونگول خسته‌لیکلره یاردیم ویا جزئی مجروح اولانلاری پانسمان ایتمك ایچون (بیر پانسمان وخسته‌لره یاردیم ایتمك) قلاسی آچیلمیشدر بو قلاسدا ورزش معلم‌لری وبعضی قیز-اوغلان اورتا مدرسه‌لرینین محصل‌لری اشتراك ایتمکده‌درلر.

» آذربایجان ۱۳۲۵، چهارشنبه ۴ آبان، شماره ۳۴۲، ص۴

- آذربایجان ۱۳۲۵، چهارشنبه ۱۳ آذر، شماره ۳۶۵ ص۵

اعلان

سووەت مریضخاناسی خبر وئریر کی رنتگین (برق و آینه) شعبه‌سی تازه اصول اوزره تشکیل تاپیب و مریض‌لر تازه گلمیش عالی درجه‌لی متخصص دکتر توسطی ایله معاینه و معاینه‌نین نتیجه‌سی مریض‌لرین ایسته‌دیکلری دیل‌لرده یازیلیر.

سووەت مریض‌خاناسینین مدیریتی

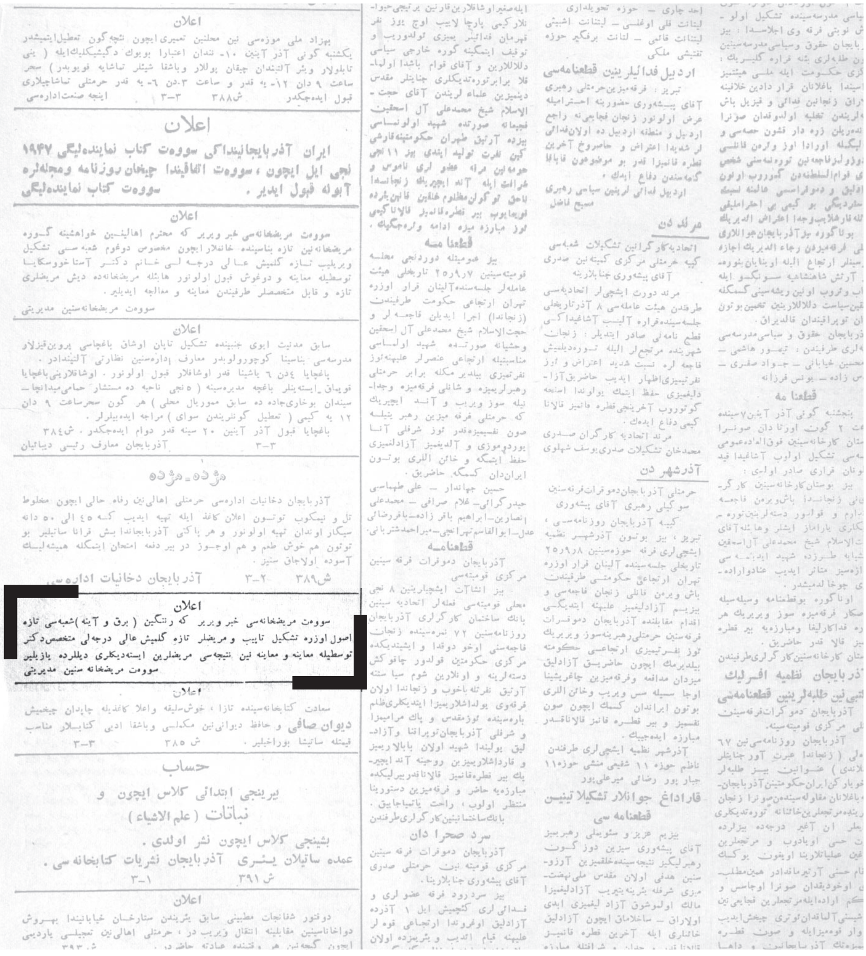
اعلان
سووەت مریضخانه‌سی خبر ویریر که رنتگین (برق و آینه)شعبه‌سی تازه اصول اوزره تشکیل تاپیب و مریضلر تازه گلمیش عالی درجه‌لی متخصص دکتر توسطیله معاینه و معاینه نین نتیجه‌سی مریضلرین ایسته‌دیکلری دیللرده یازیلیر
سووەت مریضخانه سنین مدیریتی

» آذربایجان ۱۳۲۵، چهارشنبه ۱۳ آذر، شماره ۳۶۵ ص۵ و شماره ۳۶۷ ص۲

- آذربایجان ۱۳۲۵، چهارشنبه ۱۳ آذر، شماره ۳۶۵ ص۵

اعلان

دوقتور شفا نجات مطبینی سابق یئریندن ستارخان خیابانیندا بهروش داواخاناسینین مقابلینه انتقال وئریب‌دیر، حؤرمتلی اهالی‌نین تعجیلی یاردیمی اوچون گئجه‌نین هر وقتینده عیادته حاضردیر. ش۳۹۳

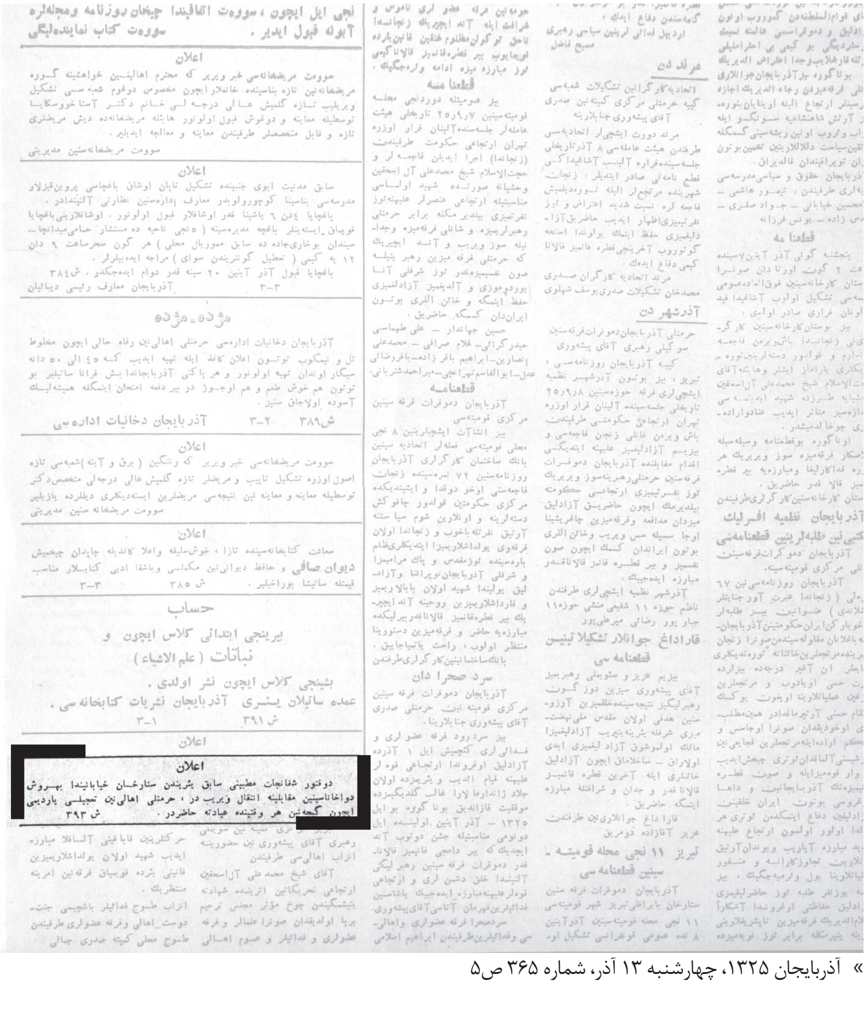
نجی ایل ایچون ، سوووت اتفاقیندا چیخان روزنامه و مجله‌لره آبونه قبول ایدیر . سوووت کتاب نماینده‌لیگی

اعلان

سوووت مریضخانه‌سی خبر وئریر که محترم اهالینین خواهشینه گوره مریضخانه‌نین تازه بناسینده خانملار ایچون مخصوص دوغوم شعبه‌سی تشکیل وئریلیب تازه گلمیش عالی درجه‌لی خانم دکتر آستاخووسکایا توسطیله معاینه و دوغوش قبول اولونور هابئله مریضخانه‌ده دیش مریضلری تازه و قابل متخصصلر طرفیندن معاینه و معالجه ایدیلیر .

سوووت مریضخانه‌سنین مدیریتی

اعلان

سابق مدنیت ائوی جنبینده تشکیل تاپان اوشاق باغچاسی پروین‌قیزلار مدرسه‌سی بناسینا کوچورولوبدور معارف اداره‌سنین نظارتی آلتینداد‌ر .

باغچایا ٤دن ٦ یاشینا قدر اوشاقلار قبول اولونور . اوشاقلارینی باغچایا قویماق ایسته‌ینلر باغچه مدیره‌سینه (٥نجی ناحیه ده مستشار حمامی میدانچاسیندان بوخاری‌جاده ده سابق موریال محلی) هر گون سحرساعت ٩ دان ١٢ یه کیمی (تعطیل گونلریندن سوای) مراجعه ایده‌بیلرلر .

باغچایا قبول آذر آیینین ٢٠ سینه قدر دوام ایده‌جکدر . ش٣٨٤

آذربایجان معارف رئیسی دیبائیان ٣-٣

مژده - مژده

آذربایجان دخانیات اداره‌سی حرمتلی اهالی‌نین رفاه حالی ایچون مخلوط تل و نیمکوب توتون اعلان کاغذ ایله تهیه ایدیب که ٤٥ الی ٥٠ دانه سیگار اوندان تهیه اولونور و هر پاکتی آذربایجاندا بش قرانا ساتیلیر بو توتون هم خوش طعم و هم اوجوز در بیر دفعه امتحان ایتمکله همیشه‌لیک آسوده اولاجاق سنیز .

ش٣٨٩ ٢-٣ آذربایجان دخانیات اداره‌سی

اعلان

سوووت مریضخانه‌سی خبر وئریر که رنتگین (برق و آینه)شعبه‌سی تازه اصول اوزره تشکیل تاپیب و مریضلر تازه گلمیش عالی درجه‌لی متخصص دکتر توسطیله معاینه و معاینه نین نتیجه‌سی مریضلرین ایسته‌دیکلری دیللرده یازیلیر

سوووت مریضخانه سنین مدیریتی

اعلان

سعادت کتابخانه‌سینده تازا ، خوش‌سلیقه و اعلا کاغذیله چاپدان چیخمیش دیوان صافی و حافظ دیوانی‌نین مکملی و باشقا ادبی کتابلار مناسب قیمتله ساتیشا بوراخیلیر . ش ٣٨٥ ٣-٣

حساب

بیرینجی ابتدائی کلاس ایچون و نباتات (علم الاشیاء)

بشینجی کلاس ایچون نشر اولدی .

عمده ساتیلان یئری آذربایجان نشریات کتابخانه‌سی .

ش ٣٩١ ١-٣

اعلان

دوقتور شفانجات مطبینی سابق یئریندن ستارخان خیابانیندا بهروش دواخاناسینین مقابلینه انتقال وئریب در ، حرمتلی اهالی‌نین تعجیلی یاردیمی ایچون گیجه‌نین هر وقتینده عیادته حاضردر . ش ٣٩٣

» آذربایجان ۱۳۲۵، چهارشنبه ۱۳ آذر، شماره ۳۶۵ ص۵

- آذربایجان ۱۳۲۵، چهارشنبه ۱۳ آذر، شماره ۳۶۵ ص۵

اعلان

سووه‌ت مریضخانـاسی خبـر وئریـر کی محتـرم اهالی‌نیـن خواهشـنه گـؤره مریضخانانیـن تـازه بناسینـده خانـملار اوچـون مخصـوص دوغـوم شـعبه‌سی تشـکیل وئریلیـب، تـازه گلمیـش عـالی درجـه‌لی خانـم دکتـر آستاخووسـکایا توسـطی ایلـه معاینـه و دوغـوش قبـول اولونـور. هـا بئلـه مریضخانـادا دیـش مریض‌لـری تـازه قابـل متخصص‌لـر طرفینـدن معاینـه و معالجـه ائدیلیـر.

سووه‌ت مریض‌خاناسینین مدیریتی

اعلان

سووه‌ت مریضخانه‌سی خبر ویریر که محترم اهالینین خواهشینه گوره مریضخانه‌نین تازه بناسینده خانملار ایچون مخصوص دوغوم شعبه‌سی تشکیل ویریلیب تازه گلمیش عالی درجه‌لی خانم دکتر آستاخووسکایا توسطیله معاینه و دوغوش قبول اولونور هابئله مریضخانه‌ده دیش مریضلری تازه و قابل متخصصلر طرفیندن معاینه و معالجه ایدیلیر.

سووه‌ت مریضخانه‌سینین مدیریتی

» آذربایجان ۱۳۲۵، چهارشنبه ۱۳ آذر، شماره ۳۶۵ ص۵

طبی سؤزلوک

» **اپیلپسیا**[Epilepsy]:

صرع. مرکزی عصب سیستمی‌نین اختلالی سببیندن تشنج، آنلیق اولاراق فیکیر آزماق و هوش و سیدیک [ادرار] کنترولونو ایتیرمک بو ناخوشلوغون علامت‌لریندن‌دیر. اپیلپسیا ایرق‌دان اوزاق هر جنس‌ده و هر یاشدا اوز وئره بیلن بیر ناخوشلوقدور.

» **اختیول یاغی**:

اکتیول پمادی، جلدی ناخوشلوقلار اوچون اؤزل بیر پماد

» **الاستیکیته**[Elasticity]:

انعطاف قابلیتینه مالک اولان شئی و یا جانلی وارلیغین دریسی

» **اسقارلاتین** [Scarlet fever]:

مخملک، سویوق فصیلده(۷-۳) یاشلی اوشاقلاردا گؤرونن ویروسی ناخوشلوقدور. بو ناخوشلوق تنفس، اورتاق اویونجاق و یئمک قابلاریندان سرایت ائدر. ناخوشلوق بوغاز آغریسی و قیزدیرمایلا باشلانیب، دیل اوزرینده چیبه‌لک [توت فرنگی] شکلینده آرپ [بثورات] اونون ان اؤنملی علامتی‌دیر. بو علامت چیبه‌لک دیلی کیمی تانینیر. بیر ایکی گون سونرا دری اوزرینده خال خال قیرمیزیا چالار سپمه‌لر گؤرونر.

» **اسکروفیل**[اسکرودرما،Scleroderma]:

اتوایمون[Autoimmune] بیر ناخوشلوقدور. بو ناخوشلوقدا بدنین ایمنی سیستمی بدن عضولرینی قوروماق یئرینه دری، خارجی و داخلی عضولره هجوم گتیریب، دری‌نی داها دا قالینلاشدیریب، ساغلام بافت‌لاردا چاپیق کیمی یارالار ایجاد ائدیر.

» **ایستریلیزه**[sterilization]:

استرلیزه، سترون ائتمک، استریل ائتمک

» **آتروفی** [Atrophy]:

هر هانسی سبب‌لردن بدنین نرمال بیر اورقانی‌نین کیچیلیب، آریخلاییب،

ضعیف‌لشـــمه‌سی

» **آغ کوره‌جیک‌لر** [White blood cell]:
آغ گلبول‌لار

» **بور تورشوسو** [Boric acid]:
بوریک اسید، ضدعفونی خاصیتی وار.

» **بیماری‌های‌مقاربتی:**
جنسی یاخینلیقلا باشقاسینا کئچن ناخوشلوقلار. زهروی ناخوشلوقلار

» **بیولوژی** [Biology]:
حیات علمی

» **پارازیت:**
انگل

» **پانامیک** [پاندمیک، Pandemic]:
یئرکوره‌سی‌نیـن بوتـون نقطه‌لرینـده بؤیـوک سـاییدا انسـانلاری گرفتـار ائـدن بعـضی ناخوشـلوقلار. آنفلوانـزا و کرونـا ویـروس پاندمیـک حالـدا دونیانیـن هـر یئرینـه یـاییلان ناخوشـلوقلاردان‌دیرلار.

» **پدیاتریبا** [Pediatrics]:
اوشاق طبابتی

» **پروفلاکتیک** [Prophylactic]:
صحیه و طب تدبیرلری ایله ناخوشلوقلارین قارشیسینی آلماق، پیشگیری

» **پرهیدرول** [H2O2]:
آب اکسیژنه

» **پنی‌سیلین** [Penicillin]:
(۱۹۲۸م.)ایلینده الکساندر فلمینگ‌ین کشف ائتدییی بیر نوع آنتی‌بیوتیک

» **پوتولوژی** [Pathology]:

خســته‌لیک‌لردن آســیــلی اولاراق وارلیق‌لاریــن عضولرینــه، هوجئیرلرینــه، لنف‌لرینــه و...توخوندوغــو زده‌لریــن اوزرینــده تدقیقــات آپــاران علــم

» **پیوند** [Vaccine]:

واکسن

» **تب راجعه** [Relapsing fever]:

بورلیــا و ریکترزیــا باکتری‌لرینیــن تؤرتــدییی قیزدیرمــالی ناخوشــلوق. بــو ناخوشــلوق آغاجاقانــاد، کنــه و بیــت واسیطــه‌سی ایلــه انســانا کئچــر.

» **تراخوما** [trachoma]:

کلامیدیــا تراکوماتیــس آدلی باکتری‌نیــن تؤرتــدییی ســرایت ائدیــجی گــؤز عفونتی‌دیــر. بــو عفونــت گــؤز قاپاغینیــن ایچــری ســطحینی سرت‌لشــدیریب و قرنییه‌نیــن حســاس‌لیغینا ســبب اولــور. بــو ناخوشــلوق درمــان اولماســا کورلوغــا ســبب اولار.

» **تریاک**:

خشــخاش بیتگی‌سینیــن تخــوم کپســولوندان الــده ائدیلمیــش عصــاره. تریــاک مخــدر بیــر ماده‌دیــر.

» **توبرکولین** [Tuberculin]:

ســل ناخوشــلوغونو تشــخیص وئرمــک اوچــون اؤزل ســرنگ ایلــه دری آلتینــا تزریــق اولونــان بیــر آنــتی‌ژن تســتی‌دیر.

» **توقسین** [Toxin]:

توکســین. جانــلی هؤجیرلــر و ارگانیزم‌لــر ایچینــده عملــه گلــن خطــرلی بیــر ماده‌دیــر. زهــر.

» **تیفوس** [Typhus]:

بوغــوم آیاقــلی‌لاردان [بندپایــان] آســیــلی اولاراق باکتریــایی، ســرایت ائدیــجی و قیزدیرمــالی بیــر ناخوشــلوقدور. بــو ناخوشــلوغون عامــلی ریکتزیــا آدلی بیــر باکتری‌دیــر. اوســته‌لیک بــو ناخوشــلوق دری، مرکــزی عصــب سیســتمی و معــده- باغیرســاغی گرفتــار ائــدر. عمومیتلــه اوچ نــوع تیفــوس تانینیــب: ۱-

پاندمیک تیفوس، عاملی ریکتزیا پرووازکی باکتریسی‌دیر و بو باکتری‌نی انسانا کئچیرن بیت [شپش] دیر.
۲- آندمیک تیفوس، عاملی ریکتزیا تیفی باکتریسی‌دیر و بیره ویا سیچان واسیطه‌سی ایله انسانا کئچر.
۳- کنه [گنه] تیفوسو، عاملی ریکتزیا آوسترالیس باکتریسی‌دیر و کنه واسیطه‌سی ایله انسانا کئچر.

» **تیفوئید**[Typhoid]:

حصبه، سالمونلا تیفی آدلی باکتری‌نین تؤرتدیغی سرایت ائدیجی بیر ناخوشلوقدور. بو ناخوشلوق مبتلا انسانلارین نجسینه بولاشمیش سو و یئمک واسیطه‌سی ایله باشقالارینا سرایت ائدر.

» **جذام** [Leprosy]:

خوره، مایکوباکتریوم لپره آدلی باکتری‌نین تؤرتدیی عفونی و سرایت ائدیجی ناخوشلوقدور. بو ناخوشلوق تنفس، عصب سیستمی، دری و بورون، دوداق و گؤزلری گرفتار ائده بیلر. جذام معالجه اولان بیر ناخوشلوقدور.

» **حبّ‌مانع‌السکته:**

سکته‌یه قارشی حبّ

» **حشیش:**

شاه‌دانا بیتگی‌سیندن الده ائدیلن مخدر ماده

» **حنا** [Lawsonia inermis]:

خینا. بدنده دؤیمه دؤیمک، دیرناق، ساچ و گؤن، پارچا، ایپک کیمی اشیالاری بویاماق اوچون استفاده اولونان بیر بیتگی‌دیر.

» **خوناق** [Corynebacterium diphtheria]:

دیفتریا، ناخوشلوق تماس و آغیز دامجی‌لاریلا سرایت ائدر. بو باکتری ادروین کلبس و فردیش لوفلر طریقی ایله کشف اولدوغو اوچون کلِبس-لوفلر باسیلی کیمی ده تانینیر.

» **دیزینفقسیه:**

ضدعفونی

» **دیفتریا** [Diphtheria]:
خناق، بوغاز و قیرتلاقدا تنفسی اختلال یارادان کسگین و سرایت ائدیجی بیر باکتریایی ناخوشلوقدور. اؤلوم نسبتی اوشاقلار و یاشلی‌لاردا داها چوخدور.

» **ذات‌الریه** [Pneumonia]:
ستلجم، آغ جییرین التهابینا سبب اولان بیر ناخوشلوقدور.

» **رماتیسم** [Rheumatism]:
Rheuma یونان کؤکلو بیر کلمه‌دیر. سوموک‌لر، اویناقلار [مفصل‌لر]، اویناقلارین اطرافینداکی توخومالار [بافت‌لار]، حتی عصب کؤک‌لرینه تاثیر ائدن اختلال‌لاردان تؤرنمیش آغری و التهاب. یئل ناخوشلوغو.

» **رنتگین** [Röntgen]:
رادیوگرافی، ویلیام کنراد رنتگین ایکس اشعه‌سی‌نین کاشفی‌دیر
زَهره: اؤد کیسه‌سی، صفرا کیسه‌سی

» **سپیکلی** [septic]:
سپتیک‌لی، عفونت‌لی

» **سل** [Tuberculosis]:
ناخوشلوغون سببی مایکوباکتریوم توبرکلوزدیر، باکتری ناخوش انسانین آغیز سویونون قطره‌لری و تنفس یولوندان باشقاسینا سرایت ائدر. بو ناخوشلوق عمومیتده آغ جییرلری گرفتار ائدیر. آنجاق بدنین آیری عضولرینی ده گرفتار ائده بیله‌جک قابلیتی وار. [Bacillus Calmette-Guérin] ب.ث.ژ سل ناخوشلوغونون واکسنی‌دیر. بو باکتری کخ باسیلی کیمی ده تانینیر.

» **سوبلیمه** [sublime]:
سو ایچینده حل اولان سولفات مرکوریم و دوز قاریشیمیندان الده ائدیلن سمی بیر توز. بو محلول ضدعفونی کیمی استفاده اولونارمیش.

» **سوزاک:** [Gonorrhea]:
نیسـریا گنـوروآ آدلی باکتری‌نیـن تؤرتـدییی زهـروی و سـرایت ائدیـجی ناخوشـلوقدور.

» **سیفلیس** [Syphilis]:
تریکونومـا پالیـدم باکتریسی‌نیـن یاراتدیـغی سـرایت ائدیـجی بیـر نـوع زهـروی ناخوشـلوق. جنـسی عضـوون اطرافینـدا یارانـان بـرک یـارا بـو ناخوشـلوغون بیرینـجی علامت‌لریندندیـر.

» **طاعون** [Plague]:
انسـان و حیـوان‌لاردا یرسینیـا پسـتیس [Yersinia pestis] باسیلی‌نیـن تؤرتـدییی عفـونی و سـرایت ائدیـجی و اپیدمیـک یاییلماغـا مئیـل‌لی اولان بیـر ناخوشـلوقدور.

» **فارمالین** [Formaldehyde]:
تشـریح سـالونلاریندا و باشـقا یئرلـرده اسـترلیزه و ضدعفـونی مـاده‌سی کیـمی اسـتفاده اولونـار.

» **فازین** [Caséine]:
کازئین، سوت‌ده تاپیلان بیر نوع پروتئین

» **فیزیولوژی** [Physiology]:
وارلیق‌لاریـن بـدن عضولرینیـن طبیـعی فعالیت‌لـری اوزینـده تدقیقـات آپـاران علم

» **قاقایین** [Cocaine]:
کوکائین، کوکا بیتگی‌سیندن الده ائدیلن مخدر ماده.

» **قالوری** [Calorie]:
کالری

» **قانین زردابی** [Plasma]:
پلاسما

» **قودوزلوق** [Rabies]:
هـاری، بئیـن التهـابی و نهایتـده اؤلومـه سـبب اولان ویـروسی ناخوشـلوقدور. بو ویـروس مبـتلا حیوانلاریـن بزاقینـدان و دیشـلمه یئرینـدن انسـانا سـرایت ائدر.

» **قومپرس**:
کومپرس

» **قیرمیزی کوره‌جیک‌لر** [Red blood cell]:
قیرمیزی گلبول‌لار

» **کالبد شکافی** [Dissection]:
تشـریح علـمی، اؤلـو بدنی‌نیـن فونکسیاسیـنی طـبی تدقیقـات اوچـون مطالعـه ائتمک.

» **کالری** [Calorie]:
بین‌الخالق واحدلر سیستمینده ایستی‌لیک واحدی کالری آدلانیر.

» **کوپه‌قویماق**:
کوپه سالماق، بادکش سالماق

» **کئچل‌لیک** [Piedra]:
سـاچ، سـاققال، قـاش، کیپریـک، بدنیـن باشـقا توکلـو یئرلـری و دیرنـاقلاردا فرقـلی پارازیـت گؤبلک‌لـردن تؤره‌نـن، سـرایت ائدیـجی بیـر ناخوشـلوقدور. بـو ناخوشـلوق حیوانـدان انسـانا و عکسیـه ده سـرایت ائـده بیلـر.

» **گریپ** [Influenza]:
آغ جییـرده آنفلوانـزا ویروسـونون تؤرتدیـغی بیـر ناخوشـلوقدور. بـو ناخوشـلوق تنفـس یولـو ایله سـرایت ائـدر. ویروسـون بعضی نـوع‌لاری قـوشلار و دوغـوزلاردا ناخوشـلوق یـارادا بیلر.

» **گؤبلک خسته‌لییی** [Fungal infection]:
پارازیت گؤبلک‌لردن آسیلی اولان ناخوش‌لوقلار [بیماریهای قارچی]

» **لارو** [Larva]:

شیفره

» **مالاریا** [Malaria]:
آنوفل آدلی آغجاقانادین [پشه] یاراتدیغی اؤلومجول بیر ناخوشلوقدور. نوبتی قیزدیرما و تیترتمه بو ناخوشلوغون علامت‌لریندن اولدوغونا گؤره بو ناخوشلوغا تب نوبه ده دئییلر.

» **مدیسینا**[Medicine]:
طب

» **معده تورشوسی** [Gastric acid]:
اسید معده

» **معده فلورلاری**[Stomach flora]:
معده‌ده وار اولان فایدالی باکتری‌لر

» **هروئین** [Heroin]:
مرفین‌دن عمله گلن مخدر ماده‌دیر. مرفین ایسه خشخاش شیره‌سیندن عمله گلر. صحیه حوزه‌سینده مرفین آغری کسیجی کیمی استفاده اولونور.

» **یاستیجالار [Platelet]:**
پلاکت‌لر

تاپیلمیش متن‌لرده

اویغونلاشدیریلمیش کلمه‌لر

ال آچوب: ال آچیب
اساسینده: اساسیندا
اطاغیندا: اوتاغیندا
اگری: ایری
اگریلیگینی: اَیریلییینی
اگیله بیلر: ایبله بیلر
اگینلرینده: اَیینلرینده
امریقانین: آمریکانین
امزیگی: امزیبی
انسان‌لرین: انسان‌لارین
انکشاف ایتمگه: انکشاف ائتمه‌یه
اوتوردیقدا: اوتوردوقدا
اوخشیان: اوخشایان
اوخویجی‌لاریمیزی: اوخوجولاریمیزی
اودغوندیغی: اودقوندوغو
اورتاسینه: اورتاسینا
اورغانلاری: اورقانلاری
اوز ویره‌ن: اوز وئرن
اوزاخلاشوب: اوزاخلاشیب
اوزادیب: اوزالدیب
اوزگه: اؤزگه
اوزونلقی: اوزونلوغو
اوزینیزه: اؤزونوزه
اوستنی: اوستونو
اوستونلیکی: اوستونلویو
اوستینده: اوستونده
اوشاغنا: اوشاغینا
اوشاق باقیمی: اوشاق باخیمی
اوطاغی: اتاغی
اوقسیژن: اکسیژن
اولارسه: اولارسا
اولدوغیمیز: اولدوغوموز
اولدی: اولدو
اولدیغی: اولدوغو
اولدیغیمیز: ولدوغوموز
اولدیغینا: اولدوغونا
اولدیغینی: اولدوغوموز
اولدیقجا: اولدوقجا
اولدیقدا: اولدوقدا
اولدیقی: اولدوغو
اولماسون: اولماسین
اولمیان: اولمایان
اولنارسه: اولونارسا
اولوندی: اولوندو
اولوندیغنی: اولوندوغونو
اولوندیقدا: اولوندوقدا
اولونماسون: اولونماسین
اولونوبدر: اولونوبدور
اولونیب: اولونوب
اولیر: اولور
اونلرین: اونلارین
اونودولماماليیک: اونودولماماليیق
اون‌یدی: اون‌یئددی
اونیله: اونونلا
اونینله: اونونلا
اویله: ائله
اهمالیقا: اهمال‌لیغا
ایتدیگی: ائتدیگی

ایتدیگینی: ائتدییینی
ایتسین‌لر: ائتسین‌لر
ایتمکدن: ائتمکدن
ایتمکده‌درلر: ائتمکده‌دیرلر
ایتمک‌لرینی: ائتمک‌لرینی
ایتمکله: ائتمکله
ایتمگه: ائتمگه
ایتمه‌سون‌لر: ائتمه‌سین‌لر
ایتمه‌لیدیر: ائتمه‌لیدیر
ایتمه‌مه‌لری: ائتمه‌مک‌لری
ایتمه‌ین: ائتمه‌ین
ایتمیر: ائتمیر
ایتمیش‌لر: ائتمیش‌لر
ایتمیش‌لردر: ائتمیش‌لردیر
ایته‌ر: ایتر
ایچون: اوچون
ایدر: ائدر
ایدسون‌لر: ائتسین‌لر
ایدک: ائدک
ایدوب: ائدیب
ایده‌جگیمیز: ائده‌جه‌ییمیز
ایده‌رک: ائده‌رک
ایده‌ن‌لر: ائدن‌لر
ایدیب: ائدیب
ایدیردیلر: ائدیردیلر
ایدیلوب: ائدیلیب
ایسته‌ر: ایستر
ایستین‌لر: ایسته‌ین‌لر
ایشک: ائششک

ایصی: ایستی
ایگره‌نج: ایرگنج
ایگنه‌لری: ایینه‌لری
ایله‌ده: ائله‌ده
ایله‌سون‌لر: ائله‌سین‌لر
ایله‌مک: ائیله‌مک
ایلیه‌جک‌لرینه: ائله‌یَجک‌لرینه
ایلییر: ائله‌ییر
ایمکله‌مگه: ایمَکله‌میه
ایمکله‌مه‌سی: ایمَکلمه‌سی
ایو: ائو
ایونین: ائوینین
ائته‌گینی: اته‌یینی
آخرینده: آخیریندا
آذربایجانده: آذربایجانیندا
آرترمالی: آرتیرمالی
آرتماسنا: آرتماسینا
آریخلاییب: آریقلاییب
آزالمشدر: آزالمیشدیر
آسانلیقله: آسانلیقلا
آسیلی‌در: آسیلی‌دیر
آغیرلقی: آغیرلیغی
آقشاماقدر: آخشاما قدر
آقماقدان: آخماقدان
آلنارسا: آلینارسا
آلنسون: آلینسین
آنالرین: آنالارین
بابنای: به ابنای
باخمیاراق: باخمایاراق

بارماخدا: بارماقدا
باشلانسون: باشلانسین
باشلیاراق: باشلایاراق
باشلییب‌لر: باشلاییبلار
باغلیور: باغلاییر
باقدیقدا: باخدیقدا
باقساق: باخساق
باقمایاراق: باخمایاراق
باقین: باخین
بتون: بوتون
بتون: بوتون
بر: بیر
برده: بیری ده
برکلیگینده: برک‌لیینده
برياست: به ریاست
بغروبمانده: به غروب مانده
بله‌گی: بله‌یی
بنورسی: بینؤوره‌سی
بوبرکلر: بؤیرکلر
بوراخوب: بوراخیب
بورانلر: بورانلار
بورجیدر: بورجودور
بورک: بؤرک
بورکینه: بؤرکونه
بورنینین: بورنونون
بوروسینا: بُوروسونا
بولنور: بؤلونور
بولوطلرله: بولودلارلا
بونی: بونو
بونیله: بونونلا
بونین کیمی: بونون کیمی
بونین: بونون
بونینلا برابر: بونونلا برابر
بویله دییور: بئله دئییر
بویوتمک: بؤیوتمک
بویودیکجه: بؤیودوکجه
بویوزدن: بو اوزدن
بویوک: بؤیوک
بویوگی: بؤیوگو
بهالندیروب: باهالاندیریب
به‌به‌گی: ببه‌یی
بهداری‌نون: بهداری‌نین
بیریسیده: بیریسی ده
بینووره: بینؤوره
پامبوق: پامبیق
پروغراملاریندا: پروگراملاریندا
پشیرملیدر: پیشیرمه‌لیدیر
پوزقونلغی: پوزقونلوغو
پوزقونلیغینی: پوزقونلوغونو
پوست‌لاری: پست‌لاری
پیشوالریمیزین: پیشوالاریمیزین
تابعدر: تابعدیر
تاپولار: تاپیلار
تاریخنده: تاریخینده
تازه بناسینده: تازا بناسیندا
تازه دوغولمیش: تزه دوغولموش
تحویلنموده: تحویل نموده
تشکیل ویریلیب: تشکیل وئریلیب

تعیین ایتمکله: تعیین ائتمک‌له
توپلیاراق: توپلایاراق
توجه‌سیزلیک: توجه‌سوزلوک
توخونمیش: توخونموش
توکولمیشدر: تؤکولموشدور
تیز- تیز: تئز- تئز
تیزلیکله: تئزلیکله
حبها: حبّها
جوانلاریمیز: جاوانلاریمیز
جهازلارین: جاهازلارین
جیگرلر: جیبه‌رلر
چالشما: چالیشما
چکوب: چکیب
چکیلسون: چکیلسین
چوخیسی: چوخوسو
چوق: چوخ
چوق‌لوقی: چوخلوغو
چیچک دوکمک: چیچک دؤیمک
چیقاران: چیخاران
چیقدی: چیخدی
چیقماسین: چیخماسین
چیقماغا: چیخماغا
چیویرمیش: چئویرمیش
حالده: حالدا
حرمتلی: حؤرمتلی
حسابنا: حسابینا
حسلری: حیسلری
حمام: حامام
حوضلره: حوضلارا
خانهای: خانه‌های
خبر چاتر: خبر چاتیر
خرابلیغندن: خارابلیغیندان
خسته‌لیگون: خسته‌لیگین
خسته‌لیگه: خسته‌لییه
خسته‌لیگینه: خسته‌لیینه
خصوصده: خصوصدا
خصوصینده: خصوصوندا
خوراکلر: خورکلر
خوره‌گه: خوره‌یه
داراغینه: داراغینا
دپلوم: دیپلم
دخی: داها
دکانلارینه: دکانلارینا
دگلدر: دئییلدیر
دگل‌در: دئییل‌دیر
دگلدی: دئیلدی
دگیشمک: دییشمک
دگیل: دئییل
دلتلر: دولت‌لر
دواخانه‌لری: داواخانالاری
دوتدیقی: توتدوغو
دوتسین: دوتسون
دوتولمیش: دوتولموش
دورت: دؤرد
دوره: دؤره
دورینده: دؤرینده
دوز دگلدر: دوز دئییلدیر
دوستمز: دوستوموز

دوشک: دؤشک
دوشمشدر: دوشموشدور
دوغوجی: دوغوجو
دوغولدیغی: دوغولدوغو
دوکوب: تؤکوب
دوگمه: دویمه
دوندیکدن: دؤندوکدن
دویون‌جیکلر: دویونجوکلر
ده ییلدیر: دئییلدیر
ده‌رینین: دری‌نین
ده‌زنفقته: دئزنفقته
ده‌گمه‌سین: دیمه‌سین
ده‌گیل: دئییل
دیرناقون: دیرناغین
دیزمه: دوزمه
دیشله‌دیگی: دیشله‌دیی
راپورتین: راپورتون
رنگلی‌در: رنگلی‌دیر
ساتلماقدا: ساتیلماقدا
ساتماسون: ساتماسین
ساخلیاراق: ساخلایاراق
ساریقینی: ساریغینی
ساعت‌لرینی: ساعاتلارینی
ساغلاملیقنین: ساغلاملیغینین
ساقلادیغی: ساخلادیغی
ساقلاماق: ساخلاماق
ساقلانیر: ساخلانیر
ساقلانیلان: ساخلانیلان
سالوب: سالیب
سالوبدور: سالیبدیر
ساینی: سایینی
سرعتلندیگینه: سرعت‌لندیینه
سست‌لیک: سست‌لوق
سلامتلیق: سلامتلیک
سوادسزلقنی: ساوادسیزلیغینی
سوای: ساوای
سوریشدیغیم: سوروشدوغوم
سوسلیغیندان: سوستلوغوندان
سوگلی: سئوگلی
سوموگونده: سومویونده
سوندیردیگینی: سؤندوردویونو
سویلنملی‌در: سؤیلنمه‌لیدیر
سوئی ایله: سویویلا
سه‌روم: سروم
سهلدور: سهل‌دیر
شرفخانه: شرفخانا
شهریمزده: شهریمیزده
شیشه‌ر: شیشر
صاغلام: ساغلام
صالاجاقدر: سالاجاقدیر
صایین قلعه: سایین‌قالا
صرفه‌جولیق: صرفه‌جویلوق
صلح پرورلیگینی: صلح‌پرولییینی
صندوق: صاندیق
صو: سو
صولغون: سولغون
صونرا: سونرا
صویوق: سویوق

طبیب‌لیق: طبیب‌لیک
طوتارلار: توتارلار
عالمنی: عالمی‌نی
عمرلیک: عؤمورلوک
غرام: گرم
فائده‌سیز: فایداسیز
فشارینه: فشارینا
فنلردن: فنّلردن
قاباغنده: قاباغیندا
قابوق: قابیق
قابینه‌سی: کابینه‌سی
قاتل‌لیقدان: قاتل‌لیکدن
قاتوب: قاتیب
قارادر: قارادیر
قارشوسوندا: قارشیسیندا
قارشوسی‌نین: قارشی‌سی‌نین
قارنینده: قارنیندا
قارنینه: قارنینا
قاعده‌یه: قایدایا
قالدیراجایق: قالدیراجاییق
قالقماماق: قالخاماماق
قالوری: کالری
قانونینجا: قانونونجا
قایقوسونا: قایغی‌سینا
قپاق: قاپاق
قرصلری: قرص‌لاری
قرق ایله قدردیر: قیرخ ایله قدردیر
قرماغا: قیرماغا
قزدرما: قیزدیرما
قلاسی: کلاسی
قنینده: قینیندا
قوخوسی: قوخوسو
قودوزلیق: قودوزلوق
قورتاروب: قورتاریب
قورخولیدیر: قورخولودور
قورقونج: قورخونج
قورولوشین: قورولوشون
قورولوشیندا: قورولوشوندا
قویولمیش‌در: قویولموشدور
قهرمانلری: قهرمانلاری
قیدینه: قئیدینه
قیشلر: قیشلار
قیمتلنیردی: قیمتلَنیردی
قیه: قایا
کچریلوب: کئچیریلیب
کلفتینن: کولفتی‌نین
کهنلمیش: کؤهنه‌لمیش
کیچک: کئچک
کیچن: کئچن
کیچیرمک: کئچیرمک
گتورملی‌در: گتیرمه‌لیدیر
گتوره: گتیره
گتوریلمده: گتیریلمه‌ده
گتوریلمکده: گتیریلمکده
گرمی: گئرمی
گله‌نار: گیله‌نار
گن: گئن
گوتوردیکجه: گؤتورودوکجه

گوتورمک: گؤتورمک

گوردوگی: گؤردویو

گورندوگین: گؤروندویون

گورولدیگی: گؤرولدویو

گورونەر: گؤرونر

گوره: گؤره

گوریریک: گؤروروک

گوزومیزله: گؤزوموزله

گوزەل: گؤزل

گوسترمەلی: گؤسترمەلی

گوستەرەجییک: گؤسترەجەییک

گوندرملیدیرلر: گؤندرملیدیرلر

گونی‌گوندن: گونوگوندن

گیچن‌لرده: گئچن‌لرده

گیده: گئده

گیریده: گئریده

گینه ده: گئنه ده

لازمدر: لازیمدیر

مبتلالره: مبتلالارا

محالینده: ماحالیندا

مراجع ایتسینلر: مراجعت ائتسینلر

مراقلانیب: ماراقلانیب

مراقلی: ماراقلی

مرتوب: مرطوب

مظالمه: مظالیمه

مقدارجه: مقدارجا

ممکندر: ممکن‌دور

مناسبدر: مناسیب‌دیر

میت‌لری: مئیت‌لری

میدانه: میدانا

میقروبلاری: میکروب‌لاری

ناخوشلقی: ناخوشلوغو

ناخوشلیغا: ناخوشلوغا

ناخوشلیغین: ناخوشلوغون

ناخوشین: ناخوشون

ناراحتلیک: ناراحتلیق

نظره آلوب: نظره آلیب

نفوسه: نفوسا

نیجه: نئجه

واجبدر: واجیبدیر

واردر: واردیر

واردر: واردیر

وجودلرین: وجودلارین

وجودین: وجودون

وریر: وئریر

وزیرلیگی: وزیرلییی

دوغرولوقیله: دوغرولوق ایله

ویردیگی: وئردیگی

ویردیلر: وئردیلر

الویرشلی: ال‌وئریشلی

ویرمک: وئرمک

ویرمەمیش‌در: وئرمەمیشدیر

ویروب: وئریب

ویرەرسه: وئررسه

ویریلدی: وئریلدی

ویریلیر: وئریلیر

وئرمگه: وئرمەیه

هاموسینا: هامیسینا

هامویا: هامییا

هوالارین: هاوالارین

هوانین: هاوانین

هورولموش: هؤرولموش

یاتاقخانه: یاتاق‌خانا

یاتدیقی: یاتدیغی

یاخونلاشمالیدیرلار: یاخینلاشمالیدیرلار

یاخینلاشانده: یاخینلاشاندا

یاشییانلارا: یاشایانلارا

یاقنلاشدیرماق: یاخینلاشدیرماق

یاقنلاشدیقجا: یاخینلاشدیقجا

یاقین‌دیر: یاخیندیر

یاقینلیغیندا: یاخینلیغیندا

یالنز: یالنیز

یتروبلر: یئتیریبلر

یتوروب: یئتیریب

یدیگیمیز: یئدیبیمیز

یرتجی: ییرتیجی

یرتماق: ییرتماق

یرلی: یئرلی

ینه: یئنه

ینی: یئنی

یوردیمیز: یوردوموز

یوره‌گین: اوره‌گین

یوزرینده: اوزرینده

یوقاریدا: یوخاریدا

یوقدر: یوخدور

یوقسول: یوخسول

یوقسوللوق‌دا: یوخسوللوقدا

یوقسوللیق: یوخسوللوق

یوقلیقی: یوخلوغو

یوللرینه: یوللارینا

یولیخیجی: یولوخوجو

یولین: یولون

ییرتقی: ییرتیغی

ییغیشماغیله: ییغیشماغییلا

ییقیلدیقدان: ییخیلدیقدان

ییقیلیر: ییخیلیر

ییمگه: یئمه‌یه

ییوب ایچمک: یئییب ایچمک

ئوتری: اؤتری

ئورتلمه‌لی‌در: اؤرتولمه‌لیدیر

ئوز: اؤز

ئوسکورگی: اؤسکورگی

ئوگره‌نمک: اؤیرنمک

ئولچوده: اؤلچوده

ئولکه لرینده: اؤلکه‌لرینده

ئولکه: اؤلکه

ئولنه قدر: اؤلنه قدر

ئولوم: اؤلوم

ئونلوک: اؤنلوک

ئونو: اؤنو

ئونینی: اؤنونو

ئه‌روئین: هروئین

- **آذربایجان سیویک نئشین (آذربایجان مدنی میللت جمعیتی)**

۲۰۱۹-جو ایلده کانادانین تورونتو شهرینده قورولموش و گونئی آذربایجان توپلومونو، خصوصی ایله ده میللی حرکتین سیاسی اجتماعی تفککورنو و سؤیلمینی گوجلندیرمه‌یی مقصد گؤتورموشدور. تورک دیلینده جیددی یازیلی ماتئریاللار اوره‌دیب گلیشدیرمک، آذربایجان مسئله‌لرینی یئنی علمی مئتودلارلا تانیملاماق، اونیوئرسیته‌لرده چالیشیلان علمی ایشلری تانیتماق، مختلیف ساحه‌لرده چالیشان اینسانلاری بیر آرایا گتیریب علاقه یاراتماق بو قورومون ان اساس ایشلریندن سایپلماقدادیر.
قوروم تورک دیلینده یازیلی، سسلی، گؤرونتولو ماتئریاللار حاضیرلاییر، اوزمانلار آراسی مباحثه قوروپلاری یارادیر، اونلارا مختلیف ساحه‌لرده دانیشیق امکانی یارادیر و مختلیف تاریخی اولایلار ایله باغلی سئمینار و کونفرانسلار دوزنله‌ییر. جاوانلار اوچون گونئی آذربایجان مسئله‌لری ایله باغلی علمی کورسلار و اونون دوغرولتوسوندا مقاله توپلوسو حاضیرلاماغا چالیشیر. یارادیجی فعالیتلر، کریتیکال دوشونمک، مدرن تفککور و فردی-اجتماعی قورتولوش و اؤزگورلویه دایانان پرئنسیپلری تشویق ائدیر. مدنی میللت جمعیتی‌نین بایقوش آدلی نشریاتی دا ایشه باشلاییبدیر و مختلیف آلانلاردا چالیشان عالیملر و یازیچیلاردان کیتاب قبول ائدیب یاییملاماقدادیر.

- **رقیه کبیری،**

۱۳۴۱-جی گونش ایلینده خوی شهرینده دونیایا گلدی. تبریز اونیوئرسیته‌سینین پیراپزشکی فاکولته‌سی، لابراتووار علم‌لر بؤلومونده تحصیل آلدی و ۱۳۹۲-جی ایلده علوم پزشکی اداره‌سیندن امکلی اولدو. او بیر چوخ رومان و حیکایه مولفی‌دیر. سفرنامه و شعر ساحه‌سینده ده اثرلری واردیر. اثرلریندن بعضیلری تورکیه تورکجه‌سینه و لاتین حرفلی آذربایجان تورکجه‌سینه کؤچورولرک تورکیه و آذربایجان جمهوریتینده نشر ائدیلمیش و اورالاردا ادبیات اؤدوللرینه لایق گؤرولموشدور. ایراندا ایسه کیتابلاریندان بعضیلری فارس دیلینه ترجومه اولونوب آنا دیلدن ترجمه اثرلر سیراسیندا مهرگان ادبیان اؤدولونو قازانمیشدیر.